

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

**MAJA VIDMAR
Mentor: Doc. Dr. FRANC TRČEK
Somentorica: Izr. prof. Dr. TINA KOGOVŠEK**

**»KUDA IDU SLOVENCİ NEDELJOM«
– prostorska in časovna pestrost preživljanja prostega časa**

DIPLOMSKO DELO

LJUBLJANA 2008

ZAHVALA:

Hvala mentorju in somentorici za strokovno pomoč, veliko koristnih nasvetov, razumevajoče vodenje in prijetno sodelovanje.

Hvala Mitji, ker je ob meni in verjame vame.

Hvala mami, očiju, Špeli in starim staršem, ker mi stojijo ob strani, me spodbujajo, mi prisluhnejo in me, ko je potrebno, tudi priganjajo. Brez njih te naloge zagotovo ne bi bilo.

Hvala vsem prijateljicam, kolegom, sorodnikom, še posebno tistim, ki so se odzvali intervjujem in odločilno doprinesli h kakovosti spoznanj te naloge.

IZJAVA O AVTORSTVU diplomskega dela

Spodaj podpisani/-a MAJA VIDMAR, z vpisno številko 21018484,
rojen/-a 13.08.1983 v kraju NOVEM MESTU, sem avtor/-ica diplomskega dela z naslovom:
"KUDA IDU SLOVENCJI NEDELJOM" - prostorska in
časovna pestost preživljanja prostega časa

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo diplomsko delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbel/-a, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbel/-a, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobil/-a vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisal/-a v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS št. 21/95), prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za družbene vede;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo diplomskega dela v zbirki »Dela FDV«;
- je diplomsko delo lektorirano in urejeno skladno s fakultetnim Pravilnikom o diplomskem delu.

V Ljubljani, dne 9.6.2008

Podpis avtorja/-ice: Maja Vidmar

»KUDA IDU SLOVENCİ NEDELJOM« – prostorska in časovna pestrost preživljanja prostega časa

V diplomskem delu ugotavljamo, kako opredeljujemo prosti čas, kakšne oblike participacije posameznikov v prostem času poznamo danes ter kakšno vlogo ima pri tem industrija prostega časa in sodobno potrošništvo. Predvsem nas zanima kje, kdaj in kako Slovenci preživljajo svoj prosti čas ter kako na vzorce prostega časa vpliva starost posameznika ter njegov življenjski stil.

S pomočjo poglobljenih intervjujev posameznikov različnih generacij skušamo pokazati, kakšen pomen ima danes prosti čas med Slovenci, kdaj imajo največ prostega časa in kam se takrat odpravijo.

Analiza intervjujev kaže, da imajo naši sogovorniki največ prostega časa med vikendom, da ima narava ogromno vlogo pri preživljanju prostega časa ter da so mlajši tisti, ki so najbolj individualni in tako usmerjeni k novim načinom preživljanja prostega časa.

Ključne besede: prosti čas, prostor, čas, življenjski stil, industrija prostega časa.

“WHERE DO SLOVENIANS GO ON SUNDAYS” – spatial and time variety of spending leisure time

This thesis explores how leisure is defined today, what are the forms of participation of each individual in leisure and what roles do leisure industry and contemporary consumerism play in this aspect. The main purpose of this thesis is to find out where, when and how Slovenians spend their leisure time and how age and individual lifestyle influence the patterns of leisure.

In-depth interviews with individuals of different generations were carried out to show what kind of significance Slovenians attach to leisure today, when do they have the most leisure time and how they spend it.

The analysis of interviews shows that our interviewees have the most time for leisure activities during weekends and that nature plays a major role in their leisure time. It also shows us that younger interviewees are more individualistic and therefore inclined towards new forms of leisure.

Key words: leisure, space, time, lifestyle, leisure industry.

KAZALO

1. UVOD	7
2. TEORETSKI DEL	9
2.1 Opredelitve prostega časa	9
2.2 Aktivnosti v prostem času	13
2.3 Prosti čas in izbira	16
2.3.1 Industrija prostega časa in sodobno potrošništvo	17
2.4 Življenjski stil in moda prostočasovnih dejavnosti	25
2.4.1 Opredelitev življenjskega stila	25
2.4.2 Individualizacija	27
2.4.3 Moda prostočasnih dejavnosti v povezavi z življenjskim stilom	30
2.5 Prosti čas – značilno za Slovenijo	34
2.5.1 Prostor – razgibana pokrajina in narava	36
2.5.2 Čas	38
2.6 Prosti čas in življenjske faze	41
2.7 Sklep teoretičnega dela	48
3. EMPIRIČNI DEL	50
3.1 Opis metode	50
3.1.1 Udeleženci in potek raziskave	51
3.2 Rezultati raziskave	52
3.2.1 Opredelitev prostega časa	52
3.2.2 Pomen prostega časa	55
3.2.3 Poraba prostega časa	57
3.2.4 Sodobno potrošništvo in trendi	70
3.2.5 Vpliv življenjskega stila	77
3.2.6 Kam in kdaj?	80
3.3 Sklep empiričnega dela	84
4. ZAKLJUČEK	87
5. LITERATURA	89

PRILOGE	94
Priloga A : Oporne točke za izvedbo poglobljenega intervjuja	94
Priloga B: Opis vzorca	95
Priloga C: Prepisi intervjujev	96

KAZALO SLIK IN TABEL

Slika 2.3.1.1: Ponudba in povpraševanje v športno-aktivnem turizmu	24
Tabela 2.5.2.1: Poraba časa za prostočasne aktivnosti pri osebah, starih 10 let ali več, po spolu in vrsti dneva	40
Tabela 2.6.1: Poraba časa pri osebah, starih 10 let ali več, po starosti	44

1. UVOD

»Nedelja odstrani rjo vsega tedna.«

Joseph Addison

Preživljanje prostega časa v današnjem razvitem svetu predstavlja vse pomembnejši del vsakdanjega življenja in posameznikovih življenjskih načrtov. Zelo pomemben in nujno potreben je, da človek lahko vzdrži napetosti in konflikte v drugih sferah v življenju. Izbira v prostem času pa je neskončna, od raznih rekreacijskih športov, adrenalinskih športov, do pasivnega preživljanja prostega časa, kot je udeležba v virtualnih svetovih, digitalna televizija ali oddih v spa centru. Številne možnosti, ki jih ponuja industrija zabave in prostega časa so torej privedle v sodobno potrošništvo, ki poraja želje brez konca in kraja. Te želje pa so usmerjene k novim načinom preživljanja prostega časa.

Dandanes posamezniki ustvarjajo tudi bolj individualne življenjske poteke in se od drugih razlikujejo v prostorskem in časovnem kontekstu. Posameznik svojo individualnost, izbiro, okus in informiranost poudari z življenjskim stilom, ti pa so danes tisti, ki posameznike med seboj simbolno razlikujejo in jih razvrščajo v družbi ter so tako nova oblika družbene stratifikacije (Ule 1998).

Ker se zdi tema o prostem času izredno zanimiva in je v današnjem času predmet številnih diskusij, smo jo izbrali za diplomsko nalogo. V nalogi bomo tako skušali ugotoviti, kakšen je danes pomen prostega časa med posamezniki v Sloveniji. Zanima nas predvsem kje, kdaj in kako Slovenci preživljamo svoj prosti čas in kakšno vlogo ima pri tem industrija prostega časa, sodobno potrošništvo ter posameznikov življenjski stil. Ker pa vemo, ne da bi se opirali na vire, da naše babice svoj prosti čas preživljajo drugače kot mi, bomo v empiričnem delu podrobneje analizirali tudi posamezne generacije in njihov prosti čas.

Diplomska naloga je torej sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. V teoretičnem delu bomo **prvo poglavje** teoretskega dela namenili opredelitvi prostega časa, **drugo** pa

aktivnostim v prostem času. Pri raziskovanju prostega časa so predvsem pomembni osebna izbira, samoekspresija, zadovoljstvo in užitek. Izbira v prostem času pa je odvisna tudi od ponudbe. **Tretje poglavje** bomo tako namenili izbiri v prostem času, sodobnemu potrošništvu in industriji prostega časa.

Ker so prostočasne aktivnosti že tradicionalno del življenjskostilskih segmentacij, bomo **četrto poglavje** posvetili življenjskim stilom, odnosu med življenjskim stilom in procesom individualizacije, ter si pogledali tudi kakšna je moda prostočasovnih dejavnosti v povezavi z življenjskimi stili.

Spremembe v prostem času opazamo tudi v Sloveniji. V **petem poglavju** si bomo tako pogledali, kako Slovenci dandanes preživljajo svoj prosti čas. Opredelili bomo predvsem pomen prostora in časovni vidik preživljanja prostega časa med Slovenci. Predstavili bomo, kako zanimiva, razgibana slovenska pokrajina vpliva na preživljanje prostega časa, predvsem pri športnih dejavnostih in novih trendih v preživljanju prostega časa. Pogledali si bomo tudi dosedanja odkritja o tem, kdaj Slovenci izkoristimo svoj prosti čas in ali ga med tednom preživljamo drugače kot med vikendom.

Ker je pestrost preživljanja prostega časa povezana tudi s starostjo oz. življenjskimi fazami, smo se v **šestem poglavju** odločili predstaviti dosedanje ugotovitve o tem, kaj posamezni generaciji pomeni prosti čas in kakšen je njihov način preživljanja prostega časa.

Cilj **empiričnega dela** naloge pa bo poglobljeni vpogled v teme prostega časa, ki nas zanimajo in vpogled v posamezno generacijo. Za raziskovalno metodo v empiričnem delu naloge bomo uporabili poglobljeni, polstrukturirani intervju. Z interpretacijo le teh bomo poskušali odgovoriti na zastavljena raziskovalna vprašanja. Zanima nas, kakšen pomen ima danes prosti čas med posameznimi generacijami, kdaj imajo največ prostega časa in kam se takrat odpravijo. Pogledali pa si bomo tudi, koliko je posamezna generacija usmerjena k novim načinom preživljanja prostega časa in kakšno vlogo pri tem igra posameznikov življenjski stil.

2. TEORETSKI DEL

2.1 *Opredelitve prostega časa*

Koncept prostega časa nikakor ni nov, vseeno pa se je sistematično raziskovanje prostega časa začelo relativno pozno. Fenomen prostega časa je dosegel množične razsežnosti šele z industrijsko revolucijo. V tem času se je začelo ločevanje med delovnim in bivalnim okoljem ter med produkcijo in potrošnjo. Tako se je uveljavilo razumevanje prostega časa kot časa, ki ostane, ko so opravljene poklicne, družinske in socialne obveznosti (Černigoj-Sadar 1996). V ospredje raziskovanja so kmalu stopili konstitutivni elementi prostega časa, kot so osebna izbira, samoekspresija, zadovoljstvo in užitek. Takšen konceptualni pristop se je močno približal klasičnemu razumevanju prostega časa pri Grkih, ki naj bi predstavljal »harmonijo človekove akcije, dejavnost in užitek v iskanju spoznanja« (Černigoj-Sadar 1991: 13).

Različne definicije in opredelitve prostega časa natančno prikazujejo dejstvo, da ni ene same definicije, ki bi lahko v enem ali dveh stavkih opredelila in natančno definirala prosti čas. Sociologija prostega časa je sorazmerno novo področje sociologije, ki podaja različne interpretacije prostega časa. Čeprav so se sociologi že prej bežno dotikali te teme, so prosti čas kot poseben predmet začeli preučevati šele v sedemdesetih letih dvajsetega stoletja. Tako je eno izmed opredelitev prostega časa je podal M. Kaplan (v Černigoj-Sadar 1998). Pravi, da je prosti čas kot konstrukt, za katerega so značilni naslednji elementi:

- antiteza delu kot ekonomski funkciji;
- prijetno pričakovanje ali spominjanje;
- minimum neprostovoljnih obveznosti v zvezi z različnimi socialnimi vlogami;
- psihološka zaznava svobode;
- tesna zveza z vrednotami kulture;
- potencialna vključitev celotnega obsega intenzitet doživljanja in zavzetosti posameznika.

Stanley Parker (v Černigoj-Sadar 1986) je preučeval predvsem vpliv dela na prosti čas. To je lepo predstavil z modelom življenjskega prostora, ki opredeli življenjski prostor kot celoto aktivnosti ali načinov porabe časa, ki ga imajo ljudje na razpolago. V življenjskem prostoru loči pet skupin, v katere uvršča te aktivnosti:

1. Delo, delovni čas, »prodani čas«, v katerem si pridobimo sredstva za življenje (angl. *subsistence time*).
2. Delovne obveznosti – čas, povezan z delom: čas, porabljen za prevoz na delo in priprave na delo. V nekaterih primerih se obravnava bolj kot oblika prostega časa in ne dela; npr.: branje, klepet med prevozom na delo. V to kategorijo naj bi spadalo še plačano nadurno delo, honorarno delo in druge oblike plačanega neformalnega dela.
3. Eksistenčni čas – zadovoljevanje fizioloških potreb. To je prva izmed »nedelovnih« skupin. Določen minimum časa je potreben za spanje, hranjenje, umivanje ipd. Torej za aktivnosti, ki so potrebne za zdravo življenje. Dodaten čas pa, ki je posvečen tem aktivnostim, lahko uvrstimo med prostočasovne aktivnosti. Meja med zadovoljitvijo »eksistenčnih« potreb in prostočasovnimi aktivnostmi ni jasna.
4. Polprosti čas – nedelovne obveznosti: J. Dumazedier je uporabil ta izraz (angl. *semi-leisure*) za oznako aktivnosti, ki s posameznikovega stališča spadajo v prosti čas vendar hkrati predstavljajo tudi različno velike obveznosti (na primer do drugih ljudi, do živali itd.). Tudi tu ni jasne meje med obvezno in prostočasovno aktivnostjo. Uvrstitev posamezne aktivnosti v določeno kategorijo je odvisna od posameznikovega stališča do aktivnosti, npr.: igranje z otroki je lahko obveznost ali veselje, (možno pa je oboje hkrati), enako velja za obdelovanje vrta.
5. Prosti čas – neobvezni čas, čas brez dolžnosti, izbrani čas, osvobojeni čas. Vsi naštetih izrazi vsebujejo katero izmed bistvenih značilnosti prostega časa. Najbolj primerna definicija je opisna: prosti čas je čas, v katerem je možna svobodna izbira aktivnosti.

Pojavile pa so se kritike ugotovitev Parkerja (v Haralambos in Holborn 1999: 260–263), ki so temeljile na tem, da praviloma ni upošteval drugih dejavnikov, ki oblikujejo vzorce prostega časa in da je bila njegova analiza precej deterministična ter tako ni omogočala individualne izbire pri dejavnostih prostega časa. Rapoportova dokazujeta, da je pri

oblikovanju prostega časa družinsko življenje enako pomembno kot delo. Pravita, da imajo posamezniki na različnih stopnjah življenja različna stališča do dela, družine in prostega časa. Poudarjata predvsem, da na vzorce prostega časa poleg življenjskega cikla vplivajo mnogi drugi dejavniki in da je na različni stopnji med posamezniki veliko razlik. Kljub temu menita, da prosti čas lahko razumemo le v odnosu do skrbi, ki so značilne za različne stopnje ¹.

Ken Roberts pa prosti čas obravnava še širše kot Parker ali Rapoportova (v Haralambos in Holborn 1999: 263–265). Poleg dela in življenjskega cikla se mu zdijo enako pomembni tudi drugi dejavniki. Poudarja predvsem raznolikost vzorcev prostega časa, ki jih imajo posamezniki na razpolago, in meni, da prosti čas vključuje svobodo izbire. Pravi, da se posamezniki vključujejo v dejavnosti prostega časa, ko čutijo, da sami izbirajo, kaj bodo delali. Čeprav poudarja svobodo izbire pri dejavnostih prostega časa, ne zanika vpliva družbenih dejavnikov na vzorce prostega časa. Ljudje izberejo dejavnosti prostega časa, ki ustrezajo osebnim okoliščinam, življenjskemu slogu in družbenim skupinam, ki jim pripadajo. Njegove ugotovitve so na splošno skladne z ugotovitvami Rapoportovih. Ugotovil je na primer, da neporočene osebe preživijo manj časa ob televiziji in več časa v družbi, kot njihovi poročeni vrstniki. Poleg življenjskega cikla družine pa poudarja tudi spol, izobrazbo in način zakonske skupnosti. Meni namreč, da imajo ženske manj prostega časa kot moški. Tisti, ki so dlje študirali, pa preživijo več časa zunaj s prijatelji in manj gledajo televizijo. Po mnenju Roberta je torej prosti čas opredeljen kot stvar izbire in ga opredeljuje raznolikost.

Neulinger prosti čas definira kot »aktivnost za katero je značilna notranja motivacija in je sama sebi namen«. Predlaga tri dimenzije na osnovi katerih je mogoče označiti vzorce aktivnosti med delovnim časom in po njem. Osnovna in bistvena dimenzija, ki je hkrati tudi predpogoj prostega časa je »zaznana svoboda«, torej občutek, da je določena aktivnost izbrana zato, ker je posameznik tako hotel. Druga dimenzija je motivacija za aktivnost, tretja pa cilj aktivnosti. Dumazedier pravi, da prosti čas sestoji iz številnih dejavnosti, prek katerih posameznik lahko izrazi svojo lastno svobodno voljo – po

¹ Več o tem v poglavju 2.6

počitku, zabavi, izpolnjevanju svojega znanja, izboljšanju svojih sposobnosti ali po povečanju svojega prostovoljnega sodelovanja v družbenem življenju – potem, ko je opravil svoje poklicne, družinske in socialne obveznosti (Černigoj-Sadar 1991: 14–19).

Lahko bi rekli, da je značilnost prostega časa ravno protislovje med področjem nujnega in področjem svobode. Prosti čas je preprosto tisti čas, ko v njem ni obveznosti. Zanj je značilna sproščujoča mikavnost. Na tej točki je zanimivo izpostaviti Marxovo stališče o o kraljestvu nujnosti in kraljestvu svobode. Marx (1973) pravi, da se kraljestvo svobode začne v resnici šele tam, kjer se neha delo. Civilizirani človek se mora boriti z naravo, da zadovolji svoje potrebe, da ohrani svoje življenje in ga reproducira. To velja v vseh družbenih oblikah ter v vseh mogočih produkcijskih načinih. Z razvojem se potrebe civiliziranega človeka večajo, kraljestvo naravne nujnosti pa se širi. Pregarja nas torej potreba, da si zunanji svet priredimo po svojih ciljih, da ga obvladujemo, da preživimo. Onstran kraljestva nujnosti pa se začne razvoj človeške moči, ki je samemu sebi namen, resnično kraljestvo svobode, v katerem se ukvarjamo izključno s samim seboj.

Prosti čas ni spoznaven samo po negativnem dejstvu, da to ni delovni čas, ampak tudi po pozitivnem dejstvu, da gre za posebne dejavnosti, ki omogočajo bogatenje osebnosti. Po Jeršiču in drugih (1999) bi bilo smiselno prosti čas opredeliti kot čas, ki ga namenimo priljubljenim dejavnostim in aktivnostim. Te dejavnosti ljudje smatramo za razvedrilne, priljubljene in neobvezujoče. Odnos do le teh dejavnosti pa je subjektiven. Razlika med prostim časom in obveznimi aktivnostmi ni strogo določena, saj tudi slednje lahko opravljamo za veselje in dolgotrajno srečo. Svobodni čas je lahko tudi delovni čas, ki vključuje sicer koristne, instrumentalne aktivnosti, vendar po lastni odločitvi izvajalca. Rojek (1995) pravi, da se v postmoderni družbi delovni in prosti čas prepletata, kar je predvsem stvar osebne perspektive. Po njem lahko prosti čas definiramo kot takojšnjo, relativno kratko užitekarsko aktivnost, ki nas osrečuje.

Prosti čas predstavlja značilnost današnje razvite družbe in tako vzbuja pozornost po vsem svetu. Kljub temu smo ugotovili, da za prosti čas ni enotne in za vse primere sprejemljive definicije. Ob vseh definicijah in opredelitvah prostega časa lahko

zaključimo, da je prosti čas skupna oznaka za vse tisto, kar opravlja posameznik, ko nima obveznosti. Prosti čas je simbol osebne svobode.

2.2 *Aktivnosti v prostem času*

Dejavnosti in možnosti izrabe prostega časa so praktično neskončne. Izbira teh dejavnosti je odvisna od posameznika in njegove interpretacije. Dejstvo je, da si v prostem času lahko svobodno izbiramo dejavnosti z nepredpisano vsebino, ki jih prostovoljno opravljamo.

Prosti čas glede na aktivnost lahko delimo na (Hayward 2000):

- *Aktivni prosti čas*; obsega nek določen trud in energijo. Aktivnosti nizke stopnje vključujejo hojo in jogo, s katerimi porabimo le malo energije in imajo neznaten kontakt oz. tekmovalnost. Aktivnosti višje stopnje, kot so kick-boksing, pa potrošijo veliko energije in so tekmovalne. Aktivni prosti čas in rekreacija se močno prekrivata.
- *Pasivni prosti čas*; predstavlja željo po varčevanju energije. Je najbolj čista oblika poležavanja, lenarjenja in oblika prostega časa, ki se najbolj približa stanju spanja. Nekateri jo vidijo kot zapravljanje časa. Pasivni prosti čas, ki ni prijeten lahko pelje do dolgčasa. Obstaja pa tudi mnogo pasivnih oblik prostega časa, ki delijo iste pobude in spretnosti kot aktivne oblike. Le te kažejo na naša leta, življenjski stil in interes. Primera takega prostega časa sta kino in kockanje.

Aktivnosti lahko glede na njihovo vsebino in dimenzijo telesna aktivnost - telesna pasivnost, razvrstimo v naslednjih šest skupin (Černigoj-Sadar 1986: 91):

- Množičnokomunikacijska sredstva 1: časopisi, radio, televizija.
- Množičnokomunikacijska sredstva 2: obiskovanje kinopredstav in branje knjig.
- Sociabilnost: obiskovanje prijateljev in sorodnikov.
- Aktivnost z možnostjo materialne koristi zase in/ali za druge (utilitarne): lov, ribolov, vrtnarjenje, konjički in ročna dela, nabiranje gozdnih sadežev.

- Rekreacija: ukvarjanje s športom, izleti.
- Kulturno-izobraževalne aktivnosti: obiskovanje gledališča, študijski krožki, ustvarjalnost (igranje inštrumentov, likovna in literarna ustvarjalnost).

Ljudje, ki delajo notri in preživijo večino njihovega časa sede, za pisalno mizo in urejajo papirje, najverjetneje potrebujejo fizično aktivnost, kot je kampiranje, smučanje, pešačenje, tek, ribolov ali igre z žogo. Če pa njihovo delo obsega veliko fizične aktivnosti, si najbrž želijo preživeti prosti čas doma, brati knjige, revije ali gledati televizijo. Za nekatere ljudi zbiranje določenih stvari predstavlja dober prostočasni konjiček. Zbirajo lahko znamke, razglednice, značke, modele avtomobilčkov ali ladjic, starine ipd.

Ljudje lahko svoj prosti čas preživijo individualno ali pa je njihov prosti čas organiziran s strani šole ali drugih institucij. Šole ponavadi nudijo vrsto izven-šolskih aktivnosti, še posebej športnih aktivnosti. Obstajajo tudi razne tematske skupine, odbojgarske, košarkarske, nogometne, rokometne ekipe, računalniški klubi, gledališki klubi, zbori, ipd. Druge institucije nudijo dodatne aktivnosti za ljudi, ki radi koristno porabijo svoj prosti čas. Ljudje se lahko udeležijo jezikovnih šol, slikarskih šol, športnih klubov in drugih skupin, kjer lahko uživajo svoj prosti čas z drugimi ljudmi. Večina ljudi ima rada druženje. Zabavajo se, ko gredo s prijatelji na večerjo ali na pijačo po dolgem in napornem dnevu v službi. Za večino mladih prost večer enkrat na teden predstavlja sestavni del njihovega prostega časa, pa naj bo to druženje s prijatelji v baru, večerja v restavraciji, gledanje filma, igranje video igrice ali plesanje pozno v noč v diskoteki.

Za tiste, ki pa po dolgem delovnem dnevu niso preveč utrujeni, obstaja še ena možnost: šolanje. Mnogo državnih kot privatnih podjetij zahteva, da je njihovo osebje visoko izobraženo. Tako mnogo zaposlenih, različnih starosti, porabi svoj prosti čas za izobraževanje. Tu se seveda pojavi vprašanje, ali gre v tem primeru še vedno za prosti čas. Če ni izpolnjen eden izmed pogojev prostega časa – svoboda izbire, namreč težko govorimo o njem. V teh primerih je seveda pomembno, ali se ljudje svobodno izobražujejo ali jih v to sili kdo drug.

Običajno se ljudje v prostem času ukvarjajo z več aktivnostmi. Iz povezovanja različnih aktivnosti lahko sklepamo na specifično usmerjenost ljudi v telesno aktivnost ali pasivnost. Obstajajo aktivnosti, ki so namenjene pretežno tistemu, ki jih izvaja, na primer branje knjig, ukvarjanje s športom in take, ki imajo lahko koristi od njih tudi drugi, na primer vrtnarjenje in ročna dela.

V zadnjem času je mogoče opaziti, da si posamezniki želijo predvsem sprememb v načinu preživljanja prostega časa. Za začetek bomo našteali le nekaj najbolj pogostih sklopov dejavnosti, ki se jih ljudje poslužujejo v prostem času (Černigoj-Sadar 1996):

- Socialni stiki; ena izmed najbolj razširjenih dejavnosti v tej kategoriji je obiskovanje sorodnikov, prijateljev in znancev. Vsekakor so to družabne aktivnosti v zasebnih prostorih ali na domovih in tudi druženje na javnih prostorih, kar je značilno predvsem za mlade.
- Kulturne in izobraževalne aktivnosti; branje knjig, obiskovanje kulturnih prireditev, ustvarjanje, izobraževanje (obisk tečajev, krožkov ipd.).
- Rekreativna, šport in hobiji; sprehodi, redno ukvarjanje s športom za ohranjanje psihofizične kondicije, sprostitvene tehnike – meditacije, duhovne aktivnosti, razna ročna dela ... Glede na različne raziskave in ankete naj bi bile ravno športne in rekreacijske aktivnosti najbolj priljubljene prostočasne aktivnosti pri posameznikih.
- Turizem, počitnice; posamezniki lahko počitnice preživijo doma ali pa se odpravijo na počitnice zunaj kraja bivanja, kar pomeni prekinitev enoličnega vsakdanjega življenja. Hkrati pomeni tudi več možnosti novih vzorcev vedenja in pozitivnih izkušenj za posameznike.

Prosti čas je torej čas, v katerem je možna svobodna izbira aktivnosti. Izbira aktivnosti pa je odvisna tudi od posameznikovega lastnega sloga oz. njegovega življenjskega stila in ponudbe industrije prostega časa. V nadaljevanju si bomo torej pogledali, kako podjetja, ki upravljajo z rekreacijskimi, zabavnimi in razvedrilnimi produkti in uslugami, vplivajo na oz. povečujejo izbiro posameznika.

2.3 *Prosti čas in izbira*

Že v preteklosti se je kar nekaj sociologov ukvarjalo s prostim časom in izbiro. Roberts (v Haralambos in Holborn 1999: 264) je bil eden takih, ki so nasprotovali teorijam, ki trdijo, da z interesi javnosti upravljajo drugi. Zanima, da bi država in trgovska podjetja ljudem vsilili vzorce prostega časa. Država po njegovem sicer zagotovi nekaj pripomočkov, vendar to še ni zagotovilo, da lahko oblikuje vzorce prostega časa. Ljudje uporabljajo le pripomočke, ki se jim zdijo uporabni, in če javni sektor ne zadovolji njihovih okusov, se lahko obrnejo h komercialni ponudbi ali samopomoči. Po Robertsovem mnenju naj bi komercialni sektor ustregel okusom javnosti v vsaj taki meri kot vlada. Padeč povpraševanja javnosti za kegljišča je mnoge prisilil, da so jih zaprli, medtem pa se je moral komercialni sektor odzvati na nove interese prostega časa. Potovalne agencije so se tako odzvale na naraščanje zahtev po cenejših počitniških paketih v tujini. Posamezniki pa znajo poskrbeti tudi sami zase. Obstajajo razne igre, ki jih organizirajo udeleženci sami; domino lige, golf klubi, fotografska združenja, nogomet na ulici in druge organizirane neformalne igre. Clarke in Critcher (v Haralambos in Holborn 1999: 265–267) pa sta drugega mnenja kot Roberts. Pravita, da posamezniki sicer imajo nekaj svobode pri dejavnostih prostega časa, vendar jih omejuje in ovira kapitalizem. Po njunem mnenju pred industrijsko revolucijo ni bilo jasne razmejitve med delom in prostim časom. Včasih sta bila prosti čas in delo združena; ljudje so pogosto med delom popivali. Industrijska revolucija in razvoj kapitalizma pa sta imela dva učinka: odpravila sta mnoge priložnosti za prosti čas in jasno razmejila delo in prosti čas. Država in kapitalistična podjetja so začela igrati ključno vlogo pri oblikovanju prostega časa in določanju razpoložljivih možnosti. Po mnenju Clarka in Critcherja komercialno oskrbovanje prostega časa obvladujejo velika podjetja, ki skrbijo za široko paleto načinov preživljanja prostega časa. Te velike korporacije imajo moč, da prepričajo posameznika o potrebah prostega časa. Industrija prostega časa tako ustvarja nove izdelke in storitve, nato pa poskuša prepričati potrošnike, da jih kupijo in uporabljajo.

Dandanes sta industrija prostega časa in kreativna industrija tisti, ki ponujata vedno nove možnosti za potrošnjo in zabavo v prostem času. Izbira v prostem času je postala načelno

neskončna. V nadaljevanju si bomo pogledali, kako je z industrijo prostega časa danes in kako je vsa ta izbira privedla v sodobno potrošništvo, za katerega je značilna neizčrpljivost želja (Campbell 1998: 14).

2.3.1 Industrija prostega časa in sodobno potrošništvo

Skozi leta, ko se je delovni čas skrčil, so ljudje odkrili, da imajo več časa, ki ga lahko preživijo v prostočasnih aktivnostih. In tako je celotna industrija privrela na dan, da bi zaslužila na tistih, ki hočejo »nekaj početi«. To je industrija prostega časa, ki dejansko zajema številne vrste industrij. Industrija prostega časa vključuje restavracije, zabaviščne parke, gledališča, hotele, igralnice, zbirališča za glasbene skupine ali predavanja in razna športna prizorišča. Ravno tako vključujejo tudi razna zdravilišča, telovadnice in področja za športne dejavnosti, kot so golf ali čolnarjenje. Vse, kar je narejeno in mišljeno za zabavo ali užitek ter zasede posameznikov prosti čas, je pravzaprav del industrije prostega časa.

V srednje in bolj razvitem svetu je industrija prostega časa ena najpomembnejših industrij 21. stoletja. Predstavljajo jo družbe, ki imajo v lasti, upravljajo ali sodelujejo v zabavi, atrakcijah, rekreaciji, razvedrilnih pripomočkih, razstavah in izdelkih; gostiščih, prenočiščih in igralnicah. Industrija prostega časa je segment ekonomije, ki spremlja razvedrilne, rekreacijske in turistične produkte in usluge. To so organizacije, podjetja, trgovske hiše in ustanove, katerih namen je priskrbeti vse blago in storitve za uporabo v prostem času (Medlik 2003).

Industrijo prostega časa obsegajo (Scott 1998):

- Gledališče, kino in filmi
- Radiodifuzija
- Nočni klubi in diskoteke
- Klubi in prostori za zabavo, razen športnih
- Knjižni klubi, klubi poslušalcev CD in navadnih plošč, videoteke

- Zabaviščni parki, igralni avtomati
- Športni klubi
- Turistični športni centri, centri za preživljanje prostega časa
- Igre na srečo in stave
- Agencije za prodajo vstopnic
- Organizacija zabav, razvedrila in festivalov

Postindustrijska družba je družba prostega časa, spektakla, zabave in uprizorjenih dogodkov. Strehovec (1994: 228–229) pravi, da je sodobni svet umeten, narejen in estetiziran. Oblikovan je tako, da prija tistim, ki jim je namenjen. Torej je oblikovan tako, da ugaja posameznikom, ki razumejo njegove prevladujoče trende v smislu spektakularnih dogodkov, nakupovanj, pustolovščin, iger, zabave, mode, športa, popularne kulture in »jetseta«.

Industrija zabave in prostega časa ponuja številne možnosti za potrošnjo in zabavo, vedno nove »modne« proizvode množične kulture in načine samoizpolnitve. Vse te številne možnosti so privedle v sodobno potrošništvo, za katerega je značilna dinamičnost, torej dejstvo, da poraja želje brez konca in kraja. Campbell (1998) pravi, da noben, še tako privilegiran ali bogat potrošnik, ne more iskreno reči, da ni več ničesar, kar bi si želel. Drži namreč, da imajo sodobni potrošniki to precej skrivnostno zmožnost, da brez konca in kraja v sebi »odkrivajo« nove želje. Te želje pa so usmerjene k novim proizvodom. Sodobni potrošniki si bolj želijo nov proizvod kakor že znanega predvsem zato, ker jim to omogoča, da lahko verjamejo, da si z njegovo pridobitvijo in uporabo lahko priskrbijo prijetna doživetja, na katera v realnosti še niso naleteli.

Na tem mestu velja omeniti kreativno industrijo, imenovano tudi nova ekonomija. Le ta nenehno ustvarja nove ideje, nove proizvode in storitve. Ideja kreativne industrije poskuša prikazati konceptualno in praktično zблиževanje kreativnega znanja s kulturno industrijo. Sama inovativnost je v veliki meri odvisna od novih informacijskih in telekomunikacijskih tehnologij, ki omogočajo kreativnost in znižujejo stroške kreativnih udejstvanj. Kreativna industrija zajema različna področja, vse od arhitekture,

oglaševanja, internetnega in grafičnega oblikovanja, mode, filma pa do digitalnih vsebin, računalniških igrice ter raznih interaktivnih prostočasnih programov (Hartley 2005). Trenutno se kreativna industrija razvija bliskovito, celo najhitreje, in je tudi najdonosnejša. DCMS (2006) poroča, da se iz leta v leto še posebno hitro razvija in raste področje programiranja, računalniških igrice, elektronskega založništva, kot tudi radia ter televizije. Navzočnost kreativne industrije je bistvenega pomena tudi pri bodočem razvoju mest. Clark (2004) pravi, da so mesta postala nekakšni mehanizmi za razvedrilo in tako poleg produkcije ter rasti vključujejo tudi potrošništvo in zabavo. Kreativna industrija postaja vse bolj pomembna, ker predstavlja gonilo ekonomije, drugih industrij ter storitev. Način kreativnega razmišljanja je dobrodošel tudi v industriji prostega časa, z namenom, da pospeši inovacije izdelkov in storitev, ki jih posameznik uporablja v prostem času.

Sodobni človek torej rad uživa v novih dobrinah, ki jih nudi svet. Potrošnja mu je pisana na kožo. Poleg vsega je postala še način življenja, preživljanje prostega časa, terapevtska praksa za blaženje številnih simptomov postmoderne dobe, vir identitete. Za sodobno potrošniško družbo je značilno, da se je prosti čas pomešal z nakupovalnim, torej po nakupih se ne odpravimo več zato, da bi kaj kupili, ampak je temu dodana še komponenta zabave, druženja, samonagrajevanja, in za marsikoga predstavlja način preživljanja prostega časa. Potrošnja je vse manj in manj funkcionalna in vse bolj estetizirana in sociabilna (Corringan 1997). Tovrstna praksa je vezana predvsem na nakupovalna središča, ki že sama po sebi poleg trgovin ponujajo številne spremljevalne dejavnosti za preživljanje prostega časa. Slovenija je v zadnjem desetletju pridobila kar nekaj nakupovalnih središč, in sicer je najvišjo stopnjo doživela z razrastom BTC city-ja, skoraj pravega mesteca nakupovalnih užitkov v malem. Za nakupovalna središča je značilno, da se nahajajo na obrobjih večjih mest. Središča so zgrajena na zapuščeni industrijski zemlji v ekonomsko opustošeni (vele)mestni regiji. Nakupovalni centri pa imajo v sodobnem mestu veliko skupnega s tematskimi, zabavišnimi parki (Featherstone 1991). Le-ti so postali novi javni prostor; ne le prostor prodaje in nakupa, temveč tudi prostor srečevanja ljudi. Nakup v takih središčih torej ni obvezen, kar omogoča nadaljnje sanjarjenje in načrtovanje novih nakupov. Potrošništvo je postalo družabni dogodek, pri katerem je

jasno, da nakupi niso zgolj strogo preračunljiva in racionalna dejavnost, temveč da gre v večji meri za estetski dogodek, spektakel. Najbolj pogosta fraza modernega potrošnika postane »just looking (and touching)« (Corringan 1997).

Vse več se vrednoti tudi podjetja v industriji prostega časa, ki poslujejo, da bi zadovoljili vse posameznikove zahteve v prostem času hkrati. V svetu je tako vse več takih nakupovalnih centrov, ki poleg trgovin nudijo tudi kinodvorane, lokale z video igrami, tematske gostilne, frizerje, kozmetične salone, banke, turistične agencije, zdravniške ordinacije, tematske zabaviščne parke za otroke, drsališča, hotele, slaščičarne in kavarne. Kot smo že ugotovili je nakupovanje v centrih prostočasna aktivnost, ki vključuje tudi prakso ogledovanja, vizualne »potrošnje« okolja, ljudi in družabnosti. Eden največjih takih centrov se nahaja v ZDA. Mall of America v Minnesoti ima na leto 42 milijonov obiskovalcev, razpolaga s 520 trgovinami, 50 restavracijami, 7 nočnimi klubi, 14 kinodvoranami, tematskimi parki (podvodni svet, lego center, medvedja tovarna) itd. (glej Mall of America 2008).

Porast trgovinskih površin in nastanek nakupovalnih centrov pa ni novost niti za Slovenijo. Po podatkih statističnega letopisa (2007) je število trgovin precej naraščalo skozi prejšnje desetletje. Tako smo tudi v Sloveniji dočakali nakupovalno središče z zelo pestro izbiro prostočasnih aktivnosti, BTC city. Poleg širitve spektra trgovin, družba razvija športne, rekreativne, kulturnozabavne programe, ki bistveno presegajo značaj običajnih nakupovalnih središč... V BTC city-ju danes najdemo poleg ogromnega nakupovalnega središča City Park, tudi ostanke nekdanjih javnih skladišč, spremenjenih v Halo A, center specializiran za nakup največjih blagovnih znamk, Emporium, sklopa kinodvoran Kolosej, wellness in fitness centre, tržnico, trgovino, specializirano za otroška oblačila in opremo, Baby center, kozmetično hišo Muller, Merkurjev center za dom, velike trgovine s tehnično opremo in opremo za dom in vrt, trgovine s pohištvom, ogromno parkirnih površin, garaž ipd. Pred kratkim pa so odprli tudi Vodni park Atlantis, ki ponuja veliko število bazenov in vse zabave povezane z vodo. Ponudbo bi lahko še naštevali, naj omenimo samo še ogromno število restavracij, malih trgovin, igrišč za

otroke ... Skratka, po ponudbi in širini je področje BTC City-ja, v zadnjih letih preraslo v pravcato malo mesto za preživljanje prostega časa (glej BTC City 2008).

Ljubljana pa ni edino mesto, ki ponuja združevanje zabave in nakupovanja. Ker je to danes trend potrošniške kulture (in investitorji to dobro vedo), vidimo da ostala večja mesta v Sloveniji bistveno ne zaostajajo za ponudbo dveh največjih mest. Po vsej Sloveniji ima Mercator 14 nakupovalnih središč. Sledi mu Spar s 5 nakupovalnimi središči in Tuš z dvema.

Najbolj zaželena ciljna skupina za ponudnike zabave za prosti čas so mladi. Svojo zabavo si iščejo tam, kjer je veliko podobnih, kot so sami. Za vse to pa potrebujejo prostore, kjer se lahko družijo in medsebojno spoznavajo. To pa je najlažje ob zabavi, kot so igre, kino, glasba. Zabava so nakupi in spoznavanje novosti. Enega takšnih urbanih zabaviščnih centrov za preživljanje prostega časa mladostnikov so odprli v ljubljanskem BTC city-ju in ga poimenovali Arena Vodafone live!. V njem sta se združili dve podjetji. Kolosej kot ponudnik zabave za mladostnike, ki zapustijo kinodvorane na nasprotni strani »ceste« in se še ne želijo vrniti domov, ter Si.mobil – Vodafone z drugačno, v nakupe usmerjeno ponudbo zabave za prosti čas. Center Arena Vodafone live! za obiskovalce pomeni srečanje na točki, kjer gresta zabava in najsodobnejša tehnologija z roko v roki – v njem se lahko sproščajo tako posamezniki, ki se navdušujejo nad sončenjem v najmodernejše opremljenih solarijih, kot tudi skupine, ki skupinsko vzdušje krepijo v biljardu, bowlingu, laserskih arkadnih igrah in podobnih pristočasnih dejavnostih. Arena Vodafone live! je opravičila svoj nastanek in uspeh je tako narekoval nadaljnji razvoj in korak naprej je bil konec maja letos odprt prvi digitalni 3D-kino s posebnimi učinki – XpanD. Odprli so ga tudi v Mariboru in Kopru. To je prvi digitalni kino, prvi 3D-stereoskopski kino in prvi kino s posebnimi učinki, ki jih je mogoče doživeti na posebnih sedežih in v okviru v dvorano vgrajenih elementov, kot so veter, megla, dim, dež, bliskanje in posebno svetlobni učinki. Pri 3D-stereoskopsko posnetih filmih gledalec doživi iluzijo, da predmeti in liki prihajajo iz platna, kar omogočata poseben način projekcije in uporaba posebnih 3D-očal. Ob dvorani pa v centru Arena Vodafone live! ponujajo tudi velik prireditveni prostor, katerega ponudbo dopolnjujeta restavracija, mediteranskim

gurmanskim užitkom namenjena Casa nostra, Sladki bar, Si.mobilov prodajni center ter igralni salon Casino Rio, ki je namenjen zabavi na atraktivnih igralnih avtomatih (glej Hlede 2006).

Zabavišni parki, kinematografi in nakupovalni centri postanejo tako zelo resni tekmeči cerkvi, domu in družini. Komercialne vrednote so preživljanje prostega časa spremenile. Mnogo družin gre tako v nedeljo v nakupovalni center, tako kot bi šli na izlet. Slovenci radi nakupujemo ob nedeljah, kar potrjuje predvsem gneča v odprtih trgovskih centrih. Raziskave kažejo, da so nedeljskim nakupom na splošno bolj naklonjeni mlajši anketiranci, stari do 40 let (glej Ahačič 2001).

Industrija prostega časa in kreativna industrija igrata pomembno vlogo tudi v razvoju športne industrije in turizma. Vse več je ponudnikov, ki potrošnikom tako nudijo izkustvo specifičnih, kreativnih aktivnosti, prireditev ali lokacij (Hesmondhalghu 2007). Statistike kažejo, da je turizem (počitnice) najbolj priljubljena oblika preživljanja prostega časa zlasti za družine. Predvsem je pomembno, da počitnice preživiš od doma (Centa 2004). V Sloveniji domači turisti predstavljajo več kot 50% delež vseh turistov. V Sloveniji narašča tudi ponudba kopališč, zdravilišč, vodnih zabavišnih parkov in wellness ter spa ponudbe. Na spletni strani I feel Slovenia (2008), najdemo podatek, da imamo v Sloveniji kar 56 ponudnikov celotne wellness ponudbe. Samih naravnih zdravilišč pa imamo 15. Gospodarske družbe, ki jih upravljajo, sodijo med najbolj uspešna podjetja v Sloveniji ter po obisku predstavljajo najuspešnejši segment slovenske turistične ponudbe. Po statističnih podatkih za leto 2004 so zdravilišča tudi vrsta turističnih krajev, kamor domači turisti najpogosteje odhajajo in prenočujejo. V industrijo prostega časa lahko štejemo tudi gostinske in nastavitvene obrate, kot so hotel, motel, penzion, gostišče, apartmajsko naselje, planinski dom, turistična kmetija, kamp, restavracija, kavarna, bar in catering. Tudi igralništvo postaja razvedrilo, sprostitev in sestavni del preživljanja prostega časa. Klasične igre na srečo na ruleti in s kartami nadomeščajo igre na igralnih avtomatih, ob tem pa tečejo zabavni glasbeni programi, modne revije in družabna srečanja. Danes so se v Sloveniji razvili številni igralniško zabavišni centri s hoteli.

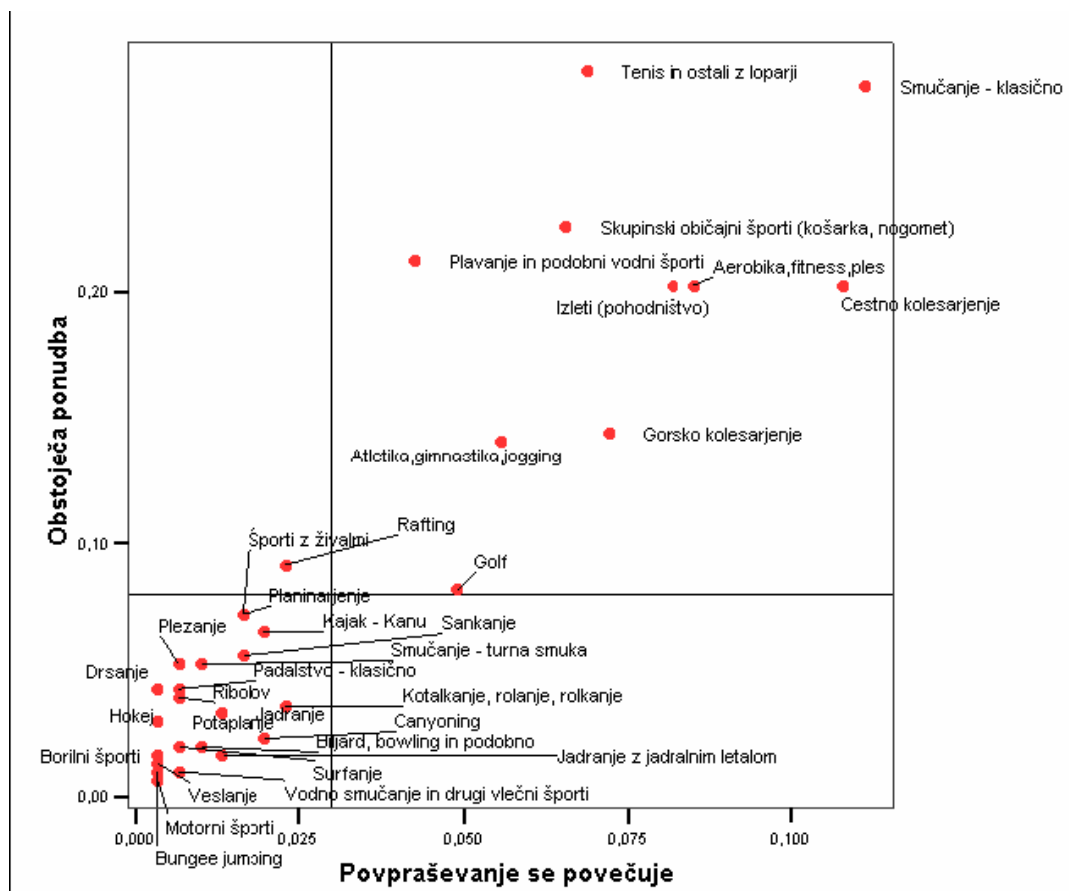
Največja je skupina Hit d.d., ki ima kar 7 igralnic v Sloveniji in 2 v tujini, kjer se odvijajo spektakli, koncerti, igre na srečo in odlična zabava (Uranič 2005).

Veliko ljudi pa je takih, ki radi aktivno izkoristijo svoj prosti čas. Tega se seveda zavedajo tudi podjetja in organizacije, ki priskrbijo vse blago in storitve, ki jih pri rekreaciji potrebujemo. Razvili so se centri za rekreacijo, tematski parki, športni centri in klubi. Ponudba je res velika, vse več pa je tudi centrov, ki ponujajo vrsto športnih dejavnosti na enem mestu. Zavod Tivoli tako ponuja tenis, savne, kopališča, vodno aerobiko, fitness, aerobiko in drsališče. Športni parki nam nudijo atletske stadione, nogometna igrišča, večnamenske športne dvorane, travnate površine, zunanja igrišča, tenis igrišča ipd. (glej Združenje športnih centrov Slovenije 2008). V Športnem centru Millenium BTC vabijo obiskovalce že od 7. ure zjutraj, da že pred službo naredijo nekaj koristnega za sebe. Obiskovalci lahko izbirajo med aerobiko, jogo, TNZ, Stretch-fit, RPM, step, body-pump, pilates in celo Osteo². Poleg vsega tega v fitnessu najdemo razne kardio naprave, pnevmatske trenažerje, proste uteži in voden skupinski program. Ponujajo pa tudi 6 teniških igrišč, eno badminton igrišče in za sprostitev na koncu, tudi savne in solarije (glej Millenium športni center 2008).

Slovenska turistična organizacija (2008) je leta 2005 merila neskladja med ponudbo in povpraševanjem v športno-aktivnem turizmu. V raziskavo so bile vključene organizacije, ki so lahko na kakršenkoli način povezane s ponujanjem športnih aktivnosti ter športnih aktivnosti v turizmu (primarna dejavnost, hoteli, kampi, žičnice, organizacije, ki posredujejo športne aktivnosti). Na spodnji sliki (2.3.1.1) je predstavljen odnos med obstoječo ponudbo in povpraševanjem.

² Osteo – vadba proti osteoporozi.

Slika 2.3.1.1: Ponudba in povpraševanje v športno-aktivnem turizmu

Vir: Slovenska turistična organizacija 2008: *Merjenje neskladja med ponudbo in povpraševanjem v športno-aktivnem turizmu.*

Iz slike (2.3.1.1) lahko razberemo, da je povpraševanje večje pri športnih aktivnostih, ki so najpogosteje v ponudbi. Tenis, klasično smučanje, plavanje in drugi vodni športi, skupinski športi, izletništvo, aerobika, fitness, ples in cestno kolesarjenje so najpogosteje ponujene aktivnosti. Najvišji nivo povpraševanja ponudniki pričakujejo pri cestnem kolesarjenju in klasičnem smučanju. Povpraševanje je veliko tudi pri aerobiki, fitnessu, plesu in pohodništvu. Golf pa je aktivnost, pri kateri je povpraševanje ocenjeno kot nadpovprečno in ponudba kot povprečna.

Oskrbovanje prostega časa torej obvladujejo velika podjetja, ki skrbijo za široko paleto načinov preživljanja prostega časa. Odnos do prostočasnih dejavnosti oziroma, kako jih

posameznik obravnava, pa je subjektiven, odvisen tudi od posameznikovega življenjskega stila.

2.4 *Življenjski stil in moda prostočasovnih dejavnosti*

V tem poglavju predstavljamo, kaj to življenjski stil je, kako je povezan z individualizacijo in kakšen je vpliv posameznikovega življenjskega stila na njegovo izbiro dejavnosti v prostem času.

2.4.1 Opredelitev življenjskega stila

Vse manj posameznikov se opira na vnaprej določeno razredno pripadnost in sami oblikujejo svoj življenjski potek skozi vsakdanja delovanja, ki tvorijo življenjski stil. Ti so danes tisti, ki posameznike med seboj simbolno razlikujejo in jih razvrščajo v družbi ter so tako nova oblika družbene stratifikacije. V sociologiji življenjski stil torej predstavlja način, kako posameznik oz. skupina živi. To vključuje primere družbenih odnosov, potrošnje, zabave in obleke. Življenjski stil ponavadi tudi odseva posameznikovo vedenje, vrednote ali svetovni nazor.

Pred-moderne družbe niso potrebovale pojma, kot je subkultura ali življenjski stil, saj je drugačen način življenja predstavljal popolnoma drugo kulturo, vero, narodnost ali raso. Na takšne manjšinske kulture so vedno gledali kot tuje ali druge. Sodobni življenjski stili pa so zelo individualizirani, saj vsak posameznik želi biti drugačen od drugih, čeprav pripada isti družbeni skupini. Središče so postale tudi porabniške prakse, na njih temelječi življenjski stili pa osnova socialnih identitet.

Uletova v Stilizaciji vsakdanjega življenja (1998) pravi, da je življenjski stil danes način kako živeti življenjsko vlogo. Sodobni življenjski stili so možni le ob naslonitvi na sodobno porabniško naravnano tržno družbo. Z življenjskim stilom poudarimo svojo

individualnost, izbiro, okus in informiranost. Stil je torej tisti, po katerem nas drugi presojuje, zato postajata odločilnejša za oblikovanje življenjskega stila prosti čas in poraba. Čedalje več ljudi izbira način dela in organizacijo dela tako, da je v skladu z njihovim življenjskim stilom in ne obratno. Tudi Renerjeva (1998: 18) se strinja, da je življenjski stil znakovni mehanizem družbenega povezovanja in razlikovanja.

»Življenjski stil je skupek navad, je način uporabe dobrin, prostorov, časa, s katerimi ljudje definiramo sebe in druge ljudi. Ni nekaj, kar potrebujemo za preživetje, temveč nekaj, kar nujno potrebujemo za svojo samopodobo. Življenjski stil definiramo kot bolj ali manj integrirano množico praks, dejavnosti, življenjskih in vrednotnih orientacij, želja. Te prakse in dejavnosti niso le utilitarne, temveč dajejo materialno obliko zgodbi oz. identiteti posameznika. Življenjski stil so vsakdanje prakse, rutine, ki so utelešene v navadah oblačenja, hranjenja, delovanja in priljubljenih okolij za srečevanja z drugimi. Vse male odločitve v vsakdanjem življenju prispevajo k tem rutinam (Ule 2002: 76–77).«

Breda Luthar (2002: 91–94) pri definiciji življenjskega stila navaja štiri relevantne značilnosti, ki so bistvene za opredelitev le tega:

1. smiselnost: življenjski stil ima družbeni smisel, kar pomeni, da si posameznik na individualni ravni oblikuje samopodobo, s katero se na kolektivni ravni zbližuje in/ali oddaljuje od drugih.

2. kolektivna tipičnost: življenjski stili ne obstajajo zgolj na individualni ravni, temveč so kolektivno tipični; gre za reprezentacijo kolektivne identitete, za katero je značilno predvidljivo obnašanje. Posameznik se identificira s pripadniki istega življenjskega stila, do katerih čuti pripadnost, na drugi strani pa ohranja družbeno distanco do tistih, od katerih se razlikuje.

3. reflektivnost: življenjski stil je sredstvo samotipizacije in tipizacije. Posamezne prakse življenjskega stila dobijo svoj pomen znotraj kulturnega konteksta, nekatere imajo lahko diferenciacijsko vlogo, druge ne.

4. tekstualnost: življenjski stil je treba tekstualizirati, torej ga umestiti v družbeni diskurz; kolektivitete se namreč oblikujejo z diskurzi znotraj posamezne kulture.

Življenjski stil je ohlapen pojem, zato nekateri ožijo svojo analizo na določene socialne skupine (na primer življenjski stili mladih in starih, višjih ali nižjih slojev, moških in žensk, japijev in umetnikov) ali na določena področja (opazuje se medijske stile, karijerne stile, prostočasne stile, prehranske stile, potrošne stile ...).

Po pregledu literature in različnih definicij³ lahko življenjski stil opredelimo kot specifičen način življenja, ki ga določa kombinacija vrednot, potreb, mnenj, drž, želja, predsodkov, prepričanj, teženj, verovanj, upanj, strahov ... Življenjski stil je osebni in vseživljenjski projekt posameznika, ki daje smisel osebni biografiji in samopodobi posameznika.

2.4.2 Individualizacija

Ugotovili smo že, da si z življenjskim stilom gradimo določeno identiteto in konstruiramo subjektivno predstavo o realnosti. Z organizacijo porabe ne manifestiramo več svoje socialne pripadnosti ampak poudarjamo svojo različnost in individualnost; okus, stil, podobo o sebi. Sodoben porabnik torej z nakupom izdelka ustvari predvsem socialno razliko. To je zgodovinska inovacija glede na vse prejšnje družbe, ki so gradile na socialnih identifikacijah. Lahko rečemo, da je življenjski stil značilnost skupine, pa vendarle individualna izkušnja. Dandanes namreč ni več pomembno, kdo in kaj smo, ampak predvsem, po čem se razlikujemo od drugih, po čem smo enkratni, nezamenljivi in obenem prepoznavni v očeh socialnega okolja. Kljub temu si življenjski stil izbiramo v odnosu z drugimi osebami. Zato lahko nekateri stili sodijo v skupno družino, ker so si zelo podobni in se značilno razlikujejo od drugih skupin življenjskih stilov (Ule 2002).

Uletova je torej razvila tezo, da je socialna diferenciacija in segmentacija v sodobnih družbah v funkciji individualizacije. Posameznik tako ni le objekt socialne diferenciacije, ampak tudi sam ustvarja socialne razlike ter jim daje pomen. »Življenjski stili so tipični

³ Ule (1998), Luthar (2002), Rener (1998) in Arnold Mitchell (v Solomon 1996: 588)

primeri razlik, ki ustvarjajo razlike (Ule 2002).« Dejstvo je torej, da posamezniki spreminjajo tradicionalne vzorce vedenja in ustvarjajo bolj individualne življenjske poteke znotraj katerih izbirajo, odkrivajo in razvijajo svoj jaz in identiteto (Giddens 1991: 80–88).

Najprej si pogledjmo kako individualizacijo oz. individuacijo sploh razumemo. Mlinar (1994) je v svojem temeljnem delu *Individuacija in globalizacija v prostoru* podal širše pojmovanje individuacije. Individuacija je težnja po uveljavljanju vsakega posameznika kot različnega, drugačnega in edinstvenega subjekta v njegovem prostorskem in časovnem kontekstu, hkrati pa pomeni tudi osamosvajanje v odnosu do drugih v ožjem in širšem okolju. Individuacijo vidi kot medgeneracijsko spremembo in diverzifikacijo glede na poreklo, kot zmanjševanje določenosti na podlagi teritorialne pripadnosti, kot povečevanje raznovrstnosti »časovno-prostorskih poti«, kot povečanje kontrole in zmanjševanje naključnosti vplivov iz okolja in kot povečevanje avtentičnosti izražanja identitete.

Individualizacija po Becku (1996) pa pomeni, da se posamezniki osvobajajo vnaprej danih fiksnih razmerij, da večji delež biografije zavzemajo osebne odločitve posameznikov, manjšega pa determinacije od zunaj. Značilnosti individualizacije so prehajanje iz tradicionalnih vrednot v demokratične vrednote, kot so prijateljstva, zasebnost, zavzemanje za ekologijo, priznavanje drugačnosti, pa tudi tekmovalnost, sebičnost in individualnost. Oblikovali so se pogoji za razvoj avtonomnega posameznika in čedalje večje možnosti za zadovoljevanje življenjskih potreb posameznika. Temeljna značilnost pa je tudi ustvarjanje specifičnega življenjskega sloga in doseganje ciljev, ki so značilni za vsakega posameznika posebej. Pomanjkljivosti individualizacije, ki nam jih predstavlja Beck (1996) so porajanje novih tveganj in nevarnosti za posameznika ter prepuščanje posameznika samemu sebi.

V prehodu v moderno družbo odvisnost od skupinskega življenja ni prenehala, vendar danes združevanje ljudi temelji bolj na izbiri kot na tradiciji oz. na mehničnem prevzemanju situacijskih danosti. Racionalno zasnovani skupni interesi postajajo

pomembnejši opredeljevalec identitete posameznika kot nekdanje vezi, ki so temeljile na družini, narodni pripadnosti ali kraju bivanja. Danes se posameznik vključuje v najrazličnejše skupine, ki so mu dostopne v istih ali razširjenih prostorskih okvirih. V čim številnejše skupine se vključujemo, tem manjša je verjetnost, da bi tudi drugi sledili prav istemu vzorcu vstopanja v skupine in tako postajamo bolj edinstveni in raznovrstni, torej individualni (Mlinar 1994).

Uveljavljanje človekove individualnosti torej predpostavlja, da posameznik v svojih pogledih odstopa od drugih posameznikov in družbenih skupin ter širše družbene strukture. Stilizacija in individualizacija pa sta se pojavili predvsem zaradi učinkov sočasne globalizacije in lokalizacije družbenega sveta in vsakdanjega življenja (Ule 2002). Z vključevanjem posameznika v širši prostor se torej širi razpon dosegljivih alternativ in svobode izbire, zmanjšuje pa odvisnost in ranljivost v odnosu do posameznih subjektov. Na dinamiko individualizacije in globalizacije vpliva tudi nova informacijska in komunikacijska tehnologija. Imamo tehnologije, ki so predvsem namenjene varovanju zasebnosti posameznika, ali – kot npr. osebni računalnik, služijo individualnim potrebam; so pa tudi take, kot npr. »omrežne tehnologije« in satelitske komunikacije, ki kar najbolj očitno demonstrirajo širjenje medsebojne povezanosti v prostoru s težnjo po globalizaciji (Mlinar 1994).

Vedno več je fleksibilnih, bolj osebnih in interaktivnih občil, ki ustrezajo individualnim potrebam. Vedno večja uporaba osebnih računalnikov, dvd predvajalnikov, videoteksta in interaktivnih podatkovnih baz kaže na prehod od sistema, ki je pretežno določen z oddajniki, na takšne, pri katerih ima prejemnik glavno besedo. Npr. gledanje televizije postaja bolj aktiven proces. Gledalci morajo izbirati zavestno, ne pa sprejemati program, ki je trenutno na voljo. Vse to nakazuje trend k večji samostojnosti in raznovrstnosti. Značilen primer, kako nova tehnologija prinaša večjo fleksibilnost, so računalniške konference.⁴ Ljudje se lahko vključijo v računalniško konferenco kadarkoli in od koderkoli. Te značilnosti kažejo, da lahko nova tehnologija prispeva k višji

⁴ To je interaktiven softverski sistem, ki omogoča ljudem iz različnih območij, da sodelujejo na sestankih, tako, da se vključijo s svojim osebnim računalnikom in sodelujejo v »realnem času« (Mlinar 1994).

individualizaciji. Čim večja bo stopnja individualizacije, tem pomembnejša bo tehnologija, ki bo omogočala asinhrono komunikacijo. Asinhrono komuniciranje omogoča preseganje časovne in prostorske izključenosti, s tem pa nesluteno povečuje možnosti povezovanja med posamezniki, ne da bi se le-ti morali odreči svojim edinstvenim življenjskim ritmom (Mlinar 1994).

Rezultati raziskave Življenjski stili v medijski družbi (Luthar 2002) kažejo, da se tudi posamezniki in posameznice v Sloveniji odzivajo individualno in diferencirano na življenjske možnosti in tveganja, da so njihove preference usmerjene v kvaliteto vsakdanjega življenja in da so obenem močno vpeti v socialne odnose in mreže. Težnja k individualizaciji je najbolj očitna med mlajšimi kategorijami anketirancev. Pri odraslih se individualizacija kaže kot nepristajanje na vnaprej postavljene socialne definicije, vloge, kot večja pripravljenost posameznikov in posameznic, da sami poskrbijo za svoje življenje, socialno varnost brez zanašanja na državo in druge institucije.

2.4.3 Moda prostočasnih dejavnosti v povezavi z življenjskim stilom

Individualizacija, o kateri smo govorili, je torej produkt in sestavni del porabniške družbe. Sodobni porabnik na prodajnih policah namreč ne išče več samo novih dobrin, temveč izkustva in zadovoljstva ter aktivno stilizacijo življenja (Featherstone 1991). Z izborom potrošniškega blaga in s praksami v vsakdanjem življenju potrošnik sam sebe definira in oblikuje svojo identiteto, dobrine pa postanejo del njegovega življenjskega stila.

Osnova za oblikovanje posameznikove identitete je torej postala potrošnja. Marketinški pogled, ki se ukvarja predvsem z vplivom življenjskega stila na potrošnjo, predpostavlja, da se ljudje združujejo v skupine na osnovi interesov, načina preživljanja prostega časa in načina porabe svojega dohodka. Po drugi strani pa nikakor ne smemo zanemariti dejstva, da potrošniki pogosto izbirajo določene izdelke, ker so simboli življenjskega stila, ki mu želijo pripadati. Cilj mnogih tržnih strategij, ki vsebujejo apel k določenemu življenjskem

stilu, je prepričati potrošnika, da z nakupom določenega izdelka ne le uživa življenje, temveč izraža tudi ali pa predvsem pripadnost svoji »socialni« skupini, ter svoje osebno prepričanje in individualnost (Hribar 2004).

Postindustrijska družba je družba prostega časa, spektaklov, užitkov, stila, adrenalina uprizorjenih dogodkov. Nudi vse mogoče priboljške sodobnega sveta in tako nehote ustvarja željo po imetju ter predstavlja odlično okolje za ustvarjanje in podpiranje življenjskih stilov. V središču pozornosti take potrošnje so najbolj idealni potrošniki predstavniki novega srednjega razreda, za katere lahko rečemo, da življenjski stil in razvoj specifičnega okusa spremenijo v življenjski projekt. Za predstavnike novega srednjega razreda v Sloveniji se je v raziskavi Breznikove (2004) izkazalo, da ima prosti čas izjemen pomen in jim na nek način pomeni eno plat kvalitete življenja. Ugotovila, je tudi, da njihov specifičen, izrazit in sproščen življenjski stil za seboj potegne tudi specifično preživljanje prostega časa.

Kot smo ugotovili je prosti čas torej en del življenjskega stila. Pri oblikovanju osebnosti in ustvarjanju svojih lastnih življenjskih projektov ima prosti čas odločilno vlogo in to ne le s stališča simbolnih in statusnih pomenov aktivnosti, temveč tudi kot čas in prostor za nove življenjske investicije in razvijanje domišljije (Featherstone 1991).

Življenjski stil posameznika se tako nanaša tudi na njegove dejavnosti v prostem času. Novi trendi v življenjskih stilih se kažejo v tem, kako posameznik preživlja svoj prosti čas. Izbira modnih prostočasnih dejavnosti je dandanes torej povezana z različnimi modnimi življenjskimi stili, kot so naprimer biti »fit«, wellness, adrenalin ipd.

Sodobni potrošnik postaja vedno bolj ozaveščen na področju zdravja in zdravega načina življenja. Na vsakem koraku se srečuje s priporočili o tem, kako mora živeti zdravo, jesti veliko sadja in zelenjave, kolikokrat na teden se mora gibati. Mediji so polni podob idealnih človeških teles, napotkov, kako shujšati in pridobiti idealno postavo, kako jesti zdravo, katera hrana ima preveč umetnih barvil in drugih dodatkov ter česa se moramo izogibati. Na osnovi tega so se razvili novi pogledi na to kaj je lepo in zdravo, spremenil

se je predvsem odnos do človeškega telesa, kar nas pripelje do novih trendov življenjskih stilov.

Biti "fit" je življenjski stil, ki ga zapovedujejo tudi globalne smernice, vse, kar je nasprotno, pa je nespodobno. Vitkost tako označuje dobro zdravje, samodisciplino in moralno odgovornost. Debelost pa označuje lenobo, emocionalno šibkost in moralno zavrženost. Mlada dekleta se tako odpravijo na ure aerobike, fantje pa na fitnes. S tem pa nevede prevzemajo življenjski stil, ki ga zapoveduje širša družba, pogosto ravno preko športnih aktivnosti (Waddington 2002). V prostem času se ljudje, ki živijo tak življenjski stil večinoma rekreirajo in ukvarjajo s športom, ter tako skrbijo za svoje telo in predvsem zdravje. Športne aktivnosti, s katerimi se ukvarja največ odraslih prebivalcev Slovenije so hoja, plavanje, kolesarstvo, planinstvo, alpsko smučanje, ples, tek v naravi, jutranja gimnastika, badminton, košarka, nogomet in fitnes. Pri slednjem število odraslih udeležencev izredno narašča, še posebno v kardio fitnesu (fitnes kolo, orbitrek, trak ...) (Sila 2004). Z uveljavljanjem življenjskih vrednot: "biti zdrav", "biti fit", "biti telesno zmogljiv", pa se je začelo povečevati tudi število ljudi, ki si želijo ob tradicionalnemu planinstvu in alpinizmu izkusiti tudi deloma modno pogojene in visokospecializirane športne dejavnosti. Značilni primeri takih dejavnosti v poletnem času so gorsko kolesarjenje, kajakaštvo, rafting, tenis, jahanje, golf, taborjenje, športno plezanje, jadralno padalstvo, v zimskem času pa hoja in tek na smučeh, deskanje na snegu, športno plezanje v ledu, vožnja z motornimi sanmi in jadralno padalstvo (glej Jeršič 1999).

Ravno tako je tudi »wellness« življenjski stil posameznika povezan z zdravjem in dobrim počutjem. Wellness na splošno pomeni zdravo ravnotežje telesa, duha in misli ter ga ponavadi povežemo tudi z zadovoljstvom in optimizmom. Je torej kondicija dobrega fizičnega in psihičnega zdravja, še posebno takrat, ko jo ohranjamo z primernimi dietami, telovadbo in zdravimi navadami. Wellness lahko pojmuje tudi kot neke vrste alternativno medicino in tehniko, kako izboljšati naše zdravje ter najti zdrav in uravnotežen življenjski stil. Posamezniki, ki želijo živeti takšno življenje, se v prostem času udeležujejo raznih wellness programov. Velik delež teh programov zajema »spa« industrija, ki skrbi za razne sprostivne masaže, kopeli, savne, fitnese ipd. Ljudje, ki

imajo tak življenjski stil, se v prostem času predvsem posvečajo sebi in svojemu zdravju. Berejo razne revije o zdravem življenju in prehrani, želijo živeti v harmoniji z drugimi in predvsem z naravo, uživajo zdravo prehrano in se veliko rekreirajo ter hodijo v razne spa, wellness, lepotilne in druge centre (Miller 2005).

Model razčlenjevanja zdravja in wellnesa predpostavlja, da se wellness potrošnike lahko razdeli v pet segmentov (Natural Marketing Institute 2007). V prvo kategorijo spadajo posamezniki, ki jim je zdravje na prvem mestu in uporabljajo večino wellness izdelkov, storitev in dejavnosti, ter se ne ozirajo na ceno in blagovno znamko. Drugi so posamezniki, ki se posvečajo svojemu zdravju skozi prehrano, uravnotežene diete in vadbo. Tretji so posamezniki, ki pogosto hrepenijo po zdravju, vendar se pogosto odločijo le za hitre rešitve, kot so dietna dopolnila in zdravila v prosti prodaji, ter se močno ozirajo na ceno in znamko. Četrta skupina so oportunisti, ki imajo nevtralna mnenja glede večine zdravstvenih pogledov, in se izogibajo kakršnih koli dopolnil k prehrani. Ta skupina ni prepričana, kako ravnati z zdravjem in dobrim počutjem. Zadnja skupina pa so posamezniki, ki se ne zanimajo niti za svoje zdravje niti za hrano, ki jo uživajo in ne priznavajo potrebe po kakršnihkoli zdravstvenih ter wellness produktih oz. storitvah.

Torej posamezniki, ki se ozirajo na svoje zdravje in upoštevajo vrednote, kot so »biti fit« in »biti zdrav«, preživljajo svoj prosti čas temu primerno. Podobno je tudi pri drugih življenjskih stilih. Le-teh pa je ogromno. Omenimo lahko še uporniški življenjski stil, ki je značilen za posameznike, ki se v prostem času ukvarjajo z ekstremnimi športni in poslušajo bolj alternativno, uporniško glasbo. Tak življenjski stil je povezan tudi z adrenalinom in kot je ugotovil Kavčič (2005), se v Sloveniji več kot očitno povečuje število amaterskih športnikov, ki so se začeli ukvarjati z napornimi, intenzivnejšimi preizkušnjami kot so npr. maraton, triatlon, trekking, plezanje in adrenalinskimi športi, kot so bungee jumping, rafting, canyonig, skydiving ...

Pri preučevanju življenjski stilov, kot tudi pri prostem času, gre za kulturno zelo specifične zadeve, saj ljudje niso pasivni potrošniki kulturnih pomenov in sprejemajo

globalizacijske vrednote preko svoje 'lokalne' kulture in jo z njo kombinirajo (Storey 2003). Tako si bomo v nadaljevanju pogledali, kako je s prostim časom pri nas.

2.5 Prosti čas – značilno za Slovenijo

Kavčič (2005) je ugotovil, da smo Slovenci v primerjavi z drugimi narodi relativno precej bolj introvertni⁵, nekje povprečni glede nevroticizma⁶ in smo v mednarodnem okviru visoko uvrščeni glede psihoticizma⁷. Glede na to bi lahko rekli, da je individualnost, ki iz tega izhaja očitno slovenska značilnost in so individualni športi ter individualno preživljanje prostega časa tipični za Slovence. Pomembna pa je tudi lastnost za katero se zdi, da je značilna za slovenski narod. Slovenski avtostereotip govori o pregovorni pridnosti, delavnosti, vztrajnosti in marljivosti. »Slovenci smo kar precej storilnostno naravnani, tako da izjava o marljivosti ni iz trte izvita (Musek v Kavčič 2005).« Za to delavnost in vztrajnost bi lahko rekli, da se kaže predvsem v načinu preživljanja prostega časa, ki se kaže v tem, da tudi svoj prosti čas radi izkoristimo za bolj koristne stvari, od katerih nekaj imamo, mi in drugi. Kavčič (2005) pa je ugotovil tudi, da Slovenci zaradi kompleksa majhnosti silimo v presežke in skrajnosti, kar se kaže v vse večji udeležbi v ekstremnih športih.

Centa (2004) je v raziskavi o turizmu v Sloveniji ugotovila, da na splošno Slovenci veliko potujemo. Potujemo pa zato, da ubežimo ustaljenemu načinu življenja, da izkusimo svet in drugačen način življenja, da si nabereemo novih moči in energije. Pravi, da so razlogi za potovanja podobni razlogom, zakaj ljudje potrebujemo prosti čas. Potovanja nam omogočajo zadovoljevanje določenih potreb, ki so za človeka funkcionalnega pomena. Težnja po novih situacijah, novih poznanstvih in izkušnjah je pri ljudeh vedno prisotna. Potrebe po sprostitvi in rekreaciji, po varnosti in spoznavanju, po

⁵ Introvertnost – nasproti ekstravertnosti pomeni večjo usmerjenostjo vase, hladnost, premišljenost, rezerviranost, nedružabnost, ponotranjenost ... (glej Kavčič 2005).

⁶ Nevroticizem – stoji nasproti čustveni stabilnosti. Pomeni tesnobo, zaskrbljenost, razdraženost, pogosto slabo voljo, depresijo, nizko samospoštovanje ... (glej Eysenck 1992).

⁷ Psihoticizem – nasproti nepsihoticizmu, sestavljajo ga agresivnost, dominantnost, visoke aspiracije, težnja po manipuliranju z drugim, avanturizem, dogmatizem in moškost (glej Musek v Kavčič 2005).

druženju kot eni izmed skupnih socialnih potreb vseh ljudi, so s potovanjem zadovoljene. Po Statističnem letopisu (2007) lahko vidimo, da smo Slovenci v letu 2006 odšli kar na 4 765 250 zasebnih potovanj, od tega 2 568 838 znotraj Slovenije. Glavni razlog za odhod je bilo preživljanje prostega časa v smislu počitnic in dopustov. Pri zasebnih potovanjih, z namenom preživljanja prostega časa, so se udeleženci odločali za naslednje možne aktivnosti med potovanjem: sprostitev, počitek, zabava, športne, rekreativne dejavnosti, ogled naravnih in kulturnih znamenitosti, ogled zabavnih, kulturnih in športnih prireditev, sodelovanje na omenjenih prireditvah (neprofesionalno), nakupovanje, izobraževanje, skrb za zdravje, bivanje v zdravilišču, romanje, religiozne dejavnosti in drugo.

Športne in rekreativne aktivnosti v Sloveniji je v svojem dolgoletnem obstoju, z raznimi študijami, preučevala Fakulteta za šport. In kot je bilo dognano v teh študijah, je niz športov, ki se jih Slovenci najpogosteje udeležujemo in se pojavljajo na vrhu spiska, relativno konstanten. Ti športi so: hoja, plavanje, kolesarjenje, pohodništvo, nogomet, aerobika, jutranja gimnastika, fitnes in tek. Vseeno pa so se pojavile nekatere spremembe v popularnosti nekaterih športov. Kegljanje, ki je svojčas prevladovalo med popularnimi športi v Sloveniji, kot tudi kasnejša trim-atletika in tenis, so zdaj izločeni zaradi nekaterih novih športov, kot so: deskanje na snegu, inline-drsanje, aerobika, fitnes, jadralstvo in drugi trenutno moderni športi (Sila 2004).

Černigoj-Sadarjeva (1992) je ugotovila, da so najbolj razširjene dejavnosti v Sloveniji v prostem času socialni stiki s sorodniki, prijatelji in znanci, vendar so le-ti v večini primerov bolj redki. Tudi poslušanje radia in gledanje televizije so dejavnosti, značilne skoraj za vse. Skoraj vsak drugi vprašani v tej raziskavi je navedel eno ali več ovir, ki mu preprečujejo, da bi svoj prosti čas preživel, kot si želi. Med najbolj pogostimi ovirami sta se znašla čas in denar. Ti dve oviri omenja kar 58,3% vprašanih. Slabšo splošno kondicijo ali bolezen je omenil kot oviro za preživljanje prostega časa le vsak četrti. Pri tem so vodile ženske pred moškimi, najstarejši pred mlajšimi, ter nižje izobraženi pred najvišje izobraženimi.

V Sloveniji ljudje torej radi preživljajo svoj prosti čas v krogu družine. Ta družinski čas izkoristijo za dolge sprehode in planinarjenje, kjer se napolnijo z energijo. Še največ pa se jih s svojo družino odpravi na svoj vikend oz. počitniško hišico. Le-ta večini Slovencev predstavlja njihov drugi dom. Zgradili ali kupili so jo na tistem mestu, s katerim se počutijo povezani. Najpogosteje se identificirajo z obmorskim in hribovskim območjem. Tam uživajo v naravi, daleč stran od prometa in mesta. V zidanicah se ljudje zamotijo z vrtnarjenjem, sadjarstvom, vinogradniškimi deli ali gobarjenjem. Na morju pa plavajo, kolesarijo in si privoščijo dolge večerne sprehode. Veliko ljudi si v naravi privoščijo družinske piknike, radi tudi kaj spečejo na žaru in se družijo v prijetnem okolju. Vikend posameznikom predstavlja izključno obisk za dušo. Tudi vsa vzdrževalna opravila, ki so povezana z vikendom, so jim v veselje in zadovoljstvo. Gre za izolacijo od vsakdanjega vrveža in za sprostitev (Breznik 2004).

Tudi Marjan Hočevar odgovarja na vprašanje o tem, ali v Sloveniji res ni prišlo do prave urbanizacije. Navaja, da je Silva Mežnarič je že v osemdesetih letih izdala knjigo s pomenljivim naslovom »A kuda idu Slovenci nedeljom?« in razlaga, da prebivalci mest, takoj ko obstaja možnost, »pobegnejo« na podeželje, v svoje izvirne ruralne kraje (takoj po službi ali pa konec tedna). Če je le mogoče si omislijo hišo z vrtom na podeželju. Dobrih 90 odstotkov Slovencev namreč še vedno želi živeti izven mestnih središč, kar je najvišji delež takšne bivanjske vrednotne orientacije v Evropi (glej Katedra za analitsko sociologijo 2008). To značilnost si bomo pogledali in analizirali tudi v empiričnem delu.

2.5.1 Prostor – razgibana pokrajina in narava

Športne aktivnosti so se sprva dogajale zunaj, v naravi, ne pa v grajenem okolju, kot so telovadnice, stadioni ipd. Naravno okolje je bilo pri nas vedno tudi okolje športne dejavnosti. Slovenija na vsakem koraku preseneča z naravnimi znamenitostmi. Tu so se združile slikovite značilnosti alpskega, sredozemskega, kraškega in panonskega sveta, ki ponujajo aktivna doživetja, dostopna na vseh koncih dežele in v vseh letnih časih. Pozimi

vabijo smučišča, poleti vode in nebo nad Slovenijo, spomladi in jeseni barvite pohodniške in kolesarske poti (glej I feel Slovenija 2008).

Slovenija je razgibana dežela športa in rekreacije. Imamo še precej ohranjene divje narave prav tako pa smo zgodovinsko vezani nanjo. Neločljiv del slovenske identitete pa je še posebej gornišstvo. Je del slovenske kulturne dediščine in del slovenske psihološke podobe. Slovenija je alpska dežela, v kateri je gornišstvo eden najpopularnejših športov oziroma športnih dejavnosti. V Slovensko planinsko zvezo je včlanjenih kar okrog 100.000 Slovencev (Burnik in Tušak 1999: 11).

Na alpski svet se ne veže samo gornišstvo in alpinizem pač pa množica športov, kot so: smučanje, deskanje na snegu, zmajarstvo, jadralno padalstvo, veslanje na divjih vodah, rafting, gorsko kolesarjenje itn. Pri nas se je že v mnogih raziskavah SJM pokazalo, da je narava vrednota in slovensko hribolazništvo gre razumeti tudi kot ohranjanje stika z naravo (več glej Zalaznik 2002).

Ta zanimiva in razgibana pokrajina predstavlja zaslužek tudi tistim, ki so v Slovenijo pripeljali nove, trendovske oblike prostočasnih dejavnosti. Slovenska obala Jadranskega morja je naprimer prijazno izhodišče jadralcev, deskarjev in potapljačev, brzice Soče in drugih rek izziv kajakašem, kanuistom in raftarjem (glej I feel Slovenija 2008). Tudi golf se že kar nekaj let pojavlja povsod po Sloveniji in kot pričajo poznavalci so ta golf igrišča ena zanimivejših, atraktivnejših in težjih na svetu. Danes so golfisti v Sloveniji dobrodošli na osmih igriščih in številnih vadiščih. Pojavili so se tudi tako imenovani adrenalinski parki oz. kar pobočja. Na Pohorju (glej Športni center Pohorje 2007) imate tako na izbiro višinski poligon, PohorJET, MiniJET, poletno sankanje, zračni adrenalin, športne igre in bike park. Podobno se dogaja tudi na Rogli, Celjski koči ... Večina teh adrenalinskih parkov se je znašla ob wellness centrih, beauty&spa in bazenskih kompleksih, kjer si ljudje lahko privoščijo oddih od aktivnih dejavnosti. Zanimive dejavnosti nudijo tudi raziskovalna športna društva. Eno takih je Biosfera (2007), ki jih zanima svet okrog nas, sam človek in na ta način povezujejo ljudi med seboj. Nudijo zanimive programe, ki vključujejo skok v prazno, orjaška gugalnica, lokostrelstvo,

metanje podkve, kmečko keglanje, gozdni golf, skupinsko prenašanje vode, abseiling, katapult, vožnja z ladjico po Ljubljani, nogomet na vodi itd.

Kljub temu, da imamo v Sloveniji zelo razgibano pokrajino in veliko narave, nekaterim to ne zadostuje in bi radi svoj prosti čas preživljali v temu namenjenem objektu oz. prostoru. Kot smo ugotovili že v poglavju o industriji prostega časa, v Sloveniji vsak dan znova zraste kakšen nakupovalni center, ki nudi vse od nakupovanja, zabave, pa do športnih aktivnosti.

2.5.2 Čas

Število ur prostega časa se je skozi desetletja spreminjalo. Sprva je bil prosti čas namenjen zgolj spanju, opravi v hiši in okoli nje, hranjenju ipd. Sčasoma pa se je število ur prostega časa dvignilo. Jeršič in drugi (1999) navaja podatek, da imamo na leto 2100 ur prostega časa, kar pomeni okoli 200 delovnih in 165 prostih dni. Kljub temu se kaže, da ljudje vedno bolj in bolj občutijo pomanjkanje časa. Resnica, ki se je ne da zanikati je, da ljudje čutijo pomanjkanje časa, še posebej v gospodinjstvih, kjer služita oba, mama in oče. Biti »časovno reven« po analogiji pomeni, ne imeti dovolj časa, da bi postorili stvari, ki bi jih morali. Ta fenomen naj bi bil značilen za moderne družbe. Običajno naj bi »časovno breme« merili s pregledom koliko ur »svobodnega časa« ostane ljudem. Le ta je definiran s količino časa, ki ostane, ko odštejemo ure, ki jih dejansko porabimo za neizogibne dejavnosti vsakdana; plačano delo, neplačano gospodinjstvo in osebno nego. Da pa bi izračunali »neomejen čas« moramo upoštevati tri spremenljivke: obvezen čas za plačano delo, obvezen čas za neplačano, gospodinjstvo opravila in obvezen čas za osebno nego. Razlika med dejanskim svobodnim časom in neomejenim časom nastane zaradi tega, ker ljudje porabijo za te tri stvari več časa kot je minimalno, nujno potrebno (Goodin in drugi 2005: 44–55).

Pomanjkanje časa predstavlja oviro tudi med Slovenci. Izkazalo se je, da so čas kot oviro bolj pogosto omenjale ženske kot moški, in mladi ter srednja generacija bolj pogosto kot

starejši. Tudi za večino ljudi z visoko izobrazbo je čas predstavljal pomembno oviro. In tudi ljudje v razvitih regijah so bolj pogosto omenjali pomanjkanje časa kot tisti v nerazvitih (Černigoj-Sadar 1992).

Izbira dejavnosti v prostem času je odvisna od posameznikove razporeditve prostega časa. Avtorja Mill in Morrison (v Centa 2004) sta prosti čas razporedila na tri časovna obdobja: prosti čas med delavnikom, prosti čas ob vikendih in počitnice (dopusti). Prosti čas med delavnikom traja od trenutka, ko se delo (šola) konča pa do takrat, ko se odpravimo v posteljo. Prosti čas med vikendi je že daljši, saj se v tem času lahko odpravimo na izlet ali krajše potovanje, medtem ko so počitnice tisti čas, ko se dejansko lahko odpravimo na daljša potovanja. Tako se preživljanje prostega časa prenese predvsem na vikende. V nedeljo tako ostane čas za izlete, obiske sorodnikov in prijateljev, odhod k maši in ukvarjanje s športi. V soboto svoj prosti čas lahko izkoristimo za nakupovanje, ogled športnih dogodkov, odhod na vikend ... Med tednom pa si zaposleni ljudje lahko na primer privoščijo popoldansko rekreacijo, kino, gledališče, dodatno izobraževanje in predvsem počitek ter gledanje televizije.

Od aprila 2000 do marca 2001 je Statistični Urad RS izvajal anketo o porabi časa na osebah, starih 10 let in več, po spolu in vrsti dneva (Statistični letopis 2006). Zastavili so tudi vprašanje, katere so najpogostejše aktivnosti pri posameznikih v prostem času in koliko časa dnevno porabijo za te prostočasne aktivnosti. Najbolj pogosto omenjene prostočasne aktivnosti pri anketiranih osebah so bile: gledanje televizije, branje, druženje z družino in pogovarjanje, šport (rekreacija, produktivna vadba – lov, ribolov, nabiranje gob ipd.), konjički in igre, udeležba na prireditvah in verske aktivnosti ter potovanja. Izkazalo se je, da je dejavnost za katero porabijo največ prostega časa, tako pri moških kot tudi pri ženskah, gledanje televizije. Najmanj časa pa posamezniki namenjajo udeležbam na raznih prireditvah. Skupni rezultati kažejo, da imajo ženske v povprečju na teden manj časa za prostočasne aktivnosti kot moški in sicer skoraj dve uri na teden manj.

Tabela 2.5.2.1: Poraba časa za prostočasne aktivnosti pri osebah, starih 10 let ali več, po spolu in vrsti dneva

	Moški		Ženske	
	Delovni dan	Sobota, nedelja	Delovni dan	Sobota, nedelja
SKUPAJ	4h 37'	7h 0'	3h 54'	5h 43'
Gledanje televizije	2h 4'	2h 35'	1h 45'	2h 2'
Branje	23'	22'	23'	22'
Druženje z družino in pogovarjanje	41'	1h 19'	39'	1h 10'
Šport - rekreacija, produktivna vadba	32'	57'	24'	40'
Konjički in igre	17'	25'	7'	10'
Udeležba na prireditvah, verske aktivnosti	6'	18'	5'	18'
Drugo	34'	1h 4'	31'	1h 1'

Vir: Statistični letopis 2006. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije

Anketa o porabi časa nam pokaže, kakšna je poraba časa po vrsti dneva med posamezniki (tabela 2.5.2.1). Na delovni dan moški porabijo nekaj več časa, kot za vikend, le za gledanje televizije in branje. Za vse druge dejavnosti si za vikend, v povprečju, vzamejo 2 ure in 23 minut več časa kot na delovni dan. Ravno tako kot moški imajo tudi ženske za vikend več prostega časa, in sicer za 1 uro in 49 minut več časa kot med tednom. Med vikendom si posamezniki vzamejo več časa predvsem za druženje z družino in pogovarjanje, za šport, za razne prireditve in lastne konjičke ter igre.

Pestrost prostega časa je povezana tudi s starostjo oz. življenjskimi cikli, saj je znano, da naj bi imeli upokojenci in pa mlajši več prostega, neomejenega in svobodnega časa od srednje generacije (Roberts 2006). V naslednjem poglavju si bomo tako pogledali, kakšen je prosti čas posameznikov v različnih življenjskih obdobjih.

2.6 Prosti čas in življenjske faze

To poglavje bi začeli z osnovnimi podatki o tem, kako se spreminja vedenje glede prostega časa skozi celotno življenjsko dobo. Rapoportova sta bila ena prvih, ki povezujeta prosti čas in družinski življenjski cikel. Tako bomo najprej predstavili njuno teorijo. Sčasoma se je spremenil tudi sam potek življenja, vez med ključnimi življenjskimi dogodki in starostjo se je zrahljala in poti skozi življenje so postale manj standardizirane in bolj individualizirane.

Rhona in Robert Rapoport dokazujeta, da je pri oblikovanju prostega časa družinsko življenje zelo pomembno. Na različnih stopnjah življenja imajo posamezniki različna stališča do dela, družine in prostega časa. Rapoportova tako ločita štiri glavne stopnje v življenjskem ciklusu (glej Haralambos in Holborn 1999: 262–263):

1. Prva stopnja, *adolescenca*, se nanaša na tiste, ki so stari približno med petnajst in devetnajst let. Glavna skrb na tej stopnji je iskanje osebne identitete. Mladi preiskujejo okolje, izkusijo nova doživetja, da bi kristalizirali svojo identiteto. Nekateri dejavnosti, ki so značilne za to stopnjo so predvsem umetnost in rokodelstvo, ples, igranje instrumentov, udeležba v pop festivalih, potovanja in šport.
2. Druga stopnja je stopnja *mlajše polnoletnosti*. Ta stopnja naj bi trajala približno 10 let od prenehanja obiskovanja šole. Njihova skrb je bolj oblikovanje družbene identitete kot pa osebne. Glavne skrbi so poklici, odnos s pripadniki nasprotnega spola, starševski in družinski odnosi ter prijateljski interesi. Na tej stopnji se interesi prostega časa zožijo. Večina interesa je osredotočena na kraje, kjer se vzpostavljajo stiki med obema spoloma. Pogosto obiskujejo nočne klube, disko klube, pivnice in športne centre.
3. Tretjo stopnjo imenujemo *stopnja graditve* in se pojavi približno med 25 in 55 leti. Na tej stopnji ljudje poskušajo zgraditi zadovoljujoč življenjski slog. Pomembni so predvsem delo, družina, prijatelji in dejavnosti v skupnosti. Fizične dejavnosti postanejo za moške manj pomembne, bolj pomembne postanejo tako

- za moške kot za ženske, dejavnosti prostega časa osredotočene na dom. Pomembni postanejo otroci, dom, vrtovi in gledanje televizije.
4. Zadnja stopnja oz. kasnejša leta se pojavi pri petinpetdesetih ali z upokojitvijo. Glavna skrb je čut za družbeno in osebno integracijo, osebni smisel in harmonija s svetom okoli sebe. Na tej stopnji se vzorci prostega časa med seboj razlikujejo in so odvisni od dejavnikov, kot sta zdravje in dohodek. Kljub temu opazimo težnjo, da se v prostem času bolj osredotočijo na dom in vnuke, ki postanejo središče njihovega prostega časa.

Prosti čas se mora, podobno kot drugi vidiki življenja, prilagoditi spremembam skozi življenjsko dobo, tako, da se obdrži nivo zadovoljstva in sreče ter blaginje. Prosti čas posameznika se torej spreminja skozi življenjska obdobja. Skozi pričanja Roberts (2006: 123–163) je tako mogoče uporabo časa razdeliti v pet obsežnih skupin:

1. Mladostna uporaba časa, kjer se udeležba slabi skozi življenje od mladine dalje:
 - Spanje
 - Učenje
 - Zabava in kultura
 - Šport in aktivnosti na prostem
 - Potovanje
 - Alkoholna potrošnja
2. Skupina, kjer je graf udeležbe v obliki »U«, s padcem med odraslostjo in ponovnim dvigom v starosti:
 - Družbeno življenje in počivanje
 - Konjički in igre
 - Poslušanje glasbe in radia
3. Skupina, kjer ima graf udeležbe izboklino in se udeležba dvigne v odraslosti:
 - Zaposlitev
 - Skrb za otroke
4. Uporaba časa pri starejših, kjer se udeležba dvigne v starosti:
 - Jedača in pitje
 - Hišna dela

- Branje
- Gledanje televizije in videa
- Prostovoljno delo

5. Stalnost:

- Osebna nega

Pri anketi o porabi časa, ki jo je, od aprila 2000 do marca 2001, izvajal Statistični Urad RS se je prav tako kot pri Robertsu pokazalo, da imajo na različnih stopnja življenja posamezniki drugačen odnos do posameznih stvari in jim tako posvečajo tudi določeno količino časa (glej tabelo 2.6.1).

Tabela 2.6.1: Poraba časa pri osebah, starih 10 let ali več, po starosti

Aktivnosti	Starostne skupine (leta)								
	10–14	15–19	20–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+
Spanje	9h 49'	9h 8'	8h 42'	8h 6'	8h 8'	8h 5'	8h 39'	8h 52'	9h 58'
Uživanje obrokov	1h 13'	1h 13'	1h 21'	1h 23'	1h 25'	1h 27'	1h 42'	1h 44'	1h 43'
Osebna nega	58'	1h 4'	1h 5'	1h 2'	1h 5'	1h 13'	1h 28'	1h 51'	2h 45'
Zaposlitev	4'	46'	2h 40'	4h 26'	4h 49'	3h 56'	1h 14'	40'	10'
Študij	3h 41'	3h 34'	1h 29'	16'	3'	2'	0'	0'	0'
Skrb za gospodinjstvo	57'	1h 18'	1h 57'	2h 42'	3h 20'	3h 52'	5h 2'	4h 50'	3h 40'
Skrb za družino	5'	4'	16'	56'	24'	7'	13'	12'	4'
Prireditve, verske aktivnosti	11'	10'	10'	8'	6'	7'	10'	9'	10'
Kultura, šport, konjički	2h 6'	1h 8'	1h 6'	47'	33'	39'	45'	43'	32'
Družabno življenje	55'	1h 32'	1h 30'	1h 0'	51'	51'	56'	54'	52'
TV	2h 22'	2h 0'	1h 49'	1h 36'	1h 45'	2h 3'	2h 18'	2h 30'	2h 28'
Drugi množični mediji	29'	28'	24'	18'	20'	31'	40'	53'	1h 7'
Pot, potovanje	1h 8'	1h 33'	1h 29'	1h 18'	1h 10'	1h 4'	50'	39'	29'

Vir: Statistični letopis 2006. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije

Tudi v Sloveniji se torej kaže, da velja mladostna uporaba časa, kjer se udeležba slabi skozi življenje, predvsem v aktivnostih kot so študij, kultura, šport, konjički in potovanja ter družabno življenje. Pri spanju, raznih prireditvah, verskih aktivnostih in gledanju televizije opazimo, da se kaže upad med odraslostjo, s ponovnim dvigom v starosti. Aktivnosti pri katerih pa se z odraslostjo udeležba dvigne, so skrb za družino in zaposlitev. Pri nekaterih aktivnostih lahko opazimo dvig udeležbe predvsem v starosti, to so skrb za gospodinjstvo, uživanje obrokov, osebno nego in drugi množični mediji.

V raziskavi o pogostosti ukvarjanja odraslih prebivalcev Slovenije z različnimi športnimi aktivnostmi (Sila 2004) se je pokazalo, da sta tako izbor športov kot pogostnost udeleževanja pomembno odvisna od starosti. Potrdilo se je dejstvo, da je starost statistično značilno povezana s športno udeležbo. Pri mlajših (18–40) se je izkazalo, da

jih je aktivnih 60% in neaktivnih 40%, pri starejših (40+) pa je bilo aktivnih le 33%, neaktivnih pa kar 67%. Starejši udeleženci so bili pozitivno povezani predvsem z jutranjim razgibavanjem in hojo, medtem ko so mlajši udeleženci dali prednost bolj vznemirljivim in tekmovalnim športom, kot tudi novim, modernim športom, dokazano zaradi drugačne motivacije in življenjskega stila. Medtem, ko imajo starejši raje športe, ki doprinesejo k zdravju in športe v katerih lahko uživajo v naravi, se mlajši posvečajo predvsem športnim igram, tekmovalnim športom in trenutnim, modnim športom. Bistvena razlika se je pokazala na primer pri kolesarjenju. Starejši so bili aktivni približno trikrat v štirinajstih dneh, mlajši pa le enkrat na teden.

Za vzorce prostega časa verjamemo, da kakor tudi drugi pogledi na človeško vedenje, kažejo spremembo in stalnost skozi življenjsko dobo. Ko se posamezniki starajo, njihova fizična, psihološka in družbena sprememba vpliva na uporabo prostega časa. Spremembe skozi življenje, kot so; zmanjševanje fizičnih sposobnosti, vzgoja otrok, nova služba, upokojitev, prihod vnukov, razveza, vdovstvo, spremembe v dohodkih in odvisnosti, vodijo ljudi v prilagoditev v njihovem zunanjem in notranjem svetu. Obstaja pa tudi stalnost v vedenju in vpliv mladostnih izkustev na to, kako kot odrasli izkoristimo svoj čas. Mladostniške aktivnosti se torej lahko odražajo v izboru prostega časa kasneje, v odraslosti (Scott in Willits 1998).

Na same mladostniške aktivnosti v prostem času lahko vpliva marsikaj. Dejavniki odločilnega pomena so predvsem družina, vrstniki, šola in mediji. Mladostnik, ki ima na primer zelo ambiciozne starše, se mora v prostem času ukvarjati z dejavnostmi, ki ga obremenjujejo, čeprav drugi menijo, da tako preživlja prosti čas. Ukvarjanje s to dejavnostjo (npr. učenje tujih jezikov, glasba, balet, športni trening ...) tako zanj ne pomeni sprostitev, svobodne izbire, pa tudi dela ne (Hendry in drugi 1993). Na eni strani imamo mlade, ki imajo svoj prosti čas zapolnjen do zadnje minute, bodisi z aktivnostmi, ki jih sproščajo, zabavajo, bodisi (pol)obvezno dodatno izobraževanje, in mlade, ki vse preveč časa preživijo pred televizijo in se zadržujejo v okoljih in družbi, ki ne vpliva ugodno na njihov razvoj. Pasivni prosti čas sam po sebi ni problematičen, saj vsakdo občasno potrebuje čas za popolno sprostitev, za gledanje televizije, ležanje na kavču,

branje lahkega čtiva. Problem nastane tedaj, ko takšno početje postane edina strategija za preživljanje prostega časa. Ko se vzorci pasivnega prostega časa spremenijo v navado, temeljito vplivajo na kvaliteto življenja (Ule 2000: 67–68).

Nadzor nad prostim časom mladih, kot tudi drugih generacij, vzdržuje sodobna industrija, s produkcijo modnih stilov, trendov, elektronske in zabavne industrije, ter množični mediji, ki na splošno vplivajo na naše navade in življenjske stile, nam narekujejo vrednote in norme, ter izpostavljajo ključne probleme družbe. Mladostniki uporabljajo audio-vizualne medije, kot so radio, televizija in film ter jim je hkrati namenjen tudi dovršen del programa. Raziskave v Sloveniji so pokazale, da slovenski otroci večino svojega prostega časa preživijo na elektronskih medijih. Najbolj pogosto gledajo televizijo, pred katero preživijo v povprečju od 14 do 36 ur na teden. Povečala pa se je tudi uporaba drugih, novih medijev, kot so elektronske in računalniške igrice. Uporaba elektronskih in računalniških igric se z odraščanjem sicer zmanjšuje, se pa uporaba interneta dviguje vse do 17. leta. Mladi v prostem času in ko se počutijo osamljene, veliko govorijo po mobilnih telefonih in pošiljajo SMS sporočila. Uporaba le tega medija doživlja največji vzpon, kljub temu pa čez vikend močno upade. Obratno pa je z gledanjem televizije, igranjem računalniških igric ter uporabo interneta, ki čez vikend močno naraste (Strel in drugi 2004). Odkar se je odprla možnost uporabe interneta tudi v javnih prostorih, je ta način komuniciranja dostopen še več mladim. Najbolj zanimivi so jim razni "čvekalni" programi (npr. IRC, MSN ...), kjer se srečujejo in komunicirajo med seboj (glej Krempl 2003).

Najbolj razširjene oblike prostega časa mladih so po mnenju Kremplove (2005) res da pasivnega značaja (druženje s prijatelji/cami, gledanje televizije ...), vendar mladi vseeno veliko svojega prostega časa namenijo udeleževanju v športu, odhodu v naravo ipd. Seveda pa se z odraščanjem tudi mladim spremeni odnos do prostega časa. Starejši mladi se tako raje družijo v nočnih lokalih, plešejo v diskotekah, v športnem pogledu pa se ukvarjajo naprimer s popularnim fitnessom ipd. Skrb za mlade v mlajši polnoletnosti torej postane predvsem oblikovanje družbene identitete.

Kasneje, z odraščanjem, posamezniki skušajo zgraditi življenjski slog, ki jim bo najbolj odgovarjal. Za srednjo generacijo postanejo tako pomembni predvsem delo, družina, prijatelji in dejavnosti v družbi. Ti posamezniki so večinoma polno zaposleni in imajo delavnik raztegnjen čez cel dan. Tako jim večinoma ne ostane nič časa, ki bi ga namenili sebi. Čas izven delavnega namenijo gospodinjskim opravilom in skrbi za otroke. Največji upad v času odraslosti, se kaže v družbenem življenju in počivanju, pa tudi v konjičkih, igrah, poslušanju glasbe in radia. V prostem času se osredotočijo predvsem na dom, otroke, vrtove in gledanje televizije (Haralambos in Holborn 1999: 262–263).

Z upokojitvijo in odhodom otrok od doma, pa se večini posameznikom spremeni odnos do prostega časa. Vzorci prostega časa na tej stopnji življenja pa se med seboj zelo razlikujejo. Večinoma so odvisni od dejavnikov kot sta zdravje in dohodek. Slabo zdravje in nizek dohodek nekaterim omejujeta možnosti za prosti čas. Kljub raznolikosti lahko opazimo težnjo, da je glavna skrb starejših let čut za družbeno in osebno integracijo, osebni smisel in harmonija s svetom okoli sebe. Najraje se osredotočijo na dom in vnuke, ki postanejo središče njihovega prostega časa (Rapaport v Haralambos in Holborn 1999: 262–263).

Udeleževanje v pomembnih prostočasnih aktivnostih že dolgo velja za pomembno sestavino recepta za doseganje visoke starosti. Rowe in Kahn (1997) pravita, da če se nekdo izogne bolezni, lažje ohranja prostočasne in družbene dejavnosti in se tako posledično izogne družbeni izolaciji in fizičnemu oz. telesnemu upadu. Velik vpliv na uporabo prostega časa med starostniki ima torej zdravje in posledično pomanjkanje energije ter težje potovanje v oddaljene kraje. Z upokojitvijo ali z izgubo partnerja se zmanjša prostor družbenega življenja. Starejši se na to prilagodijo s prisvojitvijo novih oblik aktivnosti prostega časa (Silverstein in Parker 2002). Najbolj so zainteresirani, motivirani in zaznavajo največje ugodje v družbenih dejavnostih, kulturnih aktivnostih in gledanju televizije, videa ali filmov. Manj bistven pa postane rekreacijski element prostega časa. Večinoma se starejši v prostem času ukvarjajo le z lažjimi gospodinjskimi deli, se sprehodijo do trgovine oz. pošte in obdelujejo svoje vrtove. Najbolj popularna aktivnost se kaže, da je sprehod, kateremu sledijo razne razgibalne vaje (Sila 2004).

Vrsta družbenih dogodkov, ki se je udeležujejo starejši, so razne družabne igre, kot so karte ali biljard, zahajajo pa tudi v cerkev, družabne klube in gredo na kavo oz. kosilo s prijatelji. Nekateri pa se odločijo tudi za izobraževanje. V raziskavi Černigoj-Sadarjeve (1992), o kvaliteti življenja v različnih življenjskih obdobjih, se je pokazalo, da se večinoma starejše ženske, ki ne živijo več v skupnem gospodinjstvu s svojimi otroki, izobražujejo oz. se želijo izobraževati. Ena izmed izobraževanj za starejše, ki ima pozitiven vpliv, je Univerza za tretje življenjsko obdobje. Namen univerze je izobraževati za osebno rast in organizirati kvalitetnejše preživljanje prostega časa. Člani tako lahko sodelujejo v različnih krožkih, kot so: računalništvo, usposabljanje za osebno rast, novinarstvo, turizem, pogovorne veščine, umetnostna zgodovina, ročna dela, vsi tuji jeziki ipd. (glej Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani 2008).

2.7 Sklep teoretičnega dela

Prosti čas je značilnost sodobne družbe. Kljub temu enotne definicije ni. Lahko rečemo, da je prosti čas stvar osebne izbire, opredeljuje pa ga raznolikost. Je nekakšno protislovje med kraljestvom nujnosti in kraljestvom svobode, kjer se slednje v resnici prične šele tam, kjer se delo oz. obveznosti prenehajo. Torej v prostem času.

V postmodernejši družbi se delo in prosti čas prepletata ter je izbira v prostem času stvar osebne interpretacije. Mogoče je tudi opaziti, da si posamezniki želijo sprememb v prostem času. Vse blago in storitve za uporabo v prostem času priskrbi industrija prostega časa. Le-to predstavljajo družbe, ki skrbijo za atrakcije, zabavo, razvedrilne, rekreacijske in turistične izdelke ter usluge. Za sodobnega potrošnika je značilna tudi neizčrpljivost želja. Takoj, ko je ena želja zadovoljena, se pojavi nova. Te želje so usmerjene k novim proizvodom in storitvam, za katere skrbi kreativna industrija. Ta zajema različna področja in se dandanes razvija bliskovito ter je najdonosnejša. Še posebej hitro se razvijajo področja programiranja, računalniških igrice, elektronskega založništva, radia in televizije. Kljub vse tej široki paleti načinov preživljanja prostega časa so posamezniki tisti, ki izbirajo. Danes si vsak želi biti drugačen od drugih, enkrat in prepoznaven v

očeh socialnega okolja. Svojo individualnost in izbiro pa posameznik poudari s svojim življenjskim stilom. Sam sebe definira predvsem skozi potrošnjo in prosti čas. Posamezniki svoj prosti čas preživljajo življenjskemu stilu primerno.

Tudi v Sloveniji uživamo v dobrinah in uslugah, ki nam jih nudi industrija prostega časa. Opažamo rast raznih nakupovanih, zabaviščnih in športnih centrov, vodnih parkov, spa ter wellness ponudbe ipd. Slovenija poleg tega preseneča tudi z naravnim okoljem, kjer se Slovenci radi sprehajamo, kolesarimo, smučamo in se podamo v gore. Po pregledu različne literature smo ugotovili, da je narava neločljiv del slovenske identitete. V prostem času se marsikateri Slovenec umakne v naravo, v zidanico ali vikend na morju, kjer se oddahne od mesta, hrupa in prometa.

Pestrost preživljanja prostega časa je povezana tudi z življenjskimi fazami. Kaže se, da imamo na različnih stopnjah življenja posamezniki drugačen odnos do posameznih prostočasnih dejavnosti in jim tako posvečamo določeno količino časa. Bolj podroben generacijski pregled sledi v empiričnem delu.

3. EMPIRIČNI DEL

3.1 *Opis metode*

Glede na preučevano tematiko, kjer smo o prostem času želeli dobiti bolj poglobljeno sliko, smo za raziskovalni del diplomske naloge izbrali kvalitativni pristop, in sicer metodo poglobljenih intervjujev. Le-ti se od kvantitativnih, anketnih raziskav razlikujejo po tem, da so bolj poglobljeni, zahtevajo manjše število udeležencev in se izvajajo s pomočjo polstrukturiranih, odprtih vprašanj.

Kvantitativne metode, med katerimi je najbolj znana oblika anketa in statistični izpis ugotovitev, so utemeljene na številkah in statističnih relacijah med njimi. Za tako raziskovanje potrebujemo izhodiščno hipotezo ter model, v katerem ima neodvisna spremenljivka vpliv na odvisno. V splošnem se ugotovitve, če je vzorec dovolj reprezentančen, generalizirajo na celotno populacijo (Alasuutari 1995). Kvalitativna metoda pa se od kvantitativne v marsičem razlikuje. Usmerjena je na poglobljeno pridobivanje informacij o določenem družbenem pojavu. Spraševalec ima ponavadi direkten stik z izpraševanci. V primerjavi s kvantitativnim pristopom, je vzorec pri kvalitativnem raziskovanju mnogo manjši. Najbolj značilna oblika je intervju. Predvsem je potrebno za analizo oblikovati neko predpostavko, ki jo nato lahko apliciramo v interpretaciji. Interpretacija kvalitativne analize temelji na dognanih izsledkih in odgovorih, iz katerih izpeljemo kvalitativno razlago preučevanega problema. Interpretacija kvalitativne metode vsebuje citate iz zbranih podatkov, ki nakazujejo sklep interpretacije in makro-opazovanje, ki je rezultat prečiščevanja grobega opazovanja (Neuman 2006).

Med kvalitativne metode raziskovanja se uvršča tudi intervju. In ker smo le tega uporabili v tej nalogi, si lahko pogledamo, kako se poglobljeni intervjuji po stopnji formuliranosti delijo (Grey 2004: 215):

- strukturirani;

- pol – strukturirani;
- vodeni razgovor;
- neformalni razgovor;
- fokusirani intervju.

Lahko bi sicer, za raziskovalni problem te naloge, izvedli anketo, vendar bi potrebovali bistveno večji vzorec, in raziskava ne bi imela globljega vpogleda v prosti čas posameznikov. Ravno zaradi slednjega, smo se odločili za pol-strukturirani intervju, metodo kvalitativnega raziskovanja. Pol-strukturiran intervju daje prednost spraševancu, dovoljena je uporaba njegovega jezika, lahko se oddalji od teme pogovora, hkrati s tem pa lahko pride tudi do tesnejšega stika med spraševalcem in spraševancem, sami odgovori pa so tako bolj subjektivno posredovani.

3.1.1 Udeleženci in potek raziskave

V vzorec smo vključili 18 posameznikov, ki so razdeljeni v tri starostne skupine. 6 posameznikov je v starostni skupini od 15 do 29 let, 6 posameznikov v starostni skupini od 30 do 59 let in ostalih 6 v skupini od 60 let naprej. V vzorec so bili izbrani posamezniki iz kroga prijateljev, znancev, sorodnikov in sodelavcev. Namenoma smo izbrali posameznike, ki so si med seboj različni v razmišljanju in izobrazbi.

Zavedamo se, da je naš vzorec majhen in neslučajen, ter zato rezultatov ni mogoče sploševati na celotno slovensko kulturno območje. Metodo poglobljenega intervjuja smo izbrali predvsem zaradi obširnosti teme, dopuščanja množice možnih odgovorov in želje po razumevanju posameznikov ter njihovega prostega časa.

Z intervjuji smo od intervjuvancev hoteli dobiti čimbolj odkrite, podrobne in karseda resnične odgovore, zato smo jih spraševali v tistem okolju v katerem se počutijo sproščene, torej v njihovem domu. Pred začetkom snemanja na diktafon smo jim razložili namen intervjuja in jim zagotovili, da posnetkov ne bo poslušal nihče, saj so namenjeni

prepisu. Poglobljeni intervjuji so temeljili na pripravljenih okvirnih vprašanjih, ki pa so, od intervjuja do intervjuja, odstopala v določenih smereh.

Okvirna vprašanja so bila nekako razdeljena na različne vsebinske sklope. Najprej nas je zanimalo, kako udeleženci raziskave razumejo sam prosti čas, kaj jim pomeni in s kakšnimi dejavnostmi se ukvarjajo v prostem času. V drugem delu smo jim postavili vprašanja o današnji izbiri in ponudbi v prostem času ter o posameznikovem načinu potrošnje. Sledila pa so vprašanja, ki so ciljale na posameznikov življenjski stil in trende v preživljanju prostega časa ter individualizacijo. Za konec pa smo jih spraševali še kdaj imajo največ prostega časa in kje ga preživljajo.

Pri analizi intervjujev smo najprej naredili prepis vseh avdio snemanih pogovorov in se tako še enkrat dodobra seznanili s celotno vsebino intervjujev. Poudariti moramo, da smo pri zapisovanju posnetkov vseh intervjuvancev v večji meri zapisovali odgovore kot so bili izrečeni – zato so zapisi poglobljenih intervjujev zapisani delno v knjižni pogovorni zvrsti, delno v neknjižni zvrsti in delno v slengu. Zapisi vseh intervjujev se nahajajo na koncu naloge (glej prilogo C).

3.2 *Rezultati raziskave*

3.2.1 *Opredelitev prostega časa*

Sogovorniki pojem prosti čas razumejo podobno. V ospredje vsi, ne glede na generacije, postavljajo osebno izbiro in samoekspresijo. Prosti čas jim torej predstavlja čas, v katerem je možna svobodna izbira aktivnosti. Pravijo, da je to njihov čas. Čas, ki ga imajo le zase. Naši sogovorniki torej prosti čas dojemajo kot resnično kraljestvo svobode, v katerem se ukvarjajo izključno sami s seboj.

»Hmmm, čas, ki ga porabim zase, ko počnem stvari, ki jih zaradi vsakodnevnih obveznosti ne morem.« (Damjana, 23)

»Hja ... To je čas, ki ga preživim kakor ga pač sama želim.« (Špela, 18)

»Zame je prosti čas, da sem lahko doma, pa da neki delam, kar meni paše.« (Bojana, 54)

»Prosti čas... Ja, to je čas brezdelja, ki si ga vsak po svoje kroji.« (Anica, 75)

Vprašani pravijo, da tisto kar ni njihova izbira, ni njihov prosti čas. Špela (18) pravi: *»Če moram kej počet za druge tega ne smatram kot prosti čas. Kr prosti čas je zame, ko se posvetim svojim željam, ne pa ko delam kake usluge al pa kej po željah drugih.«* Pridružuje se ji tudi Tamara (31): *»Ja. Moja izbira valda. Drugače to ni zame prosti čas.«*

Prosti čas jim predstavlja tudi čas, ko se lahko posvetijo svoji družini in svojim najbližjim, predvsem pa ne mislijo na službo in vsakodnevne obveznosti. Eden od konstruktov prostega časa, ki ga je že v 70' letih predstavil Kaplan (glej Černigoj-Sadar 1998: 96), je antiteza delu kot ekonomski funkciji. Le ta element so najbolj izpostavili predstavniki srednje generacije. Najbrž ravno zato, ker večino časa preživijo na delu in jim prosti čas tako predstavlja nek kontrast delu.

»Prosti čas razumem kot čas, ki ga zapravim samo zase in v katerem se ne obremenjujem s službo, šolo.« (Natalija, 37)

»Ja, to naj bi bil tisti čas, ko se človek lahko posveti samemu sebi, svojim najbližjim, svojim hobijem in razvadam, pri tem pa ne pomisli na službo in ostale vsakodnevne obveznosti.« (Eva, 47)

»Ja, prosti čas razumem, da je tisti čas, ki ga mam za sebe. Se pravi, kadar nisem v službi, kadar nimam nekih obveznosti, ki ga ponucam za sebe in za mojo dušo.« (Boris, 51)

Tudi predstavnikom drugih generacij, ki niso v službi, prosti čas vseeno predstavlja odklop od gospodinjskih opravil, šole in drugih obveznosti.

»Prosti čas je čas, ko si prost. Ko pač nisi več v šoli in greš lahko kam s prijatli. Ko že narediš vse naloge in se pripraviš za šolo. Potem, ko vse to narediš, pa imaš prosti čas. Čas zase.« (Luka, 16)

»Zame je prosti čas, ko nimam več nobenih obveznosti. Niti službe, niti gospodinjstva. Nič. Se odštekam od vseh svojih del. Imam prosti čas sama zase. Kar se mi pa zalubi, tisto grem pa naredit.« (Vera, 66)

V opredelitvah, ki so jih podali naši sogovorniki, lahko zaznamo še tri druge elemente prostega časa, ki se jim zdijo pomembni. To so prijetno pričakovanje ali spominjanje, minimum neprostovoljnih obveznosti v zvezi z različnimi socialnimi vlogami in psihološka zaznava svobode.

»Prosti čas razumem tako, da nimam skrbi, da nimam obveznosti in da prosto razpolagaš s časom, v tem smislu, da lahko kam greš. Pa nič pritiska.« (Gregor, 40)

»Ni nobenga, niti moža, niti nobenga, da bi me prigovarjal.« (Vera, 66)

»Ja, prosti čas je čas, ko se lahko uležem, pa me noben ne moti. Ko sem sam in ne rabim, delat tako kot reče žena. Ko ni nobenega doma, da bi me komandiral.« (Drago, 60)

»Prosti čas, to se prav, da se sprostim, da uživam, da se imam lepo. To je prosti čas.« (Jelka, 67)

»Prosti čas. Ja, prosti čas razumem, tako, da nimam nobene brige več, ne. Da dam možgane na pašo.« (Vinko, 77)

3.2.2 Pomen prostega časa

Vlogo prostega časa in posameznikov odnos do prostega časa smo merili skozi celoten intervju. Že v tonu odzivnosti in iz njihovega navdušenja smo lahko razbrali, da jim prosti čas pomeni ogromno. Sogovornikom iz vseh generacij prosti čas veliko pomeni, razlika je le v tem, katere potrebe jim zadovoljuje.

Mlajša generacija poudarja predvsem užitek, razbremenitev od šole in obveznosti ter sprostitvev.

»Ja, pomeni mi velik. Takrat uživam, se ne obremenjujem s šolo, se predam užitkom.« (Luka, 16)

»Pomeni mi neko sprostitvev, sej če počnem kr mi je všeč, mi to ne predstavlja nečga napora, ampak v tem uživam.« (Špela, 18)

»Zato, da se napolnim z energijo, k jo potrebujem za vsakodnevne obveznosti. Da se razbremenim in pozabm na skrbi, skratka, da se odklopm in zaživim. ☺ « (Damjana, 24)

Velik vlogo, da posameznikom prosti čas toliko pomeni, igra tudi zaposlitev. Zaposleni posamezniki mlajše in srednje generacije pravijo, da v prostem času pozabijo na svoje delo, ne razmišljajo o njem in si v prostem času naberejo energijo za naslednji delovni dan. Mitja (29), ki v prostem času ne razmišlja o svojem delu in dela tisto, kar na delu ne more, tako pravi: *»Prosti čas mi vsekakor, hmmm, ponovno, ponovni vnos nove energije, hmmm, sprostitvev, potem ne vem ... Vse tisto kar pač ne morem v delovnem času, lahko potem v prostem času nadoknadim, vso tisto izgubljeno energijo.«* Natalija (38) pa navaja: *»Pomeni mi ogromno. Zato, ker lahko se spočijem in naberem novo energijo, recimo za naslednji dan, ko grem v službo.«*

Ugotavljamo, da je za naše sogovornike značilnost prostega časa ravno protislovje med področjem nujnega in področjem svobode: *»Prosti čas je pa tisto za kar praktično najbrž vsi živimo. Jaz mislim, da delamo zato, da si bomo lahko privoščil udobje, pa kakšen izlet, pa dobro televizijo, pa tako. Da si lahko nekaj privoščimo in uživamo v prostem času. Ne vem, če glih kdo bolj uživa v delu, kot pa v prostem času.«* (Nina, 20)

Vsi sogovorniki, ne glede na starost imajo izredno pozitiven odnos do prostega časa. Prosti čas jih navdaja z optimizmom, veseljem, svobodo in užitki.

»Čimveč uživam, čimveč.« (Boris, 51)

»Pomen neko razbremenitev, neko veselje, neko, bom reku radost, en optimizem.«
(Gregor, 40)

Velik pomen pri preživljanju prostega časa, ki ga navaja kar dosti naših sogovornikov, pa ima čas. Prosti čas jim pomeni veliko, le imajo ga občutno premalo. Eva (47) nam je na vprašanje o tem, kaj ji prosti čas pomeni, zaupala: *»Oh, pomeni mi veliko, le premalo ga je.«* Podobno ugotavlja tudi Špela (18): *»Pomen mi kr dost, še posebej, ko ga ni dovolj.«*

Predvsem med starostniki smo zaznali, da ima zdravje zelo velik vpliv na uporabo prostega časa. Drago (60), ki ima težave z ledvicami, pripoveduje: *»Zelo velik mi pomeni, da me noben ne moti, da se lahko spočijem. Ker zdej, ko jem te tablete za ledvico, sem še bolj zmatran. Pa roke me bolijo. Tako, da mi takrat, ko imam prosti čas to velik pomeni.«* Srčni bolnik Vinko (77) pa navaja: *»Ja, da se sprostim, da se malo sprostim in nabiram energijo za naprej«*

Pogovarjali smo se tudi s posamezniki, ki sami nimajo težav z zdravjem, pa zaradi bolezni svojih bližnjih nimajo dosti prostega časa. Anica (75) pravi: *»Zelo veliko mi pomeni. A žal ga imam zelo malo, ker prosti čas porabim ob bolnem možu.«*

Našim sogovornikom iz starejše generacije ogromno pomeni predvsem tisti prosti čas, ki ga lahko preživijo v družbi, s prijatelji ali z družino. Predvsem ne marajo biti osamljeni.

»Jaz mam veliko prostega časa, ampak tist najboljši prosti čas je, da ga preživim z nekom, da nisem sama, osamljena.« (Jelka, 67)

»Pogrešam družbo, a ob bolnem možu tega ni, ker moram biti ves čas na razpolago za nego.« (Anica, 75)

»Ja, pridejo trenutki, ko bi si želela, da bi bila z družino, k mi je prav hudo, da ni nikjer nobenga, pa noben ne telefonira, pa nič.« (Vera, 66)

3.2.3 Poraba prostega časa

Dejavnosti, s katerimi se posamezniki ukvarjajo v prostem času, so bile raznolike. Vseeno so se pokazale neke stalnice. Poglejmo si, koliko se naši sogovorniki udeležujejo posameznih dejavnosti v prostem času.

- **Rekreacija in šport**

Ugotovili smo že, da lahko aktivnosti v prostem času delimo glede na dimenzijo telesna pasivnost in telesna aktivnost. Med našimi sogovorniki se je izkazalo, da so mlajši posamezniki, v primerjavi z najstarejšimi, veliko bolj aktivni v svojem prostem času.

Mlajši sogovorniki se v prostem času ukvarjajo z različnimi intenzivnimi športi, od plavanja, kolesarjenja, karateja, aerobike, pa do fitnesa.

»Polet kolesarim in hodim v hribe, pozim pa plavam.« (Damjana, 24)

»Hodim na aerobiko, v fitnes, pa tečt.« (Špela, 18)

»Ja. Mi je uredu, da se grem kej pretegnit. Zdej na karate mi je fajn it, pa s kolegi gremo na skejt kej.« (Luka, 16)

Kljub temu so nekateri mnenja, da v svojem prostem času niso dovolj aktivni in da bi se lahko rekreirali več. Nina (20), čeprav hodi plavat, hodi na sprehode, občasno teče ali pa izvaja pilates, meni: *»Ne, nisam aktivna. Pomoje bi morala bit bolj.«* Tudi Damjana (24), na vprašanje, ali se ji zdi, da je v svojem prostem času aktivna, odgovarja: *»Ma tko no, nekaj nisem preveč aktivna, v nobeni stvari ne pretiravam.«*

Mlajši sogovorniki navajajo razloge zakaj se v prostem času ukvarjajo z rekreacijskimi in športnimi aktivnostmi. Damjana (24) pravi: *»Vse počnem bolj zaradi tega, da nisem na miru, da se malo razgibam, da nisem cel dan na riti. Nisem neka športnica, tako da vse kar počnem, počnem zaradi veselja in da sem malo v naravi, da se razbremenim.«* Špela (18), ki si svoj prosti čas razdeli na čas za počitek in čas, ko je aktivna, razlaga: *»Mislim pa, da je tko zato, k se mi zdi neka pasivnost zguba časa in kr sm še mlada se mi zdi, da je treba to izkoristit.«*

Mitja (29), ki je poklicni športnik in kljub temu, da že v službi redno trenira in se ukvarja s športom, trdi, da mu rekreacija pomeni predvsem oddih, sprostitev možganov in napolnitev baterij, ter navaja: *»Ja, ja. V prostem času vsekakor rad športam. Delam pač tiste stvari, ukvarjam se s tistimi stvarmi, katere se ne ukvarjam med svojo službo. Delam različne stvari, da pač razbijem to monotonost.«* Ker se v službi ukvarja z nogometom, se v prostem času posveti drugim vrstam rekreacije, kot so sprehodi, tenis in badminton.

Opazili smo tudi, da vsi naši mlajši sogovorniki prisegajo bolj na individualne kot pa na ekipne športe. Razlog pa je, da so pri individualnih športih bolj odvisni sami od sebe in ne od drugih.

»Ukvarjam se rajši z individualnimi, za gledat so pa boljši ekipni.« (Špela, 18)

»Bolj individualne, pa tekmovalne. Da je oboje. Ekipni niso gluh zame, ker nočem bit odvisen od drugih. Ali pa drugi, nočm da so od mene. Pri individualnih je pa vse odvisno od tebe, pa če ne zmagaš, si čist sam kriv.« (Luka, 16)

»Bolj individualen. Včasih gremo igrat badbinton, v tem sm še kar uredi. Pa če sama igram potem noben ne more mene krivit, da sem jaz kriva, da nam ni šlo.« (Nina, 20)

Izkazalo se je, da sogovorniki srednje generacije niso več toliko aktivni kot mlajši in se ne udeležujejo intenzivnih športov, ter naporne rekreacije. Vseeno pa so bistveno bolj aktivni, kot starejša generacija. Prisotni so predvsem v športih, ki ne zahtevajo toliko energije in niso naporni. Tisti, ki si privoščijo tudi kakšen naporen šport, le to počnejo bolj poredkoma.

»Ukvarjam se s takim športom, ki se mi ne zdi naporen. Rolanje, pa kakšna ura tenisa. Najbolj pogosto pa grem na daljši sprehod v naravo.« (Tamara, 31)

»Razen, če grem v toplice, si privoščim plavanje. Pa na kakšen sprehod.« (Bojana, 54)

»Ja, če rečemo, da je to šport. Neki ukvarjam, pa neki počnem, badminton včasih, pa kakšen tenis. Pa če rečem hoja, drugo pa ne.« (Boris, 51)

Razlogi za neaktivnost, ki jih navajajo naši sogovorniki iz srednje generacije, so različni. Večina za neaktivnost obsoja svoje zdravje, nekateri pa pravijo, da nimajo družbe oz. soigralcev.

»Pač rekreiram se s takimi stvarmi za katero sta potrebna dva. Včasih nimam, kako bi reku, kompanjona al pa soigralca za take stvari, potem pa tud, se ne rekreiram zarad tega.« »Deloma bi se v prostem času lahko ukvarjal še s kakšnim športom, al pa druge telesne aktivnosti, ki jih ne morem, ker me pač omejuje mal zdravje.« (Boris, 51)

»Sigurno so stvari, ki bi jih želela počet, pa mi zdravje ne dopušča. Na primer savna, planinarjenje, smučanje.« (Eva, 47)

V srednji generaciji smo opazili tudi dva ekstrema. Gregor (40) je zelo aktiven in prosti čas, ko se le da, porabi za šport in rekreacijo. Na drugi strani pa imamo Natalijo (38), ki se v prostem času ne rekreira popolnoma nič. Gregor (40) pravi, da gre v prostem času ven, na sprehod, teče, gre na Gorjance ali na kolo. Razlaga tudi: *»Zato, ker rabim gibanje. Se bolj počutim. Pa tko med tednom sem bolj v sedečem položaju, taka služba. Tko, da moram neki za svoje telo naredit.«* Ko smo ga vprašali kaj mu šport in rekreacija pomenita, je odgovoril: *»Pomen sprostitvev, okrepitev telesa in s tem duha in tudi spoznavanje samega sebe.«* Pri Nataliji (38), pa smo že v odzivu na zastavljeno vprašanje o rekreaciji lahko videli, da ji le ta nič ne pomeni: *»Jah, s tem pa ne. Sem kr doma.«*

Najmanj aktivni pa so naši najstarejši sogovorniki: *»Pasivna sem, pasivna. Jaz nisem aktivna (Jelka, 67).«* Največ se rekreirajo z delom okrog hiše, delom na vrtu, v vinogradu, gredo na sprehod, poleti plavajo ipd.

»Zdaj, ko pa se začenja narava prebujat, pa sem rajši zunaj. Veliko dela imam z vinogradom, pa travo je treba pokosit, pa kakšnemu sosedu tud kej pomagat. Imam dosti rekreacije v vinogradu. Pa, ko moram psa peljat na sprehod.«(Drago, 60)

»Nič ne športam. Kar se poleti ukvarjam z vrtom, pa ko grem do trgovine ali do mesta in nazaj.« (Anica, 75)

»Ja, rekreacija, zdej bolj tako. Največ hoja, drucga pa velik ne. Pa vrtičkanje, pa tako delo. To mi najbolj ugaja, da se tud en mal pregibljem.« (Vinko, 77)

Najbolj aktivni so tisti, ki nimajo velikih težav z zdravjem. Janez (63) si zato lahko privošči, da gre vsak teden najmanj enkrat v planine ter se ogromno sprehaja. Pravi tudi, da je bil v mladosti dosti bolj aktiven, kot je sedaj: *»Kaj drugega kot to, pa že ne gre več.«*

Ko sem bil mlajši, sem še kdaj šel na kakšen tek. Pa tud v šoli, ko smo imeli razne športne dneve, sem bil kar aktiven.«

Starejši so večinoma bolj aktivni poleti oz. ko je čas urejanja in obdelovanja vrta, ter odhoda na morje. Vera (66) nam razlaga, da je veliko bolj aktivna, ko se lahko odpravi na morje: *»Pa ko sem na morju, grem tud rada tam pet kilometrov hodit. Zjutraj al pa zvečer. Plavam, grem na bazen, na morje. Kakšen fitness, pa tako.«*

Kot pravijo imajo drugače šport zelo radi, vendar so v prostem času neaktivni zaradi različnih razlogov. V večini navajajo razloge kot so bolezen, starost in prevoz.

»Šport imam pa zelo rad drugač. Ampak zdaj ga samo še gledam, ker imam samo še pol ledvice, pa se ne smem preveč pretegn.« (Drago, 60)

»Hmmm, že starost, pa tud posledice starosti.« »Ja, rada bi plavala. Veliko plavala, ker zelo uživam, ampak nimam časa in prevoza.« (Jelka, 67)

»Vendar zdej mi je pa onemogočeno, ker se že težje mal gibljem, zarad srca, ne, ker sem srčni bolnik.« (Vinko, 77)

- **Počitek, lenarjenje in televizija**

Počitek v prostem času ima med našimi sogovorniki izredno velik pomen. Opazili smo izredno pozitiven odnos do počitka, še posebej takrat, ko so posamezniki utrujeni ali pa je zunaj slabo vreme.

»Brez tega pa ne gre. Ni ga čez poležavanje in gledanja dobrega filma na DVD-ju, al pa sedeti pred računalnikom, na MSN-ju, hmmm, pa poslušat glasbo. Sploh, če je naprimer kako slabo vreme, pridejo te stvari še posebno do izraza.« (Damjana, 24)

»Ja, je fajn. Posebej ko ni šole, takrat mal dlje spim. Paše.«(Luka, 16)

»Uh. Zelo veliko, kajti pridem zmatran iz treninga. Takrat mi paše, da se za par minut, oziroma kakšno urco uležem.« (Mitja, 29)

»Tud včas, če sem pa utrujen, mi pa tud do športa ni in takrat mi pa tud paše mal lenart, bi reku tako po domače. Včasih se zgodi, da cel vikend lenarmo. Sploh, če je slabo vreme. Takrat maksimalno izkoristmo in ne delamo nič.« (Gregor, 40)

»Če pa je slabo vreme pa pospravljam, malo gledam televizijo pa tudi kakšno urco oddremljem.« (Eva, 47)

Med vsemi intervjuvanci smo opazili le eno izjemo, ki trdi, da ji počitek, lenarjenje in gledanje televizije v prostem času ne diši. Bojana (54) nam je zatrdila, da lenarjenje ni njen hobi in da je televizija popolnoma nič ne zanima.

Kot smo ugotovili že v prejšnjem poglavju, so najbolj pasivni v preživljanju prostega časa najstarejši. Tudi oni največ poležavajo in gledajo televizijo pozimi ter ob slabem vremenu. Na televiziji največ gledajo razne nadaljevanke in predvsem informativne oddaje.

»Pozimi sem bolj pasiven. Bolj poležavam. Ko je slabo vreme sem lahko cel dan na kavču, pa gledam televizijo.« (Drago, 60)

»To, to kar rada gledam. Vedno popoldne, nadaljevanke. Polet imam eno al pa dve zvečer, nadaljevanke. Pozimi pa kar mam, ene tri nadaljevanke gledam popoldne. In to mi je res, moj prosti čas. Res užitek.« (Vera, 66)

»Poležim včasih po kosilu. Tudi televizijo pogosto gledam, pa se spočijem ob tem. Ob teh španskih nadaljevankah. Pa gledam poročila, rada pa pogledam tud kakšen dober film.« (Anica, 75)

»Ja, to je. Televizija mi velik pomen. Glih zato, ker slišim vsak dan dnevne novice. To pa, aktualno. Se zmerej zanimam za našo politiko in pa vse te stvari.« (Vinko, 77)

- **Druženje**

Socialni stiki s sorodniki, družino in prijatelji našim sogovornikom pomenijo veliko. Pogosto je druženje s prijatelji, ki pa je med mlajšo generacijo še toliko bolj izrazito.

»Največ prostga časa preživim s prijatli. Sploh kadar grem po trgovinah je zagotovo katera od prijateljic zraven. Med vikendom pa gremo skupaj na kako zabavo, v kino, včasih na kakšen pohod, vedno se kej najde, da počnemo skupaj.« (Damjana, 24)

»Ja. Največ z njimi. Tud v šoli smo skup. Gremo skup ven, pa tako.« (Luka, 16)

Mlajša generacija gre s prijatelji večinoma v bare, diskoteke, igrajo igrice, skupaj se rekreirajo in radi z njimi kaj poklepetajo.

»Ja, čez vikend na zabave, drugače pa največkrat skupaj s prijateljicami nakupujemo, obisk solarija, slaščičarne, ... Pa, da gremo na kakšno tortico, pohod, ne vem, na celjsko kočo. Največkrat pa kr v kakšn lokal na pijačo in tak poklepetamo o najrazličnejših stvareh, o tem kaj se kaj dogaja pri kateri, kaj je novega v službi, skratka vse kar nam pade na misel. Čez vikende zvečer obiščemo lokale in potem še diskoteke, da se sprostimo po napornem tednu in naberemo moči za nadaljevanje.« (Damjana, 24)

»S prjatli gremo kam ven. Malo po mestu. Pa velik ga preživim doma, ob računalniku, pa ob Playstationu. Igramo tud skupaj s prijatli, al pri enmu al pri drugmu.« (Luka, 16)

»Hodmo na razne pijačke, u kino, diskače, kdaj se dobimo tut pri komu doma pa mal popijemo, pojemo, počvekamo. Gremo pa tut kam na izlet al pa kdaj tut u kakšno

kitajsko. Tu ponavad bolj proti večeru. Pijačke so lahk pa kr tekom dneva, odvisn od situacije. Zdej doskat hodmo na kosila, k študiramo v Ljubljani, na bone jest pa tko.»(Špela, 20)

V prostem času sogovorniki iz mlajše generacije veliko komunicirajo s prijatelji ali družino preko raznih klientov za neposredno sporočanje, kot so Skype in Msn Messenger⁸.

»Dostikrat imam pa zraven, ko delam kej drucga gor, pržgan še Messenger, da s kom kej počvekam.»(Špela, 18)

*»Drugač sem pa zelo velik na MSN-ju, pa se pogovarjam z kolegicami, pa z družino.«
(Nina, 20)*

Radi pa preživijo svoj prosti čas tudi z družino. Večinoma imajo čas za družino med prazniki in vikendi. Z njimi se najraje pogovarjajo, odigrajo kakšne karte, gledajo televizijo ali pa gredo na kakšno kosilo, piknik ipd.

*»Ja, kar dostikrat sem z njimi, sploh na rojstnih dnevih in za večje praznike. Včasih tudi preživim prosti čas s starši, da se kej pomenmo in pohecamo. Včasih igramo tudi karte. Hmmm, rada sem s starši, zato mi veliko pomeni, da sem z občasno z njimi.«
(Damjana, 24)*

»Smo tko za vikende bolj skupaj. Gremo na kakšno kosilo, pa tko.« (Luka, 16)

⁸ Skype je brezplačno internetno telefonsko omrežje (VoIP), ki omogoča medsebojno komuniciranje uporabnikov. Ponuja video ali glasovni pogovor ter glasovni konferenčni pogovor do 5 uporabnikov (glej Skype 2008).

MSN Messenger je brezplačni računalniški program podjetja Microsoft, ki omogoča komunikacijo med uporabniki v realnem času. Za uporabo tega programa potrebujemo internetno povezavo in e-poštni račun. Ta program ponuja več različnih načinov sporazumevanja; pisanje, pogovarjanje s pomočjo slušalk, ogledovanje s pomočjo spletne kamere in izmenjevanje datotek. (glej Windows Live Messenger 2008)

»Ja, med vikendom k sm doma, med tednom pač ne morem. To mi pomen kr dost, kr se dobr razumemo pa smo kr dost navezani. Pa je včas lepo mal pr kosilu posedet pa se kej poment al pa pogledat kak film skup al pa it na kako potovanje. Na žalost pa sestrica zadnje čase manjka.« (Špela, 18)

Manj kot mlajši se v prostem času s prijatelji družijo sogovorniki iz srednje generacije. Največ prostega časa preživijo s partnerji, malo manj z družino. V času, ki si ga privoščijo s prijatelji, se obiskujejo med seboj, skupaj večerjajo, gredo na kakšno kavo, moški pa si privoščijo ogled kakšne športne prireditve ipd.

»Obiskujemo se. Enkrat naredi en večerjo, drugič drug večerjo. Gledamo skupaj televizijo, se pogovarjamo, obiramo znance. Pijemo alkoholne pijače, kadimo v prostorih.« (Natalija, 38)

»Sorazmerno malo. Ponavadi se dobivamo na rojstnodnevnih zabavah, to so klasične požrtije v kakšni kmečki gostilni, pa kej takega.« (Eva, 47)

»Tko pač, al gremo na kakšno športno prireditev, al gremo sam na kakšno pijačo, al gremo skupaj v hribe, al gremo na bicikl skup, al gremo na kakšno zabavo.« (Gregor, 40)

»Občasno tud kakšnim prijatlom al pa, da grem na kakšno nogometno tekmo, ne, pa kakšno drugo prireditev. Če imam družbo, to izkoristim.« (Boris, 51)

Med sogovorniki iz starejše generacije smo opazili, da jim družina ogromno pomeni in, da bi si želeli z njimi preživeti več časa. Z družino so, če se le da, ko jih le ti pridejo obiskat, med vikendi in prazniki.

»Ja, z družino bi tud želela, ampak kaj ko družine nimam doma, v svoji hiši. Sva bolj sama. Ja, družina je pa...Kaj čem kar povedat? Od sina je ena družina v Londonu.

Drug pa tud je v Novem mestu, ampak bolj stran od mene, pa ima svoje obveznosti in njegova družina, tako da si bolj težko uskladimo čas.» (Vera, 66)

»Ja, seveda. Če se le da. Zelo rad se ukvarjam z unučkoma, gremo na kakšen ribolov, pa na Gorjance tud gresta kdaj z mano. Če ne pa že kakšno ušpičta, da ni dolgčas. Za vikende smo kar skupaj, ja.« (Janez, 63)

»Zelo veliko mi pomeni družina. Srečna sem, ko prihajajo domov. Takrat pozabim na težke trenutke, ki jih preživljam največkrat sama.« (Anica, 75)

Glede druženja s prijatelji pa so si starejši med seboj kar različni. Drago (60) pravi, da ima veliko obiskov: *»Ja. Imam obiske non stop. Včasih že kar preveč. Večinoma se dobimo pri nas doma. Če pa gremo, gremo pa na kakšno nogometno tekmo.«* Tudi Janez (63) pravi, da se odkar je vdovec in nima več partnerja, več posveča prijateljem in z njimi preživi dosti prostega časa. Je član planinskega društva in prijatelje pozna iz planin: *»Ravno v soboto gremo na Kriško goro. Je fajn bit tako v kakšnem društvu, da imaš vse organizirano. Pa še taka prijetna družba smo. Že dolgo hodimo skupaj, tako, da če kakšen manjka, ga prav pogrešamo.«* Vera (66) veliko prostega časa preživi s sosedi: *»S sosedi. Ja. Mamo dvojček, pa imamo sosede. Pa nasproti mam dobro sosedo. Se pogovarjamo, imamo okno.«* Jelka (67), ki izredno poudarja, da ne mara biti osamljena, največ prostega časa preživi s svojimi prijatelji iz društva Karitas: *»Vsak ponedeljek imamo srečanje. In sicer, z skupino karitjci, kjer imamo eno uro druženje, se pogovarjamo kaj smo doživeli. Potem, če je kaj aktualno, recimo kakšni prazniki, potem skupaj tud molimo, razmišljamo.«*

Najmanj časa z svojimi prijatelji preživita naša najstarejša sogovornika. Vinko (77) pravi, da če se že dobi s prijatelji, se odpravijo v kakšne toplice ali v gostilno. Anica (75) pa navaja: *»Zelo malo, sploh s starimi prijatelji in sodelavci, pa še takrat ves čas gledam na uro, da ne pustim moža samega. Največkrat se dobimo na kavici, ko se srečamo na tržnici.«*

- **Počitnice in izleti**

Počitnice, potovanja in izleti našim sogovornikom pomenijo veliko. Opazili smo, da so se nekateri na zastavljeno vprašanje odzvali z obžalovanjem, drugi z veseljem in pričakovanjem. Obžalujejo predvsem tisti, ki si le tega ne morejo privoščiti, bodisi zaradi zdravja in starosti, bodisi zaradi denarja. Predvsem starejši poudarjajo, da bi radi šli na izlete in potovanja, a ne morejo. Anica (75) žalostno odgovarja: *»Z leti smo prenehali z izleti in počitnicami, ker nam zdravje ne dopušča.«* Vera (66) pa krivi svojega moža: *»Aaa, to mi pa pomeni velik. Jaz bi kar šla kam na potovanje pa na izlet, sm mam takšnga moža k noče it. Zdej ko je star, se ga bojim samga doma pustit, ker se bojim, da mi bo kaj pustu pržgano. Prej sem šla včasih, ko sem peljala, sem šla kam sama. Na kakšno potovanje. Zdej pa, ko smo starejši, pa smo doma v penziji, sva pa navezana en na drucga, pa ne morem sama nikamor it. Če ne ga morem pa prisilit.«*

Našim sogovornikom počitnice oz. potovanja predstavljajo oddih od nekega vsakdana, rutine, takrat pozabijo na vsakdanje skrbi in si naberejo novih moči za vrnitev v službo.

»To mi pomeni oddih od nekega vsakdana, neke rutine. Pa tut neka nova izkušnja je, pa neke nove dogodivščine, pa kej nouga spoznaš pa vidš.« (Špela, 18)

»Ja, to je super, zato ker zamenjaš kraj, pa malo pozabiš na vsakodnevne probleme. Sploh, če kraj zamenjaš, imaš občutek, da se bolj spočiješ. Neki novga se dogaja, da ni vsakdanje, pa tako. Potovanje je res užitek zame.« (Gregor, 40)

»Ja, to mi pomeni zelo velik. Takrat mam občutek, da sem neki za sebe naredu. Da mi tisto ko delam, al pa več časa ko ga porabim za delanje, se mi vrača tisto nazaj skozi te oddihe, al pa potovanja, določen oddih, ki si ga privoščim. Se mi vrača na tak način nazaj, pretirano delo, pretirano porabljen čas za delo.« (Boris, 51)

Večinoma si naši sogovorniki počitnice planirajo poleti. Takrat se odpravijo na morje. Nekateri si privoščijo topel oddih tudi v zimskih mesecih, v februarju ali v decembru in se odpravijo na potovanja ter počitnice v eksotične kraje.

»Ponavad gremo z družino med kakimi zimskimi počitnicami na kako daljše potovanje, polet pa s prijatli na morje, kam bolj žurat.« (Špela, 18)

»Ponavad greva najraje v te eksotične kraje. Oba mava rada poletje, toploto sonca, tko da, večinoma v toplejše kraje. Pozimi. Večinoma decembra, ko imamo konc sezone.« (Mitja, 29)

»Potovanja in izleti, sploh v kakšne eksotične kraje, so moja šibka točka. Časa za potovanje nimam veliko, si pa enkrat na leto, najraje v februarju, privoščim malo daljše potovanje, tam nekje vsaj 10 dni.« (Eva, 47)

Med redkimi vprašanimi smo zaznali negativen odnos do potovanj in izletov. Bojana (54) in Drago (60) pravita, da svoj prosti čas preživita najraje doma. Drago (60) nam je zatrdil, da mu potovanja ne pomenijo nič: *»Mi ni do teh potovanj. Sem že star, pa denarja nimam, pa tud kaj čem jaz hodt okrog, ko imam vse tukaj doma. Une dve bi skos rinle kam v toplice. Jaz sem pa takoj bolan, ko je treba kam it. Najraje sem doma.«*

- **Drugi konjički**

Intervjuvanci se v prostem času ukvarjajo z zelo različnimi pristočasnimi konjički. Nekateri omenjajo druženje s svojimi ljubljenci, fotografiranje, izdelovanje spletnih strani, drugi omenjajo avte in hiše, tretji pa radi rešujejo križanke ter pišejo pesmi.

»Včasih se kej spravim internetne strani programirat, pa se učim kako to gre.«
»Fotografiram pa tud ful rada. Ko gremo na kakšen izlet al pa potovanje, ja ne vem, če še kdo tolik slik naredi. Sem kr mal obsedena, slikam eno in isto s sto različnimi načini slikanja.« (Nina, 20)

»Ja, imam. Recimo strašno uživam ob svojih štirih mačkih, ne. Ležalnik, al pa da se usedem in uležem na tla, pa oni hodijo po meni, pa me sprošča, ne. Uživam v tem. Počutim se ljubljena in izpolnjeno.« (Natalija, 38)

»Avti, pa hiše, no. Tko, da jaz mislim, da večinoma na tem si lahko oči spočijem, pa pač to je moje zadovoljstvo. Hitri avtomobili, pa hiše.« (Mitja, 29)

»Pišem. Pišem. Karkoli zase. Kakšne pesmi. Kakšne utrinke, nova spoznanja, nove modrosti, pa tako.« (Jelka, 67)

»Zelo se sprostim s križankami, ki jih veliko tudi rešim in pošljem, le pri žrebanju nimam veliko sreče.« (Anica, 75)

Izkazalo se je, da sogovornice iz srednje in starejše generacije rade vrtnarijo in gobarijo, sogovorniki pa se ukvarjajo z vinogradom. Vse to jih sprošča in relaksira, nekateri pa imajo hkrati od tega še korist.

»Imam pa rada ročna dela, kot so recimo vrtnarjenje, puljenje plevela in obrezovanje rožic oziroma količenje, ker me to mentalno sprošča. To je zame oblika koristno porabljenega prostega časa.« (Natalija, 38)

»Ja, kot sem že rekla, gobarjenje in urejanje rož mi predstavlja bolj relaksacijo kot rekreacijo ali kakšno korist.« (Eva, 47)

»Zelo rada vrtnarim in to ne samo zaradi koristi, ampak, da si odpočijem živce. Gobarjenje pa je za mojo dušo kot balzam.« (Anica, 75)

»Uživam v vinogradu. Seveda. Še posebno potem, ko je konec vsega, pa lahko uživamo v tem, kar smo pridelali.« (Drago, 60)

Mladi gredo v prostem času radi v kakšen kino, pa tudi v gledališče. Predvsem na predstave od Špas teatra.

»Če je kino zabavno kulturna dejavnost, potem je to kino. Drugače pa, lansko leto sem 1 krat mesečno obiskovala abonma, opero, super! Sem navdušena. Gledališče pa bolj to, stand-up comedy, ki je v Sloveniji totalno zakon, 5moških.com, 5žensk.com in Jamski Človek. Te tri predstave so mi najljubše. Strogega gledališča pa ne maram.« (Valerija, 26)

»Najraj grem v kakšen kino. Gledališče pa bolj občasno, ker je zelo drago. Grem na kake posebne predstave, k so popularne, ne vem od Špas teatera naprimer, pa si jih pogledam.« (Damjana, 24)

»Ja, te komedije od Špasteatra. Smo šli zdej pred kratkim gledat Jamski človek, pa 5žensk.com. Tko, da od kulture mi je kej tacga it fajn gledat.« (Nina, 20)

Medtem ko naši najstarejši sogovorniki, iz različnih razlogov v gledališča in podobno ne hodijo, se sogovorniki srednje generacije še vedno občasno odpravijo v kakšen kino, koncert in predvsem v gledališče: *»Rada imam gledališče in kakšen dober koncert ala Il Divo.« (Eva, 47)*

3.2.4 Sodobno potrošništvo in trendi

Naše sogovornike smo spraševali tudi, kaj si mislijo o današnji izbiri v prostem času in kako le ta vpliva na njihovo preživljanje prostega časa. Mlajši zaznavajo, da je ponudbe dovolj in je pestra. Nekateri so mnenja, da je izbire že kar preveč, drugi, da je izbire dovolj le v večjih slovenskih mestih, kot sta Maribor in Ljubljana. Poudarjajo tudi, da vse to zahteva denar in tako izbirajo dejavnosti na podlagi le-tega.

»Mislím, da mamó kr preveč izbire, k se je ponavad, vsaj men težko odločit kaj bi počela. Ponavadi je preveč stvari pa mi pol zmanjka časa za obveznosti, k ne sfolgam vsega.« (Špela, 18)

»Tko, da izbire je pomoje dovolj, samo morala bi bit bolj dosegljiva vsem. Še posebej mladim. Tukaj v Novem mestu sicer za moje pojme manjka kakšen tak zabaviščni center. Imamo praktično samo ta Tuš. Tam so trije biljardi, pa dve video igre, to je pa to.« (Luka, 16)

»To so ta dobre lokacije za preživljanje prostega časa, sam zahtevajo denar, in če denarja ni, se je treba odpovedati vsem tem stvarém. Tako da odvisno od proračuna, na podlagi tega potem izbiram.« (Damjana, 24)

Na splošno so mlajši predvsem mnenja, da je ta ponudba dobrodošla in bi brez nje bilo dolgočasno. Pestra izbira pripomore k temu, da najdejo sebi primerne dejavnosti in pripomočke v preživljanju prostega časa, ter se tako sprostijo od vse hitrejšega tempa življenja.

»Ja, men se zdi fajn, da take družbe obstajajo. Da skrbijo, da se imamo mi lahko fajn.« (Nina, 20)

»Te družbe se mi zdijo zelo pomembne, sploh pa dandanes, k je tempo življenja tko hitr pa stresn in nam te družbe lahko pomagajo, da se sprostimo pa naredimo kej za svoje telo al pa dušo.« (Špela, 18)

»Vsak posameznik dobro ve kaj mu paše, zato lahko tud izbira zarad tako velike izbire, lahko on sam seb določ, katere stvari so mu dobre. Lahko tud sproba in se potem odloč katera stvar mu je pri srcu al pa mu več pomen. Brez tega bi blo življenje zelo dolgočasno. Mogoče ne bi mel kej počet drugega, kot zunaj imet njivo, pa vrtičkat.« (Mitja, 29)

Kot je ugotovil že Campbell (v Hribar 2004) so te številne možnosti privedle v sodobno potrošništvo, za katerega je značilno, da poraja želje brez konca in kraja. Z njim se strinja tudi Luka (16): *»Ampak tud mislm, da več ko je izbire več novih stvari prihaja vsak dan, mi pa še vedno iščemo neki novega. Ko pride Playstation tri ven, že gledamo, pa beremo kdaj bo prišla štirka ven.«*

Z analizo odgovorov smo ugotovili, da so mladi tisti, ki največ uporabljajo te nove, »modne« proizvode in storitve. V prostem času se poslužujejo raznih razvedrilnih pripomočkov in atrakcij. Najbolj izrazito se od srednje in starejše generacije mlajši razlikujejo v uporabi računalnika, raznih igralnih konzol, pa tudi v obisku zabaviščnih centrov, bovlinga, ter sodobnih rekreacijskih ponudb.

Računalnik v prostem času mladi uporabljajo predvsem za brskanje po spletu, pregledovanje elektronske pošte, klepet s prijatelji in gledanje filmov, ter nalaganje glasbe.

»V glavnem na internetu sem, pa itak ne zmanjka nikol, kaj lahko počneš. Je prevelik ta svetovni splet, da bi vse okrog ubrnu. Televizijo bolj mal gledam. Rajši kaj pogledam na internetu. Sej se da tam že vse najdt. Na Youtube, pa kej dol potegneš, kar te tist trenutek zanima. Pa tud Big brotherja zdej ne gledam na televiziji, ampak ga rajši pol na internetu. Ker tam lahko gledaš takrat, ko maš čas. Na televiziji pa si omejen na minute.« (Luka, 16)

»Brskam po netu, prebiram horoskop. Klepetam, tudi to.« (Valerija, 26)

»Internet pa za MSN, pa pogovor s prijatli in da preberem kaj o tem kar me zanima. Predvsem o potovanjih in o novih destinacijah za oddih. Aja, in pa elektronska pošta, ki jo pregledam vsak dan.« (Damjana, 24)

»Največkrat, ko rabm kake informacije o različnih stvareh, ko delam kej za fax, kako seminarsko, ko snemam kake nadaljevanke, filme al pa muzko dol s spleta, al pa ko

gledam kak film. Pa, ko je treba komu kej poslat prek maila. Dostikrat imam pa zraven, ko delam kej drucga gor, pržgan še Messenger, da s kom kej počvekam.» (Špela, 18)

Moški sogovorniki iz mlajše generacije predvsem radi igrajo igrice na računalniku in Playstationu: *»Playstation velik igram v prostem času. Prjatu je zdej dubu Playstation 3, pa ful teh dodatkov zraven. Kitaro, pa pištole, ...Pa boljši grafika je ko na tastarmu, tko, da zdej, ko je čist novo res kar dost špilamo. Tko, da ta ponudba defenitivno vpliva na moje preživljanje prostega časa. Zdej na primer, ko le najdem prosti čas gremo to špilat.«(Luka, 16)*

Mladi gredo radi tudi v razne zabaviščne centre, na bowling, biljard ipd. Bowling, 3D kino, laserske igre mladi dostikrat omenjajo. So mnenja, da so zabaviščni centri na splošno super.

»Tam se dogaja ogromno stvari. Biljard, bar, muzika, ljudje. Meni je všeč.« (Valerija, 26)

»O, ja, sej res. V Mariboru se je zdej odpru Xpand 3D-kino, pa sva res šla ene parkrat. Mi je ful všeč, bolj zanimivo mi je, pa kar vživiš se v film. Ful boljše kot navaden kino. Ja, pa na bowling tud gremo kdaj s kakšno družbo.« (Nina, 20)

Mladi večinoma radi tudi nakupujejo in hodijo v velike, nakupovalne centre. Tja gredo predvsem nakupovat, privoščijo si tudi kakšno kosilo ali pa se dobijo s prijatelji na pijači.

»Jem. Grem v restavracijo jest. Nakupujem. Potem kaj še? Ne vem. Grem v kakšen bar, popit in to je to.« (Mitja, 29)

»V nakupovalni center Ljubljana City park grem včasih na kosilo. Ker imajo super restavracijo. In takrat ne hodim po trgovinah. Grem na kosilo, popijem kavo in grem domov.« (Valerija, 26)

»Včasih komaj čakam, da mi zmanjka kaj v hladilniku, samo, da grem lahko v trgovino, pa da mi mal mine čas. Ful rada nakupujem, sploh pa kake cunje. Grem včasih tud kar na kakšen sprehod po teh shopping centrih, pa tud če si nič ne kupim. Tam se počutim, ko da sem v družbi. Se ne počutim tolik same.« (Nina, 20)

Nakupujejo tudi preko interneta, predvsem Ebay-a: *»Tko, da grem sam sm tle v kakšen Bigbang. Tud sm tako, da si ideje nabere, pa potem to najdem na internetu, pa downloadam, al pa kupim cenej prek Ebaya. Ker vedno se da vse dobit cenej na internetu, kot je v trgovinah.« (Luka, 16)*

Tudi pri rekreaciji se mladi razlikujejo od starejših in hodijo v razne športne centre oz. centre za rekreacijo.

»Ja, če grem na fitnes, grem na kardio napravo, vsekakor. Na trenažer in orbitrek.« (Valerija, 26)

»Jaz grem na aerobiko, pa včasih sem hodila tud na TNZ in Tai-Bo, pa na fitnes tud gremo.« (Špela, 18)

Kot se je izkazalo pri vseh drugih novejših oblikah pristočasnih dejavnosti, so tudi glede raznih spa centrov, savn, masaž, kopeli in solarijev, mladi najbolj dovzetni. Vse to bi si privoščili še večkrat, če ne bi bilo tako cenovno drago.

»Ja, seveda grem. To mi je zakon. Sm je dokaj drago. Vsaj v Sloveniji. Pozimi grem na plavanje in v savno. Na masažo grem vsake toliko časa. Spet odvisno od financ. Vrhunsko. Obožujem centre dobrega počutja. Bi lahko šla vsak teden na eno wellness seanso, če ne bi imela omejenega proračuna za takšne dobrine.« (Valerija, 26)

»Ja, vsekakor. Ja, hodim v wellness in spa centre. Savnanje in jacuzzi, to je, vsaj za športnika, zelo dobro. Pač se zmasiram. Tko, da zelo rad grem.« (Mitja, 29)

»Ja, zelo rada. Z fantom greva zelo velikrat na kakšno masažo. Pa v savne greva, sva bila že po celi Sloveniji, na Pohorju, v Balnei, v Laškem. Če greva v savne, se greva potem ponavadi še kaj v bazen namočiti, tko da res uživava. Ziher greva tako, enkrat v štirinajstih dneh. V solarij pa tud hodim. Pa moram rečt, da se ful sprostim tam. Pa malo se segrejem in mislim, da sem kje v toplih krajih.« (Nina, 20)

Tudi nekateri sogovorniki srednje generacije si občasno privoščijo kakšno masažo, oddih v jacuzziju ali savni. Le to pa malokrat koristijo, ker za take stvari nimajo časa.

»Ja, masažo uporabljam, če sem tako mal utrujen al pa po kakšnem športu, če mal pretiravam. Savne pa občasno no. Mi je pa to dobra sprostitev, ja. Bi reku, po športih občasno paše.« (Gregor, 40)

»Občasno v savno, ja. Jacuzzi imam rada. Ampak kot sem že prej rekla, ne tolkrat kot bi si želela it.« (Natalija, 38)

»Sprostitev v kopelih in masažnih centrih je prav prijetna, le premalokrat to koristim. Ni časa.« (Eva, 47)

Tako, kot mlajši so tudi starejši mišljenja, da je izbire dovolj. Srednja generacija največji problem predstavljata čas in dostopnost ter, da v vsej tej izbiri najdeš nekaj primernege zase. Starejša generacija pa je mnenja, da je izbire dovolj predvsem za mlade in tiste, ki to potrebujejo. Njih te »moderne« stvari ne zadevajo.

»Jaz mislim, da imamo velik izbire, velik informacij, tako da ima človek včas že kar težavo. Največji problem je, da res najdeš neki zase, ker ti ustreza.« (Gregor, 40)

»Izbira mislim, da je velika, ampak samo kje in za koga. V večjih mestih, mislm v Ljubljani, je izbira velika. Mi, ki smo že izven glavnega mesta mislm, da imamo dost manjšo izbiro. Jo imamo, ampak je dost manjša.« (Boris, 51)

»Jaz mislim, da je izbire dovolj. Ampak to je bolj za mlade. Mi tastari tega ne rabmo. Kaj bom jaz z vso to novotarijo.« (Drago, 60)

»Za mlade jih je najbrž premalo, za nas ta stare pa je vsega skoraj preveč.« (Anica, 75)

Veliko manj kot mlajši se srednja generacija v prostem času ukvarja z računalnikom, internetom, ipd. Predvsem brskajo po spletnih straneh, berejo elektronsko pošto in igrajo računalniško igrico Spider Solitaire.

»Ja, predvsem računalnik. Ubijam Pajka, uporabljam pa tudi internet, pošto in Messengerja.« (Eva, 47)

»Računalnik edino uporabljam, da se igram. Pajka.« (Bojana, 54)

»Gledam razne reportaže o potovanjih. Gledam razne ponudbe, spletne ponudbe, da ne rečem, o računalnikih, nepremičninskih portalov, stanovanj. Pač v bistvu berem časopis. Tisto, kar mi na pamet pride. Pač kliknem, napišem, pa probam odkrit kakšne tehnične zadeve.« (Boris, 51)

Omenimo lahko še nekaj drugih novih oblik pristočasnih dejavnosti, ki so jih omenili sogovorniki srednje generacije. Boris (51) najbolj uživa v jadraniu: *»Če bi še enkrat bil mlad, bi se probal ukvarjat s športom, ki so omejeni na morje. Jadranje mi je zelo pri srcu. Ja, grem, če se mi le da, pa če mam možnost. Grem zelo rad.«* Najmlajša v srednji generaciji, Tamara (31), se tukaj najbolj približa mlajšim in nam pove, da gre rada v solarij in včasih na bovlino, v zimskem času pa hodi na aerobiko. Gregor (40), ki pa je že po naravi najbolj avanturističen, nam je zaupal, da ima rad turno smučanje, tek na smučeh, ekstremno planinarjenje ipd.: *»Tko da imam rad, adrenalinski tempo, to pa avanturizem, pa turno smučanje. To imam pa najrajši.«*

Starejša generacija pa ostaja zvesta gledanju televizije, sprehodom v naravi in počitku. Redke izjeme se odpravijo v savno in na masažo. Tja se odpravijo zaradi boljšega počutja in bolečin v hrbtenici: *»Posebno na masažo grem rada, za mojo hrbtenico. Proti bolečinam v hrbtenici, mi je to največji užitek. V toplice grem tud rada, tako, da si včasih kar privoščim, za kakšne praznike.«* (Vera, 66)

Modernih stvari in storitev si ne privoščijo, bodisi zaradi nizkih pokojnin, prevoza, bodisi zaradi tega, ker so prestari, da bi se naučili ravnati z modernimi tehnologijami ipd.

»Nimam teh možnosti, čeprav bi rada kdaj šla v toplice. Ne vozim in nikoli nisem, pa še bolnega moža ne morem pustiti samega.« (Anica, 75)

»Kam bom šel dnar zapravljat, če ga pa že tako nimam.« (Drago, 60)

»Ja, to me zelo zanima, ampak smo že tako bolj v letih in to tako več ne kapiramo.« (Vinko, 77)

»Ne, sem bila že prestara, ko sem v službo hodila. Še ni blo treba računalnika. Zdaj se mi zdi, da bi se pa težko naučila. Nimam niti potrebe.« (Vera, 66)

3.2.5 Vpliv življenjskega stila

Kot smo ugotovili že v teoretičnem delu naloge, pri preživljanju prostega časa ne gre le za razlike na medgeneracijski osi, temveč vedno večje razlike na ravni življenjskega stila posameznikov. Življenjski stili so danes tisti, ki posameznike med seboj simbolno razlikujejo in jih razvrščajo v družbi. Skozi analizo intervjujev se je izkazalo, da tudi pri naših sogovorniki specifični življenjski stili za sabo potegnejo specifično preživljanje prostega časa. V odgovorih intervjuvancev vsekakor opažamo, da ima prosti čas izjemen pomen in odločilno vlogo pri oblikovanju njihovih osebnosti in ustvarjanju lastnih življenjskih projektov. Poglejmo si kaj so o tem povedali naši sogovorniki.

Gregor (40) je mnenja, da se v preživljanju prostega časa razlikuje od svojih sovrstnikov in se bolj približa mlajši generaciji: *»Glede kakšnih aktivnosti, pa preživljanja časa. Mogoče je moje bolj ekstremno, pa adrenalinsko včasih. Drugač pa mogoče mlajša generacija... Mogoče s svojimi vrstniki se razlikujem. Mlajša generacija pa pomoje tudi čedalje bolj to potrebuje.«* Njegov življenjski stil je izredno avanturističen. Rad je v stiku z naravo in preizkuša svoje zmožnosti in čuti svobodo v tem, da je individualen. Rad hodi tudi na izlete in v planine: *»V gorah jaz čutim ogromno energije. Se sprostim, pa negativno energijo odvržem. Pa tko, vsakič je drugač, vsakič ima drugo obliko gora, al pa drugo zgodbo naredi.«* Je tudi edini iz srednje generacije, ki je omenil, da v Sloveniji primanjkuje raznih zabaviščnih parkov, kot sta Gardaland in Disneyland, in edini, ki je že obiskal adrenalinski park: *»Se mi je zelo dopadlo, ker imam rad adrenalin. Pa še dobra oblika druženja se mi zdi. Lahko bi bilo tega več.«* Od naših mlajših sogovornikov se mu v ekstremnem preživljanju prostega časa najbolj približa Valerija (26). Tudi ona je zelo aktivna, polna energije, rada hodi na izlete in obožuje ekstremne športe: *»Rada imam ekstremne športe in obožujem ljudi, ki jih izvajajo. Čeprav sama pa ne vem, če bi skočila bungee jumping iz solkanskega mostu v Novi gorici. Čeprav letos, pa sigurno skok s padalom v tandemu. Vlaksi, prosti padli in vse podobno v Gardalandu, to je zakon! Obožujem adrenalin.«*

Da se življenjski stil odraža v načinu preživljanja prostega časa je bilo lepo vidno tudi pri drugih naših sogovornikih. Jelka (67), ki je zvesta katoličanka, svoj prosti čas preživi temu primerno. Rada napiše kaj za svojo dušo, največ prostega časa pa preživi z svojimi somišljeniki in je tudi prostovoljka pri Karitasu: *»Ampak sem bolj za dušo in sicer preživljam veliko časa s svojimi somišljeniki, se pravi, s svojimi katoličani, ki hodimo skupaj. Veliko se družimo. Tudi Karitas, v Karitasu smo. Največ z njimi.«* Špela (18) ima zdrav način življenja in se ji zdi pomembno, da poskrbi za svoje zdravje, se tako boljše počuti in tudi boljše izgleda. To je tudi eden od razlogov, da se v prostem času ukvarja s fitnessom in tekom: *»K sm še mlada pa moram mal skrbet za svoje telo.«* Gre pa tudi v savno: *»Se mi zdi, da so savne zdrave za telo, pa tut fajn se sprostiš tam.«* Najbolj aktiven predstavnik starejše generacije, Janez (63), je mnenja, da se razlikuje od svojih sovrstnikov. Je bolj zdrav in bolj aktiven ter ima zdrav način življenja: *»Se rekreiram,*

hodim v planine, pa mislim, da tud zdravo jem. Če se le da, ne jem po sedmi uri. To pravijo, da je dobro.» V prostem času veliko hodi, planinari in si privoščijo plavanje, ter savno: »Ja, v savno pa grem. Kar pogosto. Se odpravim tja, da se malo spočijem, se prepotim in poslušam tišino, v tihi sobi.«

Skozi odgovore naših sogovornikov smo torej ugotovili, da se med seboj v preživljanju prostega časa ne razlikujejo le po generacijah, temveč tudi na ravni življenjskih stilov. Z načinom porabe prostega časa naši sogovorniki poudarjajo svojo različnost, individualnost, svoj okus, stil in podobo o sebi. Težnja k individualizaciji je tudi pri nas najbolj vidna pri mlajših sogovornikih. Najbolj individualni so že iz tega vidika, da največ uporabljajo nove komunikacijske in informacijske tehnologije, ki že same po sebi vplivajo na dinamiko individualizacije (glej Mlinar, 1994). Mlajši izmed vseh sogovornikov največ uporabljajo osebna in interaktivna občila in jih uporabljajo zelo različno. Veliko uporabljajo razne računalniške konference. Le te naše sogovornike vključujejo v širši prostor in jim tako nudijo več alternativ in svobodne izbire: *»Zdej tud dost Francoščino izpopolnujem, ko sem našel kolege iz Francije, pa debatiramo prek Msn-ja.« (Luka, 16)*

Naši sogovorniki odstopajo od drugih skupin in širše družbe, kljub temu se vseeno družijo s sebi podobnimi ljudmi.

»Ja. Se mi zdi, da ponavadi se itak med sabo družijo ljudje, k so si med sabo podobni po razmišljanju in željah. In ponavadi se potem tud stil poenoti.« (Špela, 18)

»Ker družiš se s tistimi, ki so podobni tebi. Če ti niso podobni in podobno ne razmišljajo, potem se ne ujameš z njimi. Ponavadi jih nimaš potem za prijatelje.« (Boris, 51)

Večina intervjuvancev ima svoj stil, da so individualni in stojijo za svojimi načeli.

»Ne, to me pa nobeden ne more prepričati. Ne. Sem preveč sam svoj.« (Vinko, 77)

»Ja, pa saj je vsak človek itak drugačen. Jaz vedno hočem belo, ko je ostalim bolj vseč črno. Taka pač sem.« (Eva, 47)

»Sem samosvoja in nisem pod vplivom kapitalizma tako kot so to nekateri, ki brezglavo padajo v ta trans življenjskega ritma in ne morejo vn. Ti ljudje so brezosebni.« (Valerija, 26)

3.2.6 Kam in kdaj?

Pogledali smo si torej že, kaj naši sogovorniki počnejo v prostem času in kako ga preživljajo. Spraševali smo jih tudi, kaj jim pomeni preživljanje prostega časa v naravi, kje svoj prosti čas največkrat preživijo in kdaj imajo največ prostega časa, ter kam se takrat odpravijo.

Ugotovili smo, da našim sogovornikom preživljanje prostega časa v naravi veliko pomeni. V naravi se najbolj sprostijo, se naužijejo svežega zraka, tišine ter se predvsem oddahnejo od mesta, hrupa in betona.

»Jaaaa, ful rada. Če sem nekaj časa v kakšnem velikem mestu, kot sta Maribor al pa Ljubljana, mi je prov fajn, ko grem domov, da ne vidim več tistih velikih stavb, pa betona. Ali pa poleti, grem zelo rada na morje, pa če samo poslušam čričke. Ne, pa vseh tistih avtov.« (Nina, 20)

»Ja. Zarad tega, ker tam najdem svoj mir, pa noben ti ne voz po glavi z avti.« (Mitja, 29)

»Narava pomeni to, da si človek, bi reku, da se vrne k svojemu izvoru. In začutiš neko energijo, neko očiščenje začutiš, ne.« (Gregor, 40)

»Vir življenja, ne. Zelo rad sem v naravi, v zelenju, ob vodi, na čistem zraku. Pa, da ni hrupa, ne. Glih zaradi tega mi je jadranje všeč, ker ni hrupa, tišina, voda svež zrak. Brez ropota, relaksacija. To mi je najbolj všeč.« (Boris, 51)

»Ker mi je bolj prijetno poslušati naravo, pa ptičke, pa mir, kot pa promet, vpitje. Tukaj pri nas, je non stop kaj. Vedno se kdo krega, pa cesta je že tako pravijo, da je najbolj prometna v Novem mestu. Tako, da mi res prav paše, če si lahko privoščim kakšen dan v naravi.« (Janez, 63)

Analiza odgovorov je pokazala, da se posamezniki radi umaknejo iz urbanih mest, v svoje izvorne ruralne kraje. Nekateri imajo hišo na podeželju oz. vikend na morju, drugi se tja vračajo čez vikende, obiščejo starše ipd.

»Ne, doma mam hišo pač, ki je mal na podeželju. Tako, da se umaknem ven iz mesta. Jaz sicer živim v mestu, mi je pa lepo, če grem domov k staršem.« (Mitja, 29)

»Ja, imamo. V naravi imamo doma nekaj. Eno hišico tako, da gremo večkrat tja in obdelujemo. Potem pa mam pa tud na morju eno tako stanovanjce, da gremo tam se mal sončit in odpočit.« (Vinko, 77)

Nekateri posamezniki pa že živijo izven mestnih središč in tega ne bi zamenjali za nič na svetu: *»Ne umikam se na podeželje, ker sem tam doma. Odlično. Idilično okolje. Stopim pred hišo in se sprostim, da me pa ptički zbudijo, pa sploh ne rabim izgubljati besed.« (Valerija, 26)*

Mlajši sogovorniki se v naravi najraje sprehajajo, tečejo, kolesarijo, se rolajo in gredo tudi v hribe: *»Ja, tečem, kolesarim, in zdej, ko je lepo vreme rolam. Poleti pa plavanje.« (Valerija, 26)* Srednja in starejša generacija pa gre rada na sprehod v naravi: *»Da. Kadar je lepo vreme, če mi rata vsaj za kakšno urico. Grem na kakšen sprehod, al pa še rajši kakšne gobe nabirat.« (Eva, 47)*

Gorništvo je neločljiv del slovenske identitete, kar se pokaže tudi v naši raziskavi. Sogovorniki iz različnih generacij planinarjenje veliko pomeni. Tam se sprostijo, si naberejo novo energijo in navežejo nove ali stare stike s prijatelji. Največkrat gredo v planine za vikend in ko je zunaj lepo vreme.

»Na nedeljski vzpon na Trdinov vrh. Planinarjenje mi pomeni neke vrste sprostitev in predvsem misel na to, da sem naredila nekaj dobro sama zase.« (Valerija, 26)

»Na sprehod grem vsak dan s kužkom, drugač pa mogoče IX na teden na celjsko kočo, zdaj ko je lepo vreme.« (Damjana, 24)

»Drugač grem pa na Gorjance velikrat. Tud pozimi. Pa tko malo. Pa na Mirno goro.« (Gregor, 40)

»Najraje grem v hribe. Če ni organiziranega izleta, pa se vsaj sam odpravim, na Gorjance. S prijatelji gremo skoraj vsako drugo soboto.« (Janez, 63)

Naši sogovorniki prosti čas veliko raje preživijo v naravi, kot pa v zaprtih prostorih: *»Raj sm v naravi, pa na odprtem prostoru, kot pa v telovadnici, kjer je vse utesnjeno...« (Damjana, 24)* Le trije naši sogovorniki, Luka (16), Špela (18) in Natalija (38), so rekli, da se ne umikajo iz mesta v naravo, kljub temu, da imajo naravo drugače radi: *»Nima kakšnega bistvenega pomena. Kaj jaz vem, naprimer rada gledam čez balkon, na Marof, ampak mi ni, da bi šla v tist gozd.« (Natalija, 38)*

Mnogi naši sogovorniki si oddih v naravi torej privoščijo za vikend. Tudi za druge prostočasne dejavnosti imajo več časa med vikendom. Mlajša in srednja generacija ima največ prostega časa med vikendi, ko jim ni treba v službo ali šolo ter popoldne oz. proti večeru, ko postorijo vse potrebno. Veliko prostega časa imajo tudi, ko gredo na dopust in počitnice.

»Za vikend mam več časa. Ker tud, če mam kej za šolo, najraj nardim že v petek, da imam pol mir. Tko, med tednom mam časa tam po peti, al pa šesti uri. Med vikendom mam pa skos čas, bolj ko ne.« (Luka, 16)

»Ob vikendih. V glavnem ob vikendih, ker ob delavnikih dolgo delam, pa vožnja mi dost časa vzame. V glavnem med vikendi.« (Gregor, 40)

»Ob večerih, vikendih in praznikih, pa tudi kakšen dopust si špogam.« (Eva, 47)

»Ja, največ prostega časa mam, ko mam dopust, ne. Ob sobotah, nedeljah, pa vzamem si ga, če je možno.« (Boris, 51)

Starejša generacija si prosti čas lahko privoščiči kadarkoli, vseeno ga ima največ zvečer, pa tudi zjutraj ter čez vikende: *»Jaz si prosti čas lahko vzamem kadarkoli. Ampak največ ga imam pa potem popoldne.« (Jelka, 67)*

Le dva sogovornika imata več prostega časa med tednom kot čez vikend. Mitja (29), ki je športnik, pravi, da ima več časa med tednom: *»Zarad tega, ker imam samo med tednom en dan frej. Med vikendi pa na žalost delam.« Špela (18) pa pripoveduje, da se med vikendom uči in ima več obveznosti: »Ponavad za vikend pridem domov pa mam tok stvari za nardit, da mi zmanjka časa zase. Tko da se mi zdi, da mam med tednom več prostega časa, ko nimam tok obveznosti kot doma.«*

Med vikendi se naši mlajši sogovorniki odpravijo na kakšen izlet, družijo se z družino in prijatelji, zvečer gredo v lokale oz. diskoteke, zjutraj pa si lahko privoščičijo daljši spanec: *»Ja, hmmm, lahko dlje spim, privoščičim si zajtrk, pa grem na daljši sprehod. Pa s prijatli ostanem pozno v noč zunaj, k se mi ni potrebno obremenjevat z uro. Al pa pogledam dober film.« (Damjana, 24)* Srednja generacija vikende rada preživi z družino, s prijatelji, se odpravi na morje ali v gore: *»Nedelja pa sobota sta dneva zame, pa za gore.« (Gregor, 40)* Starejša generacija pa na splošno za vikend ne počne nič posebnega in nič drugačnega kot čez teden.

Naše sogovornike smo vprašali tudi, kaj jim pomeni nedelja. Dobili smo zelo raznolike odgovore. Nekaterim nedelja pomeni dan za počitek, druženje za družino in dan za izlete: *»Nedelja. Ja, nekako imam še zmeraj staro navado, da smo nekako doma in da nekako preživimo, tud da gremo kam ven in se mal počutmo boljši, če en mal mam kakšen tak izlet. In pa tud en mal gremo po raznih takih zabavah, en mal in pa se dobimo rad s kakšnim svojimi prijatli.«* (Vinko, 77) Predvsem moški si v nedeljo radi privoščijo ogled športne prireditve: *»Nedelja mi pomen čas, ki ga namenim družini. Občasno tud kakšnim prijatlom al pa, da grem na kakšno nogometno tekmo, ne, pa kakšno drugo prireditev.«* (Boris, 51) Sogovornicam iz srednje generacije pa nedelja predstavlja zelo naporen dan. Doletijo jih razna gospodinjska opravila: *»To naj bi bil gospodov dan, mene pa ponavadi zadenejo gospodinjska opravila-pranje, likanje, čiščenje, sesanje.«* (Eva, 47) Več časa imajo v soboto in takrat počnejo tisto kar se jim zljubi: *»Več al manj je sobota moja. Bi rekla, da sama odločam, al bom in kdaj bom ustala, kaj bom počela oziroma kaj ne bom.«*(Natalija, 38) Tudi nekaterim mlajšim je sobota ljubša od nedelje: *»Sm mi je sobota bolj všeč, ker se gre lahko še kej ven, pa veš, da je naslednji dan še fraj, pa da lahko v miru spiš.«*(Luka, 16)

3.3 Sklep empiričnega dela

Če nakratko povzamemo, kaj so izsledki naše raziskave pokazali, pridemo do ugotovitve, da naši sogovorniki v prostem času uživajo in jim prosti čas pomeni ogromno. Predstavlja jim čas, ki ga imajo le zase in se počutijo svobodne. Predvsem zaposlenim prosti čas predstavlja kontrast delu. Takrat se posvetijo svojim najljubšim dejavnostim in ne mislijo na službo, temveč se od nje sprostijo ter si naberejo novo energijo za naslednji delovni dan. Medtem ko smo zaznali, da imajo predvsem v mlajši in srednji generaciji nekateri posamezniki občutno premalo prostega časa in bi si ga želeli več, med večino starejše generacije tega ni bilo opaziti. Potrdili smo torej, kar so pred nami ugotovile že neke druge raziskave⁹. Pomanjkanje časa čutijo predvsem ženske in posamezniki mlajše ter

⁹ Goodin in drugi (2005: 44–55) in Černigoj-Sadar (1992)

srednje generacije. V starejši generaciji pa ima vpliv na uporabo prostega časa predvsem zdravje in osamljenost.

Analiza intervjujev je pokazala, da so mlajši posamezniki, v primerjavi z najstarejšimi, veliko bolj aktivni. Več se poslužujejo tudi sodobnih rekreacijskih pripomočkov in ponudb. Aktivni so predvsem zato, da se razbremenijo, obdržijo kondicijo in naredijo nekaj za svoje telo in zdravje. Srednja generacija pa se le redkoma ukvarja s športom. Prisotni so predvsem v športih, ki niso naporni. Najmanj aktivni so starejši. Tu se izkaže, da imajo bolezen, starost in odsotnost prevoza velik vpliv na neaktivnost posameznikov.

Opazili smo, da imajo intervjuvanci izredno pozitiven odnos do počitka, še posebej kadar so utrujeni ali je zunaj slabo vreme. Socialni stiki so najbolj izraziti med mladimi. Največ prostega časa preživijo s prijatelji. Srednja generacija s partnerjem. Najmanj socialnih stikov pa imajo starejši. Družina jim pomeni veliko in bi si želeli z njimi preživeti več časa. Počitnice in potovanja so tiste dejavnosti, ki si jih privoščijo predvsem sogovorniki iz mlajše in srednje generacije. Predstavljajo jim oddih od vsakdana, rutine, takrat pozabijo na skrbi in si naberejo novih moči. Starejši predvsem obžalujejo, ker imajo potovanja radi, a se jih zaradi bolezni in starosti ne morejo privoščiti. Zanimivo je tudi odkritje, da gredo predvsem mnogi mladi radi v gledališče. Sicer pa je res, da si tam največkrat ogledajo predstave Špas teatra, ki so namenjene prav njim.

Izkazalo se je, da je ponudba v prostem času dovolj in je predvsem v večjih slovenskih mestih pestra. Mlajši so tisti, ki uživajo v izdelkih in uslugah, ki jih nudi industrija prostega časa. Brez tega bi se dolgočasili. Pestra ponudba pripomore predvsem k temu, da najdejo sebi primerne prostočasne dejavnosti. Mnogi mlajši si kljub veliki ponudbi želijo vedno novih stvari. Tu se je pokazala predvsem dinamičnost sodobnega potrošništva, ki posameznike privede do tega, da brez konca in kraja v sebi odkrivajo nove želje. Od srednje in starejše generacije se mlajši razlikujejo v uporabi računalnika, raznih igralnih konzol, obisku zabaviščnih, nakupovalnih, rekreacijskih in spa centrov. Lahko bi rekli, da so odgovori naših sogovornikov pokazali, da so mlajši tisti, ki se v

večji meri poslužujejo novih, trendovskih izdelkov in storitev, ki jih ponuja sodobni svet ter posledično preživljajo prosti čas temu primerno.

Že v teoretičnem delu smo ugotovili, da pri preživljanju prostega časa ne gre le za razlike na medgeneracijski osi temveč vedno večje razlike na ravni življenjskih stilov posameznikov. Skozi odgovore naših intervjuvancev vidimo, da ima prosti čas izjemen pomen in odločilno vlogo pri oblikovanju njihovih osebnosti in ustvarjanju lastnih ter specifičnih življenjskih stilov. Le-te posamezniki poudarijo s svojo individualnostjo in izbiro. Težnja k individualnosti je najbolj vidna pri mlajših sogovornikih. Ti uporabljajo različne nove komunikacijske in informacijske tehnologije, se poslužujejo novih izdelkov in storitev ter jih uporabljajo karseda različno. Tudi mnogi drugi intervjuvanci so se izkazali za individualne. Imajo svoj stil in stojijo za svojimi načeli.

Skozi analizo intervjujev se kaže tudi kje in kdaj naši sogovorniki preživljajo prosti čas. Ugotavljamo, da je mnogo sogovornikov, ki prosti čas najraje preživijo v naravi. V naravo gredo radi zato, da se naužijejo svežega zraka, tišine in se oddahnejo od mesta, hrupa ter betona. Potrdilo se je torej, da se posamezniki radi umaknejo iz urbanih mest v svoje izvirne ruralne kraje, v hišo na podeželju ali vikend na morju. Kot smo predvidevali, ima večina intervjuvancev, predvsem mlajše in srednje generacije, največ prostega časa za vikend, ob večerih, ko imajo dopust ali počitnice. Zanimivo odkritje predstavlja dejstvo, da imajo mnogi posamezniki veliko raje soboto kot nedeljo. V soboto si večina vzame čas zase in za dejavnosti, ki jih zanimajo. Nedelja pa predvsem sogovornicam predstavlja naporedn dan, saj jih čakajo razna gospodinjska opravila.

4. ZAKLJUČEK

Prosti čas je pomemben družbeni čas. Vloga prostega časa v današnjem svetu je, da se človek lahko vzdrži napetosti in konfliktov v drugih sferah življenja ter preživi čas stran od skrbi in garanja.

Ob predložitvi različnih teoretskih vidikov prostega časa, smo v nalogi izvedeli nekaj tudi o sodobnem potrošništvu, izbiri v prostem času, ki nam jo ponuja današnji svet in o modi prostočasnih dejavnosti v povezavi z življenjskimi stili.

To temo smo si izbrali za raziskovanje, ker je zanimiva in ker je Slovenija je v zadnjih letih doživela veliko sprememb ter novosti na področju prostega časa. To se kaže tudi skozi pojav podjetij, trgovskih hiš in ustanov, katerih namen je priskrbeti vse blago in storitve za uporabo v prostem času. Pridobili smo kar nekaj nakupovalnih središč, zabaviščnih, rekreacijskih, wellnes centrov, ipd. Že v samem BTC City-ju najdemo nakupovalno središče City Park, kinodvorane Kolosej, Emporium, športni center Millenium, vodni park Atlantis in Arena Vodafone Live!.

Ugotovitve te naloge pa naj bi ponudile predvsem odgovor kje, kdaj in kako Slovenci preživljajo svoj prosti čas in kako na vzorce prostega časa vpliva starost posameznika ter njegov življenjski stil. S pomočjo poglobljenih intervjujev posameznikov iz različnih generacij smo poskušali pokazati, kakšen pomen ima danes prosti čas med Slovenci, kdaj imajo največ prostega časa in kam se takrat odpravijo.

Analizirali smo polstrukturirane intervjuje, opravljene med tremi različnimi generacijami. V analizah se je pokazalo, da vsi sogovorniki prosti čas dojemajo podobno. Prosti čas vsem, ne glede na starost, pomeni ogromno. Navdaja jih z optimizmom, veseljem, svobodo in užitki. Izbira dejavnosti v prostem času je odvisna tudi od posameznikove razporeditve prostega časa in rečemo lahko, da nam analiza kaže, da imajo posamezniki

največ prostega časa med vikendom. Takrat se najraje odpravijo v naravo, na vikend ali na morje, stran od prometa in mest.

Analiza intervjujev kaže, da starost vpliva na uporabo prostega časa. Generacije se med seboj razlikujejo v odnosu do posameznih dejavnosti in jim posvečajo različno količino časa. Mlajši se tako v prostem času poslužujejo raznih razvedrilnih pripomočkov, atrakcij, so najbolj individualni in so najbolj usmerjeni k novim načinom preživljanja prostega časa. Starejši pa svoj prosti čas preživljajo bolj tradicionalno.

Meje prostega časa so v mnogih pogledih postale subjektivno določene. Danes posamezniki preživljajo prosti čas na različne načine in ustvarjajo bolj individualne življenjske poteke. Poleg starosti se je tako izkazalo, da ima na preživljanje prostega časa vpliv tudi posameznikov življenjski stil. Specifični življenjski stili naših sogovornikov se odražajo v njihovem specifičnem preživljanju prostega časa. Posamezniki imajo svoj lasten stil in temu primerno preživljajo prosti čas.

V tej raziskavi smo prišli do številnih zanimivih zaključkov in upamo, da smo tako vsaj malo bolj osvetlili ta družboslovno izzivalen fenomen. Veliko stvari ostaja še nepojasnjenih, kar vleče k nadaljnjim bolj poglobljenim in podrobnim analizam ter obravnavam. Predvsem tematika individualizacije v povezavi z prostim časom se nam zdi zanimiva in primerna za nadaljnje sociološko raziskovanje. Individualizacija je močno pogojena z globalizacijo in novo informacijsko ter komunikacijsko tehnologijo. Že v naši raziskavi se je izkazalo, da želje posameznikov težijo k vedno novim načinom preživljanja prostega časa. Ker se kreativna industrija v današnjem svetu razvija najhitreje in nam bo v prihodnje ponudila vse več tehnologij, ki širijo medsebojne povezanosti v prostoru s težnjo po globalizaciji in ustrezajo individualnim potrebam, smo mnenja, da ta družbeni pojav ponuja izziv za nadaljnje raziskovanje.

5. LITERATURA

- Ahačič, Nataša (2001): *Večina bi kupovala ob nedeljah*. Dostopno na http://www.gfk.si/4_2_lclank.php?cid=251 (28. april 2008).
- Alasuutari, Pertti (1995): *Researching culture, Qualitative Method and cultural studies*. London: Sage publications.
- Baumann, Zygmunt (2001): *The Individualized Society*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, Ulrich (1996): Individualizacija in "tveganje svobode": perspektive in nasprotja k subjektu usmerjene sociologije. *Teorija in praksa* 33(5), 817–838.
- Biosfera (2007): *O nas*. Dostopno na <http://www.biosfera.si/index.php?l=p35> (9. september 2007).
- Breznik, Maja (2004): *Življenjski stil novega srednjega razreda v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- BTC City (2008): *BTC info*. Dostopno na <http://www.btc-city.com/> (28. april 2008).
- Campbell, Colin (1998): »Skrivnost in moralnost modernega potrošništva«. *Družboslovne razprave* 14(27/28), 11–25. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Dostopno na <http://dk.fdv.uni-lj.si/dr/dr27-28Campbell.PDF> (5. maj 2008).
- Centa, Bernarda (2004): *Turizem kot oblika preživljanja prostega časa*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Clark, Terry Nichols (2004): The city as an entertainment machine. V *Research in urban policy* 9, 1–17. Amsterdam: Elsevier.
- Corrigan, Peter (1997): *The sociology of consumption*. London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage publications.
- Černigoj-Sadar, Nevenka (1986): Možnosti v izvenvelovnem času. *Družboslovne razprave* 3(4), 85–99. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- Černigoj-Sadar, Nevenka (1991): *Moški in ženske v prostem času*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Černigoj-Sadar, Nevenka (1992): Kvaliteta življenja v različnih življenjskih obdobjih. *Družboslovne razprave* 9(14), 48–62. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.

- Černigoj-Sadar, Nevenka (1996): Prosti čas. V Ivan Svetlik (ur.): *Kakovost življenja v Sloveniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Černigoj-Sadar, Nevenka (1998): »Od časa, ki ostaja, do blagostanja«. *Družboslovne razprave* 14(27/28), 86–97. Ljubljana: Univerza v Ljubljani.
- DCMS (2006): *Creative Industries Statistical Estimates Statistical Bulletin*. UK: Department of Culture, Media and Sport. Dostopno na <http://www.culture.gov.uk/NR/ronlyres/70156235-8AB8-48F9-B15B-78A326A8BFC4/0/CreativeIndustriesEconomicEstimates2006.pdf> (6. maj 2008).
- Debende, Oliver in Guy Chetrit (2001): *The European Audiovisual industry: An overview*. ETB Sector Papers.
- Eysenck, H.J. (1992): A reply to Costa and McCrae. P or A and C – the role of theory. *Personality and Individual Differences* 13, 867–868.
- Featherstone, Mike (1991): *Consumer culture and postmodernism*. London, Newbury Park, New Delhi: Sage Publications.
- Giddens, Anthony (1991): *Modernity and self-identity*. California, Stanford: Stanford University Press.
- Grey, David E. (2004): *Doing research in the real world*. London: Sage publications.
- Goodin, R. E., J. M. Rice, M. Bittman in P. Saunders (2005): The time-pressure illusion discretionary time vs. free time. *Social Indicators Research* 73, 43–70. Dostopno na <http://www.jamesmahmudrice.info/Time-Pressure.pdf> (15. maj 2008).
- Hammond, John L. (1986): Yuppies. *Public Opinion Quarterly* 50, 487–502.
- Haralambos, M. in M. Holborn (1999): *Sociologija: teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.
- Hartley, John (2005): *Creative industries*. Malden: Blackwell publishing.
- Hayward, Peter (2000): *Intermediate GNVQ Leisure and Tourism*. UK: Heinemann.
- Hendry, L.B., J. Shucksmith, J.G. Glendinning Love (1993): *Young people's leisure and lifestyles*. London, New York: Routledge.
- Hesmondhalgh, David (2007): *The cultural industries*. London: Sage publications.

- Hlede, Irena (2006): *Urbana zabava za ujetnike mesta*. Dostopno na http://www.klikonline.si/clanki80/23_24_25_arena_vodafone.pdf (25. april 2008).
- Hribar, Maja (2004): *Segmentacija življenjskih stilov preživljanje prostega časa*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- I feel Slovenija (2008): *Doživetja*. Dostopno na <http://www.slovenia.info> (28. april 2008).
- Jeršič, Matjaž, Ana Burnik Kosi, Dejan Cigale in Marija Močivnik (1999): *Prostorsko planiranje rekreacije na prostem*. Ljubljana: Ministerstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje.
- Jeršič, Matjaž (1999): *Slovenske Alpe – kulturna pokrajina – naravni park – športna arena?*. Dostopno na http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/publikacije/dela/files-/Dela_13/04_Matjaz_Jersic.pdf (29. april 2008).
- Katedra za analitsko sociologijo (2008): *Kam gredo Slovenci v nedeljo?* Dostopno na http://www.fdv-kas.si/index.php?option=com_content&task=view&id=63&-Itemid=50%20 (12. februar 2008).
- Kavčič, Matic (2005). *Ekstremni športi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Krempl, Helena (2003): *Prosti čas mladih*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Luthar, Breda (2002): »Boj za okus in moralno odličnost: tipologija vrednostnih habitusov«. *Družboslovne razprave* 18(39), 87–108.
- Mall of America (2008): *Visitors info*. Dostopno na <http://www.mallofamerica.com/> (20. april 2008).
- Marx, Karl (1867/1973): *Kapital. Kritika politične ekonomije*. Tretji zvezek. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Medlik, S. (2003): *Dictionary of Travel, Tourism and Hospitality*. UK: Butterworth–Heinemann.
- Millenium športni center (2008): *Millenium*. Dostopno na <http://www.millenium.btc.si/> (20. marec 2008).
- Miller, James (2005): »Wellness: The History and Development of a Concept«. *Spektrum Freizeit* 27, 84–106.

- Mlinar, Zdravko (1994): *Individuacija in globalizacija v prostoru*. Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti.
- Natural Marketing Institute (2007): *Health and Wellness Segmentation Model*. Dostopno na http://www.nmisolutions.com/hwtd_segment.html (5. marec 2008).
- Neuman, W. Lawrence (2006): *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*. UK: Allyn & Bacon.
- Pušnik, Vika (2005): *Socialnopsihološki dejavniki športne uspešnosti*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Roberts, Kenneth (2006): *Leisure in contemporary society*. UK, University of Liverpool: CABI Publishing.
- Rowe, J. W. in R. L. Kahn (1997). Successful aging. *The Gerontologist* 37, 433–440.
- Rojek, Chris (1995): *Decentring leisure. Rethinking leisure theory*. London: Sage publications.
- Scott, David in Fern K. Willits (1998): Adolescent and adult leisure patterns. *Journal of Leisure Research* 30.
- Scott, Jonathan (1998): *Fundamentals of Leisure Business Success*. London: Haworth press.
- Sila, Boris (2004): Frequency of activity in different sports of Slovenian adults over a one-year period. *Kinesiologia Slovenica* 10(2), 37–48.
- Silverstein, Merril in Marti G. Parker (2002): Leisure activities and quality of life among the oldest old in Sweden. *Research on aging* 24(5), 528–547. London: Sage Publications.
- Skype (2008): *Features*. Dostopno na <http://www.skype.com> (4. maj 2008).
- Slovenska turistična organizacija (2008): *Merjenje neskladja med ponudbo in povpraševanjem v športno-aktivnem turizmu*. Dostopno na http://www.slovenia.info/pictures/TB_board/attachments_1/2005/Sportni_ponudniki_report_web2_2009.pdf (28. april 2008).
- Solomon, R. Michael (1996): *Consumer behaviour – buying, having and being*. New Jersey: Prentice-Hall.

- *Statistični letopis 2006*. Ljubljana: Statistični Urad Republike Slovenije. Dostopno na http://193.2.238.17/letopis/index_vsebina.asp?poglavje=14&leto=2006&jezik=si (3. april 2008).
- *Statistični letopis 2007*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Dostopno na http://www.stat.si/letopis/index_letopis.asp (4. april 2008).
- Storey, John (1996): *Cultural studies and the study of popular culture*. Athens, Georgia: University of Georgia Press.
- Športni center Pohorje (2007): *Pohorje poleti*. Dostopno na <http://www.pohorje.org/> (17. september 2007).
- Tatarovac, Sanja (2005): *Nakupovalne prakse v Sloveniji: nakupovanje kot preživljanje prostega časa*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Ule, Mirjana (1998): Stilizacija vsakdanjega življenja. *Družboslovne razprave* 14(27/28).
- Ule, Mirjana (2000): *Sodobne identitete v vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, Mirjana (2002): Razlike, ki delajo razlike: življenjski stili, individualizacija in spremembe identitetnih struktur. *Družboslovne razprave* 18(39), 75–86.
- Univerza za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani (2008): *Dobrodošli na spletni strani Univerze za tretje življenjsko obdobje*. Dostopno na <http://www.univerzazatretjeobd-drustvo.si/vsebina.htm> (16. marec 2008).
- Uranič, Tina (2005): *Oglaševanje slovenskega turizma za domačo javnost*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Waddington, Ivan (2000): *Sport, health and drugs: a critical sociological perspective*. London: E & FN Spon.
- Windows Live Messenger (2008): *Funkcije*. Dostopno na <http://get.live.com/messenger/features> (4. maj 2008).
- Zalaznik, Nataša (2002): *Beg v avanturizem kot odgovor na krizo modernih družb*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Združenje športnih centrov Slovenije (2008): *Športni centri*. Dostopno na <http://www.sportnicentri.si/> (15. marec 2008).

PRILOGE

Priloga A : Oporne točke za izvedbo poglobljenega intervjuja

POMEN PROSTEGA ČASA	- pojem »prosti čas«- pomen prostega časa- Kdaj ga preživljajo?- Kje in kako?- Pasivni ali aktivni?
SOCIALNI STIKI	- družina- športni klub, društva- prijatelji- kam? Diskoteke, bari, večerje?
TURIZEM, POČITNICE REKREACIJA, ŠPORT IN HOBIJI	- potovanja, izleti, počitnice- rekreacija in šport- ribolov, lov, gobarjenje, vrtnarjenje- individualni ali ekipni šport- posebni prostočasni konjički- poležavanje, lenarjenje, gledanje tv in filmov
KULTURNE IN IZOBRAŽEVALNE AKTIVNOSTI	- kulturne aktivnosti- risanje, fotografiranje, ples, petje- dodatno izobraževanje
INDUSTRIJA PROSTEGA ČASA IN SODOBNO POTROŠNIŠTVO	- izbira dejavnosti v prostem času- vpliv ponudbe na preživljanje prostega časa- ponudba v športu, moderni informacijski tehnologiji- nakupovanje- nakupovalni centri
ŽIVLJENJSKI STIL in MODA PROSTOČASNIH DEJAVNOSTI	- stil življenja- prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje, interese in stališča- modni trendi- prepričajo pogledi drugih ljudi- glasba- zdrav način življenja- Wellness center, spa center, savne, masaže, ...- pomen trendovskih oblik preživljanja prostega časa (gorsko kolesarjenje, tenis, jahanje, golf, tek na smučeh, deskanje na snegu, bowling, virtualni svet, ipd.?)- adrenalinski parki- ekstremni šport- računalnik, internet
TEŽNJA INDIVIDUALIZACIJE	- individualnost, lasten okus in vrednote- odstopanje od sovrstnikov, staršev, otrok
PROSTOR in ČAS	- narava- gore in planinarjenje- umik iz mesta- apartma, vikend, vinograd- nedelja, vikend

Priloga B: Opis vzorca

GENERACIJA	PSEVDONIM	STAROST	IZOBRAZBA	STATUS
MLAJŠA GENERACIJA	Mitja	29	Kmetijski tehnik	poklicni športnik
	Nina	20	Gradbeni tehnik	študentsko delo
	Luka	16	Gimnazija	dijak
	Špela	18	Študentka Ekonomske fakultete v Ljubljani	študent
	Damjana	24	Študentka Filozofske fakultete v Ljubljani	študent
	Valerija	26	Univ. dipl. soc.	marketinško delo
SREDNJA GENERACIJA	Eva	47	V.stopnja Gradbeni tehnik	pomočnik direktorja
	Tamara	31	V.stopnja Ekonomski tehnik	tajnica
	Boris	51	V.stopnja Elektro tehnik	manager
	Bojana	54	III.stopnja Poklicni lesar	prostovoljno delo
	Gregor	40	VIII.stopnja Magister Znanosti	izvršni direktor
	Natalija	38	VI.stopnja Poslovni sekretar	kadrovik
STAREJŠA GENERACIJA	Drago	60	III.stopnja Poklicni mehanik	upokojenec
	Vinko	77	V.stopnja - računovodja	upokojenec
	Janez	63	VI.stopnja - učitelj	upokojenec
	Vera	66	IV.stopnja - Trgovski poslovodja	upokojenec
	Anica	75	III.stopnja - administratorica	upokojenec
	Jelka	67	IV.stopnja-tajnica	upokojenec

Priloga C: Prepisi intervjujev

Valerija, 26 let

V: No, najprej me zanima, kako ti sploh razumeš pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas razumem kot čas, ki ga preživim zase ali v družbi in počnem stvari, ki me navdušujejo, sproščajo in zabavajo.

V: Kaj pa ti pomeni?

O: V najširšem pomenu besede, mi prosti čas pomeni sprostitev in pa zmanjšanje kakršnih koli obremenitev. In pa, da grem stran od kaosa in službe.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Hmmmm... Največ prostega časa pa imam... Sicer ga nimam neki ful, ampak rečmo, da med vikendi. Če pa pogledam čez leto, pa je verjetno to mesec julij in avgust.

V: Kje in kako pa ga največkrat preživljaš?

O: Kino in šport. To je kakšen sprehod in tek. Aja, pa kafetkanje s prijateljicami, tud to štejem pod sprostitev. In morje. No, če bi pa lahko vsak vikend skočila na morje, pa bi bilo to najbolj pogosto preživljanje prostega časa.

V: Pa bi rekla, da si v prostem času bolj pasivna ali bolj aktivna?

O: Verjetno bolj aktivna. Ko je lepo vreme sem polna energije in kumi čakam, da sem na soncu... in takrat počnem milijon stvari. Karkoli, sm da sem v akciji.

V: Pa si kdaj želiš početi nekaj kar ne počneš?

O: Odvisno. Če je slabo vreme, pač ne morem it vn tečt. Pa grem zato v kino. Mal uskladim in je.

V: Velik prostega časa preživiš z družino?

O: Ja, itak. Velikokrat. Športam večinoma sama, ker mi tako paše. S prijatelji se pa v prostem času družim na drugačen način. Zabava, morje, koncert.

V: Si mogoče članica kakšne druge skupine, športnega kluba, ali kej tacga?

O: Se mi zdi, da sem vsepovsod nekje včlanjena. Včlanjena sem v fitness center pa v 2 menedžment združenja na fakulteti. Tko da tud to štejem pod prosti čas. Ko se dobimo na sestanku in gremo potem na kavo. Super!

V: Pa preživiš velik prostega časa s prijatelji?

O: Ja, velik.

V: Kaj pa ti pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Ogromno! Ampak res. Če bi lahko, bi vsak vikend nekam šla. Enkrat na Bled, enkrat v Portorož, enkrat na kavo v Maribor. Obožujem izlete!

V: Kaj pa rekreacija in šport?

O: Ja, tud šport mi pomeni kar dost. Moram pa rečt, da imam kronično pomanjkanje časa. Ker imam milijon obveznosti, mi ostane premalo časa za šport. Ja, tečem, kolesarim, in zdej, ko je lepo vreme rolam. Poleti pa plavanje.

V: Kaj pa kakšno gobarjenje, vrtnarjenje, ribolov, kej tacga?

O: Ja, ribolov tistikrat 3-krat na leto, ko gremo loviti ribe z razlogom, da imamo potem piknik. V hosto grem pa rajši na sprehod.

V: Pa pri športi, imaš rajši individualne ali ekipne športe?

O: Če se smatra aerobika kot skupinski šport, potem ja. Tečem sama. Rolam tudi sama, več ali manj. Se pravi, bolj mi odgovarjajo individualni športi. Pa tekmovalni športi so mi

všeč, glede na to, da sem 12 let trenirala gimnastiko, mi že morajo biti. Gledam rada tudi takšne športe. Tekme, mnogoboje, tekmovanja, prvenstva....

V: Še kaj drugačnega posebnega počneš, kakšni hobiji drugi?

O: Kaj pa vem. Se pravi, ko imam čas operem svoj avto, klepetam po telefonu, čeprav grem raje na kavo in se pogovarjam z osebo v živo. Aja, pa brskam po internetu. In klepetam po messengerju. Ponavadi je to zvečer. Čez dan nimam časa.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije?

O: Odmor. Drugače je to odličen počitek in odstranjevanje stresa, sm ne smeš pretiravat. Rada pogledam dober film, da bi pa cel dan ležala pred televizijo ali pa kr tko na kavču, pa ne! Pogledam pa tudi oddajo, ki ima zanimivo temo.

V: Kaj pa kakšne kulturne aktivnosti? Katere so ti najljubše?

O: Če je kino zabavno kulturna dejavnost, potem je to kino. Drugače pa, lansko leto sem 1 krat mesečno obiskovala abonma, Opero, super! Sem navdušena. Gledališče pa bolj to, stand-up comedy, ki je v Sloveniji totalno zakon, 5moških.com, 5žensk.com in Jamski Človek. Te 3 predstave so mi najljubše. Strogega gledališča pa ne maram.

V: Se mogoče tudi kaj dodatno izobražuješ?

O: Ja, dodatno se izobražujem. Trenutno v sklopu fakultete in študija. Obiskujem seminarje, kongrese in delavnice. Zanimajo me posveti, ki se nanašajo na to, kar študiram. In če je seminar kje na morju, pa se ga še raje udeležim. Tko, da kumi čakam marketinško konferenco v Portorožu meseca maja.

V: Kaj pa si misliš o izbiri v prostem času, ki jo imamo na voljo?

O: Izbire imamo toliko kot želimo. Za nekoga preveč, za nekoga premalo. Odvisno kaj te veseli. Na primer nekdo, ki želi trenirati hokej in biva na dolenskem koncu, pač nima druge možnosti, kot da se pelje na treninge v Ljubljano ali celo na Jesenice. Meni ponudba odgovarja. Imam vse kar si želim.

V: Kaj pa te družbe, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke? Vplivajo kaj nate pa na tvoje preživljanje prostega časa?

O: Hmm. Nekateri klubi in društva se osredotočajo samo na promocijo in nič na kakovost. To me mot. Drugače pa, ker je boj za obstanek med ponudniki velik, je ponudba pestra. Sigurno. Je pa potem na drugi strani spet vprašanje kje je kakovostna in kje ne. Name ima to vpliv glede pestrosti izbire.

V: Kaj pa mediji? Vplivajo na tvoj življenjski stil in na prosti čas?

O: Mediji kontrolirajo naše življenje. Vse kar se oglašuje v medijih je na splošno rečeno »kul«. Mediji in oglaševanje v njih diktirajo smernice našega življenja, torej tudi preživljanja prostega časa. Seveda, kar je na tv in v pisanih medijih pompozno predstavljeno je družbeno zaželjeno. In zato poizkusiš. Pa naj bo to obleka, hrana ali nova vrsta športa. Je pa res, da vpliv na moj prosti čas to nima. Sama vem, kaj mi paše početi in to počnem. Ne bom postala vegetarijanka, ker mediji to prikazujejo kot top življenjski stil.

V: Pa se poslužuješ kakšne te ponudbe sodobne?

O: Seveda. Meni je všeč bowling. Zabavišni centri so mi na splošno super. Tam se dogaja ogromno stvari. Biljard, bar, muzika, ljudje. Meni je všeč.

V: Kakšna pa se ti zdi ponudba v športu? Fitnes, aerobika, golf?

O: Ja, če grem na fitnes, grem na kardio napravo, vsekakor. Na trenažer in orbitrek. Obožujem tek. Na golf ne grem. Ker mi predstavlja preveč pasiven šport. Nič se ne dogaja. Sama pasivizacija. Je pa verjetno super se sprehat po mehki travici golf igrišča.

V: Kaj pa ti pomenijo te moderne informacijske tehnologije, internet, dvd predvajalniki, mp3, playstation, mobitel, pa tako?

O: Mobitel. Nujno zlo, od katerega smo postali odvisni. Internet pa vsekakor poenostavlja stvari in življenje nasploh, kar mi je še sploh všeč. In zblizuje svetove, tudi to je pomembno. Sploh ni občutka, da se nekdo nahaja na drugem koncu sveta, če pa se z njim lahko gledaš preko interneta 24 ur na dan.

V: Kaj pa nakupuješ rada?

O: Nakupujem rada, zapravljam pa ne. Čeprav je to vsekakor povezano eno z drugim. V bistvu razmišljam kako bi se dalo nakupovati, brez da bi človek zapravljal. Za določene dobrine je nakupovanje obveznost. Za te življenjsko pomembne stvari. Ostalih 5 majčk, ki jih brezglavo kupim, pa je sprostitev.

V: Rekla si, da hodš v te velike, nakupovalne centre, ne?

O: V te mega markete in hiper markete grem bolj redko. Včasih, in takrat z razlogom, da kupim točno določeno stvar, ki je večjega pomena. Drugače pa vsekakor. V nakupovalni center Ljubljana City park grem včasih na kosilo. Ker imajo super restavracijo. In takrat ne hodim po trgovinah. Grem na kosilo, popijem kavo in grem domov.

V: Si kdaj na primer samo ogleduješ izložbe?

O: Seveda si. Kar pa pri meni ni pogojeno z nakupom, čeprav je v osnovi izložba temu namenjena.

V: Kaj pa bi rekla, da se v stilu življenja razlikuješ od širše družbe?

O: Niti ne. Sem samosvoja in nisem pod vplivom kapitalizma tako kot so to nekateri, ki brezglavo padajo v ta trans življenjskega ritma in ne morejo vn. Ti ljudje so brezosebni. Vsekakor pa nisem ena izmed tistih, ki sploh ne pašejo v to družbo. Sem zlata sredina.

V: Pa imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje, pa stališča?

O: Ja, valda. Skupni interesi, navade in razmišljanje nas povezujejo. Zato se dobro razumem z njimi.

V: Pa modnim trendom, kej slediš?

O: Sledim modnim trendom, samo ne pretiram. Ne bom se oblekla v zlato kičasto opremo, z namenom da se bodo na Čopovi ozirali za mano. Pa tud če je totalno kul. Oblačim se tako kot mi ustreza. Sexi.

V: Kaj pa te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Rada se pogovorim s človekom. In šele nato ocenim njegov namen.

V: Kakšno glasbo poslušáš?

O: Raznoliko. Vse. Na večernih zabavah komercialno house glasbo, ker gremo v takšne klube in lokale, kjer se takšna glasba vrti. Čez dan poslušam radio. V avtu tudi. Kdaj si zavrtim CD, ki ga sama posnamem. Na cd-jih so ponavadi vsi najboljši hiti, ki se trenutno vrtijo.

V: Kaj pa bi rekla, da imaš zdrav način življenja?

O: Zdrav način življenja je relativen. Kot za koga. Zadnje leto ne živim preveč zdravo. Vsaj tako se mi zdi. Rekream se, pa pri tem ne razmišljam, da bom s tem bolj zdrava, ampak, da se mi na primer ne bo nabiral celulit. Ker se pač približuje poletje. Tako pač je. Zdravo prehranjevanje pa je zame, veliko sadja in zelenjave in vse možne jedi, ampak res vse. Samo, da se ničemur ne odpoveduješ, da se telo ne navadi. Aja, pa pretiravat ni potrebno. S čokolado na primer. In mastnimi zrezki.

V: Kaj pa se kdaj sprostiš v kakšnem Wellness centru? Greš na kakšno masažo, v savne, pa kej tacga?

O: Ja, seveda grem. To mi je zakon. Sm je dokaj drago. Vsaj v Sloveniji. Pozimi grem na plavanje in v savno. Na masažo grem vsake toliko časa. Spet odvisno od financ. Vrhunsko. Obožujem centre dobrega počutja. Bi lahko šla vsak teden na eno wellness seanso, če ne bi imela omejenega proračuna za takšne dobrine.

V: A zapraviš velik za razne lepotilne pripomočke, make up, kremice, kej tacga?

O: Ne preveč. Imam osnovne stvari. Maskaro, puder, lip glos, barvico za oči in kakšen eye shadow. Blaznih znamk za lepotičenje ne kupujem. Mogoče krema za obraz in telo.

V: Kaj pa ti pomenijo te moderne oblike preživljanja prostega časa? Kakšen tenis, smučanje, bordanje, surfanje, jahanje, virtualni svetovi?

O: Hmm... Smučam ne, ker sem pozabila. Se mi zdi, da bi se mogla vsega učiti od začetka. Ampak, se bom potrudila, da spet začnem. Gremo bovljat s prijatelji za zabavo. Tukaj gre za druženje, ne zato, da bom postala profesionalna podiralka kegljev. Pa na tenis grem, ker trenira moj dragi. In ne zato, ker bi mi blazno pasalo skakati po igrišču gor dol. Eno z drugim pa gre.

V: A si slučajno že bila v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: V Sloveniji sem bila v Zorbing centru v Celju. Vem, da imajo ful ponudbe ti adrenalinski centri in da so dokaj dobro obiskani. Od plezanja, športanja, paintball....

V: Kaj pa a se ukvarjaš s kakšnim ekstremnim športom?

O: Odlično vprašanje! Rada imam ekstremne športe in obožujem ljudi, ki jih izvajajo. Čeprav sama pa ne vem, če bi skočila bungee jumping iz solkanskega mostu v Novi gorici. Čeprav letos, pa sigurno skok s padalom v tandem. Vlakci, prosti padli in vse podobno v Gardalandu, to je zakon! Obožujem adrenalin.

V: Kaj pa računalnik, kej uporabljaš v prostem času?

O: Ja, uporabljam. Brskam po netu, prebiram horoskop. Klepetam, tudi to. Samo, nisem obsedenka z računalnikom. V službi ga imam, ker je pač to nujno potrebno. Doma pa ne pretiravam.

V: A bi rekla, da si individualna in imaš svoj lasten okus, pa vrednote?

O: Vrednote imam takšne, kakršne so mi jih priučili starši. Imam pa tudi tiste svoje vrednote, ki sem jih oblikovala skozi svoje življenjsko obdobje. Okus pa imam tudi edinstven, seveda. Všeč mi je določena hrana, obožujem določeno zvrst filmov. Ni mi naprimer všeč, če je kdo posesiven in agresiven.

V: Kaj pa se ti zdi, da od večine svojih sovrstnikov odstopaš s svojimi lastnostmi, pogledi in aktivnostmi?

O: Od svojih sovrstnikov in prijateljev, niti ne. Imamo podobne interese, navade in želje. Je pa res, da kdo od nas bolj športa, kdo je bolj družinski človek, kdo obožuje adrenalin in avanture... Načeloma pa smo vsi za isto, da nam bo lepo. In to je pomembno.

V: Kaj pa od svojih staršev, se razlikuješ v preživljanju prostega časa?

O: Glede na preživljanje prostega časa danes in nekoč, seveda. Ker ni bilo na razpolago toliko dobrin kot jih je danes. Naši starši so bili zadovoljni s tistim kar so imeli in niso imeli veliko. Danes pa večina mulcev ni zadovoljna s tem, kar imajo. Pa še tega imajo preveč.

V: Imaš rada individualne dejavnosti in aktivnosti?

O: Imam, ja. Športam rada. Tek obožujem. To je individualni šport. Tako mi paše. Zabavam pa se rajši s prijatelji. Obvezno nas mora biti nekaj več. Tako je zabava popolnejša.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Sprehod v gozd, naprimer? Ja, rada sem v okolju, kjer živim in kjer je narava okrog in okrog mene. To mi je všeč. Ne maram betona. Razen Barcelone.

V: Kaj pa greš kdaj v kakšne planine, kej tacga?

O: Hodim na Gorjance, ja. Na nedeljski vzpon na Trdinov vrh. Planinarjenje mi pomeni neke vrste sprostitev in predvsem misel na to, da sem naredila nekaj dobro sama zase.

V: Kaj pa greš kdaj ven iz mesta, v naravo, pa kam?

O: Ne umikam se na podeželje, ker sem tam doma. Odlično. Idilično okolje. Stopim pred hišo in se sprostim, da me pa ptički zbudijo, pa sploh ne rabim izgubljat besed.

V: Pa imate kakšen vikend ali pa hišo al pa apartma na morju?

O: Nimamo hiše, al pa česarkoli na morju. Imata sestra in njen dragi. In prijatelji. Za nekoga to pomeni odmik. Meni osebno tudi. In sprostitev. Morje je zakon. Polni baterije.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja? Enkrat pomeni prosti dan, za poležavanje, čas za šport,... Če pa imam veliko dela za fax in službo na primer, je pa bolj delovni dan. Odvisno. Drugače pa, nedelja je po mojem mnenju dan za izlet.

V: Kaj pa med vikendom pogosteje delaš, počivaš, al športiš, pa se družiš s kom?

O: Družim se s prijatelji, družino in fantom. Ker med tednom ni pretirano časa. Obvezno grem na tri, štiri kave v mesto, sploh, če je lepo vreme.

V: Koliko ur pa bi rekla, da imaš za preživljanje prostega časa na voljo med tednom in koliko čez vikend?

O: Čisti prosti čas? Hmm. Med tednom tam od 3- 5 ur, ki jih moram res iztrgati iz dnevnega reda. Med vikendom pa več. Včasih je cel vikend prosti čas, včasih pa je na voljo je tam 5 ur. Čist odvisno. Čeprav malo manj zahteven fax bi si lahko izbrala, pa bi bilo. Tako bi imela verjetno več prostega časa, o katerem je govora v tem intervjuju. Pa sej bo šlo. Se trudim, pa gre.

Damjana, 24 let

V: Najprej me zanima, kako razumeš pojem »prosti čas«?

O: Hmm, čas, ki ga porabim zase, ko počnem stvari, ki jih zaradi vsakodnevnih obveznosti ne morem.

V: Kaj ti prosti čas pomeni?

O: Prosti čas mi je najlepši del dneva in mi zadovoljuje potrebe, ki mi v življenju pomenijo največ.

V: Zakaj so ti prosti čas, sprostitev, zabava pomembna?

O: Zato, da se napolnim z energijo, k jo potrebujem za vsakodnevne obveznosti. Da se razbremenim in pozabim na skrbi, kratka, da se odklopim in zaživim.

V: Se ti kdaj zdi, da je tvoj prosti čas povezan z vašim delom?

O: Ne, nikol.

V: Kdaj pa maš največ prostga časa?

O: Največ? Ja, med vikendom, ko mi ni treba v službo.

V: Kje pa kako pa ga preživljaš?

O: Največkrat s prijatli - druženje na pijači in pogovarjanje. Drugač pa berem knjige, gledam filme in se ukvarjam s športom.

V: Kaj pa največkrat počneš v svojem prostem času?

O: Ja, največkrat grem s prijatlcami na pijačo, in se pogovarjamo o najrazličnejših stvareh. Pa nardim kaj zase. Sprehod s psom, pozimi plavam, poleti pa velik kolesarim.

V: Se ti zdi, da ti kdaj kdo vsiljuje kaj počet v prostem času?

O: Ne, ne bi rekla, da gre za vsiljevanje, prej za dogovarjanje in potem včasih, če preživim prosti čas s prijatelji skupaj dorečemo kaj bi počeli, pa kam bi šli. Drugač pa prosti čas namenim za tiste stvari, ki jih rada počnem in si ne pustim vsiljevati, to potem zame ni več prosti čas.

V: Si kdaj želiš počet nekaj kar ne moreš?

O: Dostokrat mam željo kaj bi rada počela, ampak v tistem trenutku pač ni dosegljiva moja želja. Včasih sanjarim kaj bi bilo lepo počet oz. kam bi bilo lepo it - na izlet al pa potovanje.

V: Veliko obiskuješ svoje sorodnike?

O: Ja, kar dostokrat sem z njimi, sploh na rojstnih dnevih in za večje praznike.

V: A svoj prosti čas preživiš v krogu družine?

O: Včasih tudi preživim prosti čas s starši, da se kej pomenmo in pohecamo. Včasih igramo tudi karte. Hmmm, rada sem s starši, zato mi veliko pomeni, da sem z občasno z njimi.

V: Imaš veliko obiskov v prostem času?

O: Ne.

V: Si slučajno članica kakšne tematske skupine, športnih klubov ali drugih skupin?

O: Ne, nism članica nobene skupine, se mi pa zdi, da mora biti to zabavno. Že zaradi samega druženja tako v okviru športa oz. drugih skupin, kot potem v samem prostem času.

V: Preživiš velik prostega časa s prijatli?

O: Največ prostga časa preživim s prijatli. Sploh kadar grem po trgovinah je zagotovo katera od prijateljic zraven. Med vikendom pa gremo skupaj na kako zabavo, v kino, včasih na kakšen pohod, vedno se kej najde, da počnemo skupaj.

V: Kam pa greš ponavad s prijatli?

O: Ja, čez vikend na zabave, drugače pa največkrat skupaj s prijateljicami nakupujemo, obisk solarija, slaščičarne,... Pa, da gremo na kakšno tortico, pohod, ne vem, na celjsko kočo. Največkrat pa kr v kakšn lokal na pijačo in tak poklepetamo o najrazličnejših stvareh, o tem kaj se kaj dogaja pri kateri, kaj je novega v službi, skratka vse kar nam pade na misel.

V: Hodiš v bare, diskoteke?

O: Čez vikende zvečer obiščemo lokale in potem še diskoteke, da se sprostimo po napornem tednu in naberemo moči za nadaljevanje.

V: Ali kdaj večerjaš zunaj?

O: To pa res občasno, samo za posebne priložnosti.

V: Kdaj in kje pa?

O: Hmmm, obvezno gremo za konc leta na večerjo, drugač pa bolj kaka tortica al kebab al pa pica. Bolj fast food. Neki glih po večerjah ne hodimo, raje na pijače. Polet pa prevladujejo pikniki.

V: Hodš tud kej na potovanja, izlete al pa počitnice?
O: Rada hodm v hribe - kaka Celjska koč, Mrzlica. Počitnice pa planiram v času poletja, odvisno od financ in prostih delovnih dni. Komi čakam, da bom spet kej lahko šla.
V: S kom pa ponavadi potuješ?
O: Prej večinoma s fantom, zdaj pa s prijatelji, za par dni. Pa tudi s starši in bratom.
V: Ali hodiš v zdravilišča, wellness ali pa spa centre?
O: Če že obiščem savno. To mi je fajn. Tak, 1X na mesec, če je le mogoče, da si vzamem čas za savno. Pa če mam denar. Mislm pa, da je to dobro, da si vsake toliko časa človek privošči kakšno masažo in relaksacijo.
V: Bi rekla, da si v svojem prostem času aktivna?
O: Ma tko no, nekaj nisem preveč aktivna, v nobeni stvari ne pretiram. Vse počnem bolj zaradi tega, da nisem na miru, da se malo razgibam, da nisem cel dan na riti. Rada grem na kolo al pa v hribe, ampak vse to mi še zdaleč ni obveza.
V: Kolikokrat greste v naravo in na sprehode?
O: Na sprehod grem vsak dan s kužkom, drugač pa mogoče 1X na teden na celjsko koč, zdaj ko je lepo vreme.
V: Kej planinarš?
O: Ne, eh, ne hodim v planine.
V: Ali pa na kakšen ribolov, lov, gobarjenje?
O: Ne, to me ne zanima.
V: Zakaj pa ne?
O: Mogoče, če bi se kdo s tem ukvarjal, da bi mi postalo zanimivo. Zaenkrat še ne.
V: A kej vrtnariš?
O: Ne, ne vrtnarim. Edino, ko pomagam mami presajat rožce, to je 1X na leto, to je pa tudi vse. Al pa ko pokosim zelenico okol hiše, ampak to pa že tudi ni več prosti čas, prej delo.
V: S katerim športom se ukvarjaš?
O: Polet kolesarim in hodim v hribe, pozim pa plavam.
V: Imaš rajši individualne športe ali ekipne športe?
O: Individualni športi, bi rekla, da so mi bolj pri srcu. Nisem neka športnica, tako da vse kar počnem, počnem zaradi veselja in da sem malo v naravi, da se razbremenim.
V: A se ukvarjaš s športom zaradi fizične kondicije?
O: Ja, pač se ukvarjam s športom, da nekaj naredim zase.
V: Imaš kakšne posebne konjičke?
O: Ne.
V: Kaj pa ti pomeni poležavanje in lenarjenje v prostem času, pa gledanje televizije, filmov ?
O: Brez tega pa ne gre. Ni ga čez poležavanje in gledanja dobrega filma na DVD-ju, al pa sedeti pred računalnikom, na MSN-ju, hmmm, pa poslušat glasbo. Sploh, če je naprimer kako slabo vreme, pridejo te stvari še posebno do izraza.
V: Katere kulturne aktivnosti so ti najljubše?
O: Najraj grem v kakšen kino. Gledališče pa bolj občasno, ker je zelo drago. Grem na kake posebne predstave, k so popularne, ne vem od špas teatera naprimer, pa si jih pogledam. Drgač pa raj obiščem kino.
V: A kdaj rišeš, slikaš?
O: Ne.

V: Kaj pa igraš na kakšno glasbilo, poješ ali pa plešeš?

O: Ne.

V: Se mogoče kej dodatno izobražuješ?

O: Ne.

V: Kaj si misliš o današnji izbiri v preživljanju prostega časa?

O: Jaz bi rekla, da je na splošno premalo prostega časa. To pa zato, ker smo polno zaposleni tako v službi, kot potem doma z opravili. Največ prostega časa imamo samo čez vikend, ko se res lahko posvetimo sami sebi, da delamo stvari za katere smo čez teden prikrajšani.

V: Misliš sem bolj nato, kaj si naprimer misliš o družbah, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke, ipd.? Kako naprimer vplivajo na tebe in na tvoj prosti čas?

O: Ne vem, mogoče bi lahko bilo več organizacij, ki bi skrbele za dobre zabave, koncerte,...

V: Se poslužuješ teh raznih novih storitev in pripomočkov, ki jih imamo na izbiro?

O: Ja, hodim naprimer v solarij, 1X na teden, pa na bowling občasno, ko se nas res zmeni dovolj prijateljev, da obiščemo bowling center. To so tadobre lokacije za preživljanje prostega časa, sam zahtevajo denar, in če denarja ni, se je treba odpovedati vsem tem stvarim. Tako da odvisno od proračuna, na podlagi tega potem izbiram.

V: Hodiš v kakšne športne, fitnes centre?

O: Ne, zaenkrat ne. Vsako leto pa govorim, da bom šla, potem pa vedno pride kej vmes. Doma mam sobno kolo, tako da, če že grem na njega. Raj sm v naravi, pa na odprtem prostoru, kot pa v telovadnici, kjer je vse utesnjeno...

V: Kaj ti pa pomenijo mediji današnjega časa, kot so naprimer internet, televizija, dvd predvajalniki, mp3, mobitel?

O: Internet bolj uporabljam v času službe, tko da doma samo zvečer msn, da poklepetam s prijatli, al pa da na hitro kaj pogledam- tv spored, spored kina... Pa tud dvd predvajalnik kr dost uporabljam. Za filme iz kinoteke. To pa je dostokrat, ker rada gledam filme in sploh če ne grem zvečer nikamor vn, z veseljem obiščem videoteko in si sposodim kakšen dober film.

V: Kaj ti predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev?

O: O, nakupovanja pa ne maram, kr me zlo utruji. Razen, ko neko stvar res nujno potrebujem, ko brez nje več ne gre, takrat grem na shopping. Nakupovanje zame ni sprostitev, razn kadar je spontano, ko po naključju vidim neko stvar, k mi je všeč in jo kupim. Tako je ponavad, ko si nekaj zaželim zagotovo ne kupim, ko pa po naključju grem mimo trgovine, pa zagotovo kaj najdem primernega.

V: Torej ne hodš v te razne velike, nakupovalne centre?

O: Ne, če se le da se jim izognem.

V: Kaj pa si kdaj naprimer samo ogleduješ izložbe?

O: Ja, to pa včasih.

V: A kdaj nakupuješ prek interneta?

O: Ne.

V: Bi rekla, da se v stilu življenja razlikuješ od drugih?

O: Ne, mam čist povprečen življenjski stil.

V: Imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje in stališča?

O: Ja, zato pa so moji prijatelji, ker imamo podobne interese in želje, in se zaradi tega tudi razumemo.

V: Kakšne je tvoj stil oblačenja?

O: Najraj mam športni stil, najbolj pa uživam v jeansu, pa kakšna majčka, obute pa mam tud najraj športne copate. Modi pa sploh nič ne sledim.

V: Kakšno hrano imaš najraje?

O: Mamino! No, občasno pa kakšna pica, tortica, kebab. Nisem zbirčna, jem vse, tako da nekaj ne pretiravam v zdravi prehrani. Tisto kar je jem. Včasih pa tud rada probam kaj novega, drugače pa večinoma jem tisto kar poznam.

V: Ali vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ja, bi kar rekla, da dam veliko na mnenja drugih. Da me pa prepričajo je pa odvisno za kaj gre. Včasih se kar pustim prepričati.

V: Ali ste zadovoljni z življenjem, ki ga živite?

O: Sem zadovoljna ja. Mogoče kakšna sprememba ne bi škodla, ampak je vredni tako kot je.

V: Kakšno glasbo poslušate?

O: Narodnjake in house. Odvisno od razpoloženja. Najraj imam narodnjake, me najbolj poživijo.

V: A kupuješ kakšne določene stvari, da bi bila prepoznavna, edinstvena?

O: Ne, to pa ne.

V: Bi rekla, da imaš zdrav način življenja?

O: Bolj bi morala živeti zdravo in še več narediti zase. Manj sladkarij in mastnih stvari. Ampak, če pa ravno to je najboljše in to daje veselje življenju.

V: Koliko pa zapraviš za razne lepotilne pripomočke, make up, pa kakšne kreme proti gubam?

O: Ne velik, ne vem. Ne uporabljam nobenih specialnih krem in make upa, samo kakšno maskaro včasih.

V: Se udeležuješ kakšnih modno pogojenih športnih dejavnosti, kot so na primer: gorsko kolesarjenje, rafting, tenis, jahanje, golf, športno plezanje, jadralno padalstvo, tek na smučeh, deskanje na snegu, vožnja z motornimi sanmi, jadralno padalstvo?

O: Ne, nič od tega.

V: Poznaš kakšen adrenalinski park v Sloveniji?

O: Ne glih, bi pa rada kdaj obiskala kakšen adrenalinski park. Dobra ideja.

V: Potem se tud najbrž ne ukvarjate s kakšnim ekstremnim športom?

O: Ne, to se ne.

V: Uporabljaš računalnik v svojem prostem času?

O: Ja, uporabljam, največkrat za pisanje diplome. Internet pa za msn, pa pogovor s prijatli in da preberem kaj o tem kar me zanima. Predvsem o potovanjih in o novih destinacijah za oddih. Aja, in pa elektronska pošta, ki jo pregledam vsak dan.

V: Katere moderne informacijske tehnologije še uporabljaš v svojem prostem času?

O: Nobene druge. No, mogoče mobilni, če je to kot nova tehnologija. Pošiljam kake sms-e. Kličm pa bolj malo.

V: Rada poudarjaš svojo individualnost, posebnost, edinstvenost ali okus?

O: Ne, to pa res ne.

V: Kako se vidiš v primerjavi z večino vaših sovrstnikov? Se ti zdi, da od večine odstopaš s svojimi lastnostmi, pogledi in aktivnostmi?

O: Ne odstopam. Sem čisto povprečna.

V: Bi rekla, da se razlikujete od svojih staršev v preživljanju prostega časa?

O: Zagotovo počnem stvari, ki jih oni ne. Prosti čas se razlikuje glede starosti. Velik preživim s prijatelji v lokalih, medtem ko starša povabita prijatelje domov. Tudi starša igrata karte jaz jih ne. Pač imamo različne stvari, ki nas veselijo.

V: Ali kdaj v čem posnemaš druge? Na primer v modi?

O: Mogoče, mogoče kdaj kupim kakšno majčko, ki jo opazim na prijateljici, ali pa kakšne čevlje. Če mi je nekaj všeč na drugi osebi, zagotovo potem poiščem podobne stvari v trgovini. Čisto iste pa ne.

V: Imaš rada individualne dejavnosti in aktivnosti?

O: Ja, ker se ni potrebno prilagajati in iskati osebo za zraven. Pač se odločiš in to narediš.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Ja ful rada grem v naravo, ker sem v službi 8 ur v pisarni in je zato oddih v naravi še toliko lepši, kot pa spet biti v hiši ali v zaprtem prostoru.

V: Se rada umakneš iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Sm doma na podeželju, tako sem že v stiku z naravo.

V: Ali imaš kakšen svoj vikend, hišo oz. apartma na morju?

O: Ne, nimam nič od tega.

V: Kaj pa je tisto, kar med tednom ne moreš početi in si privoščiš za vikend?

O: Ja, hmmm, lahko dlje spim, privoščim si zajtrk, pa grem na daljši sprehod. Pa s prijatli ostanem pozno v noč zunaj, k se mi ni potrebno obremenjevati z uro. Al pa pogledam dober film.

V: Ali med vikendom pogosteje gledaš televizijo, bereš in počivaš kot med tednom?

O: Ne, to bolj počnem čez teden zvečer, da sedim pred tv-jem. Čez vikendom, če se le da, popiham ven.

V: Ali se med vikendom pogosteje družiš z družino in prijatli, pogosteje hodiš v naravo in se rekreiraš?

O: Ja, ker imam takrat več časa za te stvari kot čez teden.

V: Ali imate med delovnim tednom dosti časa zase?

O: Ja čisto dost, kr delam do treh, tako da imam dovolj časa zase.

V: Kdaj pa imaš čas za počitnice in potovanja?

O: Poleti.

Luka, 16 let

V: No, najprej me zanima, kako ti sploh razumeš pojem »prosti čas«? Mi lahko definiraš prosti čas?

O: Prosti čas je čas, ko si prost. Ko pač nisi več v šoli in greš lahko kam s prijatli. Ko že narediš vse naloge in se pripraviš za šolo. Potem, ko vse to narediš, pa imaš prosti čas. Čas zase.

V: Kaj pa tebi prosti čas pomeni?

O: Ja, pomeni mi velik. Takrat uživam, se ne obremenjujem s šolo, se predam užitek.

V: Kaj pa največkrat počneš v svojem prostem času? Kje in kako ga preživljaš?

O: S prijatli gremo kam ven. Malo po mestu. Pa velik ga preživim doma, ob računalniku, pa ob Playstationu. Igramo tud skupaj s prijatli, al pri enmu al pri drugmu.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Potem, ko naredim vso nalogo za šolo, pa se naučim vse kar je treba. Ponavadi tam po peti uri. Ko pojedemo kosilo, pa se potem dobimo s kolegi.

V: Pa si v svojem prostem času bolj pasiven ali bolj aktiven?

O: Bolj sem aktiven. Čeprav mama kdaj nori, da sem preveč na računalniku. Gremo s kolegi tud ven, pa gremo na rampe tle v Bršljinu, pa s kolesom grem v šolo. Tko, da to je tud neki.

V: Pa si kdaj želite v prostem času početi nekaj kar ne morete?

O: Ja. Kdaj bi šel v Ljubljano. Sej komaj čakam, da grem v Ljubljano študirat. Tam je mal več za počet. Zvečer se bolj dogaja, pa tud podnevi greš lahko v tist Vodafone. Ful hodjo kolegi tja, z laserji se streljat. Tko, več je tam, ko v tem Novem mestu. Tukaj si mormo vse sami zritat.

V: Kaj pa svoj prosti čas velik preživiš s svojo družino?

O: Ne, niti ne. Smo tko za vikende bolj skupaj. Gremo na kakšno kosilo, pa tko.

V: Si mogoče član kakšne druge skupine, športnega kluba, ali pa kaj tacga?

O: Ja, sem se vpisal k Borutu, na Ryukyu Kempo, na karate. Pa mi je kar vseč zaenkrat. Nisem glih še ne vem kaj. Ampak vsi, ko pri njemu že dlje trenirajo, so jaki. Tko, da mislim, da bom kar še hodu.

V: Pa preživiš veliko prostega časa s prijatelji?

O: Ja. Največ z njimi. Tud v šoli smo skup. Gremo skup ven, pa tako.

V: Kaj pa kakšne diskoteke, bare, pa kaj tacga? Greste?

O: Ja, veš da. Sicer tle v Novem mestu je bolj bogo. Se zapeljemo do Brežic, al pa v Krško. Tukaj gremo pa v Kavko, pa se tam zabavamo. Če gremo pa tako bolj na izi, gremo pa v Tuša v kakšen kino, al pa na biljard.

V: Kaj pa greš na kakšna potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Zdaj gremo glih na maturanca, v Španijo. Komi čakam, da mal grem stran iz tega mesta. Na druge izlete pa ne grem kej dost. Polet upamo, da gremo s kolegi skup na morje. Se že neki menmo, da bomo šli v Zrče. Pa na en koncert bomo šli upam, zdej v juniju, v Salzburg.

V: Koliko pa ti pomeni rekreacija pa šport?

O: Ja. Mi je uredu, da se grem kej pretegn. Zdej na karate mi je fajn it, pa s kolegi gremo na skejt kej.

V: Pa imaš rajši individualne športe ali ekipne športe?

O: Bolj individualne, pa tekmovalne. Da je oboje.

V: Zakaj pa?

O: Ekipni niso glih zame, ker nočem bit odvisen od drugih. Ali pa drugi, nočem da so od mene. Pri individualnih je pa vse odvisno od tebe, pa če ne zmagaš, si čist sam kriv.

V: Imaš še kakšne posebne prostočasne konjičke?

O: Ne, se nč ne spomn zdej. Glih nekih znamk ne zbiram, al pa kej.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije?

O: Ja, je fajn. Posebej ko ni šole, takrat mal dlje spim. Paše. Televizijo bolj mal gledam. Rajši kaj pogledam na internetu. Sej se da tam že vse najdt. Na Youtube, pa kej dol potegneš, kar te tist trenutek zanima. Pa tud Big brotherja zdej ne gledam na televiziji, ampak ga rajši pol na internetu. Ker tam lahko gledaš takrat, ko maš čas. Na televiziji pa si omejen na minute.

V: Se mogoče tudi kej dodatno izobražuješ?

O: Hodm dodatno na Francoščino, ker bi šu rad to študirat, pa mi mal pomaga.

V: Pa tretiraš to kot tvoj prosti čas? Uživaš v tem?

O: Ja, no. Grem zase, ja. V mojem prostem času delam to.

V: Kaj pa si misliš o vsej tej izbiri v prostem času, ki jo imamo? Se ti zdi, da je dost izbire ali premalo?

O: Ja, izbire je dost, samo vse sfolgat ne morem, pa privoščiš si težko. Redko kdo si lahko privošči vse te playstation igrice, pa konzole, pa vse pripomočke, ki spadajo in jih lahko dobiš zraven. Pol je pa tega piratstva dost. Tko, da izbire je pomoje dovolj, samo morala bi bit bolj dosegljiva vsem. Še posebej mladim. Tukaj v Novem mestu sicer za moje pojme manjka kakšen tak zabaviščni center. Imamo praktično samo ta Tuš. Tam so trije biljardi, pa dve video igre, to je pa to. Ampak tud mislm, da več ko je izbire več novih stvari prihaja vsak dan, mi pa še vedno iščemo neki novega. Ko pride Playstation tri ven, že gledamo, pa beremo kdaj bo prišla štirka ven.

V: Pa vsa ta ponudba vpliva na tvoje preživljanje prostega časa? Uporabljaš velik kakšne te moderne zadeve, pa storitve?

O: Playstation velik igram v prostem času. Prjatu je zdej dubu Playstation 3, pa ful teh dodatkov zraven. Kitaro, pa pištolo,...Pa boljši grafika je ko na tastarmu, tko, da zdej, ko je čist novo res kar dost špilamo. Tko, da ta ponudba defenitivno vpliva na moje preživljanje prostega časa. Zdej na primer, ko le najdem prosti čas gremo to špilat.

V: Greš še kam drugam, v kake adrenalinske parke, v zabaviščne centre, kam v kakšen 3D kino, vodne parke, pa kej tacga?

O: V adrenalinske parke glih ne hodm. Mi smo si sami napravil svoj adrenalinski park, k smo si rampe napravil, tukaj za šolo. Ti zabaviščni centri, pa 3D kino pa to, to je pa bolj v Ljubljani. Grem kdaj, če mi uspe, pa kak kolega pelje, pa gremo z unimi laserji se streljat. V 3D sem tud že enkrat šel, pa mi je bilo zanimivo, ti 3D učinki, pa efekti. Samo mogoče nismo šli glih taprav film za to gledat.

V: Kakšna pa se ti zdi ponudba v športu? Fitnes, aerobike, borilni športi, bordanje, ti ekstremni športi?

O: Pozim rad bordam, ja. Ko gremo z mojimi, oni smučajo jaz pa bordam. Ponudbe je drugač dost, ampak na fitnes se mi ne zdi zanimivo it, ker je dolgčas se mi zdi, tam tiste uteži premetavat non stop. Mi je karate zato bolj všeč, ker isto delaš na masi, pa mal bolj zanimivo je, ker maš sparing partnerja.

V: Kaj pa ti pomenijo moderne informacijske tehnologije, kot so internet, televizija, dvd predvajalniki, mp3, mobitel? To uporabljaš kej v prostem času?

O: Ja, vse to uporabljam. Vse to imam, pa tud uporabljam v prostem času.

V: Za kaj pa uporabljaš računalnik? Kaj vse počneš na njem v prostem času?

O: Ja, downloadam filme, pa igrce, pa muzko. Sem dost na Facebook-u, pa na Msn-ju. Zdej tud dost Francoščino izpopolnjujem, ko sem našel kolege iz Francije, pa debatiramo prek Msn-ja. Pa maile pošiljam, pa čekiram, pa jih pošiljam naprej. V glavnem na internetu sem, pa itak ne zmanjka nikol, kaj lahko počneš. Je prevelik ta svetovni splet, da bi vse okrog ubrnu.

V: Kaj pa rad nakupuješ? Greš kdaj v te velike, nakupovalne centre?

O: Niti ne. Grem kdaj pogledat, če je glih kaj novega. Cunje grem z mamu nakupovat. Tko, da grem sam sm tle v kakšen Bigbang. Tud sm tako, da si ideje naberem, pa potem to najdem na internetu, pa downloadam, al pa kupm cenej prek Ebaya. Ker vedno se da vse dobit cenej na internetu, kot je v trgovinah.

V: Kaj pa bi reku, da se v stilu življenja razlikuješ od drugih, pa od širše družbe?

O: V stilu življenja? Pa mislm, da ne. Moji kolegi so kar isti ko jaz. Mladi smo itak vsi zdej odvisni od interneta, ker danes nikamor ne prideš brez njega.

V: Kaj pa bi reku, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, to me ne.

V: Kaj pa kakšno glasbo poslušáš?

O: Poslušam bolj rock varianto. Pa tu to komercialno, ko se vrti vzunaj. Odvisno v kakšni družbi sem.

V: Kaj pa bi reku, da imaš zdrav način življenja?

O: Ja, kaj pa vem. Pa mam, no. Zaenkrat me še nič ne daje.

V: Se rekreiraš kdaj zato, da bi bil bolj postaven, pa ješ naprimer tako, da bi bil bolj zdrav?

O: Ja, na karate sem se vpisal zato, da bom mal teže dobil. Jem pa bolj tako, no, hitro hrano. To najbrž ni glih ne vem kako zdravo.

V: Greš kdaj v kakšne toplice, savne, masaže, vodne parke mogoče?

O: Polet gremo večkrat na bazene, v Dolenjske. V savne, pa na masaže pa ne hodm.

V: Bi reku, da si individualen in imaš svoj lasten okus?

O: Ja. Sem kar dost individualen in mam čist svoj okus. Mislim, da ne vpliva to kar drugi govorijo, pa kaj drugi počnejo. Jaz se sam odločim. Delam tisto kar meni paše.

V: Kaj pa od staršu, se razlikuješ v preživljanju prostega časa?

O: Ja, valjda. Oni so bolj za žurke doma, al pa kakšno gledališče. Ne gresta glih v diskoteke, pa ne igrata igrc na računalniku. Sej to se pomoje vsi razlikujemo.

V: Pa imaš rajši individualne dejavnosti in aktivnosti, al rajši v družbi preživljaš prosti čas?

O: Ja, kakor kdaj. Včasih mi tud paše bit sam, pa čist svoje stvari delat. Včasih mi je pa samemu tako dolgčas, da...

V: Kaj pa ti pomeni narava? Greš kam v naravo v prostem času?

O: Ne, ne grem kej dost. Sem skos v mestu bolj kot ne.

V: Ne greš nikol nikamor v gore, al pa v gozd, al pa mogoče kam na morje?

O: Ne, za v gore mi res ni. Na morje gremo, ja, sm smo bolj tam kjer se kaj dogaja. Spet bolj v mestu.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja? Ja, prost dan od šole. Sm mi je sobota bolj všeč, ker se gre lahko še kej ven, pa veš, da je naslednji dan še fraj, pa da lahko v miru spiš.

V: Kaj pa delaš med vikendom pogosteje kot med tednom?

O: Ja, več sem vzunaj. Pa dlje lahko spim. Več spim.

V: Koliko ur bi reku, da imaš za preživljanje prostega časa na voljo med tednom in koliko čez vikend? Maš več časa med tednom zase, al med vikendom?

O: Za vikend mam več časa. Ker tud, če mam kej za šolo, najraj nardim že v petek, da imam pol mir. Tko, med tednom mam časa tam po peti, al pa šesti uri. Med vikendom mam pa skos čas, bolj ko ne.

Špela, 18 let

V: Najprej me zanima, kako razumeš pojem »prosti čas«?

O: hja...to je čas, ki ga preživim kakor ga pač sama želim.

V: Kaj pa ti prosti čas pomeni?

O: Pomen mi kr dost, še posebej ko ga ni dovolj. Pomeni mi neko sprostitev, sej če počnem kr mi je všeč, mi to ne predstavlja necga napora, ampak v tem uživam.

V: Pa se ti kakorkoli zdi, da je tvoj prosti čas povezan s tvojim delom, al pa šolo?

O: Ne. Sej pol to za moje pojme ni prosti čas.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Med počitnicami

V: Kje in kako pa ga največkrat preživljaš?

O: V kakem fitnessu al pa v naravi, ko grem tečt. Včas na kaki pijački s kolegicami, včas si pogledam kako dobro nadaljevanko, pa kako šetanje po trgovinah tut ne uide...

V: Pa bi rekla, da si v svojem prostem času bolj pasivna ali aktivna?

O: Kakor kdaj. Ponavad si ga razdelim tako, da mam neki časa seveda za počitek, drugače pa se mi zdi, da kar aktivno. Mislim pa, da je tko zato, k se mi zdi neka pasivnost zguba časa in kr sm še mlada se mi zdi, da je treba to izkoristit. Seveda pa so tut dnevi k jih prelenarim. Se mi zdi, da je tu bul odvisnu od trenutnga razpoloženja in situacije.

V: Pa se ti zdi, da je to kar počneš čist tvoja izbira?

O: Ja, mislm da, kr kar ni moja izbira to zame ni prosti čas. Če moram kej počet za druge tega ne smatram kot prosti čas. Kr prosti čas je zame, ko se posvetim svojim željam, ne pa ko delam kake usluge al pa kej po željah drugih.

V: Pa si kdaj želiš početi nekaj kar ne moreš al pa pač ne počneš?

O: Ja itak, da si kdaj želim pa ne morm. Npr. kdaj k hočm vn pa je slabo vreme al pa kdaj k bi rad šu kam pa je predolga pot al pa prepozn. Al pa k se kam ne moraš včlanit kar sredi leta k ne dohajaš al pa kej tacga. Tu vse me lahk ovira pri mojih željah.

V: A svoj prosti čas preživiš tud kaj v krogu družine?

O: Ja, med vikendom k sm doma, med tednom pač ne morem. To mi pomen kr dost, kr se dobr razumemo pa smo kr dost navezani. Pa je včas lepo mal pr kosilu posedet pa se kej poment al pa pogledat kak film skup al pa it na kako potovanje. Na žalost pa sestrea zadnje čase manjka.

V: Si slučajno članica kakšne druge skupine, športnega kluba, ali česa podobnega?

O: Sm članica fitnes kluba, pa aerobike.

V: A preživiš veliko prostega časa s prijatelji?

O: Ja, ogromno.

V: Kam pa greste ponavadi al pa kje se dobite?

O: Hodmo na razne pijačke, u kino, diskače, kdaj se dobimo tut pri komu doma pa mal popijemo, pojemo, počvekamo. Gremo pa tut kam na izlet al pa kdaj tut u kakšno kitajsko. Tu ponavad bolj proti večeru. Pijačke so lahk pa kr tekom dneva, odvisn od situacije. Zdej doskat hodmo na kosila, k študiramo v Ljubljani, na bone jest pa tko.

V: Kaj pa ti pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: To mi pomeni oddih od necga vsakdana, neke rutine. Pa tut neka nova izkušnja je, pa neke nove dogodivščine, pa kej nouga spoznaš pa vidš. Ponavad gremo z družino med kakimi zimskimi počitnicami na kako daljše potovanje, polet pa s prjatli na morje, kam bolj žurat. Tu je pa kr napornu kdaj, si ne spočijš kej dost.

V: Koliko vam pomeni rekreacija in šport? (S katerim športom se ukvarjate?)

O: Kar dost, k se mi zdi, da je kr treba. Se pol bolš počutim, pa še pol lahku več jem. K sm še mlada pa moram mal skrbet za svoje telo. Hodm na aerobiko, v fitnes, pa tečt.

V: Pa imaš rajši bolj individualne športe ali bolj ekipne športe?

O: Ukvarjam se rajši z individualnimi, za gledat so pa boljši ekipni.

V: Pa imaš kakšne posebne prostočasne konjičke?

O: Ne, nič posebnega. Kar sem ti prej naštel. Razen kdaj se spomnim še kaj preuredit u stanovanju, tu ful rada pa kr pogosto počnem. Je kar zabavno kej kdaj premalat al pa kako sliko se kdaj spomnit uredit.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije?

O: Ko sm utrujena kar dost.

V: Kaj pa kakšne kulturne aktivnosti?

O: Ja, grem na kako dobro predstavo u gledališče al pa na kako plesno prireditev. Pa tud, če je kaka zanimiva tema na kakih razpravah.

V: Kaj pa kaj rišeš, fotografiraš, poješ ali plešeš?

O: Rišem med predavanji, ko mi je dolgcajt, ampak nič kej preveč umetniško ne zgleda. Plešem pa ful rada, ampak nikakor ne morm začet s plesnimi, k ne morš kr na sred začet, tko, da si dam duška, ko gremo ven.

V: Se mogoče kaj dodatno izobražuješ?

O: Trenutno ne, je pa v planih.

V: Kaj pa si misliš o izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo na voljo danes?

O: Mislm, da mamo kr preveč izbire, k se je ponavad, vsaj men težko odločit kaj bi počela. Ponavadi je preveč stvari pa mi pol zmanjka časa za obveznosti, k ne sfolgam vsega.

V: Kaj pa te družbe pa podjetja, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke, pa vsa ta ponudba? Kako vpliva nate in na tvoje preživljanje prostega časa?

O: Te družbe se mi zdijo zlo pomembne, sploh pa dandanes, k je tempo življenja tko hitr pa stresn in nam te družbe lahko pomagajo, da se sprostimo pa nardimo kej za svoje telo al pa dušo. Mislim, da imajo te organizacije kr velik vpliv v mojem življenju, saj je bolj prijetno to počet v neki družbi in tut nudijo nam velik stvari, k jih drgač ne bi imel na razpolago.

V: Kaj pa mediji, a vplivajo na tvoj življenjski stil in preživljanje prostega časa?

O: Ja, bi kr rekla, ja. Mislm, da na nas dost vplivajo raznovrstne reklame, k nam narekujejo kaj je dobr in kaj ne, kaj naj bi se počelo in kako naj bi živel. Dostat nas usmerjo h kakim dejavnostim, k nam, če ne bi videl reklame, ne bi pršle niti na misel.

V: Pa se poslužuješ kakih teh raznih novih storitev in pripomočkov? Greš v kakšne 3D kino, bovlino, solarij, kaj podobnega?

O: Ja se mi zdi, da kr dosti. V kak solarij grem. Pa bi se najdu kak gardaland, pa take stvari.

V: Kakšna pa se ti zdi ponudba v športu? TNZ, pilates, aerobika, fitnes?

O: Odvisno kje. V Novem mestu je niti ni, v Ljubljani pa ful. Jaz grem na aerobiko, pa včasih sem hodila tud na TNZ in Tai-Bo, pa na fitnes tud gremo.

V: Kaj pa ti pomenijo moderne informacijske tehnologije, kot so kakšen internet, televizija, dvd predvajalniki, mp3-ji, playstation, mobitel?

O: Ne znam si niti predstavljat življenja brez tehnologije. Se mi zdi, da če ne bi blo interneta ne bi nič vedla, ne bi mogla pogledat kr me zanima kadarkoli, pa kontakterat ljudi na drugem koncu sveta tko poceni. Brez mobitela pa sploh ne vem kako bi preživela. Pomoje se ne bi mogla z nobenim nič dogovorit. Kakor pravjo, da to uničuje naše socialno življenje, se mi zdi, da ga pri meni izboljšuje. K, da bi mogla bit vse dogovorjena vnaprej, se pomoje ne bi nič zmenila. Kar se pa televizije pa tega tiče pa se mi zdi, da me informira. Določene te stvari pa mi pomagajo pr sprostitvi.

V: Kaj pa nakupovanje, je zate to obveznost ali sprostitev?

O: Kakor kdaj. Včas mi ful paše it nakupovat, pa pol k grem se mi tolk ne da, ampak imela bi pa vseen kej. Preden grem mi je to sprostitev, ampak pol se mi kmal ne da več, pol pa, če je še kdo z mano, pa morm zdržat, je pa obveznost. Kadar pa moram it, ko kej nujno rabm, takrat pa je to definitivno zlo mučna obveznost. Moram bit razpoložena.

V: Pa greš kdaj v velike, nakupovalne centre?

O: Ja, grem. Nakupovat pa kdaj na kako kosilo.

V: A si kdaj naprimer samo ogleduješ izložbe?

O: Ja, doskrat, ko ni dnarja, da se dražim.

V: A kdaj nakupujeteš preko interneta?

O: Ja, včasih, ja. Stvari k jih ni možno dobit v Sloveniji al pa, k so cenejše pr nakupu prek spleta.

V: Kaj pa bi rekla, da se v stilu življenja razlikuješ od širše družbe?

O: Ne, mislm da ne kej dost.

V: Pa imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, se podobno zabavajo in podobno razmišljajo?

O: Ja. Se mi zdi, da ponavadi se itak med sabo družjo ljudje, k so si med sabo podobni po razmišljanju in željah. In ponavadi se potem tud stil poenoti.

V: Pa slediš kdaj modnim trendom pa kupiš kaj, da bi bla prepoznavna?

O: Kolkr se da sledim, ker mi je pač všeč to. Mam pa tut kake svoje ideje al pa kej. Mam nek svoj stil, drugi pravjo, da je edinstven, ja.

V: Pa bi rekla, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, se mi zdi, da kr trdno stojim za svojimi stališči in mnenjem. Sm dost trmasta.

V: Kakšno glasbo pa poslušáš?

O: Komercialno. Čist različno. En komad iz ene zvrsti, drug iz druge. Kakor mi je kater všeč. Ni pa mi všeč kaka »domača«.

V: Bi rekla, da imaš zdrav način življenja?

O: Ja, bi kar rekla, da ja. Se mi zdi to zelo pomembno. Da poskrbiš za zdravje, se potem dobro počutiš, pa še lepše zgledaš.

V: Pa greš kdaj in se sprostiš v kakšnem Wellness centru, pa v savnah, pa na masažah?

O: Ja. Včasih grem v savno al pa na kako kohanje. Mam pa vedno željo tut it na kako masažo, ampak mi je škoda dat tok dnarja za to. Se mi zdi, da so savne zdrave za telo, pa tut fajm se sprostiš tam. Sm so pa vse te storitve dost predrage, pa si jih zato ne privoščim kej doskat.

V: Koliko pa zapraviš za razne lepotilne pripomočke, make up, pa take stvari?

O: Kar dost, ja.

V: Kaj pa kakšne te moderne oblike preživljanja prostega časa, kot so gorsko kolesarjenje, tenis, jahanje, golf, bordanje, virtualni svet?

O: Nič kej dost, se ne ukvarjam glih s takimi stvarmi. Edino včasih sem tenis trenirala in je to ena izmed stvari k jih najbolj obžalujem, da sm nehala, zato k mi je pač ta šport všeč.

V: Se slučajno ukvarjaš s kakšnim ekstremnim športom?

O: Ne. Bi pa šla ful na bunngie jumping pa skočt s padalom. Sm se mi zdi, da bi se ustrašla tm gor. Mam rada »varen« adrenalin, to da vem, da je majhna verjetnost, da se mi kej zgodi.

V: A v svojem prostem času uporabljaš računalnik?

O: Ja, kr dost. Največkrat, ko rabm kake informacije o različnih stvareh, ko delam kej za fax, kako seminarsko, ko snemam kake nadaljevanjke, filme al pa muzko dol s spleta, al pa ko gledam kak film. Pa, ko je treba komu kej poslat prek maila. Dostokrat imam pa zraven, ko delam kej drucga gor, pržgan še Messenger, da s kom kej počvekam.

V: Se ti zdi, da od večine svojih sovrstnikov odstopaš s svojimi lastnostmi, pogledi in aktivnostmi?

O: Ne, sej sm rekla, zato k se družim s podobnimi kot sm jaz sama. Je pa mlajša generacija dosti drgačna od nas. In zdi se mi, da se znotraj iste generacije, fantje in punce dosti razlikujemo s pogledi na različne stvari.

V: Kaj pa se razlikuješ od svojih staršev v preživljanju prostega časa?

O: Jan normalno, da se. Jaz preživljam čas v družbi, oni pa se sproščajo s kakim vrtnarjenjem al pa kej tacga.

: Se rajši ukvarjaš z individualnimi aktivnosti, al rajši v družbi?

O: Raj mam koga ob sebi. Je bol prijetno, če nisi čist sam.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Nisem glih neka entuziastična ljubiteljica narave, da bi hodila v kake gore al pa kej. Ampak mi je pa npr. bolj prijetno it tečt v gozd, k ptički čivkajo, kukr pa na stadion. Rada pa grem v kake narodne naravne parke, ko vidš kake živalce pa tako. To te tud ful sprosti, če greš na kak sprehod al pa kej.

V: Pa se v svojem prostem času umakneš kdaj iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Ne, se glih ne umikam.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja se mi ne zdi glih kaj poseben dan. Ponavad za vikend pridem domov pa mam tok stvari za nardit, da mi zmanjka časa zase. Tko da se mi zdi, da mam med tednom več prostega časa, ko nimam tok obveznosti kot doma.

V: Kaj pa med vikendom pogostej delaš, gledaš televizijo, bereš in počivaš ali se rajši družiš z družino in prijatelji, pa se rekreiraš?

O: Bolj se rekreiram. Če mam čas, pa zvečer grem kej ven, na kako pijačko.

V: Kolik pa bi rekla, da porabiš ur za preživljanje prostega časa med tednom in kolik čez vikend?

O: Med tednom kar dost. Po kake 5 ur na dan povprečno. Med vikendom pa po kake 4 ure. Ker se učim večinoma med vikendom.

Mitja, 29 let

V: No, najprej me zanima, kako ti osebno razumeš pojem »prosti čas«?

O: Jaz osebno razumem pojem prosti čas, da greš vn v naravo, se ukvarjaš s športom, izkoristiš tist čas katerga imaš zase, maksimalno za neko aktivnost, da se sprostiš. Recimo greš v savne, bazene. To je zame, pač v kino, to je zame pomembno pri prostem času.

V: Kaj pa teb osebno pomen prosti čas? Kakšne potrebe ti zadovoljuje?

O: Prosti čas mi vsekakor, hmmm, ponovno, ponovni vnos nove energije, hmmm, sprostitvev, potem ne vem,... Vse tisto kar pač ne morem v delovnem času, aaam, lahko potem v prostem času nadoknadim, vso tisto izgubljeno energijo.

V: Pa se ti zdi, da je tvoj prosti čas povezan s tvojim delom?

O: Ja, vsekakor. Moje delo je stresno. Glede, kar se pa tiče prostega časa, v prostem času se lahko maksimalno sprostim, pa pač ne razmišljam v svojem delu. Lahko delam tisto, kar običajno ne.

V: Kdaj pa maš največ prostga časa?

O: Ja, odvisno pač, kadar nimam treningov, takrat kadar mam dan frej. Ne vem, med treningi, če mam sicer dva treninga lahko med treningi počnem tiste stvari, katere pač jih ne morem, kadar imam trening.

V: Kje pa in kako pa preživljaš prosti čas?

O: Prosti čas preživljam predvsem v naravi, v, hmmm, na bazenih ali v savnah. Potem pa, ne vem, včasih grem tudi v kino pogledat kakšen film in to je to.

V: Kaj bi reku, pa da največkrat počneš v svojem prostem času?

O: Največkrat počnem v svojem prostem času? Ne vem, gledam televizor, pa filme. Pa grem tud ven, na sprehod. Igram se tud z računalnikom seveda, igrce pa to. In to je to.

V: Kaj pa, a se ti kdaj zdi, da to kdo vsiljuje kaj počet v prostem času?

O: Ne, niti ne, nikol. Pač počnem tisto kar je men všeč. Sicer res, če sva s punco skupaj, potem pride do kompromisov, pa do pogovorov, kaj si želimo počet ob prostem času in takrat se zmenva al greva na kakšno potovanje al pa tko.

V: A kdaj hočeš početi nekaj kar ne moreš al pa ne počneš v prostem času?

O: Ne, niti ne. Je velik stvari katerih si želim počet, kadar mam prosti čas, ampak me omejujejo mogoče finančne zmožnosti. Drugo pa ne.

V: Ali veliko obiskuješ svoje sorodnike?

O: Moje sorodnike ne obiskujem glih, Mogoče starše enkrat na teden. Kar se pa tiče babice pa tete, hmmm, mogoče kadar se dobimo skupaj na kakšnem skupnem kosilu ali večerji, to pa je tud vse. Bi reku tam okrog 7x do 10x na leto.

V: Kaj pa svoj prosti čas preživiš v krogu družine?

O: Ne, ker moje delo je stran od moje družine, tko da pač prosti čas preživljam praktično z mojo punco.

V: Kolk pa ti pomen, da bi prosti čas preživel z družino?

O: Ja dobro, vsak prosti čas z družino pomen dost, kajti vemo, da družina nam pomen največ kar se da. In pa, jaz mislim, da vsak trenutek z družino je dragocen. Če nimaš te možnosti, je tud enkrat na teden al pa trikrat na teden, je čisto dovolj.

V: Imaš veliko obiskov v prostem času?

O: V prostem času glih nimam veliko obiskov. Edini obiskov, ki so, so moji soigralci, prijatelji, kateri pridejo, vendar to je zelo redko kdaj, da bi...

V: Torej ne preživiš veliko prostega časa s prijatelji?

O: Ne, ne.

V: Kam pa greš ponavadi s prijatelji, če greš?

O: Ponavad gremo s prjatli v kakšen bar gledat kakšno tekmo nogometno. Ammm? Potem dobimo se na kakšni pijači z puncami ali ženami, tko da to je to.

V: Kaj pa, a kdaj večerjate zunaj?

O: Ja, tud to se zgodi, da kdaj večerjamo skupaj, al pa gremo na kakšno kosilo.

V: Kaj pa si misliš o raznih tematskih skupinah, športnih klubih ali drugih skupinah?

O: Pač kaj si mislim, jaz si mislim, da to je vse dobrodošlo. Glede teh tematskih skupin, jaz mislim, da je to dobrodošlo tistim ljudem, kateri se ne morjo ukvarjat profesionalno s športom. Je zelo koristno, sej lahko spoznaváš tam, pač spoznavajo ljudje nove prjatlje, nove izkušnje. Kar se tiče s športom, pa tud delajo neki na seb.

V: A si ti član kake take skupine?

O: Jaz niti nism član take skupine, zato ker sem sam vrhunski športnik pa se ne morem pol ukvarjat s takimi stvarmi. Mogoče, če ne bi bil vrhunski športnik, pa da bi bil pač zaposlen v neki službi, kjer bi mogu sedet za neko mizo, pa računalnikom, potem bi zihr se ukvarjal tud z nekim športom.

V: Kaj pa hodiš na kakšna potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Vsekakor hodm. In to z mojo najdražjo, punco, s katero kr dosti potujeva. Jaz mislim, da dosti. Kolk sveta sva skupaj že vidla, mogoče nekateri, si tud ne morjo privoščt al pa si ne želijo tolk potovat kot midva.

V: Kam pa gresta ponavad?

O: Ponavad greva najraje v te eksotične kraje. Oba mava rada poletje, toploto sonca, tko da, večinoma v toplejše kraje.

V: Kaj pa ti pomeni tak oddih?

O: Pfff. Tak oddih mi pomeni zelo velik. Glede, pač, če grem sam s punco, imava čas za pogovor, za mal resnejše pogovore, k jih v času, ko delava nimava. Pa predvsem za oddih, pač oba se rada nastavljava soncu in to je to.

V: Kaj pa, bi reku, da si v svojem prostem času aktiven?

O: Ja, ni, sem kar aktiven. Jaz mislm, da sem aktiven kar se tiče. Delam šolo, ammm, potem ne vem, treniram otroke. Ti pač vzame dve ure na dan, tko, da jaz mislm, da sem kar aktiven. Nisem neki, da bi sam ležal na kavču, pa gledal televizor.

V: Kaj pa ti pomen sama rekreacija pa šport?

O: Sama rekreacija mi pomen predvsem oddih, sprostitev možganov. Ne vem, ammm. Pač pomen mi, da napolnem svoje baterije.

V: Pa čeprav si poklicni športnik, vseeno rad v prostem času športiš?

O: Ja, ja. V prostem času vsekakor rad športam. Delam pač tiste stvari, ukvarjam se s tistimi stvarmi, katere se ne ukvarjam med svojo službo. Delam različne stvari, da pač razbijem to monotonost.

V: Kaj pa greš v naravo in na sprehode?

O: Ja, vsekakor. V naravo zlo rad hodm, s svojo punco. Greva pogledat kakšne drevorede, kakšna jezera, tud včasih se zapeljeva do morja. Tko da, oba rada imava naravo.

V: Kaj pa planinarjenje?

O: Za planinarjenje glih neki nism. Planine me glih neki ne privlačjo, ker sem bolj navezan na morje, na toploto, kukr na mraz. Vendar, če bi že mogu it, bi šel tud v planine.

V: Kaj pa kakšne ribolov, pa lov?

O: Ja, to pa uživam. V ribolovu pa sem vedno užival. Kot majhen otrok sem lovil z očetom ribe, tko da ribolov mi je pa zanimiv. Neke vrste športa, pa zadovoljstvo, ko uloviš ribo.

V: Kaj pa, a vrtnariš?

O: Ne, vrtnarim pa trenutno nič.

V: S katerim športom se največ ukvarjaš?

O: Največ se ukvarjam z nogometom.

V: Bi reku, da imaš rajši individualne ali ekipne športe?

O: Kot vidte igram nogomet, tko da imam raj ekipne športe.

V: Kaj pa v prostem času?

O: V mojem prostem času se pa rad ukvarjam s posameznim, ne z ekipno, ampak posameznim športom, kot so badminton, tenis.

V: Maš rad tekmovalne športe?

O: Ja, vsekakor. Zarad tega, ker ne vem. Vsak športnik, ki se ukvarja z vrhunskim športom, potem si želi vedno zmagovat. Zmaga je pomemben člen vrhunskega športa.

V: Bi reku, da se v prostem času ukvarjaš s športom zarad fizične kondicije?

O: Ja, včasih tud. Kadar nimam treningov, grem sam lavfat. To je moja izbira. Ker pač, ko se začnejo priprave, potem nisi pripravljen, pride do poškodb. Jaz mislim, da potem si preveč odsoten izven treningov. Zelo pomembno je, da sam neki nardiš za sebe.

V: Kaj pa se slučajno ukvarjaš s kakšnimi meditacijami, duhovnimi aktivnostmi, ročnimi deli?

O: Ne, pač za dušo se ukvarjam s športom. To je moja duša, šport je moja vera in vse. Ne ukvarjam se pa z meditacijami pa to.

V: Imaš kakšne posebne konjičke v prostem času, kaj posebnega?

O: Posebne konjičke? Ja, moji konjički so avti. Avti, pa hiše, no. Tko, da jaz mislim, da večinoma na tem si lahko oči spočijem, pa pač to je moje zadovoljstvo. Hitri avtomobili, pa hiše.

V: Kaj ti pa pomeni poležavanje in lenarjenje v prostem času?

O: Uh. Zelo veliko, kajti pridem zmatran iz treninga. Takrat mi paše, da se za par minut, oziroma kakšno urco uležem. S punco skupaj seveda, se stisneva. Normalno, zelo velik mi pomen, da se tudi jaz lahko oddahnem od napornega treninga.

V: Kaj pa gledanje televizije, filma?

O: Ja, to je tud moj, pač en hobi. No. Gledanje filmov. Zanimivo mi je, da se skupaj s punco usedeva in pogledava kakšen dober film.

V: Kaj pa, a hodiš slučajno v gledališče, opero al pa kaka druga kulturna srečanja?

O: No, sem tud že bil, vendar zdejtrenutno nimam časa za to. Te humoristične predstave so mi zelo uredu. Tko, da jaz mislim, da je zelo pametno hodt tud na take predstave.

V: Ali kdaj rišeš slikaš, fotografiraš, ali pa igraš na glasbilo, poješ in plešeš?

O: Rad pojem, zelo rad pojem. Drgač pa večinoma, pa slikam rad. S fotoaparatom zlo rad poslika kej. Ko greva kam s punco, uzameva fotoaparat, delava slike na vse mogoče načine. Jaz mislim, da fotoaparat je zelo dobro, da ga imaš sabo in delaš slike.

V: Se mogoče tud kej dodatno izobražuješ?

O: Ja, trenutno hodim v šolo.

V: Bi reku, da je to tvoj prosti čas?

O: Sicer to ni moj prosti čas. Mi vzame šola, hmmm. Moje delovni čas, no. To je moj delovni čas.

V: Kaj pa si misliš o današnji izbiri v prostem času? Imamo velik izbire, da preživljamo prosti čas al premalo?

O: Ne, jaz mislim, da imamo zelo veliko načinov za preživljanje prostega časa. Družba nam ponuja zelo veliko športnih aktivnosti, kultur, drugačnih izobraževanj. In jaz mislm, da pač, kdor zna izkoristit ta prosti čas, zna velik pridobit in najdt tisto za njega. Tisto pravo.

V: Kako bi reku, da te družbe, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke, da vplivajo nate, pa na tvoje preživljanje prostega časa?

O: Name ne vplivajo glih kej dost. Rad pa vsekakor grem na bazene, pa to. To sem pa delal že od malega, pa zdejtud.

V: Bi reku, da se poslužuješ kakih teh novih storitev, pa pripomočkov? Hodš v 3D kino, al pa zabaviščne centre, pa se hodš strelat z laserji, pa hodš v solarij, al pa bovlina? Ali pa maš doma playstation mogoče?

O: No, ja, to vse počnem. To počnem, ampak ne počnem iz tega, da bi prosti čas preganjal ampak, zaradi tega, da vidm kako je. Nisem zdaj obseden s temi stvarmi.

V: Ampak jih uporabljaš v svojem prostem času?

O: Ne tako pogosto. Mogoče, mogoče večkrat uporabljam playstation. Recimo take stvari katere so doma, pa jih lahko priključiš na televizor. Kot pa, da bi šel na bovlina. To so izjeme.

V: Kaj ti pa pomenijo mediji današnjega časa, ti internet, dvd predvajalniki, mp3, mobitel?

O: Zelo veliko. Brez tega bi blo življenje zelo dolgočasno. Mogoče ne bi mel kej počet drugega, kot zunaj imet njivo, pa vrtičkat.

V: Kakšna se ti zdi pa ponudba v športu? Greš v te razne športne centre, na kardio naprave, na fitnes naprave, pilates al pa kej podobnega?

O: Jaz mislm, da je to zelo dobro, za vsakega posameznika. Vsak posameznik dobro ve kaj mu paše, zato lahko tud izbira zaradi tako velike izbire, lahko on sam seb določ, katere stvari so mu dobre. Lahko tud sproba in se potem odloč katera stvar mu je pri srcu al pa mu več pomen.

V: Se ti zdi, da je dosti te ponudbe?

O: Ja, vsekakor. Definitivno.

V: Kaj pa ti predstavlja nakupovanje? Je to zate obveznost ali sprostitev?

O: Nakupovanje? Kaj pa vem. Kadar rabm, grem kupt, kadar pa ne rabm... Po mojem, da ljudje zadnje cajte gredo nakupovat, zaradi tega, da pač imaš neko zadovoljstvo, da kupiš neko stvar, čeprav je ne rabiš. Jaz mislim, da pač, preveč je vsega. Da ljudje vsega imamo preveč. To nakupovanje se mi zdi že obsedeno.

V: Pa bi reku, da rad zapravjaš al da ne?

O: Ja, zelo rad zapravljam.

V: Kdaj pa zapravljaš?

O: Kadar je denar.

V: Bi reku, da več za vikende al čez teden?

O: Ni važno kdaj, sam da se zapravlja.

V: Hodiš v te nakupovalne centre, velike centre? City? BTC-City?

O: Zelo rad. Zaradi tega, ker dobim vse na enem mestu. Ne rabim se vozit z avtom. Dobim v teh nakupovalnih središčih kar rabm. Tko da, je zelo pomembno za ljudi, da je, so vse trgovine na enem mestu. Manj porabmo in bencina, in onesnažujemo okolje.

V: Kaj pa še kaj drugega počneš v teh centrih?

O: Kaj počnem? Jem. Grem v restavracijo jest. Nakupujem. Potem kaj še? Ne vem. Grem v kakšen bar, popit in to je to.

V: Si kdaj naprimer samo ogleduješ izložbe?

O: Ja, tud. Zato, ker včasih tud nimam denarja, da bi kej zapravu.

V: Ali kdaj nakupuješ prek interneta?

O: Ja, defenitivno. Preko E-baya. Dostkrat, ja.

V: Kakšen je tvoj vaš življenjski stil?

O: Moj življenjski stil je zelo hiter. Dokaj hiter se odvijajo vse stvari. Mogoče kdaj prehiter. Ampak dokler sem zmožen to kontrolirat, potem je uredi. Ko ne bom več

zmožen, potem se bom moral ustalit. Počasi razmišljam v malo počasnejšem slogu življenja.

V: Bi reku, da se v svojem stilu življenja razlikuješ od drugih?

O: Ja, defenitivno. Defenitivno se razlikujem od drugih.

V: Pol, bi reku, da tvoji prijatelji imajo drugačen stil oblačenja, obnašanja, pa se drugače zabavajo, al se podobno zabavajo, pa imajo podobno razmišljanje in stališča?

O: Ne, jaz mislim, da se moji prijatelji večinoma drugače oblačijo, obašajo.

V: Se ne družiš potem s seb podobnimi ljudmi?

O: Niti ne kaj preveč. Dovolj je eden tak kot sem jaz, v družbi.

V: Kakšen pa je tvoj stil oblačenja?

O: Čist navaden stil. Včasih se, če grem kam, se lepo oblečem. Ne vem. Sicer ne dam kravate, ampak lepe hlače, srajca. Drugače pa čist navadno, kavbojke, pulover, superge ali čevlje.

V: Kakšno hrano imaš najraj?

O: Mam zelo rad raznoliko hrano. Dosti obožujem hrano na žlico. Katero lahko z žlico ješ. Pa seveda pico, pa večinoma mesnih stvari.

V: Rad preizkušaš novo hrano?

O: Ja.

V: Bi reku, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, niti ne.

V: Kaj pa, a si zadovoljen s tem življenjem, ki ga živiš?

O: Defenitivno.

V: Kakšno glasbo poslušáš?

O: Poslušam različne zvrsti glasbe. Pač mam rad r&b, slovensko domačo glasbo, balkan muziko. Tko da, različne muzike mam rad. Nisem čist, da bi bil usmerjen v eno zvrst glasbe.

V: Ali slediš modnim trendom?

O: No, kukr se da. Ne zdej čist, dobesedno, da bi mogu spremljat fashion tv, al pa kej tacga. Da bi gledal kako so drugi oblečeni. Jaz sem oblečen tako kokr se men zdi, da je prov.

Se pravi, narediš si svojo...?

O: Svojo modo, ja.

V: Bi reku, da kupuješ določene stvari zato, da bi bil prepoznan, pa edinstven?

O: Jaz ne bi reku temu edinstven. Jaz se oblečem, kot vsak normalen človek, ki ne daje milijone denarja za obleke. Pač oblečem se kar vidim da mi je všeč. Pa ni važno al stane 10 evrov al pa 100 eurov. Oblečem tisto, kar vidim in kar mi je tist trenutek všeč.

V: Bi reku, da imaš zdrav način življenja?

O: Ja, jaz bi reku, da ja.

V: Zakaj pa?

O: Zato, ker jem doma. Mi punca zelo dobr kuha. Ne prehranjujem se s temi hitrimi prehranami, z Mcdonalndsi. Pač ukvarjam se s športom, tako da jaz mislim, da je to dolvolj velik razlog, da ostaneš zdrav. Če se še ukvarjaš s športom, pa tud če bi jedu ne vem kakšne stvari, po mojem ne more bit neki hudo narobe.

V: Greš kdaj, pa se sprostiš v kakšnem Wellness centru, spa centru?

O: Ja, vsekakor. Ja, hodim v wellness in spa centre. Savnanje in jacuzzi, to je, vsaj za športnika, zelo dobro. Pač se zmasiram. Tko, da zelo rad grem.

V: Bi reku, da velik zapraviš za te razne lepotilne pripomočke?

O: Ne, to sploh ne. Ne zapravim dovolj.

V: Ali hodiš na fitnes v prostem času?

O: V prostem času ne. Ker v nogometu ga imamo že dovolj, v treningih noter. Tko, da mi je čisto dovolj tam, ko delam dvakrat na teden.

V: Se udeležuješ kakšnih modno pogojenih športnih dejavnosti, kot so gorsko kolesarjenje, rafting, tenis, golf, športno plezanje, jadralno padalstvo, tek na smučeh, deskanje na snegu?

O: Ne.

V: Kaj pa, a poznaš kakšen adrenalinski park v Sloveniji?

O: Ja, na Pohorju je eden, v katerem sem bil enkrat. Sicer je zelo dobra stvar, mogoče za tiste katere, kateri se hočejo totalno sprostit, pa adrenalin dobit v sebe. Potem je to ta park.

V: Potem maš rad adrenalin?

O: Mam rad adrenalin, sam v mejah normale.

V: Pa se ukvarjaš s kakšnim ekstremnim športom, al ne?

O: Ne.

V: Uporabljaš računalnik v svojem prostem času?

O: Defenitivno. Brez računalnika bi umrl.

V: Kaj pa delaš na njemu?

O: Pregledujem spletne strani, različne časopise berem. Potem uporabljam računalnik, kadar delam šolo. Brskam po straneh, pa pogovarjam se prek Messengerja in Skypa. Različne. Pa emaile dobivam, pa berem pošto.

V: Kaj pa še katere druge te moderne informacijske tehnologije uporabljaš v svojem prostem času?

O: Ja, uporabljam mp3-je. Potem, ne vem.

V: Bi reku, da se tud kej z mobilom ukvarjaš v prostem času?

O: Ja, tudi. Tud mobil je ena od vrst zabave.

V: Rad poudarjaš svojo individualnost, posebnost, pa okus?

O: Niti ne.

V: Zakaj pa ne?

O: Zaradi tega, ker nisem tak človek.

V: Kako pa se vidiš v primerjavi z večino svojih sovrstnikov?

O: Sovrstnikov? Ja, jaz mislim, da sem dokaj uspešen. Glede mojih sovrstnikov, pač če pogledamo večino mojih sošolcev...Dober eni imajo službe, eni majo to. Vrhunski športni je dovolj odrekanja.

V: Kaj pa s tem kako preživljaš prosti čas, bi reku, da si drugačen od drugih?

O: Pa jaz mislim, da nisem neki dost drugačen. Tudi oni igraje, ne vem, tenis pa nogomet, badbinton, pa to. Defenitivno so tud oni s tem ukvarjajo, tako, da jaz nimam kej bit različen od njih.

V: Kaj pa, bi reku, da se od svojih staršev razlikuješ v preživljanju prostega časa?

O: Ja, to pa defenitivno. Moji starši zelo malo dajo na prosti čas. Oni večinoma uživajo v hrani, pa pri teh stvareh. Jaz pač pa mam drugačne poglede.

V: Kaj pa meniš o preživljanje prostega časa v zaprtih prostorih?

O: Ni to neki. No mogoče bi zdržal en dan, pol bi pa že bil živčen, pa bi že hotu vn. Že, ko dež pada mi je mučno, gledam vn čez okno, pa vidm da je vse turobno.

V: Se rad umakneš iz mesta na podeželje in v naravo?
O: Ja. Zarad tega, ker tam najdem svoj mir, pa noben ti ne voz po glavi z avti.
V: Kdaj pa ponavad greš, se umakneš iz mesta?
O: Kadar imam frej dan, pa se lahko zapeljem mal ven iz mesta v naravo.
V: Imaš slučajno kakšne vikend, al pa hišo, al pa apartma na morju?
O: Ne, doma mam hišo pač, ki je mal na podeželju. Tako, da se umaknem ven iz mesta. Jaz sicer živim v mestu, mi je pa lepo, če grem domov k staršem.
V: Kaj pa delaš tam?
O: Ukvarjam se s psom. Grem na sprehod mal z njim, čez vas.
V: Kdaj pa imaš največ časa za prosti čas?
O: Kadar nimam treningov.
V: Se ti zdi, da ga imaš premal?
O: Včasih se mi tud to zdi. Ne. Se mi zdi, da je glih prov prosti čas. Da je glih prov razporejen.
V: Bi reku, da maš več časa med vikendom al med tednom?
O: Med tednom. Zarad tega, ker imam samo med tednom en dan frej. Med vikendi pa na žalost delam.
V: Se pravi, da ti vikend ne pomeni sprostitve?
O: Ne.
V: Kdaj pa imate čas za počitnice, potovanja?
O: Pozimi. Večinoma decembra, ko imamo konc sezone.

Nina, 20 let

V: Najprej me zanima, kako razumeš pojem »prosti čas«?
O: Ja, prosti čas je zame takrat, ko mam čas zase. Ko lahko delam kar hočem. Naprimer takrat, ko lahko izležavam, se spočijem, ne rabim pospravljat, kuhat in podobnega. Pač čas, ko si prost od dela.
V: Kaj pa ti prosti čas pomeni?
O: Ful velik. Da se spočijem, pa razmišljam samo o sebi. Prosti čas je pa tisto za kar praktično najbrž vsi živimo. Jaz mislim, da delamo zato, da si bomo lahko privoščil udobje, pa kakšen izlet, pa dobro televizijo, pa tako. Da si lahko nekaj privoščimo in uživamo v prostem času. Ne vem, če glih kdo bolj uživa v delu, kot pa v prostem času.
V: Kdaj imaš največ prostega časa?
O: Največ časa mam potem proti večeru, ko že vse porihtam. Zvečer si privoščim televizijo, pa kak film.
V: Kje in kako pa ga preživljaš?
O: Ja večinoma glih ob televiziji, pa ob računalniku. Gledam filme tud na računalniku, pa po internetu brskam. Tko da večinoma preživljam prosti čas bolj kot ne doma. Včasih pa grem tud na kakšen sprehod, da se mal premigam. Pa na kakšen bazen in v savno grem tud rada.
V: Se ti zdi, da je to kar počneš v svojem prostem času čisto tvoja izbira?
O: Ja, valda. Čist moja izbira je, včasih se dogovoriva s fantov kaj bova počela, tko da vseeno počnem kadar mi paše kej.
V: Si kdaj želiš v prostem času početi nekaj kar ne počneš?

O: Ja, mislm, da bi lahko počela še ful drugih stvari. Mal več bi lahko športala, samo nimam take družbe, sama mi pa ni za it. Pa kakšno stvar bi si tud rada še privoščila, sm kaj ko je vse tako drago.

V: Ali svoj prosti čas preživiš v krogu družine?

O: Ja, če se le da, greva oba s fantov domov v Novo mesto, ko mava fraj. Tako, da takrat maksimalno izkoristiva, pa sva vsak s svojimi. To nama ful pomeni. Pa skupaj nardimo kakšen piknik, pa se pogovarjamo, zvečer pa kakšen film skupaj pogledamo.

V: Si članica kakšne druge skupine, športnega kluba, ali pa česa podobnega?

O: Ne, nisem. Samo mogoče bi blo pametno, da bi bla, ker nisem tako družabna in nimam dost prjatlov, tam pa najbrž dost ljudi spoznaš.

V: Preživiš veliko prostega časa z vašimi prijatelji?

O: Ne, ne bi rekla, da ga. Ker trenutno živim v Mariboru in tam še nimam pravih prijateljic. Če pa grem domov, v Novo mesto, pa gremo zihr na kakšno pijačko, pa kako debato užgemo.

V: A greste kdaj potem skupaj na kakšno večerjo?

O: Ja to gremo, skor vsakič, ko se dobimo, pa za rojstne dneve. Gremo vedno najprej na večerjo, potem pa še vn, v kakšen bar al pa diskoteko.

V: Kaj pa ti pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali počitnice?

O: Oh, ful mi pomeni. Komaj čakam, da grem lahko kam, Večinoma me še vedno starši sabo vzamejo, ko gredo kam v tople kraje. Pol greva pa še s fantom v decembru. Tko, da kar dost potujem. Ful mi pomen sonce, pa morje. To, da lahko ležim na plaži pa v luft gledam. Sm mora bit pa tud potovanje zraven, ker me zanima kako živijo drugje po svetu, pa njihova kultura in zgodovina.

V: A si aktivna v svojem prostem času ? Kaj vam rekreacija in šport pomeni?

O: Ne, nism aktivna. Pomoje bi morala bit bolj.

V: Se potem ne ukvarjaš z nobenim športom?

O: Ja, grem kdaj plavat. Samo ne plavam glih tolk, da bi se ne vem kako zmatrala. Pa na kakšen sprehod grem, vsake tolk me pa tud prime in grem mal tečt, al pa kakšen pilates doma izvajam.

V: Kakšen šport pa imaš rajši, individualen ali ekipen?

O: Bolj individualen. Včasih gremo igrat badbinton, v tem sm še kar uredi. Pa če sama igram potem noben ne more mene krivit, da sem jaz kriva, da nam ni šlo.

V: Ali se ukvarjaš tudi s kakšnimi meditacijami, duhovnimi aktivnostmi, ročnimi deli?

O: Ne, niti ne.

V: Imaš kakšne posebne prostočasne konjičke?

O: Posebne? Prov posebne glih ne. Včasih se kej spravim internetne strani programirat, pa se učim kako to gre.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje tv in filmov?

O: Ja, to je to, kar večinoma počnem v prostem času. Se pravi, da mi najbrž največ pomen. Ja ful velik poležavam, pa filmov ful pogledam.

V: Katere kulturne aktivnosti so ti najljubše?

O: Ja, te komedije od Špasteatra. Smo šli zdej pred kratkim gledat Jamski človek, pa 5žensk.com. Tko, da od kulture mi je kej tacga it fajn gledat.

V: Ali kdaj rišeš, fotografiraš, poješ al pa plešeš?

O: Ja, vse to kdaj delam. Samo bolj sama zase. Pojem v avtu, ko se kam peljem. Fotografiram pa tud ful rada. Ko gremo na kakšen izlet al pa potovanje, ja ne vem, če še

kdo tolik slik naredi. Sem kr mal obsedena, slikam eno in isto s sto različnimi načini slikanja.

V: Se mogoče tud kej dodatno izobražuješ?

O: Ne, nič zaenkrat.

V: Kaj si mislite o izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo na voljo danes?

O: Pomoje mam ful izbire, sm izkorist jo je treba. Ne vem, čedalje več je teh novih elektronskih naprav, pa igrice, pa playstation-ov. Vse se manjša, prej smo imeli kasetarje, zdej so pa mp3-ji moderni.

V: Kaj si mislite o družbah, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke, ipd.?

O: Ja, men se zdi fajn, da take družbe obstajajo. Da skrbijo, da se imamo mi lahko fajn.

V: Kako pa vplivajo nate in na tvoje preživljanje prostega časa?

O: Jaz kar imam nekaj teh novih stvari. S fantom imava playstation, pa ga kar veliko uporabljava. Pa internet tud nudi vse več takih stvari. Imava tud spletno kamrco, pa lahko pokličeva domače prek interneta, pa se tudi vidmo. Al pa s prjatli se menva prek MSN-ja in Skypa.

V: Kaj pa kakšen 3D kino, zabaviščni center, solarij, kazino, bowling ali kaj podobnega?

O: O, ja, sej res. V Mariboru se je zdej odpru Xpand 3D kino, pa sva res šla ene parkrat. Mi je ful všeč, bolj zanimivo mi je, pa kar vživiš se v film. Ful boljše kot navaden kino. Ja, pa na bowling tud gremo kdaj s kakšno družbo. V solarij pa tud hodim. Pa moram rečt, da se ful sprostim tam. Pa malo se segrejem in mislim, da sem kje v toplih krajih.

V: Kakšna pa se ti zdi ponudba v športu? Hodiš na kakšen fitness, aerobiko, TNZ, pilates ali kaj podobnega?

O: Ja, ponudba je ful velika. V Novem mestu se mi sicer ne zdi tako veliko tega, ampak v Mariboru je pa res ogromno take ponudbe. Jaz sicer ne grem ne vem kaj, se mi zdi predrago, pa grem rajši sama kaj potečt, al pa sama doma mal pilatesa naredim.

V: Kaj ti pa predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev?

O: Oh, ne, sploh mi ne predstavlja obveznost. Včasih komaj čakam, da mi zmanjka kaj v hladilniku, samo, da grem lahko v trgovino, pa da mi mal mine čas. Ful rada nakupujem, sploh pa kake cunje. Grem včasih tud kar na kakšen sprehod po teh shopping centrih, pa tud če si nič ne kupim. Tam se počutim, ko da sem v družbi. Se ne počutim tolik same.

V: Kaj pa še kaj počneš tam poleg nakupovanja?

O: Ja, če grem še s kom drugim, se usedemo tud v kakšnem barčku, pa kej spijemo. Če grem pa sama, grem pa bolj po nakupih, pa po trgovinah samih.

V: Si kdaj naprimer samo ogleduješ izložbe?

O: Ja, tud ja. Pa si mislim kolk bi blo fajn, če bi si lahko vse to privoščla.

V: Ali kdaj nakupuješ preko interneta?

O: Ogrooomno. Že nekaj časa kopujem na Ebay-u. Se mi zdi, da lahko najdeš veliko boljše, bolj moderne in cenejše stvari tam. Pa tud elektroniko imajo velik cenejšo tam.

V: Bi rekla, da se v stilu življenja razlikuješ od drugih?

O: Ja, mogoče bi rekla, da imajo drugi bolj živahen stil. Jaz sem bolj taka samotarska, nimam dost prijateljic, pa sem tako bolj doma.

V: Imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje in stališča?

O: Ja, bi rekla, da imajo, ja. Stil oblačenja imamo s prijateljem itak isti, ker ponavad tud skupaj kej kupujemo. Razmišljanje pa itak, sej drugač se najbrž sploh ne bi tako razumele, pa ble prijatelce.

V: A slediš modnim trendom?

O: Ja, modnim trendom sledim v določeni meri. Ampak samo tisto uporabim kar se mi zdi, da mi paše. Če nekaj čudnega pride v modo, zih ne bom oblekla. Tko, da bi rekla, da si naredim modo po svoje. Malo si jo priredim.

V: Ali te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Prov zlahka me ne prepričajo, ne. Mam kar svoje mnenje o stvareh, ampak rada pa poslušam še mnenja od drugih.

V: Kaj pa, a si zadovoljna z življenjem, ki ga živiš?

O: Odvisno od dneva. Kdaj pa kdaj imam trenutke, ko bi kaj spremenila. Na splošno pa lahko rečem, da sem.

V: Kakšno glasbo poslušáš?

O: Pop. Pa to večinoma, ki se zdaj vrti na radiu in MTV-ju.

V: Bi rekla, da imaš zdrav način življenja?

O: Ne ravno. Bolj bi se lahko potrudila za to. Šport mi ne diši ravno. Kar se pa tiče prehrane pa se tudi ne merkam kej preveč.

V: Ali se kdaj sprostiš v kakšnem Wellness centru?

O: Ja, zelo rada. Z fantom greva zelo velikrat na kakšno masažo. Pa v savne greva, sva bila že po celi Sloveniji, na Pohorju, v Balnei, v Laškem. Če greva v savne, se greva potem ponavadi še kaj v bazen namočiti, tko da res uživava. Ziher greva tako, enkrat v štirinajstih dneh.

V: Koliko pa zapraviš za kake lepotilne pripomočke, make up, kreme proti gubam?

O: Ja, kar rada si kej takega kupim, samo pol se mi bolj povaljuje v kopalnici. Nekaj časa mi je zanimivo in se mi zdi uporabno, potem si grem pa spet novo kupiti.

V: Se udeležuješ kakšnih modno pogojenih športnih dejavnosti, kot so naprimer gorsko kolesarjenje, rafting, tenis, jahanje, golf, snowboarding, pa kej tacga?

O: No, se mi zdi, da je badbinton en takih športov, ki je zdej v modi. Vsaj v Novem mestu vem, da ima kar ogromno ljudi zakupljene dvorane. Mi imamo tud naprimer enkrat na teden po eno uro. Pa se res fajn premigaš.

V: Si že bla v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: Ne, nism še bla. Vem pa, da jih je kar dost. Na Pohorju vem, da imajo to neko poletno sankanje, pa tiste adrenalinske poligone.

V: Torej, se ne ukvarjaš s kakšnim ekstremnim športom?

O: Ne.

V: Uporabljaš računalnik v svojem prostem času?

O: Ja, zelo velik. Igram kakšne igrce, pa kakšne internetne strani izdelujem, al pa samo brskam po internetu. Drugač sem pa zelo velik na MSN-ju, pa se pogovarjam z kolegicami, pa z družino.

V: Ali rada poudarjaš svojo individualnost, posebnost, edinstvenost ali okus?

O: Ja, bi rekla, da kar rada poudarim, da imam svoj jaz. Hočem pokazat drugim, da imam svojo glavo, pa da je vsak človek lahko dober, čeprav ima svoj pogled na svet.

V: Bi rekla, da se razlikuješ od svojih staršev v preživljanju prostega časa?

O: Ja, v določeni meri, ja. Ker oni ga bolj preživljajo ob kakšnih piknikih z družinskimi kolegi. Mami pa naprimer rožce sadi, pa kej takega. Ampak, ko smo pa skupaj, pa radi kej skup počnemo.

V: Ali kdaj v čem posnemaš druge?

O: Mogoče kdaj glede obleke, ko gledam televizijo, pa dobim kako dobro idejo.

V: Imaš radi individualne dejavnosti in aktivnosti?

O: Ja, rajši imam individualne dejavnosti, ker tako me ne more noben preganjat in mi govorit, kako in kaj naj počnem.

V: Kaj ti pomeni narava?

O: Zelo veliko. Rada grem ven, pa malo na sprehod. Pa na kakšen izlet greva kdaj s fantom. Veliko boljše se počutim, če grem ven in se nadiham malo svežega zraka. Imam potem občutek, da sem naredila nekaj zase. Pa že nasploh, mi pogled na zeleno naravo veliko pomeni.

V: A hodiš kej v gore?

O: Ne, ne hodim.

V: Se rada umakneš iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Jaaaa, ful rada. Če sem nekaj časa v kakšnem velikem mestu, kot sta Maribor al pa Ljubljana, mi je prov fajn, ko grem domov, da ne vidim več tistih velikih stavb, pa betona. Ali pa poleti, grem zelo rada na morje, pa če samo poslušam čričke. Ne, pa vseh tistih avtov.

V: Imaš mogoče vikend ali pa hišo oz. apartma na morju?

O: Ja, moji imajo apartma na morju. Tko, da gremo vsi kadar se le da tja. Morje mi pomeni več kot vse, pa sonce seveda. Fajn mi je tudi, da gremo zvečer po dolgem dnevu na soncu, na kakšen sprehod v ta obmorska mesteca, pa na sladoleđ. Super je.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nič posebnega. Čist isto kot vsak drug dan. No, mogoče se res več družim z družino, saj imajo takrat oni več časa, pa kakšen rojstni dan ponavadi praznujemo, al pa kakšno drugo stvar. Za vsak vikend imamo kakšno žurko, rojstni dan. Če pa ni rojstnega dneva, je pa kakšen praznik.

Gregor, 40 let

V: No, najprej me zanima, kako sploh razumeš pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas razumem tako, da nimam skrbi, da nima obveznosti in da prosto razpolagaš s časom, v tem smislu, da lahko kam greš. Pa nič pritiska.

V: Kaj pa teb pomeni prosti čas? Da maš prsti čas?

O: Jah. Pomeni neko razbremenitev, neko veselje, neko bom reku radost, en optimizem.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Ob vikendih. V glavnem ob vikendih, ker ob delavnikih dolgo delam, pa vožnja mi dost časa vzame. V glavnem med vikendi.

V: Kaj pa takrat počneš? Kje pa kako ga preživljaš?

O: Al smo doma, al grem kej ven, na sprehod, tečt, na Gorjance, na becikl. Al gremo s prjatli ven al pa na kakšno tekmo. Časopis preberem, kakšno knjigo.

V: Pa bi rekli, da si v svojem prostem času bolj pasiven, bolj ležiš, pa kej tacga ali si bolj aktiven, se rekreiraš, pa greš ven?

O: Bolj aktiven.

V: Zakaj pa?

O: Zato, ker rabim gibanje. Se bolj počutim. Pa tko med tednom sem bolj v sedečem položaju, taka služba. Tko, da moram neki za svoje telo naredit.

V: Pa si kdaj želiš početi kej tacga kar ne počneš, al pa pač ne moreš počet, pa bi rad?

O: Ja, konkretno, kaj jaz vem. V glavnem so se mi želje večinoma uresničile. Edin kam na kakšno potovanje bi še šel, v kakšne gore bi šel, kakšen treking, tko bolj v naravo. Al pa kakšno smučanje, tko pozimi al pa kakšen kolo, da bi kakšno turo daljšo naredu.

V: Kaj pa preživiš velik prostega časa z družino?

O: Hmm. Kaj pa vem. Natalija bo rekla, da ne. Kolkr se da, no. Lahko bi več, ampak recimo, da je glih prav.

V: Kaj pa s prijatli?

O: S prijatli, s prijatli pa tko, ne. S prijatli, pa tud al majo čas, eni so tud niso več v Novem mestu, pa mogoče imajo tud kakšne obveznosti. Težko jih je dobit vedno. Tako da, če imaš več prijatlov, je lažje uskladit ta prosti čas med seboj.

V: Kam pa, če greš pač kam s prijatli, kam greste kdaj, v kakšne bare, diskoteke, al na kakšne večerje? Kje se dobite?

O: Tko pač, al gremo na kakšno športno prireditev, al gremo sam na kakšno pijačo, al gremo skupaj v hribe, al gremo na bicikl skup, al gremo na kakšno zabavo.

V: Kaj pa si član kakšnega športnega kluba ali al pa kakšnega drugega takšnega društva?

O: Ja. Planinskega društva sem član. Drugač pa včasih sem bil v teniškem društvu. To bom pa reku, da je vse.

V: Kaj pa ti pomeni kakšen ta oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Ja, to je super, zato ker zamenjaš kraj, pa malo pozabiš na vsakodnevne probleme. Sploh, če kraj zamenjaš, imaš občutek, da se bolj spočiješ. Neki novga se dogaja, da ni vsakdanje, pa tako. Potovanje je res užitek zame.

V: Kaj pa ti pomeni rekreacija pa šport?

O: Pomen sprostitvev, okrepitev telesa in s tem duha in tudi spoznavanje samega sebe.

V: Pa imaš rajši bolj individualne športe ali ekipne športe?

O: Včasih sem igral košarko. Sem bil bolj za ekipni šport. Pol sem pa bolj te individualne, ker pač si manj...lažje se dobiš, ne. Lažje se sam s sabo dobiš, kot pa s celo ekipo.

V: Ja, kaj pa kakšne druge take posebne prostočasne konjičke? Maš kaj tacga drucga kar počneš še v prostem času?

O: Sej pravim, v glavnem jih imam okrog gibanja.

V: Kaj pa to poležavanje, pa gledanje televizije?

O: Tud včas, če sem pa utrujen, mi pa tud do športa ni in takrat mi pa tud paše mal lenart, bi reku tako po domače. Včasih se zgodi, da cel vikend lenarmo. Sploh, če je slabo vreme. Takrat maksimalno izkoristmo in ne delamo nič.

V: Pa se mogoče v svojem prostemu času tud kej dodatno izobražuješ?

O: Če se dodatno izobražuješ? Včas sem se, kar dost. Drugač pa zdej kakšno strokovno literaturo preberem, za službo. To moram itak skos počet. Včas med vikendom izkoristim, ko sem bolj spočit, pa si preberem. Pa tko za splošno izobrazbo še kakšno knjigo, pa če so kakšni članki v časopisu, zanimivi.

V: Kaj pa si misliš o vsej tej izbiri, ki jo imamo danes v prostem času? Se ti zdi, da je je dost al premal?

O: Jaz mislim, da imamo velik izbire, velik informacij, tako da ima človek včas že kar težavo. Največji problem je, da res najdeš neki zase, ker ti ustreza.

V: Pa ta ponudba, pa podjetja, ki skrbijo za to zabavo, pa rekreacijo, pa te pripomočke, to kaj vpliva nate, pa na tvoje preživljanje prostega časa?

O: Vpliva, ne. Ker določena podjetja so se specializirala, ne. Nudijo različne aranžmaje, izlete, kakšne skupine organizirajo, ta potovanja. Pa tud čedalje več posameznikov se ukvarja, če imajo kakšne sposobnosti, da lahko naredijo kakšno tako odpravo ali vodijo kakšne izlete. Drugač pa, kaj pa vem. Jaz mislim, da ta veja ima še perspektivo. Bi verjetno, so še tržne niše, ki bi se dalo delat.

V: Pa greš kdaj v kakšne te zabaviščne centre, al pa bowling, kazino, kej tacga?

O: Ja. Bowling gremo službeno kdaj, tko kot s kolegi, za druženje. Tko drugač pa privat na bowling ne hodim. Mogoče bi šel, če bi blo kej bližje. Je pa samo v Ljubljani. Zabaviščni center, tega pa tud pogrešam. Tle pomoje je kakšna taka, kot so ti luna-parki, Gardaland, pa Disneyland. Bom reku ni na takem nivoju pri nas pa je mal preveč oddaljeno.

V: Kaj pa pa te druge moderne informacijske tehnologije, internet, dvd-ji, mp3-ji, mobitel? To kaj uporabljaš v prostem času?

O: Niti ne. Kar se televizije tiče, jo gledam. Te programe, ki jih je tolik velik. Internet pa tud v glavnem v službi. Internet, pa računalnik je bolj orodje v službi, kot pa pripomoček za prosti čas.

V: Bi reku, da se v stilu življenja razlikuješ od širše družbe, pa od drugih?

O: Ja, mogoče. Glede kakšnih aktivnosti, pa preživljanja časa. Mogoče je moje bolj ekstremno, pa adrenalinsko včasih. Drugač pa mogoče mlajša generacija...Mogoče s svojimi vrstniki se razlikujem. Mlajša generacija pa pomoje tud čedalje bolj to potrebuje.

V: Kaj pa prijatelji, se podobno obnašajo kot ti, pa se podobno razmišljajo, pa se podobno zabavajo v prostem času?

O: Ja, eni ja. Eni so tako, da jim ni tolik šport pomemben. En prijatu ima lokal, pa se s tem bolj ukvarja. Odvisno kako so službeno. Eden ima jadrnico in je v glavnem na jadrnici. Eden ima majhne otroke, pa službo in nima nič časa za te stvari. Tko, da različno, ne.

V: Pa bi reku, da imaš zdrav način življenja? Se rekreiraš zato, da bi bil bolj zdrav, pa zard tega? Al pa, da se zdravo prehranjuješ?

O: Se trudim. Ker je v bistvu to po tem petintridesetem letu že kar nuja, ne. Do petintridesetga si že zdrav, tako samo po seb. Kasnej moraš pa merkat, kdaj greš spat, kaj ješ, kolk in kako se giblješ. Ampak zdej kolk ti rata.

V: Kaj pa greš se kdaj sprostit v kakšen ta Wellness center, al pa spa center, na masaže, savne, jacuzzije?

O: Ja, masažo uporabljam, če sem tako mal utrujen al pa po kakšnem športu, če mal pretiravam. Savne pa občasno no. Mi je pa to dobra sprostitev, ja. Bi reku, po športih občasno paše.

V: Kaj pa ti pomenijo te moderne oblike preživljanja prostega časa, kot je tek na smučeh, golf, jahanje, jadranje, al pa kakšen ekstremni šport?

O: Tek na smučeh je moderen?

V: Ja, baje, da je.

O: K je una Majdičeva dobra. Ja, tek na smučeh sem včasih bolj prakticiral. Zdej tud, sm ne tolik kot včas. Golf ne. Golf se mi zdi tko preveč snobovski. Pa mal komplicirano tisto žogco tri ure nabijaš. Kaj si še rekla? Jadranje? Jadranje, tko sem bil ene parkrat, ampak

tko se mi zdi kar komplicirano, no. Moraš tisto barko skos rihtat, pa skrbet zanjo. Tko da imam rad, adrenalinski tempo, to pa avanturizem, pa turno smučanje. To imam pa najrajši.

V: Zakaj pa?

O: Zato, ker si v stiku z naravo. Posebej pozimi. Pa preizkušaš neke svoje sposobnosti. Pa, da si sam s sabo in pozabiš na vse skrbi. To je neko prvinsko gibanje.

V: Pa bi reku, da si individualni in imaš svoj lasten okus?

O: Kaj pa vem. Ja, v neki meri hočem bit, al pa vsaj čutim svobodo v tem, da sem individualen. To pa, lasten okus, vsaj skušam bit tak nek zvest seb, al pa tak, da se dobr počutim.

V: Kaj pa bi reku, da se razlikuješ od svojih staršev v preživljanju prostega časa?

O: Ja, sigurno. Starši so drugač preživljaj. Takrat ni blo tok možnosti, kot se spomnim. Se mi zdi, da je danes veliko več možnosti, kot je blo včasih. Tud v smisli, kakšni so bli v mladih letih, pa kakšne možnosti so imeli kasnej.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Narava pomeni to, da si človek, bi reku, da se vrne k svojemu izvoru. In začutiš neko energijo, neko očiščenje začutiš, ne.

V: Pa velik hodiš v gore? Tko, kaj ti pomeni planinarjenje?

O: Ja, planinarjenje. Napolnim se z energijo, ne. V gorah jaz čutim ogromno energije. Se sprostim, pa negativno energijo odvržem. Pa tko, vsakič je drgač, vsakič ima drugo obliko gora, al pa drugo zgodbo naredi. Pa tko v bistvu, če grem s kom, se sprostiš, se odpreš, je vzdušje. Tko navežeš tud lažje kontakte.

V: Pa se rad umakneš tko iz mesta, pa iz gužve na podeželje, v naravo, al pa kam na morje?

O: Ja, v bistvu zlo rad, ne. Čeprav bolj v gore. Na morje niti ne grem. Na morje grem bolj občasno. Drugač grem pa na Gorjance velikrat. Tud pozimi. Pa tko malo. Pa na Mirno goro.

V: Kdaj pa imaš čas za to, da se umakneš ven iz mesta?

O: Ja, med vikendi.

V: Kaj pa, se pravi, da imaš za vikend več prostega časa kot čez teden, ne?

O: Ja, mam. Nedelja pa sobota sta dneva zame, pa za gore.

V: Kaj pa si že bil v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: Ja, smo že bili. Z kolegi z službe. Smo imeli neko, bom reku, usklajevanje tima in da bi si pridobili zaupanje en v drugega. Se mi je zelo dopadlo, ker imam rad adrenalin. Pa še dobra oblika druženja se mi zdi. Lahko bi bilo tega več. Tukaj na našem koncu tega še ni, kolkr jaz vem.

Natalija, 38 let

V: No, najprej me zanima, kako ti razumeš kaj je to »prosti čas«?

O: Prosti čas razumem kot čas, ki ga zapravim samo zase in v katerem se ne obremenjujem s službo, šolo.

V: Aha. Kaj pa ti pomen, da imaš prosti čas?

O: Pomeni mi ogromno.

V: Zakaj pa?

O: Zato, ker lahko se spočijem in naberem novo energijo, recimo za naslednji dan, ko grem v službo.

V: Kdaj pa se ti zdi, da imaš največ prostega časa?

O: Hmm. Ob sobotah, pa občasno se mi zdi, da imam, ne velik, ampak dovolj, prostega časa, tko med tednom. Ob četrtnkih zvečer menim, da imam...Kako čem rečt? Takrat je zame idealen prosti čas. Trenja. Ne razmišljam o ničemer in vem, da bo naslednji dan petek. Konec s službo.

V: Kaj pa največkrat počneš tko v prostem času?

O: Zdej moram definirat kaj je sploh to prosti čas. Al je to tist čas, ko nisem v službi. Ponavadi v svojem prostem času, delam tudi za šolo, ne.

V: Ja, no. Če ti v tem uživaš, pa misliš, da je to tvoj prosti čas. Al ne?

O: Smatram, da je moj prosti čas samo tist v katermu uživam. Tisto potem, ko končam za šolo, je še ena pavza prostega časa, ko grem pa spat.

V: Aha. Prosti čas je tisto kar ti sama...V čemer uživaš, pa je tvoja izbira. Čist tist...

O: Ja, v bistvu tist vikend, sobota, ne. Edini dan, ko lahko rečem, da imam res prosti čas. Se pravi, ko ne grem v službo in ne delam nič za šolo.

V: No, in kaj takrat kej počneš, tako v prostem času?

O: S stvarmi, ki me veselijo. To je gledanje televizije, ležanje in gledanje v strop. Občasno branje romančkov, grizenje nohtov.

V: Pa bi pol rekla, da si v prostem času bolj pasivna ali si tud aktivna kej?

O: Veš kaj pomen... Zame pomen, da če si pasiven, da si len, ne. Jaz pa uživam to, tko da sem aktivna.

V: Kaj pa kakšna rekreacija, al pa kakšen šport? Se s čem takšnim še ukvarjaš?

O: Jah, s tem pa ne. Sem kr doma.

V: Pa kdaj hočeš počet kaj tacga kar pač ne moreš, al pa ne počneš? Še kaj drucga, da si želiš počet, pa pač ne?

O: Ja, recimo si želim it v savno, ne. To si želim, ampak tega pač ne počnem, ker imam premal časa. Ker dokler se spravim v avto, pa daleč je, pa nimam pogojev, da si to lahko privoščim. Kar se časa tiče.

V: Pa svoj prosti čas veliko preživiš v krogu družine?

O: Niti ne.

V: Kaj pa si članica kakšne druge take skupine, kakšnega društva, al pa športnega kluba, al pa česa tacga?

O: Ne, društva ne. Skupine, ne. V bistvi edino kar s prijatelji.

V: Preživiš velik prostega časa s prijatelji?

O: Niti ne. V bistvu več z družino. Drugač smo vsako drugo soboto, se družmo s prijatelji.

V: Kaj pa delate? Kam pa greste?

O: Obiskujemo se. Enkrat naredi en večerjo, drugič drug večerjo. Gledamo skupaj televizijo, se pogovarjamo, obiramo znance. Pijemo alkoholne pijače, kadimo v prostorih.

V: Kaj pa v kakšne bare, diskoteke, al pa na kakšne večerje, greste kam ven tko?

O: Jaz odkar je uveden kadilski, protikadilski zakon, ne obiskujem več javnih površin, kot so bari, restavracije in diskoteke.

V: Kaj pa ti pomeni takšen oddih kot so potovanja, izleti al pa počitnice?

O: Čaki, potovanja, izleti, zame niso počitnice. Zame so počitnice, in mi veliko pomenijo, recimo hotel z šestnajstimi zvezdicami, ultra all-inclusive, ... To so zame počitnice. Potovanja in pa izleti mi pa ne pomenjo velik. Se glih zato doma kregamo, ker bi nekdo

rad šel za tri dni z avtobusom v Italijo, muzeje si ogledovat. Zame je pa to psihično in fizično prenaporno.

V: Kaj pa kej vrtnariš, al pa greš na kakšno gobarjenje, al pa kej tacga?

O: Gobarjenje, ne. Vrtnarim pa. Če hočem, da okolica naše hiše zgleda, da je zgledna, pač sem prisiljena tudi vrtnariti. Imam pa rada ročna dela, kot so recimo vrtnarjenje, puljenje plevela in obrezovanje rožic oziroma količenje, ker me to mentalno sprošča. To je zame oblika koristno porabljenega prostega časa.

V: Kaj pa imaš še kakšne druge take prostočasne konjičke, ki bi mi jih lahko povedala? Še kaj tacga posebnega?

O: Ja, imam. Recimo strašno uživam ob svojih štirih mačkih, ne. Ležalnik, al pa da se usedem in uležem na tla, pa oni hodijo po meni, pa me sprošča, ne. Uživam v tem. Počutim se ljubljena in izpolnjeno.

V: Kaj pa ti pomeni gledanje televizije, pa gledanje filmov, pa tako?

O: Ja, za to imam recimo določeno uro. To je ob osmih zvečer. Ob sredah ponavadi gledam kriminalko, ob petkih včasih zdej ko je Big brother pač tisto gledam. Drgač pa ne gledam veliko televizije.

V: Kaj pa kakšne druge kulturne aktivnosti, greš kam, v kakšno gledališče?

O: Zadnja leta ne. Ne, pač ne.

V: Kaj pa si misliš o vsej tej izbiri, ki jo imamo danes na voljo za prosti čas? Se ti zdi, da imamo velik izbire ali premal?

O: Jaz mislim, da je dovolj izbire. Ker smo v današnjem prostem času zelo omejeno. Tko, da mislim, da ne izkoristimo tistih možnosti, ki bi jih lahko kolkr se da. V kolikšnem obsegu so nam dane. Imamo naprimer zastonj karte za gledališče, pa ne gremo. Ne gre. Ni časa.

V: Kaj pa greš kam? Te nove storitve al pa pripomočke, uporabljaš? Greš v kakšen 3D kino, solarij, al pa kazino? Uporabljaš kej tacga modernega?

O: Uporabljam, ne. Vse to pa sem že probala. Me zanimajo vse te novitete, tako da grem zmeraj vsaj enkrat pogledat.

V: Kaj pa ta ponudba športna? Pilates, fitnes, kakšne golf al pa kej tacga? To te zanima kej, greš kej?

O: Ne, to me ne zanima. Ampak dopuščam, da mogoče čez deset, dvajset let. Mislim, da bo to zelo in. Ja, sploh pa kakšen pilates, zelo nežna oblika aerobike. Na golfu se defenitivno vidim, ampak čez trideset let.

V: Kaj pa kakšne te druge moderne informacijske tehnologije, kot so internet, dvd predvajalniki, mp3 – ji? To uporabljaš kaj v prostem času?

O: Ja, uporabljam. Recimo dvd. Vsaj enkrat na teden si pogledam nek film, zraven zaspim. Kaj si me še vprašala, če uporabljam? Internet tud dnevno uporabljam za šolo. Delam e-šolo, pa sem prisiljena to uporabljat.

V: Kaj pa v prostem času? Računalnik kej uporabljaš? Kej si v prostem času na računalniku, pa delaš kej?

O: Ja, recimo surfam. Iščem določene podatke, kje se da kupit določene imitacije priljubljenega parfuma in podobno. Nakupujem včas.

V: No, kaj pa ti pomeni nakupovanje? Je to zate sprostitev, uživaš v tem?

O: Ja, odvisno. Včasih je sprostitev, včasih napor. Dnevno nakupovanje mi je naporno.

V: Kaj pa če greš kdaj v te velike, nakupovalne centre, v Btc city? To greš kdaj, pa uživaš v tem?

O: Ja, grem. To mi je tud naporno. Recimo grem tko, da se zapeljemo v Trst, pa grem na izlet in takrat hodim po mestu in obiščem vse trgovine. Ne vem skoraj vse, ki so na voljo z oblačili in obutvijo. S tem, da vmes, po ene dve, tri ure, presedim ob raznih kavicah, ob kosilu, ne. To je zame idealni dan, ob katerem se sprostim, zadovoljim, odpočijem.

V: Kaj pa bi rekla, da se pač od širše družbe, pa od drugih razlikuješ v stilu življenja?

O: Hmm. Mogoče malo. Zato ker, sploh za v kakšen Trst it, zelo težko najdem partnerja, ki bi mi bil voljan slediti za celodnevno turo po Trstu.

V: No kaj pa tvoji prijatelji, imajo podoben stil obnašanja, pa se podobno zabavajo kot ti, pa podobno razmišljajo?

O: Približno podobno, mislim da.

V: Kaj pa slediš modnim trendom? Pa kupiš določene stvari, da bi bila prepoznavna, pa da bi imela kej tacga posebnega?

O: Glede prepoznavnosti mi to ni potrebno. Ne, zaradi same prepoznavnosti ne. Kupim stvari, ki so mi všeč. V glavnem recimo porabim na mesec za šiviljo, ne. Tam po petsto evrov porabim obvezno vsak mesec za šiviljo. Ampak ne zaradi prepoznavnosti.

V: Bi rekla, da imaš pač svoj edinstven stil oblačenja pa tega.

O: Ne, bi rekla, da ne. Imam pa rada blago, ki je drugačno od klasičnega.

V: Kaj pa te zlahka prepričajo pogledi drugih?

O: V kakšnem smislu prepričajo?

V: Ja, da, ne vem, da rada povzemaš po drugih stvari, pa kej tacga?

O: Ne, ne nikol. Od malga, ne. Hotla sem bit kot Cindy Lauper, ampak pol mi ni bla več všeč.

V: Kaj pa kakšno glasbo poslušáš?

O: Hmm. Trenutno mi paše Pavarotti, pa kej tacga nostalgичnega. Jugo nostalgичnega. Tako počasno glasbo: »kako mi nedostaješ ti«.

V: Kaj pa bi rekla, da imaš zdrav način življenja? Se prehranjuješ tako, da bi bila bolj zdrava, al pa se rekreiraš zato, da bi imela lepšo postavo pa, da bi bila bolj zdrava?

O: Ne. Smatram, da imam popolnoma nezdrav način življenja. Sploh pa prehranjevanja.

V: Kaj pa greš kdaj v kakšen Wellness center? V savne, kopeli, na masažo mogoče?

O: Občasno v savno, ja. Jacuzzi imam rada. Ampak kot sem že prej rekla, ne tolkrat kot bi si želela it.

V: Kaj pa bi rekla, da si individualna in imaš svoj lasten okus? Glede preživljanja prostega časa?

O: Ja, mislim, da sem zlo individualna.

V: Bi rekli, da se razlikuješ od svojih staršev pa od svojih otrok v preživljanju prostega časa? Da drugač preživljaš prosti čas kot oni?

O: Ja, in od otrok. Od otrok sploh, ne. Od staršev pa tud. Ampak sem bolj podobna staršem, kokr so otroc men, oziroma jaz njim.

V: Pa imaš rajši take individualne dejavnosti al rajši preživljaš prosti čas z drugimi?

O: Mi paše oboje. Včasih mi paše bit dva dni sama. Recimo zde se veselim prvega maja, ko bom dva dni sama, bom pisala seminarsko nalogo in ne bo treba kuhat in nosit pijačo v posteljo in tako naprej. Otroci grejo na maturantski izlet in mi bo čist pasalo bit sama.

V: Kaj pa ti pomeni narava, v tvojem prostem času?

O: Nima kakšnega bistvenega pomena. Kaj jaz vem, naprimer rada gledam čez balkon, na gozd, na Marof, ampak mi ni, da bi šla v tist gozd.

V: Kaj pa kakšne gore? Greš kaj na kakšno planinarjenje?

O: Ne. Moj soprog gre za oba. Na gore in v planine. In preko gora.

V: Pa se kdaj rada umakneš ven iz mesta na podeželje, al pa v naravo, al pa na morje?

O: Hmm. Ja, tud občasno. Vsaj enkrat na leto.

V: Pa imaš kakšne vikend ali pa hišo ali pa apartma na morju, ali pa kje na deželi, kje tako?

O: Podjetje ima. In ima pač kapaciteto katerih bi se lahko. v kolkr bi žele, posluževali. Na morju in v gorah in ob jezeru. Občasno se tega s soprogom poslužujeva.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja je strašno naporen dan. Peljati je treba babico v cerkev, skuhati kosilo, prati, obesiti, kaj polikati, natakni viklerje na glavo. Ježke in to boli potem celih pet ur. Naporen dan skratka.

V: Aha. Pa bi rekla, da imaš za preživljanje prostega časa več časa med tednom, al več čez vikend?

O: Mislim, da več čez vikend. Več al manj je sobota moja. Bi rekla, da sama odločam, al bom in kdaj bom ustala, kaj bom počela oziroma kaj ne bom. In če združim tistih štiriindvajset ur je več čez vikend.

V: Hvala.

O: A si zdey ugasnla? No, zdey ti pa lahko povem, da sem v resnici lena ko fuks.

Tamara, 31 let

V: Najprej me zanima, kako razumeš pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas, je čas ko ga imam zase, za svoje prijatelje, ali družino. Da počnem kar mi pade na misel, da lenarim, gledam TV, preberem kakšno knjigo, da grem na kavo s prijatelji, na večerjo, da se rekreiram, ali pa da grem samo na sprehod.

V: Kaj pa ti prosti čas pomeni?

O: Čas, ko sem brez obveznosti, nisem obremenjena, že z kakšnimi rečmi in mislimi. Ko počnem kar mi je ljubše.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Največ ob vikendih. Ali pa takrat, ko sem na dopustu.

V: Kje in kako pa ga največkrat preživljaš?

O: Zunaj, če je lepo vreme. Grem na sprehod v naravo, da zbistrim glavo po napornem dnevu.

V: Kaj pa se ti zdi, da je to kar počneš v svojem prostem času čisto tvoja izbira?

O: Ja. Moja izbira valda. Drugače to ni zame prosti čas.

V: Pa si kdaj želiš v prostem času početi nekaj kar ne moreš pa ne počneš?

O: Ne. Vedno počnem tisto kar želim.

V: Ali svoj prosti čas preživiš veliko z družino?

O: Tudi, ja. To mi veliko pomeni. Pa s fantom največkrat.

V: Kaj pa s prijatelji?

O: Bolj redko.

V: Kam pa greste ponavadi z družbo?

O: Gremo na kakšno kavo popoldne v bar, med tednom ali za vikend. Na večerje hodimo bolj med vikendi, če se naprimer praznuje kakšen rojstni dan.

V: Kaj pa ti pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali počitnice?
O: Počitnice so fajn, ko za en teden ali več zamenjaš okolje, ljudi, rutino. Si brez obveznosti, cel dan imaš zase in za svojega spremljevalca na počitnicah in počneš kar želiš. Ponavadi grem s partnerjem in občasno tudi s starši. Med poletjem.

V: Koliko pa ti pomeni rekreacija in šport?
O: Rekreacija mi pomeni sprostitev. Ukvarjam se s takim športom, ki se mi ne zdi naporen. Rolanje, pa kakšna ura tenisa. Najbolj pogosto pa grem na daljši sprehod v naravo.

V: Kaj pa kakšno gobarjenje ali pa vrtnarjenje?
O: Ne, to pa zaenkrat še ne.

V: Imaš rajši bolj individualne športe ali bolj ekipne športe?
O: Boljši so mi ekipni. Zaradi družbe.

V: Imaš kakšne posebne prostočasne konjičke?
O: Ne.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije in filmov?
O: Tudi to včasih je dobrodošlo. Ponavadi, če je zunaj slabo vreme.

V: Kaj pa kakšne kulturne aktivnosti?
O: Grem samo v kakšen kino, drugega ne.

V: Se mogoče v prostem času kaj tudi dodatno izobražuješ?
O: Ja, hodim v Višjo ekonomsko šolo v Novem mestu. Dvakrat na teden popoldne od 16.00 do 19.00 ure. Vpis na šolo je bila čisto moja izbira.

V: Kaj pa si misliš o izbiri v prostem času, ki jo imamo na voljo danes?
O: Izbire je več kot dovolj, vendar časa premalo.

V: Kako pa vpliva vsa ta ponudba in te družbe, ki za to skrbijo, nate in na tvoje preživljanje prostega časa?
O: V redu, da obstajajo take družbe, povečujejo zanimanje pri nas za take stvari. Nas mogoče bolj motivirajo, da se udeležimo kakšne zadeve in tako preživimo prosti čas.

V: Pa se poslužuješ kakšnih teh novih storitev in pripomočkov?
O: Občasno grem v solarij in na bowling gremo kdaj.

V: Kaj pa ponudba v športu? Greš na kakšno aerobiko, golf, smučanje?
O: V zimskem času grem občasno na aerobiko in plavanje.

V: Kaj pa ti pomenijo moderne informacijske tehnologije, kot so internet, računalnik, mp3, mobitel, pa kej tacga?
O: Brez vsega tega danes ne gre.

V: Kaj pa ti predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev
O: Včasih mi je prijetno nakupovat, včasih pa čisto odveč. Največkrat grem nakupovat ob vikendih.

V: Pa greš kdaj v te velike nakupovalne centre?
O: Ja, grem, ker je vse na enem mestu, kar potrebuješ. Lahko greš tudi na kavico in pa kosilo.

V: Si kdaj na primer samo ogleduješ izložbe?
O: Redko, ker ponavadi kaj takega vidim v izložbi, kar mi je zanimivo in potem to tudi kupim, če mi je res tako všeč.

V: Kaj pa kdaj nakupuješ preko interneta?
O: Ne. Moram videti in otipati. Tam pa tega ne morem.

V: Bi rekla, da se v stilu življenja razlikuješ od drugih?

O: Mogoče. Vsak ima drugačen stil življenja.

V: Imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje in stališča?

O: Nekaj jih ima mogoče podobnega. Drugo je pa mogoče čisto nasprotje z mojim.

V: Ali slediš modnim trendom in kdaj kupiš določeno stvari, da bi bila prepoznavna?

O: Ja, kolikor finance dopuščajo. Kupujem tisto kar mi je všeč in kar mi je uporabno.

V: Ali te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne. Rabim dober argument zato.

V: Kaj pa kakšno glasbo poslušáš?

O: Kar mi ustreza tisti trenutek, glede na razpoloženje. Ne bom pa poslušala narodne zabavne in klasične glasbe.

V: Kaj pa bi rekla, da imaš zdrav način življenja in skrbiš za postavo, se rekreiraš in prehranjuješ s tem namenom, da bi bila zdrava?

O: Ja. Rekreiram se zaradi boljšega počutja, zdravja, verjetno pa tudi zaradi ohranjanja telesne teže.

V: Ali se kdaj greš sprostit v kakšen Wellness center, na masažo, v savne, kopeli?

O: Občasno. Dobro, da so.

V: Kaj pa ti pomenijo moderne oblike preživljanja prostega časa, kot so gorsko kolesarjenje, tenis, jahanje, golf, tek na smučeh, virtualni svet?

O: Tenis in smučanje občasno. Drugega kaj posebnega in teh res novih stvari pa ne uporabljam.

V: Kaj pa uporabljaš računalnik v svojem prostem času?

O: Če ga uporabljam, ga zaradi interneta, šole, e-mailov, vendar zelo redko.

V: A bi rekla, da si individualna in imaš svoj lasten okus?

O: Vsak ima svoj okus in svoje vrednote. Vsak je individualen.

V: Bi rekla da se razlikuješ od svojih staršev v preživljanju prostega časa?

O: Ja. Ker včasih ni bilo teh wellnes in fitnes centrov, vseh teh pripomočkov, rolerjev, tenis loparjev, pa računalnika...

V: Imaš rada individualne dejavnosti in aktivnosti?

O: Ne. Rajši skupinske, zaradi druženja.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Sprostitev. Rada grem na sprehod, da zadiham svež zrak.

V: Pa se rada umakneš iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Ja, zelo rada. Ko grem domov k družini.

V: Imaš mogoče kakšen vikend ali pa hišo na morju, ali pa kje drugje v naravi?

O: Ne.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Preživljanje dneva počasi. Nikamor se ne hiti in v krogu družine.

V: Kaj pa med vikendom pogosteje delaš? Gledaš televizijo in počivaš ali se rajši družiš z družino in prijatelji, greš v naravo in se rekreiraš?

O: Rajši se rekreiram, družim se s prijatelji in z družino.

Bojana, 54 let

V: Najprej me pač zanima, kako vi razumete pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas? Ja, ne vem. Kaj ti misliš, da je to prosti čas? Zame je prosti čas, da sem lahko doma, pa da neki delam, kar meni paše.

V: Kaj vam pa pomeni, da imate prosti čas?

O: Da grem lahko kopat se, recimo v toplice. Pa da doma lahko kej poštiram, kej tacga. Med drugim, da se tud igram, ne. Kaj jaz vem, kar pač najdem. Da ni tisto, natrpno, tempirano, kdaj moraš kej naredit, ampak takrat, ko teb paše.

V: Kdaj pa imate največ prostega časa?

O: Kdaj mam največ prostega časa? Čez vikend.

V: Kje pa ga preživljate največkrat?

O: Kaj jaz vem. Najlažje bi ti opisala en tak vikend.

V: No, pa dajte. Lahko ga opišete.

O: Recimo, v petek sem bla v Dolenskih toplicah, dopoldne sem bila na vrtu. Včeraj sem bla doma, ja, pa sem se še mal potepala, pri sosedovih. Danes se potem, vidš, sem pri vas. Pa ena prijateljca je prišla k men. Doma sem mal okrog rož postrigla travo, pa tako.

V: Kaj pa bi rekl, da si kdaj želite početi nekaj kar ne morete, je kej tacga, kar si želite počet, pa ne morete?

O: Tud se zgodi. Niso vse želje uslišane. Men bi zelo velik pomenilo, če bi lahko šla večkrat s Tio na sprehod.

V: Pa veliko svojega prostega časa preživite v krogu družine?

O: Ja.

V: Kolk vam pa to pomeni?

O: Ja, kar. Saj vidš, da ne grem od doma. Me je težko spravit kam.

V: Preživite dost prostega časa s prijatelji?

O: Ne, več s psom, kot s prijatli. Včeri smo šle v hostico, pa rožice smo šle nabirat. Vse tako, s Tio. Smo si privoščile. Gremo pa vsak dan proti večeri k sosedom, ali pa oni pridejo k nam. Pa kej dobrega pojemo, pa popijemo. Vedno mam kakšne obiske.

V: Kaj pa greste kdaj na kakšen oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Ja, na izlet. Vzajem si kakšen dan. Zame je izlet tud, če grem do Ljubljane pa nazaj. Sej pravim, da me je težko spravit kam. Sem rada doma. Vsi smo mi radi doma.

V: S kom pa ponavadi greste, na kakšno potovanje, al pa kej tacga? V Kakšne toplice naprimer?

O: S prijatljcam. V Ljubljano grem tud sama. Pa s Sožitjem grem. Tam mam dost tega. Gremo na kakšne počitnice, v kakšen tabor ali pa kamp.

V: Koliko bi rekl, da vam pomeni rekreacija in šport v prostem času?

O: Rekreacija mi kar pomen. Sej pravim, če grem zjutraj lahko zjutraj na sprehod, mi je kar.

V: Kaj pa še s kakšnim drugim športom, se kej ukvarjate?

O: Ne. Razen, če grem v toplice, si privoščim plavanje. Pa na kakšen sprehod.

V: Pa se rekreirate, da bi bili bolj zdravi, pa v tem smislu?

O: Ja, tud to. Samo ob enem še Tio peljem, se mi zdi, da mi kar velik pomeni, če grem lahko skupaj z njo ven.

V: Kaj pa, a kej vrtnarite?

O: Ja, tud.

V: Kaj pa to, vam velik pomen?

O: Ne, niti ne. Glih neki navdušena nisem nad tem. Naredim, ker moram.

V: Kaj pa mate kakšne posebne take prostočasne konjičke?

O: Igranje pajka. Igrice na računalniku.

V: Kaj pa vam pomeni samo poležavanje, pa lenarjenje?

O: Ne, to pa ni moj hobi.

V: V prostem času veliko gledate televizijo, al pa se sprostite ob takih stvareh?

O: Ne, televizija me ne zanima. Zanimajo me knjige, če sem že pri volji. Na Lady sem naročena, ki jo preberem v dveh dneh. Pol ponoč že, če podnevi ni časa. Ja, pa knjige no. V glavnem, če pa mam čas, pozimi, ko res ni drugca dela, so moja šibka točka knjige.

V: Kaj pa kakšne druge kulturne aktivnosti? Greste kdaj v kakšno gledališče, al pa kej tacga?

O: Ja. Aha, tud to.

V: Mate radi to?

O: Ja, sam to je tako. V glavnem grem preko Sožitja, ker imamo te abonmajske karte. No, pa zadnjič s prijateljco sm šla tud, ko so bli ti mirnopeški igralci, ki jih je ona poznala. Zvoneta Šeruga sem šla gledat. Tud take stvari.

V: Kaj pa se mogoče tudi kej dodatno izobražujete?

O: Ja, tud. Ker se moram.

V: To pol ni več vaš prosti čas, ne?

O: Ja, to moram zaradi Sožitja, no. Sem spremljevalec in to sem mogla it na tečaj. Tako, da skoz poskrbijo, da se je treba neki še izobraževati. Drugač bi kej pozabil.

V: Kaj si mislite o tej današnji izbiri v prostem času, ki jo imamo na voljo? Imamo dovolj izbire al premalo?

O: Kaj pa vem. Jaz mislm, da nekdo, ki ima željo po rekreaciji, da ima dost tega, ne.

V: Kako pa ta podjetja, ki skrbijo za rekreacijo, pa za to zabavo, pa za pripomočke v prostem času, playstation, pa take stvari? Kako to vpliva na vas, pa na vaše preživljanje v prostem času? Jih uporabljate?

O: Playstation ne uporabljam. Računalnik edino uporabljam, da se igram. Pajka.

V: Hodte v kakšen kino, al pa kakšen bowling, al pa kakšne kazino?

O: Ne.

V: Kaj pa si mislite o teh ponudbah?

O: En čas me je tud imelo, da bi šla tud probat, ne. V kazino. Ampak zdaj me je minilo.

V: Kaj pa vam pomenijo te moderne informacijske tehnologije, kot so internet, televizija, predvajalniki, mobitel?

O: Ja, internet mi je zanimivo. Televizija mi ni glih ne vem kaj. Nisem okupirana z njo. Če je kakšen dober film, bom že pogledala. Če ujamem, da je glih neki. Ne gledam jaz televizije. Mora že bit neki, da je zanimivo mi.

V: Kaj pa vam predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev?

O: Obveznost.

V: Se pravi, da ne greste iz užitka v nakupovanje?

O: Ne.

V: Kaj pa greste kdaj v te velike šoping centre, kot je Btc City v Ljubljani?

O: No, to. Parkrat. Nisem pa obremenjena s tem, da bi jaz imela željo. Je vse too much. Tud, če bi imela ne vem kolk dnarja, ne bi si želela. To takrat, ko je res potreba, da neki kupš. To je tko.

V: Kaj pa bi rekli, da se vi v stilu življenja razlikujete od drugih?

O: Če se jaz razlikujem od drugih? Ja, pravjo, da se. Jaz mislm, da se ne, samo drugi pa pravijo, da se.

V: Bi rekl, da imajo vaši prijatelji podoben stil oblačenja, pa obnašanja, pa, da se podobno zabavajo kot vi, pa podobno razmišljajo?

O: Ja, tistih par, ko jih jaz imam, verjetno res, no.

V: Kaj pa vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, to pa ne. Sem trmasta.

V: Bi rekli, da imate zdrav način življenja?

O: Več al manj, ja. Nisem nek kršitelj. Mislím, da imam mero, zmernost, pri vsaki stvari. Pretiravanje ni za nobeno stvar dobro.

V: Ali se kdaj mogoče sprostite v kakšnem Wellness centru? Greste v kakšne savne, al pa na kakšne masaže, al pa kej drugca?

O: Ja, bla sem, tako, da vem kako zgleda. In na masaži in v tej savni. Drugač pa sej pravim, če že grem, grem na kopanje. Pol pa tam izkoristim, da sem na mehurčkih, kot Barbara.

V: Bi rekl, da relativno velik zapravite za razne lepotilne pripomočke, make up, kreme za proti gubam, pa take stvari?

O: Ja, no. Tle mogoče mam bolj šibko točko.

V: Ste bili mogoče že v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: Ne. Pa niti nimam želje.

V: Pa poznate kakšnega?

O: Ne. Adrenalinski park? Ne. Ampak vem, da tam z uno špago skačejo. Bungee jumping. Pa kaj je že tist v Ljubljani? Aquapark? Vodni park. Ja, no.

V: Kaj pa bi rekl, da se od svojih otrok razlikujete v preživljanju prostega časa?

O: Ja, seveda se.

V: Kako pa ga drugač preživljate, pa oni?

O: Ja. Ja, za Mitja ne vem kako ga. Ga ne vidm, ampak mislm, da ga kar dost tako, športno. Barbara je pa sicer bolj sedečki.

V: Imate radi individualne dejavnosti al bolj skupne aktivnosti?

O: Individualne. Da sem jaz sam svoj gospod.

V: Zakaj pa?

O: Zato, ker jaz se doma lahko, tud na mojem unem, kaj je že, za telovadt. Si razporedim sama, takrat ko mi paše delat to. Če si pa v skupini, pa moraš delat tako kot skupina dela.

V: Kaj pa vam pomeni narava?

O: Ja, veliko. Kar veliko.

V: Veliko prostega časa preživite v naravi?

O: Ja, če bi ga imela, bi ga sigurno. Če drugje ne, pa na moji terasi, pa knjigo v roke. Pa vsake tolk časa malo pogledaš, tam dol po dolini. Zdajle mi še ni dano to. Upam, da bo enkrat.

V: Kaj pa bi rekl, da vam pomeni nedelja?

O: Nedelja. Ja, predvsem kuhanje, pospravljanje. Tisto generalno. Nimam ne vem kolk ob nedeljah. Če že mam prosto, si potem rajši soboto zoorganiziram za prosto. Nedelja mi je pa predpriprava za naslednji teden.

Boris, 51 let

V: No, najprej me zanima, kako ti razumeš pojem »prosti čas«?

O: Ja, prosti čas razumem, da je tisti čas, ki ga mam za sebe. Se pravi, kadar nisem v službi, kadar nimam nekih obveznosti, ki ga ponucam za sebe in za mojo dušo.

V: Kaj pa tebi osebno pomeni prosti čas, da maš prosti čas?

O: Ja, prosti čas mi pomen velik, ne. Se mal relaksiram, da se sprostim v bistvu, delam tist, kar želim. Čimveč uživam, čimveč.

V: Kaj pa, se ti zdi, da je kakorkoli povezan s tvojim delom?

O: Prosti čas ni z mojim delom povezan, ne. Povezan je, če mam preveč dela nimam prostega časa, ne.

V: Ja, uredi. Kdaj pa maš največ prostega časa?

O: Ja, največ prostega časa mam, ko mam dopust, ne. Ob sobotah, nedeljah, pa vzamem si ga, če je možno.

V: Kje in kako pa ga preživiš?

O: Preživim ga doma, s prijatli, družino. Na morju, mislim dopust, če smatramo dopust, kot prosti čas. Na potovanjih, in tko. Različno. Odvisno od zmožnosti, finančnih.

V: Se ti zdi, da je to kar počneš v svojem prostem času tvoja izbira?

O: Deloma je moja, deloma je pa tud izbira družine, žene, prijatlov. Če prosti čas preživim z njimi, včasih pa sem tud povabljen, in potem zaradi druženja, tud porabim svoj prosti čas.

V: Pa si želiš kdaj početi nekaj kar pač ne moreš al pa ne počneš?

O: Če si želim? Ja, veš da si želim nekaj počet, kar ne morem al pa ne zmorem.

V: Kaj pa je kej tacga, kar ne počneš, pa bi hotu?

O: Ja, počel. Deloma bi se v prostem času lahko ukvarjal še s kakšnim športom, al pa druge telesne aktivnosti, ki jih ne morem, ker me pač omejuje mal zdravje.

V: Pa veliko časa preživiš s svojimi prijatelji?

O: Ne, velik. Sorazmerno kar dost časa, ni pa to velik.

V: Hodte ven, pa na kakšne večerje? Kako se družiš s prijatelji?

O: Hodmo. Če se družim s prijatelji, se družmo na kakih večerjah, al pa kakšnih piknikih, po gostilnah, restavracijah.

V: Kaj pa ti pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Ja, to mi pomeni zelo velik. Takrat mam občutek, da sem neki za sebe naredu. Da mi tisto ko delam, al pa več časa ko ga porabim za delanje, se mi vrača tisto nazaj skozi te oddihe, al pa potovanja, določen oddih, ki si ga privoščim. Se mi vrača na tak način nazaj, pretirano delo, pretirano porabljen čas za delo.

V: S kom pa ponavadi potuješ?

O: Ja, to je pa z družino, pa s prijatli tud. Skupaj, včasih še s prijatlji, da so že zraven. Večinoma z družino, pa z ženo.

V: Kolk ti pa pomeni rekreacija in šport v prostem času?

O: Pomeni mi velik, samo tega pretirano ne počnem. Ker rekreirat se sam ne znam, kot individualno. Pač rekreiram se s takimi stvarmi za katero sta potrebna dva. Včasih nimam, kako bi reku, kompanjona al pa soigralca za take stvari, potem pa tud, se ne rekreiram zarad tega.

V: Pa se s katerim športom ukvarjaš?

O: Ja, če rečemo, da je to šport. Neki ukvarjam, pa neki počnem, badbinton včasih, pa kakšen tenis. Pa če rečem hoja, drugo pa ne.

V: Kaj pa, a hodiš na kakšne ribolov, lov, al pa gobarjenje, al pa kakšno vrtnarjenje, pa kej tacga?

O: Ja, če hodm, na gobarjenje. Ribolov enkrat na pet let. Večinoma mam pa rekreacijo, da rinem kosilnico pred sabo in kosim travo.

V: Pa to tretiraš kot prosti čas?

O: Ja, deloma kot prosti čas, deloma pa kot obveznost do urejenosti svojega doma.

V: Kaj pa imaš kakšne take posebne prostočasne konjičke?

O: Ja, gledanje, srfanje po internetu, gledanje kakšnega filma, al pa, ne vem, kdaj kakšne karte. Večinoma ne, zadnje čase sem preveč zaposlen

V: Kaj ti pa pomen samo poležavanje pa lenarjenje?

O: Pomeni mi gluh ne velik, ampak včasih mi paše, da tud kej lenarim, pa sanjarim. Pač sem tak človek, da mi včasih tud to kej pomen.

V: Katere kulturne aktivnosti so ti najljubše?

O: Občasno kakšno gledališče, kakšen kino. Včasih tud kakšen koncert. Sm že dolgo nisem tega počel, razen gledališča.

V: Kaj pa se mogoče kej dodatno izobražuješ?

O: Ja to, poskušam se no. Včasih se zaženem. Kakšno uro reskiram za to, pa pol obupam. Ampak nisem pretirano aktiven v temu.

V: Kaj pa si misliš o tej izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo danes?

O: Izbira mislim, da je velika, ampak samo kje in za koga. V večjih mestih, mislm v Ljubljani, je izbira velika. Mi, ki smo že izven glavnega mesta mislm, da imamo dost manjšo izbiro. Jo imamo, ampak je dost manjša. In nismo navajeni na to kulturno ponudbo, tko da smo navajeni, in tko pol tud ne spremljamo, vsaj jaz, teh, pa ne vem kdaj je kje kakšna predstavitev. Se mi zdi, da je premalo prebivalstva. Tam kjer je tega mal, še posebno za kulturno dejavnost, je premal obveščana in ne zapazim, da je kje kakšna kulturna dejavnost in je pol tud manj obiskana.

V: Kaj si mislite o podjetjih pa družbah, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, pa razne razvedrilne pripomočke v prostem času? Kako naprimer vpliva ta ponudba, pa to, na tvoje preživljanje v prostem času?

O: To je dobrodošlo, ne. Če imaš to ponudbo, ne, če je kvalitetna, ne, se potem človek tud prej odloči za njo. Je pa tko, da je velikrat v majhnih mestih ni to, v bistvu, dost obiskana zadeva, na nižjem nivoju al pa celo na slabem nivoju. Ali pa na koncu celo propade, kar je slaba stran majhnih mest ali krajev. Je pa dobrodošlo seveda, iz leta v leto mogoče bolj. Cenovno pa mislim, da je tud drago.

V: Kaj pa bi reku, da se poslužuješ teh raznih storitev in pripomočkov? Ne vem, da greš na primer v 3D kino, al pa v savne, al pa kazino, al pa kej tacga, bowling?

O: Ja, bil sem ene dvakrat na bowlingu v življenju, pa ene trikrat na keglanju. 3D kina nimamo, tako, da v 3D kino ne morem it. Grem v navaden kino. V kazino greš lahko, to je na vsakem vogali skor v Sloveniji, sam tam te samo oberejo, ne. Tista storitev tako ni za dušo, ampak v bistvu dušo razpara. Drugač druge te ponudbe bi ble lahko dobre, ampak pogrešam kot bi reku, take poletne prireditve, raznovrstne.

V: Kaj pa bi reku, mogoče hodš na kakšen golf?

O: Ne, nisem še dost star, da bi šel na golf.

V: Se ti zdi, da je to sam za stare?

O: Ne, ne maram delat nekega izpita, da me nekdo prisil, da grem nek izpit delat, pa pol na tisto travo nabijat. Pravilno, da se naučiš nek bonton, pa neka pravila. Ampak da pa moraš nek izpit delat, pa da je to igra samo za izbrance, me pa moti.

V: Kaj pa kakšno jadranje al pa kej tacga?

O: No, to pa. Če bi še enkrat bil mlad, bi se probal ukvarjat s športom, ki so omejeni na morje. Jadranje mi je zelo pri srcu.

V: Pa greš kdaj v prostem času na kakšno jadranje?

O: Ja, grem, če se mi le da, pa če mam možnost. Grem zelo rad.

V: Kaj ti pa pomenjo te moderne informacijske tehnologije, kot so dvd predvajalniki, mp3-ji, mobiteli?

O: To mi pomenjo kot neki pripomočki, da opravljam svoje delo.

V: Kaj pa v prostem času?

O: V prostem času, pa mi omogočajo, da se sprostim, pa da si ogledam oddaje o športu. Pa, da se spočijem ob tem.

V: Kaj pa ti predstavlja nakupovanje, obveznost ali sprostitev?

O: Odvisno kaj kupuješ. Obveznost, če kupuješ neke, kaj jaz vem, stvari, ki niso za tebe, za gospodinjstvo, prehranjevanje. Včasih si pa tud kej vesel, če si kej tacga kupš, k se samo za tebe.

V: Pa hodiš v te velike, nakupovalne centre?

O: Ja, včasih grem firbec past kaj majo, kaj mi je všeč. Da na istem kraju vidm lahko, v tisti uri, če mam čas, vse stvari, ki bi mogoče me zanimale. Pa potem ocenim, če je kaj tacga, pa mi ni treba na sto koncev. Stokrat parkirat in tekat od enga konca do drugca. Mislim, da ti centri so mi pa všeč, glih iz tega, da ne porabim preveč časa.

V: Kaj pa bi reklu, da se v svojem stilu življenja razlikuješ od drugih?

O: Mislim, da ne. Pač moram živet s sredino v kateri živim. Izstopam pa tudi ne, v negativni in da ne rečem v pozitivni smeri. V zlati sredini.

V: Torej imajo tvoji prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, pa se podobno zabavajo kot ti, pa podobno razmišljajo?

O: Ja, večinoma ja. Ker družiš se s tistimi, ki so podobni tebi. Če ti niso podobni in podobno ne razmišljajo, potem se ne ujameš z njimi. Ponavadi jih nimaš potem za prijatelje.

V: Kaj pa bi reku, da kupiš kakšno določeno stvar zato, da bi bil prepoznaven al pa edinstven?

O: Včasih si želim kupt, al pa bi načeloma tud izstopal. Tko kot vsak človek, marsikaj bi si rad kupu, samo pretehtaš ali si lahko kupiš tisto ali ne. In normalno, včasih si tud želiš izstopat in pokazat kako si uspešen. In tako izstopaš mal in pokažeš, da si tud nekaj uspel v življenju. To, če bi reku, da ne želim izstopat, bi lagal.

V: Kaj pa bi reku, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, ponavadi bolj nasprotujem in sem v tem pogledu bolj konflikten.

V: Bi reklu, da imaš zdrav način življenja?

O: Ne, nimam glih zdravega načina življenja. Nisem discipliniran, kar se tiče prehrane in ne skrbim za svoje telo, truplo. In se maltretiram. Mislm, da prej nezdravo živim, kot zdravo.

V: Kaj pa si kdaj privoščiš kakšen te savne, al pa na masaže, al pa greš v kakšen wellness center?

O: Ne, tega ne koristim. Zelo mal dajem na to. Če grem kdaj na potovanje, pa če je možnost, ja. Nisem pa preveč obseden s tem, al pa zasvojen. Nekateri so. Jaz pa po silom prilike. Me nič ne fascinirajo te masaže, savne.

V: Kaj pa greš v kakšna zdravilišča kdaj?

O: Ja, v zdravilišča grem občasno. Tko, da včasih tud paše kej tacga.

V: Si že bil v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: Ja, enkrat sem bil. Če lahko temu rečemo adrenalinski par. Tri gugalnice pa stoličke, rekl so, da je adrenalinski park.

V: Uporabljaš računalnik v svojem prostem času?

O: Ja, kar dost. Ja.

V: Kaj pa delaš na njem?

O: Gledam razne reportaže o potovanjih. Gledam razne ponudbe, spletne ponudbe, da ne rečem, o računalnikih, nepremičninskih portalov, stanovanj. Pač v bistvu berem časopis. Tisto, kar mi na pamet pride. Pač kliknem, napišem, pa probam odkrit kakšne tehnične zadeve.

V: Bi reku, da se razlikujete od svojih staršev pa od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Ja, deloma ja. Starši se drugač zabavajo, z drugimi hobiji. Imajo svoj stil. Otroci so v drugem času zrastle, tud imajo druge. Drastičnih razlik pa se mi ne zdi.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Vir življenja, ne. Zelo rad sem v naravi, v zelenju, ob vodi, na čistem zraku. Pa, da ni hrupa, ne. Glih zaradi tega mi je jadranje všeč, ker ni hrupa, tišina, voda svež zrak. Brez ropota, relaksacija. To mi je najbolj všeč.

V: Pa se rad umakneš iz mesta na podeželje al pa v naravo nekam, al pa na morje?

O: Ja, zelo rad. Narava, da ni hrupa, pa da ni prevelke gneče. To mi je všeč.

V: Kdaj pa greš tako v naravo, al pa ven iz mesta?

O: Ja, spomladi, v poletju. Zime preveč ne maram, spomlad, poleti, v jeseni, mi je zelo všeč v naravi, v gozdu. Čimveč v zelenju.

V: Imaš slučajno kakšen vikend ali pa hišo, al pa apartma na morju al pa kje tako?

O: Nimam, ampak lahko dobim al pa koristim občasno od brata, ki ima apartma.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja mi pomeni čas, ki ga namenim družini. Občasno tud kakšnim prijateljem al pa, da grem na kakšno nogometno tekmo, ne, pa kakšno drugo prireditvev.

V: Kaj pa bi reku, da med vikendom pogosteje delaš - gledaš televizijo, bereš in počivaš ali se rajši družiš s prijatelji, pa greš v naravo in se rekreiraš?

O: Odvisno, ne. Včasih, ko nimam prijateljev, ki imajo prosti čas, al pa želijo si druženja in si pač sam, in če se z ničemer drugim ne zamotiš, se zamotiš tud s televizijo, pa z internetom in ostalim zadevam. Pozimi je tega več, polet in spomladi, pa v jeseni, pa si lahko zunaj, pa tud če si sam. Če imam družbo, to izkoristim.

Eva, 47 let

V: Najprej me zanima, kako razumete pojem »prosti čas«?

O: Ja, to naj bi bil tisti čas, ko se človek lahko posveti samemu sebi, svojim najbližjim, svojim hobijem in razvadam, pri tem pa ne pomisli na službo in ostale vsakodnevne obveznosti.

V: Kaj pa vam prosti čas pomeni?

O: Oh, pomeni mi veliko, le premalo ga je.

V: Se vam kakorkoli zdi, da je vaš prosti čas povezan z vašim delom?

O: Ja, službene obveznosti mi seveda omejujejo razpolaganje s prostim časom po mojih željah, da bi pa moja služba bila tudi del hobija, ne, to pa ne.

V: Kdaj pa imate največ prostega časa?

O: Ob večerih, vikendih in praznikih, pa tudi kakšen dopust si »špogam«.

V: Kje in kako pa ga največkrat preživljate?

O: Največkrat ga preživljam v krogu domačih in prijateljev, ko si privoščimo kako dobro potovanje ali lahko rekreacijo. Če pa sem sama, se rada posvetim dobri knjigi ali rožicam okrog hiše. Rada tudi gobarim, saj se takrat popolnoma odklopim.

V: Se vam zdi, da je to kar počnete v svojem prostem času čisto vaša izbira?

O: No, ja, včasih se pač moram prilagoditi željam ostalih članov družine.

V: Si kdaj želite v prostem času početi nekaj kar ne morete oz. pač ne počnete?

O: Sigurno so stvari, ki bi jih želela počet, pa mi zdravje ne dopušča. Na primer savna, planinarjenje, smučanje.

V: Ali svoj prosti čas preživite v krogu družine?

O: Ja. To mi veliko pomeni.

V: Preživite veliko prostega časa z vašimi prijatelji?

O: Sorazmerno malo.

V: Če pa se že dobite s prijatelji, kaj počnete?

O: Ponavadi se dobivamo na rojstnodnevnih zabavah, to so klasične požrtije v kakšni kmečki gostilni, pa kej takega. Za diskoteke pa kaj takega, pa kot pravi moja mlajša hči, ne bi zgedalo, da se pri svojih letih tam pojavim. Čeprav me včasih še zamika, nostalgija pač.

V: Kaj pa vam pomeni oddih kot so potovanja, izleti, al pa počitnice?

O: Potovanja in izleti, sploh v kakšne eksotične kraje, so moja šibka točka. Ponavadi potujem z družino ali pa s prijatelji. Časa za potovanje nimam veliko, si pa enkrat na leto, najraje v februarju, privoščim malo daljše potovanje, tam nekje vsaj 10 dni. Ker sem martinček in izredno ljubim sonce in morje, bi bila lahko celo poletje na počitnicah. Ampak zadnje čajte je tega vse manj, sploh odkar nimamo več prikolice in so otroci odrasli.

V: Koliko pa vam pomeni rekreacija in šport?

O: Kar se tiče športa, sem bolj lene sorte, sicer pa včasih odigram kakšen tenis ali badminton.

V: Kaj pa kakšen ribolov, vrtnarjenje in kaj podobnega?

O: Ja, kot sem že rekla, gobarjenje in urejanje rož mi predstavlja bolj relaksacijo kot rekreacijo ali kakšno korist.

V: Imate rajši bolj individualne športe ali ekipne športe?

O: Rada imam ekipne športe, a le kot gledalec, ker po srcu glih nisem športni tip. Drugače pa raje igram badminton sama, kot pa naprimer v paru. Ker če igramo dvojice, potem se ne zmatram in ne namigam dovolj. Ko pa igrava sama z možem, pa se velik bolj preznojim.

V: Imate kakšne posebne prostočasne konjičke?

O: Ne, nič posebnega.

V: Kaj pa vam pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje tv in filmov?

O: Tudi to vse skupaj včasih prav paše.

V: Katere kulturne aktivnosti so vam najljubše?

O: Rada imam gledališče in kakšen dober koncert ala Il Divo.

V: Ali kdaj rišete, slikate, fotografirate, igrate na glasbilo, požete ali plešete?

O: Redkokdaj.

V: Se mogoče tudi dodatno izobražujete? (Kaj, kje in kdaj? Ali je to vaša svobodna izbira?)

O: Ne, se ne rabim.

V: Kaj si mislite o izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo na voljo danes?

O: Izbira je kar velika, za vsakega se najde kaj.

V: Kaj si mislite o družbah, ki skrbijo za zabavo, rekreacijo, razvedrilne pripomočke, ipd.? Kako vplivajo na vas in vaše preživljanje prostega časa?

O: Mislim, da so v tej dirki za časom in denarjem nujno potrebne, vendar v moj prostem času skoraj ni prostora za to.

V: Se poslužujete kakšnih teh novih storitev in pripomočkov? Ne ve, greste naprimer v kakšen solarij, savne, kazino, kaj tacga?

O: Niti ne. Nimam ne časa, ne potrebe.

V: Kakšna pa se vam zdi ponudba v športu?

O: Ponudba je danes ogromna-ni da ni. V športni center grem redkokdaj, za kakšen tenis mogoče, ostalo pa ne koristim. Mogoče bom začela igrati golf, ko bom v penziji, saj se mi zdi glih prava rekreacija za starejše.

V: Kaj pa vam pomenijo moderne informacijske tehnologije, kot so internet, pa televizija, dvd predvajalniki, mp3, mobitel?

O: Nujno zlo, vendar brez tega dandanes več ne gre.

V: Pa uporabljate kaj od tega v svojem prostem času?

O: Ja, predvsem računalnik. Ubijam pajka, uporabljam pa tudi internet, pošto in Messengerja.

V: Kaj vam predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev?

O: Obveznost. Ne, nakupovanja na splošno ne maram in grem po nakupih, če že glih moram.

V: Pa greste kdaj v te velike, nakupovalne centre?

O: Da, ker tam dobim vse na enem mestu, da sem čimprej gotova.

V: Bi rekli, da se v stilu življenja razlikujete od drugih?

O: Ne, mislim da sem nekje v zlati sredini svoje generacije.

V: Imajo vaši prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje in stališča?

O: Večinoma ja.

V: Bi rekli, da kupujete določene stvari, zato da bi bili prepoznavni, edinstveni?

O: Ne.

V: Kaj pa vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne.

V: Ali ste zadovoljni z življenjem, ki ga živite?

O: Tako-tako.

V: Kakšno glasbo poslušate?

O: Komercialno, tako, ki jo dnevno vrtijo na radiu.

V: Bi rekli, da imate zdrav način življenja?

O: Današnji tempo mi zdravega načina življenja ne dovoljuje. Rekreiram se premalo, tako da nimam ne idealne postave ne idealnega zdravja. Za zdravo prehranjevanje rabiš čas in denar. Ker pa vsi vedno nekam hitimo, se več ali manj prehranjemo hitro in nezdravo.

V: Pa se kdaj sprostite v kakšnem Wellness centru, ali spa centru?

O: Ja, večkrat sem že bila v Moravskih toplicah. Sprostitev v kopelih in masažnih centrih je prav prijetna, le premalokrat to koristim. Ni časa.

V: Ali bi rekli, da veliko zapravite za razne lepotilne pripomočke, make up, kreme proti gubam?

O: Nimam evidence o tem, vsekakor pa ne veliko.

V: Kaj vam pomenijo te nove, trendovske oblike preživljanja prostega časa? Na primer kakšen tenis, jahanje, bovlino, boardanje?

O: Od teh modernih zadev igram le tenis, pa badminton, pa še to redkokdaj. Me ne zanimajo preveč.

V: Ste že bili v kakšnem adrenalinskem parku v Sloveniji?

O: Ne, adrenalina ne maram preveč, se rajši sproščam.

V: Ali bi rekli, da ste individualni in imate svoj lasten okus, vrednote?

O: Ja, pa saj je vsak človek itak drugačen. Jaz vedno hočem belo, ko je ostalim bolj vseč črno. Taka pač sem.

V: Se vam zdi, da od večine svojih sovrstnikov odstopate s svojimi lastnostmi, pogledi in aktivnostmi?

O: Niti ne.

V: Bi rekli, da se razlikujete od svojih staršev in otrok v preživljanju prostega časa?

O: To pa vsekakor

V: Imate radi individualne dejavnosti in aktivnosti?

O: Ja, včasih paše, da je človek sam s seboj.

V: Kaj pa vam pomeni narava?

O: Sprostitev za dušo in telo.

V: Ali hodite v gore?

O: Ne, na žalost, ne. Ampak bi rada.

V: Se radi umaknete iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Da. Kadar je lepo vreme, če mi rata vsaj za kakšno urico. Grem na kakšen sprehod, al pa še rajši kakšne gobe nabirat.

V: Ali imate vikend zunaj mesta ali pa hišo oz. apartma na morju?

O: Nimam, koristim pa stanovanje na morju od svaka. Za kakšen vikend. Rada plavam in poležujem na soncu. To mi pomeni sprostitev in nabiranje energije za nov delovni teden.

V: Kaj vam pomeni nedelja?

O: To naj bi bil gospodov dan, mene pa ponavadi zadenejo gospodinjska opravila-pranje, likanje, čiščenje, sesanje.

V: Kaj med vikendom pogosteje delate? Rajši gledate televizijo, berete in počivate ali se rajši družite z družino, greste v naravo in se rekreirate?

O: Bolj hodim v naravo. Če pa je slabo vreme pa pospravljam, malo gledam televizijo pa tudi kakšno urco oddremljem.

Drago, 60 let

V: Kaj je »prosti čas«? Kako bi vi definirali prosti čas?

O: Ja, prosti čas je čas, ko se lahko uležem, pa me noben ne moti. Ko sem sam in ne rabim, delat tako kot reče žena. Ko ni nobenega doma, da bi me komandiral.

V: Kaj pa vam prosti čas pomeni?

O: Zelo velik mi pomeni, da me noben ne moti, da se lahko spočijem. Ker zdej, ko jem te tablete za ledvico, sem še bolj zmatran. Pa roke me bolijo. Tako, da mi takrat, ko imam prosti čas to velik pomeni.

V: Kdaj pa imate največ prostega časa?

O: Nimam kaj dosti časa. Zdaj je spet sezona kosilnic in mi hribci nosijo kosilnice, pa žage za popravljat. Najbolj izkoristim prosti čas, ko sem sam doma. Lahko s psom v miru spiva. Pa takrat, ko ni nič za delat. Ko je slabo vreme sem lahko cel dan na kavču, pa gledam televizijo.

V: Kje in kako pa največkrat preživljate svoj prosti čas?

O: Največkrat pred hišo. Zdaj moram že vinograd rihtat, pa okrog hiše je že veliko dela. Pa prjatli pridejo na obisk, pa kakšnega spijemo, pa kaj pomalcamo.

V: Pa v vinogradu delate zase, za svojo dušo? Uživete v tem?

O: Ja. Uživam v vinogradu. Seveda. Še posebno potem, ko je konec vsega, pa lahko uživamo v tem, kar smo pridelali.

V: Pa bi rekli, da ste v prostem času bolj pasivni ali bolj aktivni?

O: Pozimi sem bolj pasiven. Bolj poležavam. Zdaj, ko pa se začenja narava prebujat, pa sem rajši zunaj. Veliko dela imam z vinogradom, pa travo je treba pokosit, pa kakšnemu sosedu tud kej pomagat.

V: Pa si kdaj želite v prostem času početi nekaj kar ne morete?

O: Ne. Meni je tukaj na hribu čisto uredi. Se mi nikamor drugam ne gre.

V: Pa preživite veliko prostega časa z družino?

O: Ja. Smo skupaj. Tud, če gremo na večerjo k sosedom, smo skupaj. Edino sina bolj malo vidim, k se potepa po svetu.

V: Ste mogoče član kakšne druge skupine, športnega kluba, ali česa podobnega?

O: Ja, bil sem član ribiškega društva. Samo zdej pa že dolgo nisem šel na ribolov. S tvojim očetom bova šla enkrat.

V: Kaj pa prijatelji? Veliko prostega časa preživite z njimi?

O: Ja. Imam obiske non stop. Včasih že kar preveč.

V: Kaj pa počnete, ko ste skupaj? Greste kam?

O: Večinoma se dobimo pri nas doma. Če pa gremo, gremo pa na kakšno nogometno tekmo.

V: Kaj pa vam pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali pa počitnice?

O: Nič. Mi ni do teh potovanj. Sem že star, pa denarja nimam, pa tud kaj čem jaz hodt okrog, ko imam vse tukaj doma. Une dve bi skos rinle kam v toplice. Jaz sem pa takoj bolan, ko je treba kam it. Najraje sem doma.

V: Kaj pa kakšna rekreacija in šport?

O: Imam dosti rekreacije v vinogradu. Pa, ko moram psa peljat na sprehod. Šport imam pa zelo rad drugač. Ampak zdaj ga samo še gledam, ker imam samo še pol ledvice, pa se ne smem preveč pretegnit. Na televiziji gledam kakšne tekme, pa spremljam smučanje, nogomet, odbojko, pa tud te rokometnaše naše. Grem pa tud na veliko tekem od prve slovenske nogometne lige.

V: Bi mi lahko zaupali še kaj posebnega, kar radi počnete v prostem času?

O: Nič posebnega. To kar sem ti zdej povedal.

V: Kaj pa vam pomeni poležavanje, pa lenarjenje?

O: Veliko. Sploh zdej, ko sem imel operacijo, sem moral velik počivat, pa se merkat. Zdej me pa še roke bolijo od tablet in mi prav paše se uležti.

V: Kaj si mislite o izbiri v prostem času, ki jo imamo na voljo danes? Se vam zdi, da je dost izbire al premalo?

O: Jaz mislim, da je izbire dovolj. Ampak to je bolj za mlade. Mi tastari tega ne rabmo. Kaj bom jaz z vso to novotarijo.

V: Pa se vam zdi, da to kako vpliva na vas? Greste kdaj kam v te šoping centre, pa kino, pa kazino?

O: Ne. Kam bom šel dnar zapravljat, če ga pa že tako nimam.

V: Kaj pa vam pomenijo te moderne informacijske tehnologije, kot so internet, televizija, dvd predvajalniki, mobitel?

O: Ja, vse to je fajn imet dandanes. Interneta sicer nimamo, pa ga niti ne rabim. To bi bolj žena imela. Imam pa dvd-player, al ta Divx, pa pogledam kakšen film, ki mi ga sin prinese. Računalnik ima pa žena, pa se že ona dosti igra na njemu, namesto, da bi kaj naredila po hiši, pa psa ven peljala, pa kaj.

V: Kaj pa bi reku, da se v stilu življenja razlikujete od širše družbe?

O: Ne, mislm, da se ne.

V: Imajo vaši prijatelji podoben stil obnašanja, zabave, pa podobno razmišljajo?

O: Ja. Moji prijatljji imajo tud vsi vinograde. Živimo tukaj na hribih, kjer je polno zidanic in drugi tud pridejo sem, da se ukvarjajo s svojimi vinogradi. Pa si potem pomagamo med sabo.

V: Ali vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne. To pa ne. Jaz že vem kaj si mislim.

V: Bi rekli, da imate zdrav način življenja? Se naprimer rekreirate, pa zdravo prehranujete, pa to?

O: Ja. Zdaj po operaciji se moram merkat kaj pojem, tako, da zdej se zdravo prehranujem. Rekreiram pa se tud dosti za moja leta.

V: Pa greste kdaj v kakšne toplice, v savne, na masažo kakšno, kej tacga?

O: Ne, ne maram toplic. Sem vedno potem prehlajen. Naj ženske rajši same grejo, jaz moram bit pa itak doma zaradi psa.

V: Se slučajno ukvarjate s kakšnim golfom, smučanjem, tenisom, kakšnim takim modernim, al pa ekstremnim športom?

O: Ne, s tem se nič ne ukvarjam. Smučal smo, ko smo bili mladi. Zdaj s temi smučmi, novimi, pa sploh ne vem, če bi še znal.

V: Kaj pa bi rekli, da ste individualni in imate svoj okus glede stvari?

O: Ja, mislim, da sem individualen. Vedno sam počnem stvari, tiste katere hočem.

V: Bi rekli, da se razlikujete od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Ja. Normalno. Oni gredo bolj po svetu. Se potepajo. Mi smo pa bolj doma. Samo nam to odgovarja. Nam je tako lušno tukaj doma, da ne rabimo it nikamor.

V: Kaj pa vam pomeni narava?

O: Ja, mi imamo naravo daleč okrog hiše. Je sama narava okrog. Veliko boljše kot prej, ko smo živeli v bloku. Tu je mir, nič prometa, ptički žvižgajo, pes ima prostor, da lavfa okrog. Barbara je lahko na svežem zraku, ko prej ni bila nikoli.

V: A greste kdaj v gore al pa na kakšno planinarjenje?

O: Ne. Smo že doma bolj v gorah. Se že dosti sprehodim, če grem do zadnjega sosedu, na hribih. Tako, da imam planinarjenje kar doma. Moram psa vsak dan peljat na sprehod, pa greva rajši v hrib, kot pa v dolino.

V: Kaj pa vam pomeni nedelja?

O: Nič. Isto, kot vsak drug dan. Prej, ko sem hodu še v službo je pa bila drugačna.

V: Ne, počnete nič posebnega v nedeljo, ali pa med vikendom? Nič drugačnega kot med tednom?

O: Ja, edino kar imam mogoče še več obiskov ob nedeljah. Pa več hribov je tukaj gori, pa imamo več družbe. Kakšnega več spijemo, pa pojemo. Hmmm, pa na tekme grem, ne. Večinoma so tekme v soboto, pa tud v nedeljo. Pa gremo, če ne drugam, pa vsaj Krko gledat, al pa Belo krajino.

V: Koliko ur pa bi rekli, da imate za preživljanje prostega časa na voljo med tednom in koliko čez vikend?

O: Isto. Ker sem skos doma, nimam službe, pa imam praktično skos čas. Žage popravljam vsak dan, tako, na nima veze al je vikend ali pa čez teden.

Janez, 63 let

V: No, najprej me zanima, kako vi sploh razumete pojem »prosti čas«?

O: Ja, prosti čas je čas, ko imam čas zase. Ko pač lahko delam tisto v čemer uživam, pa mi se mi ni treba ozirati na druge.

V: Kaj vam prosti čas pomeni?

O: Zelo veliko. Sej, kot sem rekel, da se takrat lahko sprostim, pa počnem stvari, ki me zanimajo.

V: Kdaj imate največ prostega časa?

O: Ja, sej pravjo, da naj bi imeli mi upokojenci največ časa, oziroma, da naj bi itak skos imeli prosti čas. Tako, da ga imam najbrž kar skos.

V: Kje in kako pa največkrat preživljate svoj prosti čas?

O: Najraje grem v hribe. Sicer vsako leto grem manjkrat, ampak če se le da, si to privoščim. Če ni organiziranega izleta, pa se vsaj sam odpravim, na Gorjance. S prijatelji gremo skoraj vsako drugo soboto.

V: Pa bi rekli, da ste v prostem času bolj pasivni ali bolj aktivni?

O: Sem karseda aktiven. Če je lep dan, grem tudi do mesta, na banko, ali pa občino, najraje peš. Avto pa pustim doma. Veliko rajši sem zunaj na zraku, kot pa zaprt med štirimi stenami. Če pa je slabo vreme, pa si pogledam televizijo, kakšno nadaljevanko.

V: Pa si kdaj želite v prostem času početi nekaj kar ne morete?

O: Ne, niti ne. Počnem tisto, kar se mi zljubi.

V: Ali svoj prosti čas preživite v krogu družine?

O: Ja, seveda. Če se le da. Zelo rad se ukvarjam z unučkoma, gremo na kakšen ribolov, pa na Gorjance tud gresta kdaj z mano. Če ne pa že kakšno ušpičta, da ni dolgčas. Za vikende smo kar skupaj, ja.

V: Ste mogoče član kakšne druge skupine, športnega kluba, ali česa podobnega?

O: Ja, seveda. Sem član planinskega društva Novo mesto. Ravno v soboto gremo na Kriško goro. Je fajn bit tako v kakšnem društvu, da imaš vse organizirano. Pa še taka prijetna družba smo. Že dolgo hodimo skupaj, tako, da če kakšen manjka, ga prav pogrešamo.

V: Torej preživite veliko prostega časa z vašimi prijatelji?

O: Ja, seveda. Žena je žal pokojna, tako, da nimam več partnerja, ki bi z mano počel take stvari. Tako se zdaj bolj posvečam prijateljem. Večinoma pa, sej pravim, jih poznam iz planin.

V: Kaj pa vam pomeni oddih kot so potovanja, izlete ali počitnice?

O: Ja, mi kar pomeni. Poleti grem z našimi tamladimi na morje. Imajo prikolico na Hrvaškem, v Medolinu, pa grem z njimi.

V: Kaj pa vam pomeni rekreacija in šport?

O: Zelo veliko. Planine, pa sprehodi. Mislim, da je to kar dobra rekreacija, sploh za nas, ki smo že v letih. Kaj drugega kot to, pa že ne gre več. Ko sem bil mlajši, sem še kdaj šel na kakšen tek. Pa tud v šoli, ko smo imeli razne športne dneve, sem bil kar aktiven.

V: Bi mi lahko zaupali še kaj posebnega, kar radi počnete v prostem času?

O: Rad grem na sprehod čez mesto. Naredim kakšen krog okrog mesta. Pa včasih grem po kakšne gobe, borovnice, v hosto. Drugega prav posebnega pa nič ne počnem.

V: Kaj pa vam pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije?

O: Ja, včasih tud to paše. Ko nimam nič drugega za početi, ko je slabo vreme, pa preden se odpravim spat. Hmmm, rad pogledam Dnevnik, pa kakšno nadaljevanko.

V: Kaj pa kakšne kulturne aktivnosti?

O: To pa me ravno ne zanima preveč. Prej z ženo sva še šla na kakšno dramsko predstavo, ampak še to sem šel bolj pod prisilo.

V: Kaj pa mogoče kdaj kej rišete, slikate, ali pa plešete?

O: Plešem pa rad. Na kakšni veselici rad kakšno zavrtim. Samo to je bolj poredkoma, med poletjem imamo z društvom včasih tud kakšno tako zabavo.

V: Se mogoče tudi kaj dodatno izobražujete?

O: Ne, to pa ne. Sem celo življenje dovolj izobraževal druge.

V: Kaj pa si mislite o vsej tej izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo na voljo danes? Se vam zdi, da je imamo preveč izbire ali premalo?

O: Jaz mislim, da je izbire najbrž dovolj. Še posebej za otroke. Vnuka imata zdaj vsega na pretek, same neke igrice, pa računalniki, pa mobiteli. Prej tega nismo imeli. Tako, da izbire je gotovo več kot je je blo prej.

V: Pa bi reku, da vsa ta ponudba vpliva tud na vas in vaše preživljanje prostega časa?

O: No, mobitel sicer imam. Drugo pa niti ne potrebujem. Je pa najbrž dobrodošlo za druge.

V: A greste mogoče kdaj v kakšne kazino, bowling, kino, ali pa mogoče na golf?

O: Ja, v kazinoju že kar nekaj časa nisem bil. Sem pa prej dostkrat šel. Pa golf mi tudi deluje zanimivo. Samo kdo bo naučil starega bika golf igrat.

V: Kaj pa vam pomenijo moderne informacijske tehnologije, kot so internet, računalnik? Uporabljate kaj od tega?

O: Ne, tega ne uporabljam. Pa tudi ne vem kaj bi jaz sploh lahko delal na računalniku. Igrice ne bi igral, v službo pa tudi več ne hodim. Tako, da mi ga ni treba uporabljat.

V: Kaj pa radi nakupujete?

O: Ah, ne.

V: Grete naprimer kdaj v te velike, nakupovalne shopping centre?

O: Ne, me ne mika nič kaj dosti. Grem včasih v Merkator na Cikavi, ampak še to, če me hčerka vzame s sabo.

V: A bi rekli, da se v stilu življenja razlikujete od širše družbe?

O: Mogoče pa res. Kaj pa vem. Bi reku, da so drugi, ki so v moj letnik bolj doma, zaradi kakšne bolezni. Zaenkrat, moram potrkati, še nimam teh težav in sem lahko še aktiven.

V: Pa imajo vaši prijatelji podoben stil oblačenja, podobne interese, razmišljanje, in se podobno zabavajo kot vi?

O: Ja, no. Nekaj že mam skupnega, da se razumemo, ne. Če se zabavamo smo tako al pa tako skupaj, tako, da način zabave je podoben. Pa tud tako smo si kar podobni, ja.

V: Pa bi rekli, da vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, to pa ne. Kar vztrajam pri svojem.

V: Kaj pa, bi rekli, da imate zdrav način življenja?

O: Ja, jaz mislim, da ja. Se rekreiram, hodim v planine, pa mislim, da tud zdravo jem. Če se le da, ne jem po sedmi uri. To pravijo, da je dobro.

V: Grete mogoče kdaj v kakšnem Wellness center? Na kakšno masažo, v savne?

O: Ja, v savno pa grem. Kar pogosto. Se odpravim tja, da se malo spočijem, se prepotim in poslušam tišino, v tihi sobi. Včasih grem potem še malo zaplavat, ker je že v ceni.

V: Ali bi rekli, da ste individualni in imate svoj lasten okus, vrednote?

O: Ja, mislim, da sem individualen. Živim sam, pa sam s sabo tud čist uredu shajam.

V: Bi rekli, da se razlikujete od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Ja, seveda. Mislim, da ga imajo oni veliko manj kot jaz. Hodijo v službo, potem se posvečajo svoji družini. Nimajo toliko časa, kot ga imam jaz.

V: Imate rajši individualne dejavnosti in aktivnosti ali rajši preživljate prosti čas v skupini?

O: Odvisno od tega kaj počnem. Ko mi paše grem sam na sprehod, pa si malo spočijem dušo in telo, da sem malo sam s sabo. Mi je pa tud všeč, da nas je več, pa da lahko kaj poklepetamo.

V: A se radi umaknete iz mesta na podeželje ali pa naravo?

O: Ja, zelo rad. Ko mam le priložnost grem v gore, pa kam tako.

V: Zakaj pa grete radi iz mesta?

O: Ker mi je bolj prijetno poslušat naravo, pa ptičke, pa mir, kot pa promet, vpitje. Tukaj pri nas, je non stop kaj. Vedno se kdo krega, pa cesta je že tako pravijo, da je najbolj prometna v Novem mestu. Tako, da mi res prav paše, če si lahko privoščim kakšen dan v naravi.

V: Imate mogoče kakšen vikend zunaj mesta ali pa mogoče apartma na morju?

O: Ne, nimam nič takega. Hčerka ima na morju prikolico. Pa gremo tja ponavadi skupaj, poleti. Tudi tam je mir in tišina, da se lahko odpočiješ od mesta.

V: Kaj vam pomeni nedelja?

O: Nedelja? Ob nedeljah se vedno dobimo za kosilo skupaj z hčerko, pa zetom, pa mojimi vnučki. Drugače pa je nedelja kot vsak drug dan, saj sem upokojen, pa bi lahko rekel, da je zame vsak dan nedelja.

Vera, 66 let

V: No, najprej me zanima, kako ti razumeš sploh pojem »prosti čas«?

O: Zame je prosti čas, ko nimam več nobenih obveznosti. Niti službe, niti gospodinjstva. Nič. Se odštekam od vseh svojih del. Imam prosti čas sama zase. Kar se mi pa zalubi, tisto grem pa naredit. Al se uležem, al kej prečitam, al s prijatelji se pogovarjam. Ne. Ni nobenga, niti moža, niti nobenga, da bi me prigovarjal.

V: Kaj pa ti prosti čas pomeni?

O: Men osebno, prosti čas veliko pomeni. Tako, da lahko sama odločam.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Ja, jaz si kar prosti čas splaniram, večinoma del opravim dopoldan in tako po tretji uri, pozimi po tretji uri, je zame moj prosti čas. Da se posvetim mojim nadaljevanjam, ali pa če kam grem, k kakšnim prijateljem na obisk. Potem je to moj prosti čas, tako da me noben ne priganja. Polet, polet mam pa prosti čas bolj pozno, ob petih, šestih, se šele mam pa velik več dela, ne. Mam obveznosti na njivi, na vrtu, okrog hiše, okrog rož. Šele zvečer

mam prosti čas zase. Pa zjutraj, da ne bom to pozabila. Jutranja kavica, to je moj prosti čas. Potem, da vse prečitam, časopis, prelistam vse revije, ko pridejo vsako jutro. Da se mal pogovarjam. Zjutraj si potelovadim, radio poslušam vsako jutro, pa ene pol ure telovadim, do ene ure.

V: Pa bi rekla, da si v prostem času bolj pasivna ali aktivna?

O: Bolj aktivna.

V: Bolj aktivna? Zakaj pa?

O: Zato, ker se dobro počutim, da nimam nobenih obveznosti. Tisto kar mi nekaj nekdo naroči, da moram pridt sem, to naredit, uno naredit, Vinko me preganja. Moram it tako kot on reče, pol se pričkam z njimu, da je pomoje, ne.

V: Kaj pa si kdaj želiš počet tisto kar pač ne počneš al pa ne moreš počet? Pa bi si želela?

O: Ja, to pa. Včasih res si želim. Včasih se želim res, da bi bla kakšna, kakšne dneve, pa kakšne ure sama. Tud si želim, da bi Vinko kam šel, da bi bla sama. Da bi blo pomoje.

V: Pa bi rekla, da svoj prosti čas preživiš z družino al s kom drugim?

O: Ja, z družino bi tud želela, ampak kaj ko družine nimam doma, v svoji hiši. Sva bolj sama. Ja, družina je pa...Kaj čem kar povedat? Od sina je ena družina v Londonu. Drug pa tud je v Novem mestu, ampak bolj stran od mene, pa ima svoje obveznosti in njegova družina, tako da si bolj težko uskladimo čas. Ja, pridejo trenutki, ko bi si želela, da bi bla z družino, k mi je prav hudo, da ni nikjer nobenga, pa noben ne telefonira, pa nič.

V: Kaj pa pol veliko prostega časa preživiš s prijatelji?

O: S sosedi. Ja. Mamo dvojček, pa imamo sosede. Pa nasproti mam dobro sosedo. Se pogovarjamo, imamo okno

V: Kaj pa ti pomeni takšen oddih kot so počitnice al pa potovanja, al pa kakšen izlet? Kaj ti to pomeni?

O: Aaa, to mi pa pomeni velik. Jaz bi kar šla kam na potovanje pa na izlet, sm mam takšnga moža k noče it. Zdej ko je star, se ga bojim samga doma pustit, ker se bojim, da mi bo kaj pustu pržgano.

V: Ja, pa greš kdaj kam vseeno?

O: Prej sem šla včasih, ko sem peljala, sem šla kam sama. Na kakšno potovanje. Zdej pa ko smo starejši, pa smo doma v penziji, sva pa navezana en na drucga, pa ne morem sama nikamor it. Če ne ga morem pa prisilit.

V: Kaj pa kakšna rekreacija pa šport? Se kej ukvarjaš, se kej rekreiraš, al pa športáš?

O: Nič. Edino polet, ko sem na morju, da mal plavam, pa sončim se. To komaj čakam.

V: Kaj pa v prostem času kej gobariš al pa vrtnariš?

O: V prostem času bolj vrtnarim.

V: Pa delaš to iz užitka, al pač zato ker to moraš?

O: Ja, mal tud iz užitka. Pa vinograd mam. Malo hodmo v vinograd, kolk utegnem. Ko pa pride čas, da grem na morje, pa sem večinoma na morju.

V: Aha, kaj pa imaš kakšne take posebne prostočasne konjičke?

O: Kakšna dobra knjiga. Pa ko sem na morju, grem tud rada tam pet kilometrov hodit. Zjutraj al pa zvečer.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, lenarjenje, pa gledanje televizije?

O: To, to kar rada gledam. Vedno popoldne, nadaljevanke. Polet imam eno al pa dve zvečer, nadaljevanke. Pozimi pa kar mam, ene tri nadaljevanke gledam popoldne. In to mi je res, moj prosti čas. Res užitek.

V: Kolk časa bi pa rekla, da preživiš na dan pred televizijo?

O: Ja, pozimi kar preživim enih pet ur, šest.

V: Poleti pa mal manj?

O: Poleti pa kakšne dve ure.

V: Kaj pa so ti kakšne kulturne aktivnosti tud vseč?

O: Ja, so.

V: Pa greš kdaj kam, na kaj tacga?

O: Prej, ko sem bla mlajši sem šla. V kakšno gledališče, pa kaj. Zdej bi tud šla, sm mam moža, ki noče it. Potem pa sam ne grem. On je moja ovira, pri prostem času. □ On ma čist druge konjičke kot jaz.

V: Kaj pa si misliš v tej vsej izbiri, ki jo imamo v prostem času danes? Se ti zdi, da imamo dovolj izbere al premalo?

O: Meni se zdi, da je je kar dovolj, če kdo hoče ima velik izbere, da bi kam šel.

V: Pa se ti zdi, da te družbe, pa podjetja, ki skrbijo za to zabavo, pa te pripomočke razne, da to vpliva nate pa na tvoje preživljanje prostega časa, al ne?

O: Eh, to nič ne vpliva.

V: Nič ne vpliva? Ne vem, greš kdaj v kakšen kazino, al pa hodiš na golf, al pa greš v kakšen kino, al pa kaj tacga? To nič ne počneš?

O: Zdej starejša ne. Prej sem pa včasih šla, sem rada se odpelala, da sem šla gledat na golf, na Bled. To mi je blo najlepše, da sem se lepo tam usedla, pa gledala kako golf igrajo. To mi je bil res užitek. To še ti ne veš Maja.

V: Kaj pa kakšno nakupovanje? Greš rada po nakupih al bolj iz obveznosti?

O: Jah, to je tako, ko sem delala petintrideset, skoraj štirideset let v trgovini, nč kej preveč rada ne hodim po nakupih. Pač rada gledam, pa kej preberem, rada bi bla na tekočem, kaj je zdaj novga, pa vse to. Samo zelo malo grem sama po trgovinah. Če grem pa z Vinkotom, on pa samo: »hitro, gremo, brž, brž ven«.

V: Kaj pa greš v te velike, nakupovalne centre kdaj? Ne vem, v Btc al pa kej tacga?

O: Ja, grem, V Novem mestu grem, v Btc, pa v Merkator, pa v Špar, pa včasih v Ljubljano tud. Ko pa grem v London, pa cel mesec hodim samo po trgovinah, od jutra do večera. Si vse pogledam.

V: Kaj pa bi rekla, da se v svojem stilu življenja razlikuješ od drugih, pa od širše družbe?

O: Ja, mogoče.

V: Ne vem, imajo naprimer tvoji prijatelji podoben stil obnašanja, pa zabave, pa podobno razmišljajo kot ti, al pač so bolj različni od tebe?

O: Eh, ja. To je pa tako, odvisno od vsakega posameznika, al s partnerjem živi. Mal velik prijatelj, ki so vdove, nimajo več partnerja in potem nimajo več take obveznosti, ko jo imam jaz, ne. Tako, ko si navezan, ko že skoraj ne moreš nikamor it brez njega. On ima čist druge interese kot mam jaz, ne. In potem to zavira, kaj jaz vem, sem mi zdi včasih, da drugi bolj prosti čas živijo kot jaz.

V: Aha, kaj pa bi rekla, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne. Jaz čist, pač, vem, da po svojih zmožnostih živim, tako da drugač ne moram.

V: Kaj pa bi rekla, da imaš zdrav način življenja?

O: Zdrav način? Pomoje ne.

V: Ne vem, gledaš naprimer na to kako se prehranjuješ, pa da se rekreiraš z namenom, da bi bla bolj zdrava? Al pa kej tacga?

O: Kot to, mal bi mogla drgač živet. Vsaj trikrat, štirikrat na dan jest. Jaz sem pa navajena, da enkrat na dan se najem in potem je konec. In se ne morem navadit drugač. In

to ni zdrav način življenja. Ampak, ko sem prišla v službo, sem vedno samo enkrat na dan jedla in ne morem, ne morem se naučit drugač, pa bi se rada. To ni zdrav način.

V: Greš kdaj v kakšne toplice al pa kakšen Wellness center, al pa masaže, pa savne, kej tacga, da se sprostiš?

O: Ja, ja, ja. To pa rada grem. Posebno na masažo grem rada, za mojo hrbtenico. Proti bolečinam v hrbtenici, mi je to največji užitek. V toplice grem tud rada, tako, da si včasih kar privoščim, za kakšne praznike.

V: Kaj pa veliko daš na te razne lepotilne pripomočke, make up, kreme proti gubam, pa kej tacga?

O: Ne, to pa ne dam.

V: Računalnik uporabljaš v svojem prostem času?

O: Ne, sem bila že prestara, ko sem v službo hodila. Še ni blo treba računalnika. Zdaj se mi zdi, da bi se pa težko naučila. Nimam niti potrebe

V: Kaj pa bi rekla, da si individualna in imaš svoj lasten okus, pa lastne vrednote?

O: Ja, to pa. Vsekakor. Se kar sama odločam, kako bom živela, kaj si bom kupla. To pa ne more noben vplivat name.

V: Kaj pa bi rekla, da se razlikuješ od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Ja.

V: Zakaj pa?

O: Otrokom želim, da bi bolj svoj prosti čas užival kot ga jaz. Zato, ker imajo večje možnosti kot sem jih jaz imela, ne.

V: Kaj pa imaš rajši bolj individualne dejavnosti, pa aktivnosti ali rajši prosti čas preživiš z drugimi ali v skupini?

O: Ja, jaz mam raj skupine, da je velik ljudi, pa tako. Skupinsko.

V: Zakaj pa?

O: Celo življenje sem bila navajena in med ljudmi sem bila. In mene, če sem sama, meni je dolgčas. Že iščem kej je družba, kje je čimveč ljudi, pa, da je kakšna zabava. To je zame užitek.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Narava mi zelo velik pomeni. Ja, grem rada v naravo.

V: Kam pa greš kej?

O: Ja, grem. Grem, v naravo grem, zdej trenutno je lepo, grem na Otočec. Vse je v cvetju. Rože, vsa drevesa cvetejo. To je nekaj tako lepga, da si ne moreš Maja mislit. Tako, je zdaj lepo.

V: Ja, verjamem. Kaj pa bi rekla, da se rada umakneš iz mesta na podeželje al pa v naravo, pa na morje, al pa kej tacga?

O: Ja, to. To komaj čakam.

V: Zakaj pa greš rada iz mesta?

O: En dan mi je v mestu dost. In komaj čakam, da se spet odpeljem ene dva dni na Otočec, pa pol pridem spet domov. Zdej pa komaj čakam, da bom šla na morje. □

V: Kdaj pa greš ponavad tako, v naravo?

O: Ja, Ja, največkrat grem že tako v petek, konec tedna. Konec tedna, za dva, tri dni. Ko grem pa na morje, grem pa za tri tedne. Pa spet malo domu. Pa sem ene deset dni doma, pa spet nazaj na morje. To je za mene užitek.

V: Pa imaš kakšen vikend na morju, al pa hišo kje na podeželju, al pa kej tacga?

O: Ja, imam. Vikend v Poreču. Na Otočcu mam hišo. Hišo v Novem mestu, pa tko.

V: Kaj pa vse počneš, če greš iz mesta ven al pa na morje?

O: Ko grem na morje, imam tud tam velik dela v hiši. Pa spet prosti čas, na morju imam tud zase veliko prostega časa. Plavam, grem na bazen, na morje. V morju plavam. Potem sprehajanje zvečer. Kakšen letni kino. Pa v ribarnico, pečenje rib. Kakšen fitness, pa tako. Mam užitkov na morju dost.

V: Kaj pa bi rekla, da ti pomeni nedelja?

O: Nedelja zdaj...Dokler sem bila v službi, mi je velik pomenla, sem tisti dan lahko malo dlje spala zjutraj, pa po svoje preživela. Nisem imela obveznosti, ko nisem rabla v službo it. Zdej pa sem že skos doma. Zdej pa mi je že isto, al je nedelja, al je čez teden. Skoraj mi je še bolj zanimivo čez teden, ko pa v nedeljo.

V: Koliko ur bi rekla, da imaš časa med tednom za preživljanje prostega časa, koliko pa med vikendom? Na primer na delovni dan, pa čez vikend, na vikend dan?

O: Jah. Na delovni dan, jaz si kar organiziram. Jaz mam tam po tretji uri, pa tkole pozimi, že čist prosti čas zase. Polet pa tud, že tud zvečer, potle po eni šesti uri, mam tud zase, če sem tukaj v Novem mestu. Če sem pa na morju imam pa prosti čas cel dan.

V: Ja, kaj pa čez vikend je pa drgač, al je isto?

O: Čez vikend je edino drgač, če kdo k meni pride, da imam kakšne obveznosti. Da moram za nekoga še kosilo skuhat, pa da gremo skup kam, da se moram gostom posvetit. Pa vse tako. Če pa sva sama z možem, pa je enak dan kot čez teden.

Jelka, 67 let

V: No, najprej me zanima, kako ti sploh razumeš sploh pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas, to se prav, da se sprostim, da uživam, da se imam lepo. To je prosti čas.

V: Kaj pa teb pomen prosti čas?

O: Prosti čas?

V: Teb osebno, kaj ti pomen?

O: Jaz mam veliko prostega časa, ampak tist najlepši prosti čas je, da ga preživim z nekom, da nisem sama, osamljena.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Jaz si prosti čas lahko vzamem kadarkoli. Ampak največ ga imam pa potem popoldne.

V: Kje in kako pa ga preživljaš?

O: Mal počivam, potem kaj preberem, pa tud kaj napišem.

V: Pa si v prostem času bolj pasivna al si aktivna? Da si bolj, pač se s kakšnimi takšnimi aktivnostmi, se rekreiraš al pa to?

O: Pasivna sem, pasivna. Jaz nisem aktivna.

V: Aha, zakaj pa misliš, da je tako?

O: Hmmm, že starost, pa tud posledice starosti.

V: Pa si kdaj želiš počet nekaj kar pač zdej ne počneš al pa bi si želela še kaj drugca počet v prostem času?

O: Ja, rada bi plavala. Veliko plavala, ker zelo uživam, ampak nimam časa in prevoza.

V: Kaj pa prosti čas veliko preživiš v krogu družine?

O: Bolj čez vikend.

V: Kolk ti pa to pomen?

O: Veliko.

V: Kaj pa si članica kakšne druge take skupine, kakšnega športnega kluba, al pa kakšnega društva, pa česa tacga?

O: Nisem športnega. Sicer nisem nobena športnica, že od nekdanj ne. Ampak sem bolj za dušo in sicer preživljam veliko časa s svojimi somišljeniki, se pravi, s svojimi katoličani, ki hodimo skupaj. Veliko se družimo. Tudi Karitas, v Karitasu smo. Največ z njimi.

V: Se pravi, da veliko prostega časa preživiš s prijatelji? Kaj pa še kaj počneš z njimi? Kaj še kaj počnete drugca?

O: Vsak ponedeljek imamo srečanje. In sicer, z skupino karitjci, kjer imamo eno uro druženje, se pogovarjamo kaj smo doživeli. Potem, če je kaj aktualno, recimo kakšni prazniki, potem skupaj tud molimo, razmišljamo. Tako, da imamo kar skupnega.

V: Kaj pa kakšno govarjenje, pa kakšno vrtnarjenje? Se ukvarjaš s čem takim?

O: Ja, vrtnarjenje imam. Ampak bolj obvezno, kot za sprostitev. Za sprostitev je takrat, ko je že vse seštihano, da sprošča. Drugač je pa bolj obveznost.

V: Kaj pa imaš kakšne druge take prostočasne konjičke? Še kaj drugca takega posebnega v prostem času?

O: Ja, obvezno grem v trgovino. Potem večkrat na teden, mogoče trikrat na teden, v mesto. Se srečam s svojo družbo. Grem na kavo, mal čvel čvek, mal se pogovarjamo. Tko, spet uredu.

V: Kaj pa ti pomeni poležavanje, pa lenarjenje pa gledanje televizije?

O: Ja, po kosilu imam obvezno poležavanje, zato ker je ena zaspanost v meni, utrujenost. Tako, da se takrat spočijem vsaj pol ure. Televizijo v glavnem obvezno gledam dnevnik al pa kakšen Družinski dvoboj, to se pravi razna tekmovanja. Drugač pa, da bi ne vem kakšne nadaljevanke gledala, ne. Rada pa gledam kakšen film.

V: Kaj pa katere druge kulturne aktivnosti? Tud se kakšnih drugih kulturnih aktivnosti udeležuješ, al pa kaj tacga? Kakšna predstava, al pa kej tacga?

O: C, ne. Zato, ker nimam prevoza in ni šans.

V: Kaj pa kej rišeš, pišeš, slikaš, poješ, kej tacga?

O: Pišem. Pišem.

V: Kaj pa?

O: Karkoli zase. Kakšne pesmi. Kakšne utrinke, nova spoznanja, nove modrosti, pa tako.

V: Kaj pa si misliš o vsej tej izbiri, ki jo imamo danes v prostem času na voljo? Se ti zdi, da imamo preveč izbire al premalo?

O: Izbire je zelo veliko, če si zdrav, če imaš prevoz. Lahko doživiš razne take, res, veliko prostega časa lahko izkoristiš, če si športnik, ne. Če pa ti cajt ne dovolj, pol pa si bolj omejen.

V: Pa imaš občutek, da vplivajo ta podjetja, pa družbe, ki skrbijo za to vplivajo, vpliva to nate? Pa na tvoje, kako ti preživljaš svoj prosti čas?

O: Ja, vpliva. Zato ker skrbimo en za drugca. Se ne oglasmo, al pa če nas ni, potem takoj, te lahko pokličejo in obiščejo, ne.

V: Kaj pa greš kdaj v kakšne te zabaviščne centre, al pa kaj tacga? Kakšen kino, to nič tacga?

O: Ne grem. Ne.

V: Kaj pa kakšen ta internet, al pa mobitel uporabljaš v prostem času?

O: Internet ne. Mobitel pa je nujno zlo, da ga imamo.

V: Kaj pa ti predstavlja nakupovanje, bolj obveznost al sprostitev?

O: V glavnem bolj obveznost. Sprostitev pa tud, če srečam znance in tko, si vzamem čas za srečanja tako. V glavnem pa grem iz obveznosti.

V: Kaj pa greš kdaj v te velike, šoping centre? V Btc City al pa kej tacga?

O: Ja, v naš Btc grem. Pri nas je dost teh večjih nakupovalnih: Špar, pa Merkur.

V: Kaj pa bi rekla, da se v svojem stilu življenja razlikuješ od širše družbe, pa od drugih?

O: Ja, tolik, da sem bolj osamljena, recimo.

V: Kaj pa tvoji prijatelji imajo tko podoben stil obnašanja, pa jih zanimajo podobne stvari, pa se podobno zabavajo, pa imajo podobna stališča?

O: Ne, to različno. Če so družine, ne, če so večje družine, so bolj skupaj. Drugač pa so take, bolj osamljene. Bolj vdove, osamljeni ljudje bolj.

V: Pa te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne.

V: Kaj pa se ti zdi, da imaš zdrav način življenja?

O: Ne preveč.

V: Ne, preveč? Se kdaj rekreiraš zato, da bi bila bolj zdrava, al pa merkaš kaj boš pojedla?

O: Ne.

V: Kaj pa se kdaj sprostiš v kakšnem Wellness centru, greš na masaže, v savne, al pa mogoče samo plavat?

O: Ne, ne, ne, Majči, ne.

V: Kaj pa, računalnik ne uporabljaš v svojem prostem času, ne?

O: Ne.

V: Kaj pa bi rekla, da si bolj individualna in imaš svoj lasten okus?

O: Ja.

V: Mi lahko to razložiš mau?

O: Ker mam svoja načela in se držim tega. Tako, da nekaj, nekdo, če vem, da mi ne bi pristajalo, vem, da me ne bi mogel prepričat. Imam svoj stil in svoje mnenje.

V: Kaj pa bi rekla, da se razlikuješ od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Ja.

V: Ga oni drugač preživljajo?

O: Seveda. Že s tem, ker je v službi in ko pride domov, je čist drugač. Se posveti pač svoji družini in z njo preživlja svoj prosti čas, al karkoli.

V: Pa bi rekla, da imaš rajši bolj individualne dejavnosti, pa aktivnosti, pač sama preživljaš prosti čas, al si rajši v družbi pa z drugimi preživljaš prosti čas?

O: Rada sem v družbi. V taki, kjer se dobro počutim.

V: Kaj pa ti pomeni narava?

O: Veliko. V naravi sem pa zelo rada.

V: Preživiš kaj prostega časa v naravi?

O: Ja. Že zato v naravi, ker je hiša v naravi, ne in tako, da imam okrog sebe res dost lepote.

V: Kaj pa greš kdaj na kakšne izlet, al pa kaj tacga?

O: Ja, tud na izlet grem. In sicer veliko grem na romanje.

V: Ja, in kaj ti to pomen?

O: Zelo veliko. Za celo leto. Mi je zelo v užitek to.

V: Kaj pa se rada umakneš pač iz mesta kam ven, v naravo, al pa na podeželje, al pa na morje mogoče? Greš kdaj iz mesta ven?

O: Ne, ker sem doma veliko v naravi in osamljena. Tako, da grem rada v gužvo.

V: Kaj pa ti pomeni nedelja?

O: Nedelja mi pomeni res ne delat. Da počivam, da res se sprostim, da nobene obveznosti ne čutim, razen da skuham.

V: Še kaj druga tacga posebnega počneš v nedeljo ali pa soboto, kar pač med tednom ne?

O: V nedeljo grem k maši. Ker čutim eno dolžnost in prijetno doživetje. To mi je razlika največja, od vikenda.

V: Kaj pa bi rekla, kolk ur maš naprimer za preživljanje prostega časa med tednom, med delovnim tednom pa kolk pa čez vikend na dan, v soboto pa nedeljo naprimer?

O: Jaz mam zelo veliko prostega časa, ker moja muka je edino, da pospravim in skuham. Drugih obveznosti nimam.

Anica, 75 let

V: Najprej me zanima, kako vi razumete pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas...Ja, to je čas brezdelja, ki si ga vsak po svoje kroji.

V: Kaj pa vam prosti čas pomeni?

O: Zelo veliko mi pomeni. A žal ga imam zelo malo, ker prosti čas porabim ob bolnem možu.

V: Se vam zdi, da je vaš prosti čas povezan z vašim preostalim delom?

O: Ja, vsekakor. Ko skrbim za moža, nimam prostega časa. To pa je non-stop.

V: Kdaj pa bi rekli, da imate največ prostega časa?

O: Največ ga imam zjutraj, ko ob kavici preberem časopis in rešim kakšno križanko. To pa je to.

V: Kje in kako pa ga največkrat preživljate?

O: Doma.

V: Kaj pa počnete?

O: Gledam televizijo, rešim kakšno križanko. Za kaj več pa nimam časa.

V: Pa bi rekli, da ste v prostem času bolj pasivni ali bolj aktivni?

O: Kakor kdaj. Povezano je z dobro ali slabo voljo, če ravno vstanem na levo nogo. Spomladi, ko se začne delo na vrtu, sem kar aktivna.

V: Se vam zdi, da je to kar počnete v svojem prostem času čisto vaša izbira?

O: Ja.

V: Pa si kdaj želite v prostem času početi nekaj kar ne morete ali pa ne počnete?

O: Ja, seveda. Pogrešam družbo, a ob bolnem možu tega ni, ker moram biti ves čas na razpolago za nego.

V: Pa svoj prosti čas veliko preživite v krogu družine?

O: Zelo veliko mi pomeni družina. Srečna sem, ko prihajajo domov. Takrat pozabim na težke trenutke, ki jih preživljam največkrat sama.

V: Ste mogoče članica kakšne druge skupine, kakšnega društva ali kaj podobnega?

O: Ne, nisem.

V: Preživite kaj svojega prostega časa s prijatelji?

O: Zelo malo, sploh s starimi prijatelji in sodelavci, pa še takrat ves čas gledam na uro, da ne pustim moža samega.

V: Kje pa se ponavadi dobite?

O: Največkrat se dobimo na kavici, ko se srečamo na tržnici.

V: Kaj pa vam pomenijo izleti ali pa počitnice?

O: Z leti smo prenehali z izleti in počitnicami, ker nam zdravje ne dopušča.

V: Kaj pa kakšna rekreacija in šport?

O: Nič ne športam. Kar se poleti ukvarjam z vrtom, pa ko grem do trgovine ali do mesta in nazaj.

V: Torej radi vrtnarite?

O: Zelo rada vrtnarim in to ne samo zaradi koristi, ampak, da si odpočijem živce.

V: Kaj pa kakšno gobarjenje?

O: Gobarjenje pa je za mojo dušo kot balzam.

V: Bi mi lahko zaupali še kaj posebnega, kakšne konjičke, ki jih še imate v prostem času?

O: Zelo se sprostim s križankami, ki jih veliko tudi rešim in pošljem, le pri žrebanju nimam veliko sreče.

V: Kaj pa vam pomeni poležavanje, lenarjenje, gledanje televizije in poslušanje radia?

O: Poležim včasih po kosilu. Tudi televizijo pogosto gledam, pa se spočijem ob tem. Ob teh španskih nadaljevankah. Pa gledam poročila, rada pa pogledam tud kakšen dober film.

V: Kaj pa si mislite o vsej tej izbiri dejavnosti v prostem času, ki jih imamo danes na voljo?

O: Za mlade jih je najbrž premalo, za nas ta stare pa je vsega skoraj preveč.

V: Pa vpliva ta ponudba na vas in vaše preživljanje prostega časa?

O: Ne, nič ne vpliva.

V: Kaj pa vam pomenijo moderne informacijske tehnologije kot so internet, televizija, mobilni in podobno?

O: Od tega imam samo televizijo, ostalega ne poznam.

V: Kaj pa vam predstavlja nakupovanje, bolj obveznost ali sprostitev?

O: Nakupovanje je zame obveznost. Zapravljanje pa ne pride v poštev. Sem namreč upokojenka z majhno pokojnino. Je premalo denarja, da bi si kaj lepega privoščila.

V: Pa greste kdaj v te velike nakupovalne centre?

O: Ja, hodim v hipermarket Mercator, kjer nabavim vse na enem mestu ob sobotah za ves teden.

V: Pa bi rekli, da se v stilu življenja razlikujete od širše družbe?

O: Ja, mislim, da se upokojevalci razlikujemo od širše družbe. Zaradi majhnih pokojnin si ne moremo privoščiti vseh teh modernih novotarij.

V: Imajo vaši prijatelji podoben stil oblačenja, obnašanja, zabave, podobno razmišljanje, interese in stališča?

O: Moji prijatelji imajo drug stil, ker so še zmožni voziti avtomobile. In tudi različnih zabav jim ne manjka.

V: Pa bi rekli, da vas zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Včasih pa res.

V: Ali ste zadovoljni z življenjem, ki ga živite?

O: Zadovoljstvo, ki je pač letom primerno.

V: Kakšno glasbo pa poslušate?

O: Narodno-zabavno.

V: Pa bi rekli, da imate zdrav način življenja?

O: Ja, mislim, da se še kar zdravo prehranjujem, za idealno postavo se mi več ne gre, da bi le zdravje služilo.

V: A greste kdaj v kakšnem Wellness center, toplice, savne in podobno?

O: Nimam teh možnosti, čeprav bi rada kdaj šla v toplice. Ne vozim in nikoli nisem, pa še bolnega moža ne morem pustiti samega.

V: Se vam zdi, da od večine svojih sovrstnikov odstopate s svojimi lastnostmi, pogledi in aktivnostmi?

O: Mislim, da ne odstopam. Sem še vedno aktivna v gospodinjstvu, na vrtu in pri negi bolnika.

V: Kaj pa od svojih otrok, se razlikujete v preživljanju prostega časa?

O: Ja, tako kot se mi razlikujemo od svojih staršev. Saj je bila takrat vojna, in niso imeli nobenega prostega časa, ampak so se borili za preživetje. Mladina danes pa tako počne vse kaj drugega kot mi starejši.

V: Imate bolj radi individualne dejavnosti in aktivnosti, ali rajši skupne?

O: Nimam časa ne za eno ne za drugo. Rada pa vidim, če me kdo pride obiskat, takrat pozabim na vse tegobe.

V: Kaj pa vam pomeni narava?

O: Zelo veliko, saj imam hišo na zelo lepem kraju ob potoku, kjer voda žubori, pa ptički pojejo, pa lep vrt okoli. Tako, da imam kdaj tudi lepe trenutke.

V: Se kdaj umaknete iz mesta na podeželje in v naravo?

O: Živim bolj na robu mesta-skoraj podeželje. Včasih grem na sprehajalno pot s klopami ob potoku. Imeli pa smo vikend in vinograd na eni od tukajšnjih gorc, pa smo zdaj vse predali sinu, ki zdaj, ko mi več ne moremo skrbti za to. Je pa bil ponavadi ta oddih, ko smo šli tja nekaj najlepšega zame in za moža. Mir in urejanje vinograda naju je oba sprostilo.

V: Kaj pa vam pomeni nedelja?

O: Nam upokojevcem je dan enak dnevju. Ob nedeljah sva z možem še najbolj osamljena.

V: Pa bi rekli, da med vikendom kaj počnete pogosteje kot kaj drugega?

O: Počivam, berem,... Včasih pa se vidimo z družino, okrog pa ne moremo hoditi zaradi bolezni.

V: Koliko ur pa bi rekli, da imate za preživljanje prostega časa na voljo med tednom in koliko čez vikend?

O: Ne vem. Meni se zdi, da ga imam zmeraj enako premalo.

Vinko, 77 let

V: No, najprej me zanima, kako ti sploh razumeš pojem »prosti čas«?

O: Prosti čas. Ja, prosti čas razumem, tako, da nimam nobene brige več, ne. Da dam možgane na pašo.

V: Kaj pa ti pomeni zate, kaj pa pomeni tebi prosti čas?

O: Kaj pomen? Ja, da se sprostim, da se malo sprostim in nabiram energijo za naprej.

V: Kdaj pa imaš največ prostega časa?

O: Prostega časa imam največ proti večeru, vsako popoldne in pa ob nedeljah.

V: Kako pa ga največkrat preživljaš?

O: Ja, preživljam ga pa različno, ne.

V: Lahko mal poveš kako?

O: Ja, tako je. Da se odpočijem, da se sprostim, da en mal uživam, tud v naravi.

V: Kam pa greš?

O: Malo doma, en malo po gozdovih. Malo pa tud na kakšne sprehode, v vinsko gorico.

V: Pa kdaj hočeš kaj početi kar ne moreš?

O: Ja. Takrat se pač moram zadovoljiti doma, ne.

V: Pa preživiš svoj prosti čas z družino al s kom drugim?

O: Jah, tako je. Večinoma z družino, ne.

V: Kaj pa kakšni prijatli, velik pridejo na obisk, al pa greš ti kam?

O: Ja, s prijatli pa tud malo, ampak ne preveč.

V: Greš kdaj na kakšna potovanja, izlete ali pa počitnice v prostem času?

O: Ja, tako je, včas gremo. Večkrat gremo tako kam v kakšne toplice in pa tud v kakšno gostilno zavijemo.

V: Kaj pa kakšna rekreacija? Kaj ti pomen rekreacija in šport?

O: Ja, rekreacija, zdej bolj tako. Največ hoja, drucga pa velik ne. Pa vrtičkanje, pa tako delo. To mi najbolj ugaja, da se tud en mal pregibljem.

V: Kaj pa imaš kake takšne posebne konjičke?

O: Ja, konjičke? Edino to ne, da rad vrtnarim.

V: Katere kulturne aktivnosti bi reku, da so ti najljubše?

O: Kulturne aktivnosti?

V: Maš kakšne take, da so ti všeč al niso?

O: Ja, tako je. Grem na kakšne zabave, pa potem...

V: Kaj pa kakšno gledališče? Greš kdaj?

O: Gledališče? Ja, zdej zadnje čase bolj malo.

V: Kaj si misliš o tej vsej izbiri, ki jo imamo danes na voljo za preživljanja prostega časa? Se ti zdi, da je dost izbire, al premal?

O: Ja, taku je. Men se zdi kar dost.

V: Kaj pa uporabljaš kaj, al pa greš v kakšen tak center, al pa v kakšne kino, al pa kaj drucga?

O: Ja, tako je. Včas tud v kino gremo, vendar to bolj poredkoma. Zato, ker imava zdej doma televizijo, pa tako. Pa sva bolj pri televiziji.

V: Kaj pa ti pomenijo te moderne informacijske tehnologije kot so televizija, pa kakšen video, pa mobitel?

O: Ja, to me zelo zanima, ampak smo že tako bolj v letih in to tako več ne kapiramo.

V: Kaj pa bi reku, da rad nakupuješ? Greš rad v trgovino, iz užitka?

O: V trgovino pa zelo nerad hodim. Edino kar rabim, takrat grem in tisto kupim. Drgač kakšnih posebnih ferbcu po trgovinah pa rad ne gledam. In grem čimprej rad iz trgovine ven, da nisem nikakor v tistem oklepu, da bi gledov razne stvari. Me ne zanima. Mene zanima samo tisto, kar mislim kupit in nič drucga.

V: Kaj pa bi reku, da se v stilu življenja razlikuješ od drugih pa od širše družbe?

O: Ja, mogoče. Mal sem tud samosvoj. Da se ne vklapljam tako, kot bi se mogu, ne. Živim po svoje.

V: Bi reku, da pač imajo tvoji prijatelji in ti s katerimi se družiš podoben stil oblačenja, se podobno zabavajo kot ti, pa podobno razmišljajo?

O: Ja, približno tako no, da oblačim tisto, ki nekako gre v štric z drugimi.

V: Pa bi reku, da te zlahka prepričajo pogledi drugih ljudi?

O: Ne, to me pa nobeden ne more prepričat. Ne. Sem preveč sam svoj.

V: Bi reku, da imaš zdrav način življenja?

O: Ja, to je pač odvisnu. Ne, ni bil preveč način zdrav. Temveč zdej na stara leta se bolj držim tistih stvari.

V: Aha, se merkaš naprimer kaj ješ, pa greš kdaj na sprehod, da bi bil bolj zdrav, pa v tem smislu?

O: Ja, zdej zadnje čase, tu pa. In prej sem tud rad šel. Vendar zdej mi je pa onemogočeno, ker se že težje mal gibljem, zarad srca, ne, ker sem srčni bolnik.

V: Kaj pa greš kdaj v kakšne toplice, da bi šel na kakšno masažo, al pa v kakšno savno?

O: Zaenkrat nisem šel še nobenkrat. V toplice grem, ne.

V: Ampak greste samo kopat se?

O: Sm kopanje. Dručga pa ne, na masaže pa take stvari pa ne grem.

V: Kaj pa računalnik, ne uporabljaš v svojem prostem času, ne?

O: Ne, sem že preveč. Sem že izklopu. Računalnika nimam in zato ga tud ne uporabljam.

V: Kaj ti pa pomeni televizija in lenarjenje?

O: Ja, to je. Televizija mi velik pomen. Glih zato, ker slišim vsak dan dnevne novice. To pa, aktualno. Se zmerej zanimam za našo politiko in pa vse te stvari.

V: Kolk časa bi pa reku, daa na dan televizijo gledaš?

O: Na dan? Ja, tako je, od večera naprej. Se pravi, tako po ene tri ure.

V: Kaj pa bi reku, da se razlikuješ od svojih otrok v preživljanju prostega časa?

O: Od otrok, ja seveda se razlikujem.

V: Zakaj pa misliš, da je tako?

O: Ja, pač. Pač, se ne moramo primerjat, starejši z mladimi, ne. Ker mi imamo čist druge navade in pravzaprav druge miselnosti smo tud.

V: Kaj pa imaš rajši individualne dejavnosti v prostem času al ga rajši preživiš z drugimi?

O: Jah. Rajši imam individualne.

V: Zakaj pa?

O: Razne sprehode, pa to in pa dela va vrtu, v vinogradu. Najrajši sam delam.

V: Kaj pa se rad umakneš iz mesta na podeželje, v naravo al pa na morje?

O: Ja, to pa najrajši. Ker se naveliča bi zmeraj v enem in istem kraju. Tako, da grem raj na deželo in na morje, da mal spremenim okolje.

V: Kdaj pa greš ponavad?

O: Ja, to je pa. V zimskem času ne grem nikamor, ne. V poletnih, pa od zgodnje pomladi, pa do jeseni.

V: Kaj pa imaš kakšne vikend al pa hišo na morju, al pa vikend kje v naravi?

O: Ja, imamo. V naravi imamo doma nekaj. Eno hišco tako, da gremo večkrat tja in obdelujemo. Potem pa mam pa tud na morju eno tako stanovanjce, da gremo tam se mal sončit in odpočit.

V: Kaj pa ti pomen nedelja?

O: Nedelja. Ja, nekako imam še zmeraj staro navado, da smo nekako doma in da nekako preživimo, tud da gremo kam ven in se mal počutmo boljši, če en mal mam kakšen tak izlet. In pa tud en mal gremo po raznih takih zabavah, en mal in pa se dobimo rad s kakšnim svojimi prijatli.

V: Kaj pa bi reku, koliko ur imaš za preživljanje prostega časa na voljo med tednom, kolik pa čez vikend?

O: Ja, taku je. Prostega časa imam kar enih, med delovnim dnevom imam okol pet ur. Čez vikend pa en mal manj, zato ker grem po raznih teh, na sprehode in malo okol ljudi.